

DEL 2
MARKANVÄNDNING
OCH HÄNSYN

Lunds kommuns översiktsplan

Antagen av kommunfullmäktige 2018-10-11

INNEHÅLL

SAMMANFATTNING	4	GRÖN INFRASTRUKTUR OCH EKOSYSTEMTJÄNSTER	64
<i>Kommunen</i>		<i>Grönområden och blå-gröna huvudstråk</i>	
<i>Lunds stad</i>		<i>Natur och vatten</i>	
<i>Stångby</i>		<i>Riksintressen för naturvården</i>	
<i>Södra Sandby</i>		<i>Skyddade naturområden</i>	
<i>Dalby</i>		<i>Större opåverkade områden</i>	
<i>Veberöd</i>		<i>Friluftsliv</i>	
<i>Genarp</i>			
<i>Revingeby</i>			
<i>Torna-Hällestad</i>			
BEBYGGELSEUTVECKLING	22	TEKNISK FÖRSÖRJNING	84
<i>Blandad bebyggelse</i>		<i>Förnybar energi</i>	
<i>Särskilda fritidsanläggningar</i>		<i>Kraft- och gasledningar</i>	
<i>Stadsliv</i>		<i>Vattenförsörjning och avlopp</i>	
<i>Handel och kommersiell service</i>		<i>Dagvatten</i>	
<i>Stadsintegrerat näringsliv</i>		<i>Avfall</i>	
<i>Verksamhets- och arbetsplatsområden</i>		<i>Informationsteknik</i>	
LANDSBYGDSUTVECKLING	36	MILJÖ, HÄLSA OCH SÄKERHET	94
<i>Bebyggelseutveckling på landsbygden</i>		<i>Riskhänsyn</i>	
<i>Näringslivsutveckling på landsbygden</i>		<i>Översvämning</i>	
<i>Jordbruksmarken</i>		<i>Erosion</i>	
<i>Hästhållning</i>		<i>Radon</i>	
<i>Totalförsvaret</i>		<i>Förorenad mark</i>	
<i>Grus- och stentäkter</i>		<i>Luftkvalitet</i>	
		<i>Vattenkvalitet</i>	
		<i>Buller</i>	
		<i>Transport av farligt gods</i>	
		<i>Farliga, miljöfarliga och störande verksamheter</i>	
		<i>Risker med kraft- och gasledningar</i>	
		<i>Brandskydd</i>	
KULTURMILJÖ	44	MELLANKOMMUNALA FRÅGOR	113
<i>Riksintressen för kulturmiljövård</i>		LÄNSSTYRELSENS GRANSKNINGSYTTRANDE	114
MOBILITET	52		
<i>Gång</i>			
<i>Cykel</i>			
<i>Kollektivtrafik</i>			
<i>Järnväg</i>			
<i>Biltrafik</i>			
<i>Godstransporter</i>			
<i>Parkering</i>			
<i>Information och beteendepåverkan</i>			
<i>Flyg</i>			
<i>Riksintressen kommunikationer</i>			

Sammanfattning

Kommunen

Övergripande inriktning

Under det senaste decenniet har Lunds kommun vuxit kraftigt och befolkningen förväntas även fortsättningsvis att öka. Översiktsplanen behöver tillgodose det stora behovet av nya bostäder och arbetsplatser samtidigt som en attraktiv livsmiljö stärks och att det sker en hushållning med mark och resurser. Förutsättningarna ser olika ut i olika delar av kommunen och hållbar tillväxt handlar även om en jämnare fördelning av tillväxten.

Kommunens ska växa med utgångspunkt i att det ska vara möjligt för många att gå, cykla och åka kollektivt. Utbyggnaden av kollektivtrafiken är strukturerande för stadsutvecklingen. En koncentration av tillkommande bebyggelse ska ske i stations- och hållplatslägen i starka kollektivtrafikstråk. Förtätning är huvudinriktningen. Utveckling och vitalisering genom förtätning ska även stärka de sociala och gröna värdena. Staden och tätorterna ska växa inifrån och ut för att skapa en sammanhängande och integrerad miljö, trygghet och överblickbarhet för människor som rör sig till fots och med cykel. Tätorterna i den östra kommundelen har utöver närheten till västra Skånes arbetsmarknad en mer eller mindre direkt närhet till natur och rekreation. Det är en attraktion som bör tas tillvara. En viktig inriktning för utvecklingen är att skapa attraktivitet utifrån orternas unika förutsättningar.

En levande landsbygd är viktigt för att skapa en attraktiv, hållbar och konkurrenskraftig region. Levande socialt hållbara byar kräver att viss bostadskomplettering ska kunna ske, utan att bostäderna ska sprida ut sig i landskapet. När allt fler människor samlas i städerna fyller landsbygden en viktig funktion för friluftsliv, rekreation, kultur och turism. Därför måste det finnas möjligheter för besöks- och turismnäringen på landet att utvecklas.

Markanvändning

Översiktsplanens mål är att möjliggöra för 26 000 bostäder att byggas fram till 2040. Planen möjliggör att en tredjedel byggs i tätorterna Dalby, Södra Sandby, Veberöd, Genarp, Stångby, Revingeby samt Torna-Hällestad. Två tredjedelar av bostadsbyggandet möjliggörs i staden. Även etableringar för näringslivet ges plats i samtliga större orter. Fler bostäder ska kunna byggas genom förtätning jämfört med genom nyexploatering. Särskilt gäller detta för staden. Tabellen nedan visar på en möjlig utbyggnad per ort och fördelning mellan förtätning och utbyggnad utifrån översiktsplanens planberedskap.

Tätort	Förtätning	Nyexploatering	Totalt
Lund	10 500	7 000	17 500
Stångby	-	3 000	3 000
Dalby	1 400	600	2 000
S Sandby	500	1 000	1 500
Veberöd	500	700	1 200
Genarp	100	400	500
Torna Hällestad	-	150	150
Revingeby	100	50	150
TOTALT	13 100	12 900	26 000

Bostadsutbyggnad i kommunens tätorter fram till 2040.

Utänför tätorterna visar översiktsplanen att landsbygden och naturen ges möjlighet att utvecklas samt att grönblåa huvudstråk stärks för att öka möjligheterna för rekreation, friluftsliv och en stärkt biologisk mångfald.

Efter 2040 ges kommunen möjlighet att växa ytterligare, i första hand österut längs nya starka kollektivtrafikstråk mot Dalby och Södra Sandby samt med utgångspunkt i tågtrafik på Simrishamnbanan. På längre sikt kommer

även ytterligare förtättningsprojekt och omvandlingar av redan byggda miljöer bli aktuella. Flera av kommunens stadsutvecklingsområden som ingår i planen fram till 2040 kommer dessutom av stor sannolikhet att fortsätta byggas ut även efter 2040.

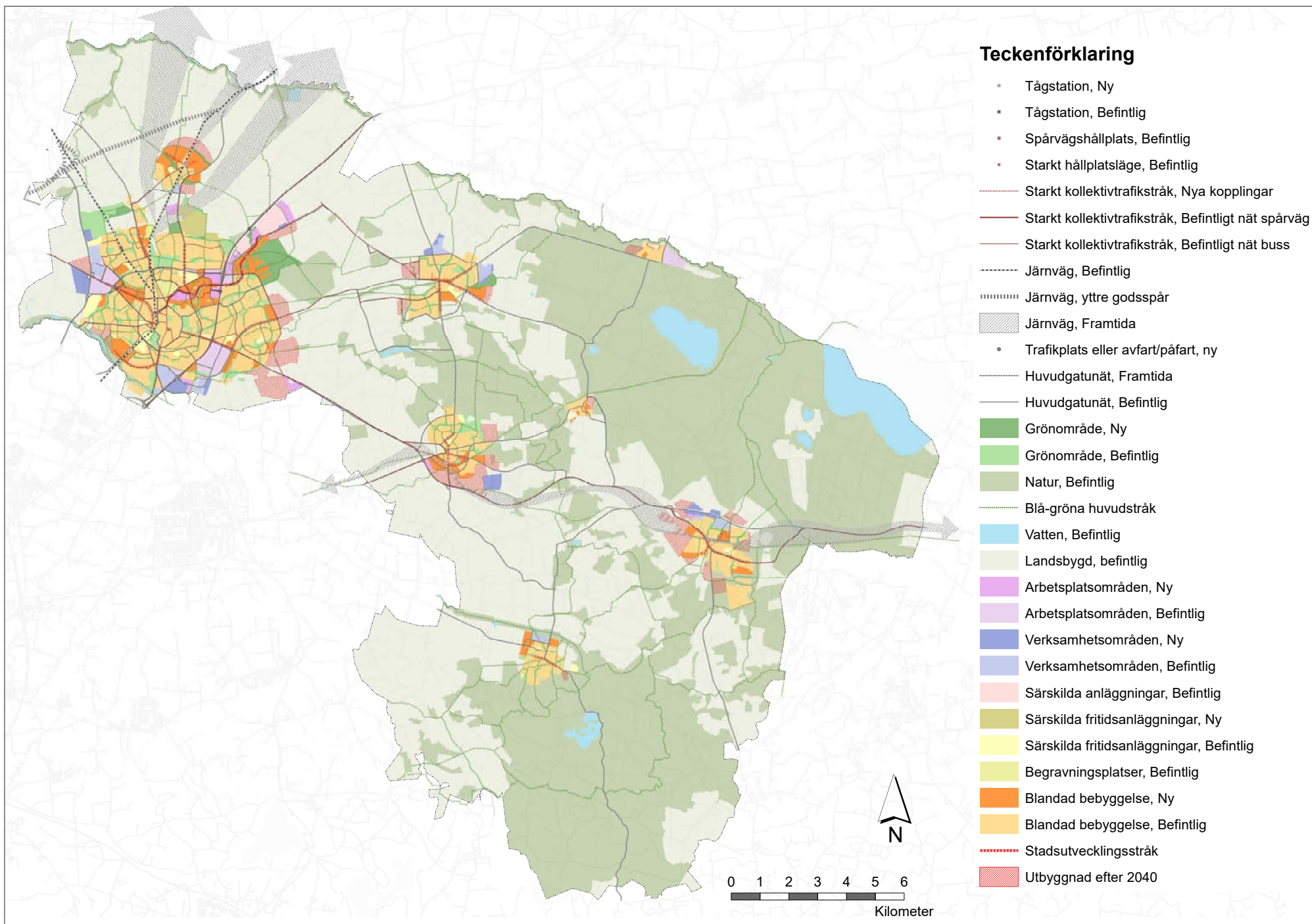
Hänsynstaganden

Jordbruksmarken i kommunen håller hög klass och den bästa jorden finns runt staden. Den odlingsbara jordbruksmarken är värdefull och måste skyddas så långt det är möjligt. Behovet av bostäder och utvecklingen av näringslivet innebär att jordbruksmark tas i anspråk. Huvudinriktningen är dock förtätning och genom en hög täthet utnyttjas marken effektivt.

Två nya spår för höghastighetståg planeras mellan Lund och Hässleholm. Översiktsplanen redovisar schematiskt tre alternativa dragningar. Fram till att järnvägens sträckning preciseras behöver hänsyn tas till att samtliga tre dragningar är möjliga.

Kultur- och naturmiljövärden ska beaktas och tas tillvara som en resurs vid förtätning och utbyggnad. För att kunna arbeta mer målmedvetet med den arkitektoniska kvalitén och platsers attraktivitet och värde behövs ett arkitekturprogram för Lunds kommun tas fram.

Hänsyn behöver tas till att framtidens stad, tätort och landskap ska klara av väntade klimatförändringar och dess följd effekter. I ett framtida varmare och blötare klimat är det viktigt att hårdgjord allmän platsmark, som gator och torg, får mer grönska och öppna vattenytor för dagvattenhantering för att både bidra till temperaturreglering och förbättra den vattenhållande förmågan i den allt tätare staden. Landskapets förmåga att buffra och hantera vatten behöver stärkas.

Lunds stad

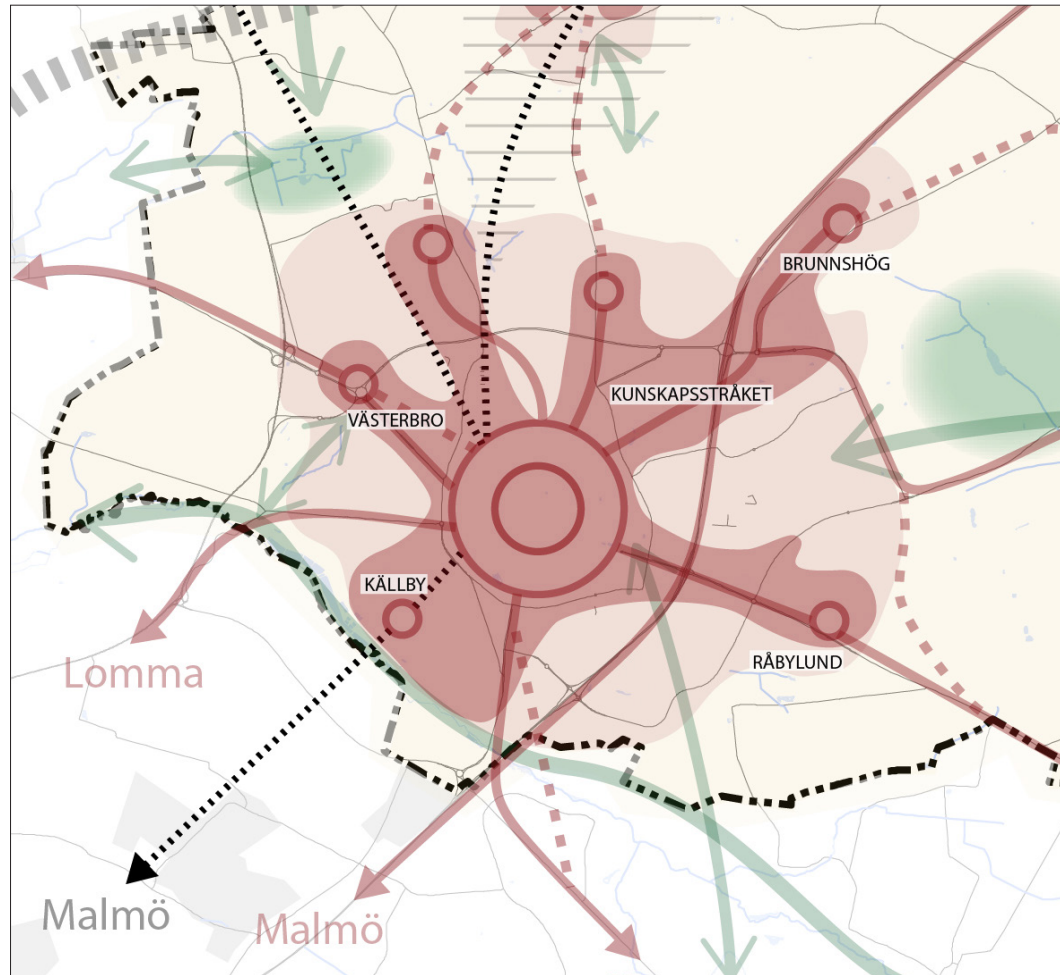
Övergripande inriktning

Lund är en regional motor med internationell profil och stark utvecklingskraft. Med en station för höghastighetståg stärks Lunds kopplingar i ett nationellt och nordeuropeiskt sammanhang. Lund C är en attraktiv station och entré till staden.

Översiktsplanen möjliggör 17 500 bostäder fram till 2040 och plats för ett mångfacetterat näringsliv. Lund växer genom förtätning och i prioriterade utbyggnadsområden. Staden växer inifrån och ut och i strategiska viktiga stråk och noder för stadsutveckling. Kollektivtrafiken ska utvecklas efter ett stråktänk och vara strukturbildande för stadens utbyggnad. I Brunnsnäs sker utbyggnad under hela tidsspannet fram till år 2040, med ESS, forskningsfaciliteter i Science Village, Kunskapsparken och stadsdelen Brunnsnäs. Spårvägen tas i trafik i början av planperioden och stödjer en fortsatt utveckling i Kunskapsstråket, med en inblandning av bostäder och stor förtätningspotential för stadsintegrerat näringsliv. Stadsomvandling i Västerbro bidrar med fler bostäder i blandad stad genom förtätning och utveckling av stadsinnehållet i det äldre industriområdet. Källby i sydvästra Lund får en pågatågsstation i början av 2020-talet.

När stadens äldre industriområden omvandlas till blandad bebyggelse behövs plats för de verksamheterna som måste flytta. Det behöver också finnas plats för nya verksamheter som inte kan lokaliseras med bostäder. Därför planeras för nya arbetsplats- och verksamhetsområden för en stark näringslivsutveckling i Lund.

En starkt grön infrastruktur som ska binda samman stadens grönområden och skapa kontakter med det kringliggande landskapet utvecklas. Den gröna infrastrukturen är viktig för lundabornas rekreation, bidra till biologisk mångfald och för att klimatanpassa staden mot skyfall och värmeböljor.

Utdrag ur strategikartan, Del 1 - Planstrategin

TECKENFÖRKLARING

	Stadsutvecklingsfokus		Järnväg		Högkvalitativa naturområden
	Tätort		Starkt kollektivtrafikstråk		Viktiga gröna kopplingar
	Utvecklingsnod		Potentiellt starkt kollektivtrafikstråk		Utredningsområde för järnväg, 4-spår
	Landsbygd / jordbruksmark		Yttre godsspår		

Markanvändning

Ny blandad bebyggelse planeras genom förtätning främst i Kunskapsstråket, Västerbro, Källby samt i stadsutvecklingsstråk genom bland annat boulevardisering. Nyexploatering planeras i främst Brunnsnög och Södra Råbylund samt i några mindre områden i Norra Värpinge, Fredentorp, Östra Torn samt Linero. Fler bostäder ska kunna byggas genom förtätning än genom utbyggnad. Ny arbetsplats- och verksamhetsmark föreslås i väster, i sydöst och norr om Brunnsnög/ESS.

I Källby visar översiktsplanen en förtätning samt omvandling av industriområde till blandad bebyggelse. Området kommer bidra till att möta behovet av bostäder och ett stadsintegrerat näringsliv fram till 2040. Källby innehåller en kulturhistoriskt värdefull industrimiljö som kan ses som en resurs i utvecklingen av området. Efter 2040 kan en bebyggelseutveckling ske vidare västerut mot Värpinge. I det pågående arbetet med en fördjupning av översiktsplanen för området kommer områden för stadsutveckling och utveckling av natur och gröna värden preciseras vidare.

Efter 2040 ges staden möjlighet att växa österut starkt kopplad till en kollektivtrafiklänk mellan Brunnsnög och Dalby. På längre sikt kommer även ytterligare förtättningsprojekt och omvandlingar av redan byggda miljöer bli aktuella i staden. Flera av stadens stadsutvecklingsområden som ingår i planen fram till 2040 kommer dessutom med stor sannolikhet att fortsätta byggas ut även efter 2040.

Hänsynstaganden

Planen ger möjlighet för staden att växa mer än de 17 500 bostäder som ska kunna byggas fram till 2040. Det innebär att utbyggnaden behöver prioriteras. Staden växer i första hand i de prioriterade utbyggnadsområdena Brunnsnög, Kunskapsstråket, Västerbro, Källby och Råbylund samt i förtätning genom att växa inifrån och ut och i prioriterade stråk och noder för stadsutveckling. Utbyggnaden på jordbruksmarken begränsas och förtätning ska inte ske på kvalitativa grönytor. Stadens kulturmiljöer ska värnas men också ses som en resurs i stadsutvecklingen.

Några av stadens utbyggnadsområden, Västerbro och Källby, innebär omvandling av verksamhetsområden till blandad bebyggelse. Omlokaliseringar av verksamheter som inte kan blandas med bostäder samt markföröreningar är frågor som behöver lösas. Blandad bebyggelse i Källby är även beroende av en flytt av reningsverket samt flytt eller nedgrävning av kraftledningen väster om Lund. Flytt av reningsverket planeras av VA-syd och dess ägarkommuner och inriktningsbeslut om flytt finns hos både VA syd och Lunds kommun. Omlokaliseringsplats studeras och utreds vidare i fortsatt planering.

Att Lund ligger omringad av ett öppet landskap är en viktig del i stadens identitet. Öppna släpp mellan Lund och Hjärup, Vallkärra och Stångby ska säkras. Höje å-området, Nöbbelövs mosse och Kungsmarken är lundabornas tätortsnära naturområden som måste värnas. Stora Råbys karaktär av radby, med hus på var sida om byvägen, ska bevaras. Ett genomförande av planens föreslagna utbyggnader, samt förtätningar behöver ta hänsyn till landskapsbildspåverkan, kulturmiljöer och naturvärden som kan finnas både i staden och i gränslandet mellan stad och land.

Hantering av dagvatten, översvämningsrisker och bullerproblem är särskilt viktiga frågor att utreda vidare i fortsatt planering. Dagvattenplanen, översvämningsplanen och dess åtgärdsplan, samt bulleråtgärdsprogrammet ger vidare vägledning i hur detta ska hanteras i planeringen.

Utbyggnad efter 2040 innebär först och främst att staden kan växa vidare österut. Denna utbyggnad är starkt kopplad till en utvecklad kollektivtrafiklänk mellan Brunnsnög och Dalby. Det innebär också stora förändringar i landskapet. Lämplig markanvändning behöver preciseras i kommande aktualiseringar av översiktsplanen.

Fördjupningar av översiktsplanen

Brunnsnögs utveckling preciseras i *fördjupning av översiktsplanen för Brunnsnög*, antagen 2013, Dispositionsplan för centrala Brunnsnög, ramprogram för Science Village samt i detaljplan för södra Brunnsnög (Solbjer). Även Kunskapsstråkets utveckling preciseras genom ett antal ramprogram, ramprogram för Lund C, ramprogram för Sjukhusområdet och södra universitetsområdet, ramprogram för Ideon och Pålsjö samt ramprogram för Medicon Village och företagsstråket Sölvegatan.

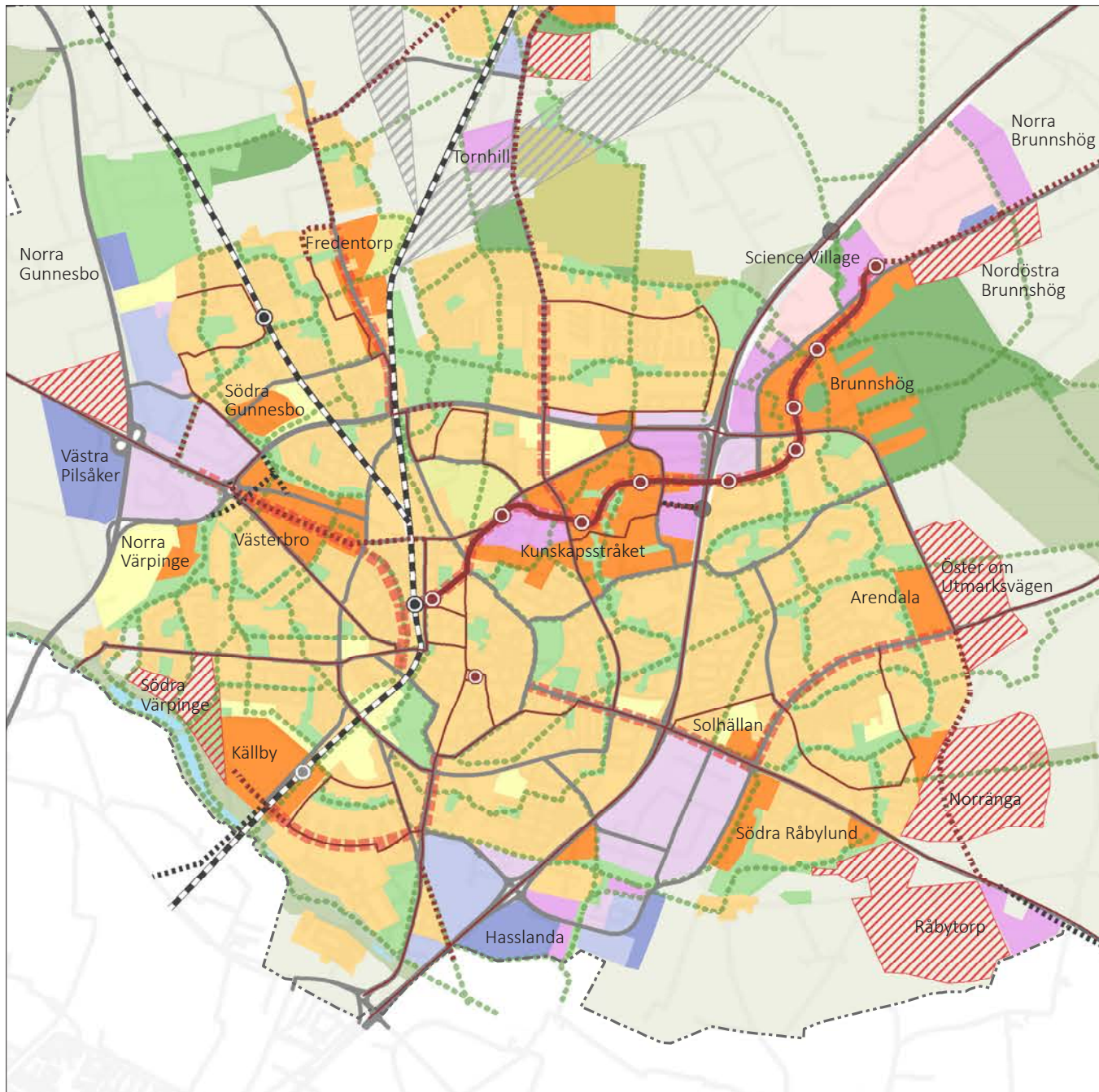
Västerbros utveckling preciseras i *fördjupning av översiktsplanen för Öresundsvägen med omnejd*, antagen 2018. Dispositionsplan pågår för delområdet Västerbro.

Den fördjupade översiktsplanen för Lund sydväst (Källby) är ett pågående arbete där huvuddragen som studeras är hur området kring Klostergården ska kunna utvecklas i samband med att en ny tågstation kan stå klar kring 2024. En station med 4-6 avgångar i timmen kommer att ge människor som bor och arbetar i området helt nya möjligheter att på ett enklare och smidigare sätt kunna nå stora delar av regionen. Stadsdelens omvandling kommer att innebära nya bostäder, service och verksamheter och målet är att skapa en mer blandad stadsdel som kan knytas bättre samman med centrala Lund. Under hösten 2017 påbörjades ett samarbete mellan Staffanstorps kommun och Lunds kommun för att utarbeta en gemensam målbild och strukturbild av området. Kommunerna kommer att utveckla sina respektive fördjupade översiktsplaner parallellt, så långt som det är möjligt.

Värna och Vinna staden är en tematisk fördjupning av översiktsplanen för Lunds stad. En huvudkomponent i planen är att klargöra hur riksintresset för kulturmiljövård som finns i stadskärnan ska tas om hand. Med anledning av ett nytt Kulturmiljö-, Uteservering-, Skyltprogram, Ljusplan, Möbleringsplan mm samt behov av ett arkitekturprogram föreslås en uppdatering inom ramen av en fördjupad översiktsplan eller liknande.

Ställningstaganden

- Staden växer i första hand i de prioriterade utbyggnadsområdena Brunnshög, Kunskapsstråket, Västerbro, Källby och Råbylund samt i förtätning genom att växa inifrån och ut och i prioriterade stråk och noder för stadsutveckling.
- Stadskärnan fortsätter utvecklas till en levande mötesplats för kommunens invånare genom en bredd av kommersiell och offentlig service och kultur.
- Reningsverket flyttar och möjliggör stadsutveckling kring den nya stationen i Källby.
- Arbetsplats- och verksamhetsmark ska kunna erbjudas i Lund. Verksamheter som måste omlokalisera till följd av stodomvandling ska kunna hitta ny plats i Lunds kommun.

Teckenförklaring

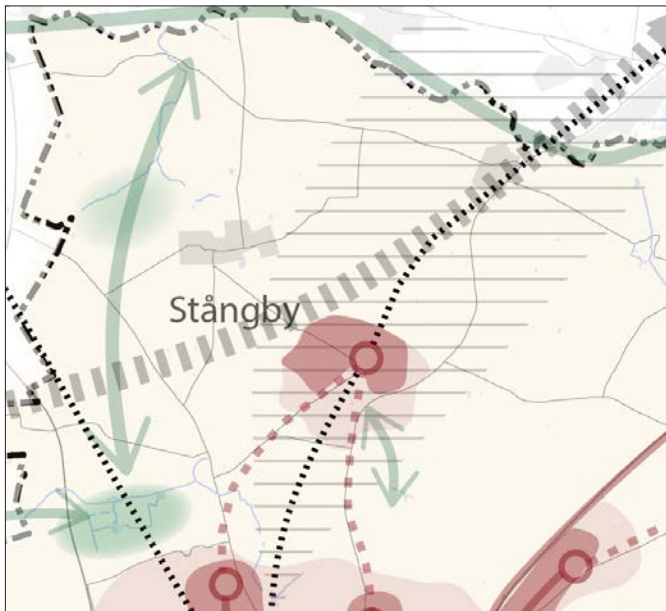
- Tågstation, Ny
- Tågstation, Befintlig
- Spårvägshållplats, Befintlig
- Starkt hållplatsläge, Befintlig
- Starkt kollektivtrafikstråk, Nya kopplingar
- Starkt kollektivtrafikstråk, Befintligt nät spårväg
- Starkt kollektivtrafikstråk, Befintligt nät buss
- Järnväg, Befintlig
- Järnväg, yttre godsspår
- Järnväg, Framtida
- Trafikplats eller avfart/påfart, ny
- Huvudgatunät, Framtida
- Huvudgatunät, Befintlig
- Grönområde, Ny
- Grönområde, Befintlig
- Natur, Befintlig
- Blå-gröna huvudstråk
- Vatten, Befintlig
- Landsbygd, befintlig
- Arbetsplatsområden, Ny
- Arbetsplatsområden, Befintlig
- Verksamhetsområden, Ny
- Verksamhetsområden, Befintlig
- Särskilda anläggningar, Befintlig
- Särskilda fritidsanläggningar, Ny
- Särskilda fritidsanläggningar, Befintlig
- Begravningsplatser, Befintlig
- Blandad bebyggelse, Ny
- Blandad bebyggelse, Befintlig
- Stadsutvecklingsstråk
- Utbyggnad efter 2040

Stångby

Övergripande inriktning

Stångby är en av de orter som växer mest i kommunen jämte Lund. Utvecklingen kopplas till det strategiska läget, 5 km norr om Lund, och vid en tågstation. Orten växer kring pågatågsstationen och blir ett fristående stations-samhälle med egen identitet. Orten har småstadens och trädgårdsstadens karaktär som målbild för bebyggelseutvecklingen. Högst täthet och stadsmässigt uttryck eftersträvas i centrum där tågstation, handel och service ska erbjudas inom gångavstånd.

Översiktsplanen anger 3000 bostäder fram till 2040. Den idag dominerande småhusbebyggelsen avses kompletteras med fler bostadsformer såsom flerfamiljshus samt vardagsnära service och handel. Kring stationen, som förskjuts norrut, planeras för ett attraktivt centrum med möjligheter att utveckla såväl offentlig, kulturell och kommersiell service som arbetsplatser och bostäder. Kommunikationerna till Lund stärks med nya cykelvägar.

Utdrag ur strategikartan, Del 1 - Planstrategin

Markanvändning

Huvuddelen av orten anges för ny blandad stadsbebyggelse fram till 2040. Mindre grönområden och parker planeras inom den framtida, blandade bebyggelsen. Därtill planeras ett par större grönområden i östra Stångby och ett i västra. I västra Stångby finns även en fritidsanläggning. Stångby är en växande stationsort som efter 2040 ges möjlighet att växa ytterligare.

Hänsynstaganden

Stångby växer på båda sidor om södra stambanan som är av riksintresse för kommunikationer. Orten berörs av Trafikverkets pågående utredning om höghastighetståg. Stationsnära utbyggnad behöver kontinuerligt hantera frågor kring risk och buller relaterat till järnvägen liksom hur barriäreffekten kan motverkas och mildras.

Utbyggnadsområdena ligger på flack, brukningsvärd åkermark. Översvämningsrisker och hög grundvattennivå har identifierats och behöver hanteras vid en utbyggnad. Särskilt hög är översvämningsrisken öster om Svenshögsvägen.

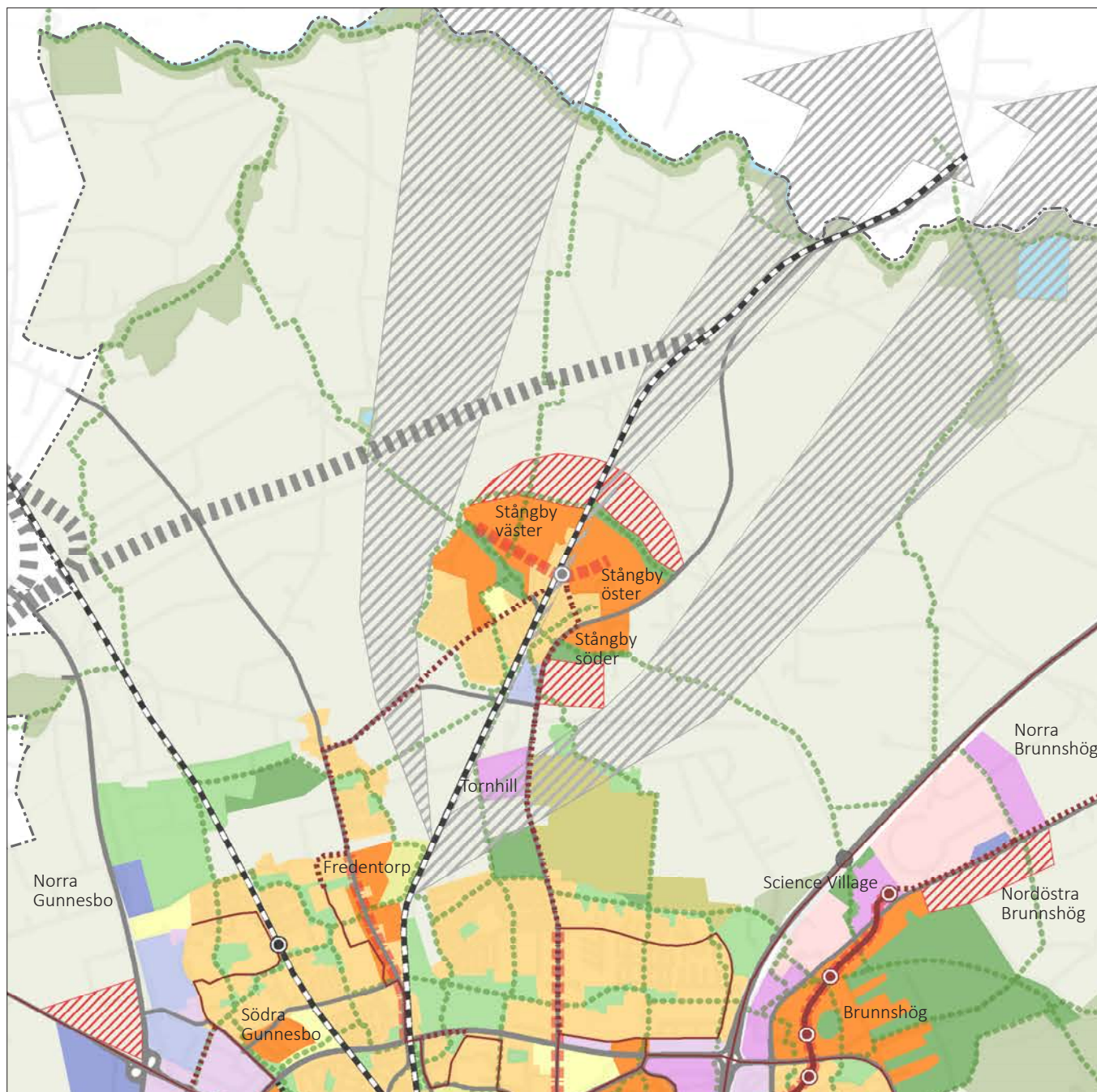
Stångby ligger inom potentiellt högriskområde för markradon, mätningar bör göras vid exploatering. Hänsyn behöver tas till att räddningstjänstens insattid för de norra utbyggnadsområdena är längre än normala 10 min.

Ställningstaganden

- Stångbys strategiska läge tas tillvara och orten växer med tågstationen i centrum och med höga ambitioner avseende hållbart byggande och boende.
- Stångby ska vara ett fristående stations-samhälle med tillgång till vardagsnära service och ett attraktivt, sammanhållande centrum kring tågstationen.
- Bebyggelsen ska vara småskalig och tätast i de centrala och stationsnära delarna där en stadsmässig utformning eftersträvas.
- Järnvägens barriäreffekt och bullerstörningar mildras, så att byn så långt som möjligt upplevs som en enhet.
- Det ska finnas en utvecklad grönstruktur med kopplingar till stråk ut i landskapet.
- Nya cykelvägar mot Lund ska tillkomma.

TECKENFÖRKLARING

- Stadsutvecklingsfokus
- Tätort
- Utvecklingsnod
- ▲ Järnväg
- Potentiellt starkt kollektivtrafikstråk
- Yttre godsspår
- Högkvalitativa naturområden
- ▶ Viktiga gröna kopplingar
- Utredningsområde för järnväg, 4-spår
- Landsbygd / jordbruksmark

Teckenförklaring

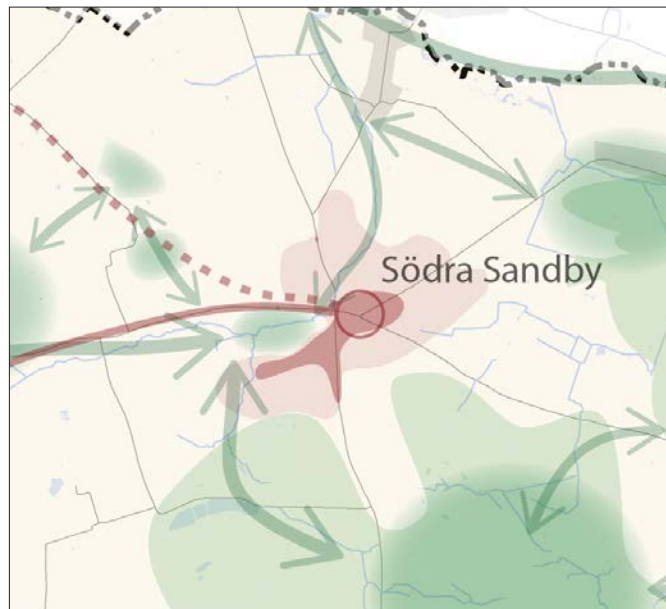
- Tågstation, Ny
- Tågstation, Befintlig
- Spårväghållplats, Befintlig
- Starkt hållplatsläge, Befintlig
- Starkt kollektivtrafikstråk, Nya kopplingar
- Starkt kollektivtrafikstråk, Befintligt nät spårväg
- Starkt kollektivtrafikstråk, Befintligt nät buss
- Järnväg, Befintlig
- ||||| Järnväg, yttre godsspår
- ▨ Järnväg, Framtida
 - Trafikplats eller avfart/påfart, ny
- Huvudgatunät, Framtida
- Huvudgatunät, Befintlig
- Grönområde, Ny
- Grönområde, Befintlig
- Natur, Befintlig
- Blå-gröna huvudstråk
- Vatten, Befintlig
- Landsbygd, befintlig
- Arbetsplatsområden, Ny
- Arbetsplatsområden, Befintlig
- Verksamhetsområden, Ny
- Verksamhetsområden, Befintlig
- Särskilda anläggningar, Befintlig
- Särskilda fritidsanläggningar, Ny
- Särskilda fritidsanläggningar, Befintlig
- Begravningsplatser, Befintlig
- Blandad bebyggelse, Ny
- Blandad bebyggelse, Befintlig
- Stadsutvecklingsstråk
- ▨ Utbyggnad efter 2040

Södra Sandby

Övergripande inriktning

Södra Sandby utvecklas vidare som en dynamisk och levande ort, med en framväxande småstadskarakter i centrum. Ortens förtätningspotential tas tillvara och inriktas mot att bidra till ökad variation av bostadsformer, viktigt i en ort som länge dominerats av småhus/äganderätt. Den geografiska närheten till Lund gör orten attraktiv också för inflyttning. Totalt föreslås 1500 bostäder fram till 2040 varav 500 i förtätning. På längre sikt föreslås en ny vägkoppling till Lund och utbyggnad av Lindegård i väster.

Sularpsbäcken utgör ett viktigt grönstråk genom orten och är också ett viktigt element för Södra Sandbys identitet. Bäckens avrinner till Kävlingeån genom ett område med värdefull landskapsbild direkt norr om Södra Sandby. I närområdet är hästhållning vanligt, särskilt framträdande är Flyinge Kungsgård. Öster om Södra Sandby planeras en större dagvattendamm. Området har potential att utvecklas som rekreationsområde när tätorten växer österut.

Utdrag ur strategikartan, Del 1 - Planstrategin

Markanvändning

Huvuddelen av orten anges för blandad bebyggelse. Ny blandad stad föreslås i centrum, Killebäcksområdet och i öster, längs Hällestadvägen. Ny verksamhetsmark föreslås i norr och öster, i anslutning till befintliga verksamhetsområden.

Utbyggnad i väster, Lindegård samt område väster om Fågelsång, är utpekade som utbyggnadsområden efter 2040. Med förstärkta kommunikationer finns en möjlighet för Lindegård att utvecklas. Det kan handla om bostäder för det goda pendlingsläget eller om näringsliv och verksamheter som kan nyttja kopplingen till Brunnshög/ESS samt E22. Ytterligare förtätningmöjligheter bör studeras för Södra Sandbys utbyggnad även på längre sikt, efter 2040.

Hänsynstaganden

De två större utbyggnadsområden tar brukningsvärd åkermark i anspråk men båda ytorna ligger i hållplatsnära läge och nära ortens skola.

Riksintresse för naturvården Hardeberga – S Sandby – Dalby – Krankesjön tangeras av exploatering vid Hällestadvägen i öster. Området bedöms inte beröra riksintressets värdekärnor. Planerad utbyggnad måste invänta beslutad flytt av kraftledningen.

Översvämningskarteringen påvisar på risk för översvämning i vissa delar vilket måste hanteras i efterföljande planeringsskeden, både i utbyggnadsområden i söder, men även kring förtätning i befintlig ortskärna kring Sularpsbäcken.

Ny vägförbindelse mot Brunnshög påverkar det större opåverkade området Kungsmarken-Skarnberga-Valleberg där låg bullernivå är en särskild kvalitet, Natura 2000 område med habitatdirektiv, riksintresse för naturvård N86, och områden med kulturmiljövården (M:K81). Även ny föreslagen vägförbindelse söder om Södra Sandby upp mot Fågelsång skär genom riksintresse för naturvård N86. Detta behöver utredas vidare i efterkommande planering.

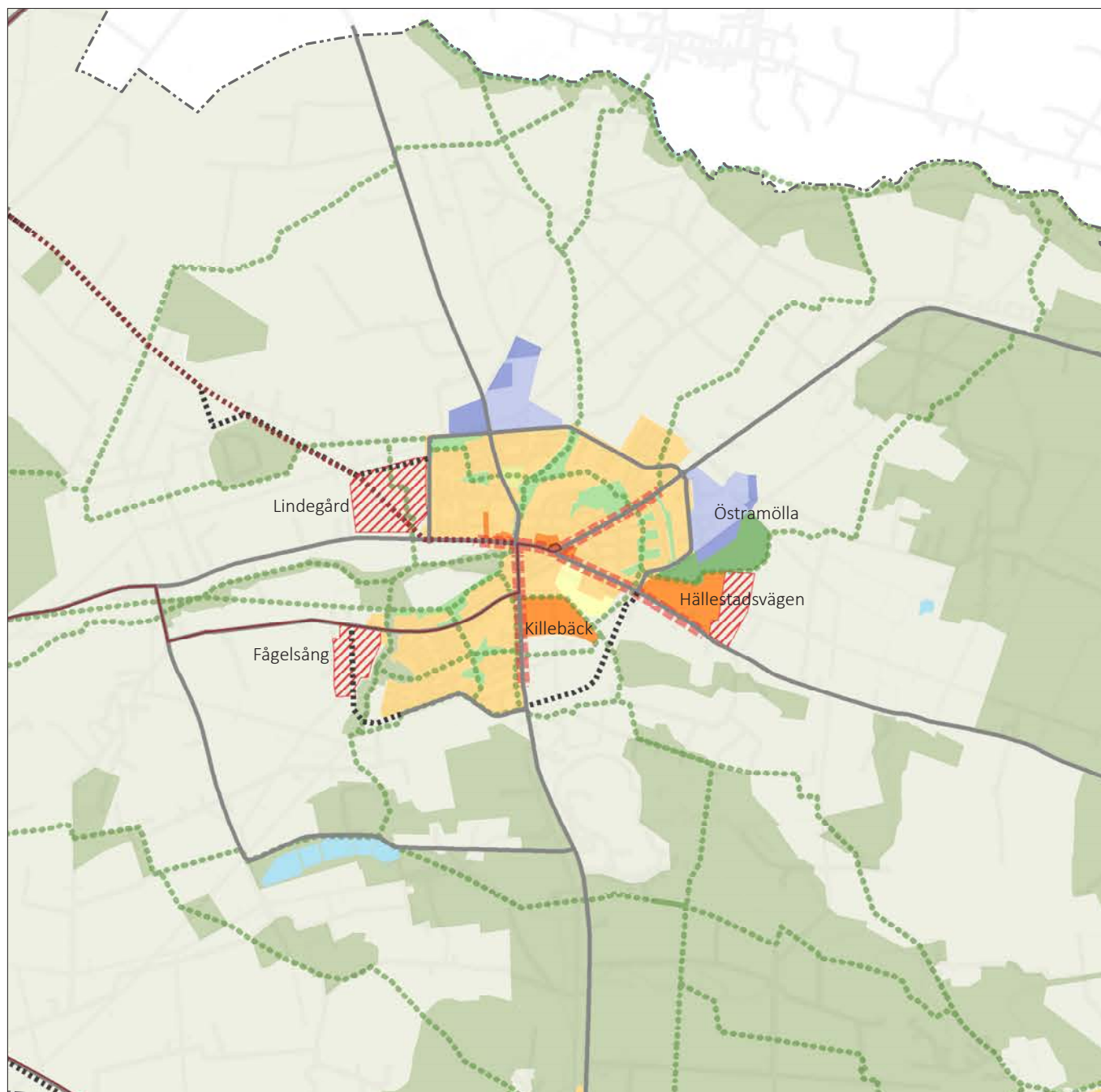
Hänsyn behöver tas till att räddningstjänstens insattid för nya områden längst i öster är längre än normala 10 min. Södra Sandby ligger potentiellt inom område med nästan högrisk för markradon.

Fördjupningar av översiktsplanen

Fördjupning av översiktsplanen för Södra Sandby i Lunds kommun, antagen av kommunfullmäktige 2013-08-29, bedöms i allt väsentligt som aktuell. En omprioritering görs avseende utbyggnadsordning, där utbyggnadsområdet i öster, vid Hällestadvägen föreslås för exploatering före 2040.

Ställningstaganden

- Utbyggnad i centrum- och servicenära lägen prioriteras.
- Förtätning av ortskärnan kräver noga samspel med bevarande av äldre bebyggelse.

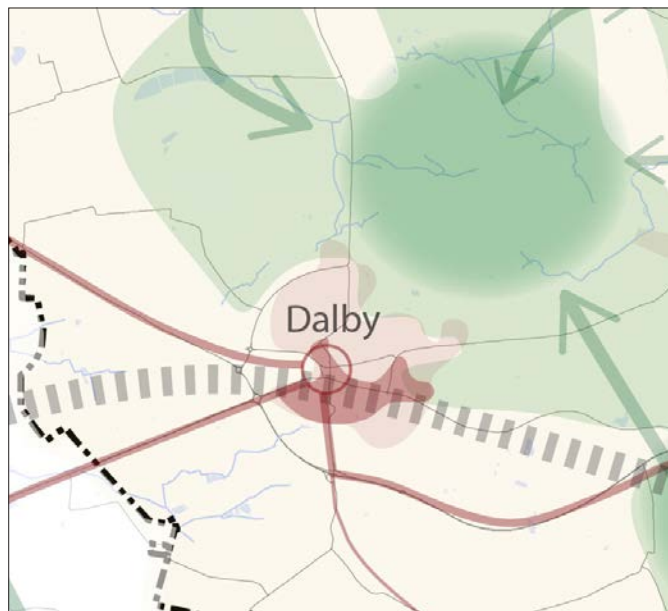
Teckenförklaring

- ⋯ Starkt kollektivtrafikstråk, Nya kopplingar
- Starkt kollektivtrafikstråk, Befintligt nät buss
- ⋯ Huvudgatunät, Framtida
- Huvudgatunät, Befintlig
- Grönområde, Ny
- Grönområde, Befintlig
- Natur, Befintlig
- ⋯ Blå-gröna huvudstråk
- Vatten, Befintlig
- Landsbygd, befintlig
- Verksamhetsområden, Ny
- Verksamhetsområden, Befintlig
- Särskilda fritidsanläggningar, Ny
- Särskilda fritidsanläggningar, Befintlig
- Begravningsplatser, Befintlig
- ⋯ Stadsutvecklingsstråk
- Blandad bebyggelse, Ny
- Blandad bebyggelse, Befintlig
- ▨ Utbyggnad efter 2040

Dalby

Övergripande inriktning

Dalby utvecklas ytterligare som ort med attraktiva bostads- och arbetsplatsområden, där närhet till större arbets- och serviceorter, Malmö och Lund, förenas med tillgång till natursköna omgivningar och historiska miljöer. Dalby blir ett stationsområde och föreslås växa med 2000 bostäder fram till år 2040. Satsningen på Dalby är kopplad till ortens strategiska läge i regionen, med goda kommunikationer till både Lund och Malmö. Idag sker kollektivtrafiken med buss, denna kan utvecklas ytterligare med bättre turtäthet och standard. På sikt utvecklas Simrishamnsbanan, ett prioriterat kollektivtrafikstråk för tåg/superbuss, med station i söder och högklassig kollektivtrafik mot både Lund och Malmö/Köpenhamn. Dalby behöver kompletteras med fler bostadsformer för att bredda utbudet från dagens småhus/äganderätts dominans. Tillgång till tätortsnära natur i Skrylle är en stor kvalitet att värna och stärka tillgängligheten till. I de centrala och sydöstra delarna av orten finns behov av att stärka grönstrukturen.

Utdrag ur strategikartan, Del 1 - Planstrategin

Markanvändning

Cirka 2000 bostäder planeras fram till 2040. Av dessa ska cirka 1400 kunna möjliggöras genom förtätning samt stadsomvandling i stationsområdet. Nya områden för blandad bebyggelse föreslås kopplat till en framtida järnvägsstation. Effektivt markutnyttjande, lämplig för orten, eftersträvas. Arbetsplats- och verksamhetsmark föreslås i sydöst, vid väg 11, samt i öster i anslutning till tåktområdet. Efter 2040 ges Dalby möjlighet att växa vidare mot sydost samt i nordost. Ytterligare förtätningmöjligheter bör studeras för Dalbys utbyggnad även på längre sikt, efter 2040.

Hänsynstaganden

Spårkorridor för Simrishamnsbanan är riksintresse för järnväg. Först när järnvägens läge är preciserat kan stationsområdet bli utbyggt i sin helhet. Alba-fabriken påverkar utbyggnaden i stationsområdet och möjligheterna att bygga samman stationsområdet med det nya området Påskagänget och de befintliga bebyggelsemiljöerna i Dalby. För att fullfölja en utbyggnad i dessa delar behöver anläggningens risker hanteras. Stationsmiljön och industriområdet innehåller kulturhistoriskt värdefulla byggnader som kan utgöra värdefulla resurser vid utveck-

lingen av området. Utbyggnaden i måste också föregås med sanering av potentiellt förorenad mark.

Kyrkan, Kungsgården och delar av Dalbys centrum samt landskapet väster om Dalby ingår i område av riksintresse för kulturmiljövården (Dalby Söderskog). Värde kopplar till Dalby kyrka som nordens äldsta stenkyrka och den omgivande miljön med Kungsgården, som under medeltiden var kloster. Kontakten mellan Kungsgården/kyrkan och det öppna landskapet i väster värnas. Utveckling vid Dalby stationsmiljö med ny bebyggelse och utvecklad kollektivtrafik påverkar den känsliga miljön vid Dalby kyrka och kungsgård samt omgivande kulturlandskap. Vid fortsatt planering måste stor hänsyn tas till denna miljö. Vid vidare planläggning av både bebyggelse och en eventuell Simrishamnsbana måste även översvämningrisker utredas vidare.

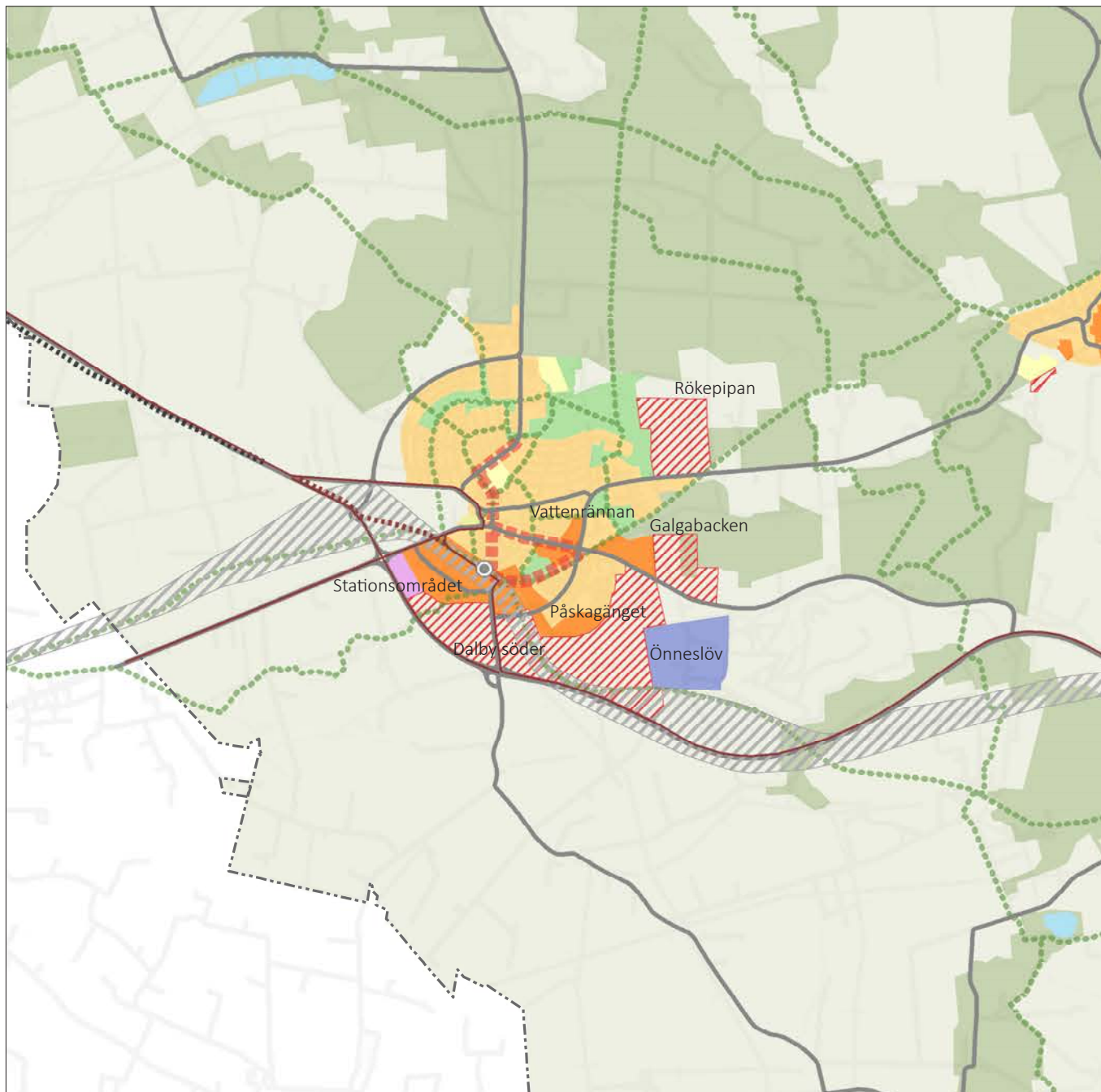
De norra delarna av Dalby berör riksintresse för naturvården (Hardeberga- S Sandby - Dalby - Krankesjöområdet) och friluftsliv (Romeleåsen med Skrylle). Rökepipan, utbyggnad efter år 2040, ligger inom riksintressena.

Bergtåkten öster om Dalby ger upphov till buller, vibrationer och även kastrisk vid sprängningar. Det föreslagna verksamhetsområdet direkt väster om Dalbytåkten (M:3 Önnemo) bör innehålla verksamheter som är lämpliga att samlokalisera med tåkten.

Utveckling och utbyggnad av Malmö Airport kan göra att vidare utbyggnad av Dalby försvåras på grund av ökat flygbuller.

Ställningstaganden

- Stationsområdet i Dalby omvandlas till blandad stad med utgångspunkt i utvecklad busstrafik och på sikt tåg.
- Miljön vid Dalby kyrka och kungsgård samt omgivande kulturlandskap är känslig och vidare planering måste ta stor hänsyn till detta.
- Ett helhetsgrepp på Dalbys framtida utveckling bör göras inom ramen av en fördjupad översiktsplan eller liknande.

Teckenförklaring

- Tågstation, Ny
- Tågstation, Befintlig
- Starkt kollektivtrafikstråk, Nya kopplingar
- Starkt kollektivtrafikstråk, Befintligt nät buss
- ▨ Järnväg, Framtida
- Huvudgatanät, Framtida
- Huvudgatanät, Befintlig
- Grönområde, Ny
- Grönområde, Befintlig
- Natur, Befintlig
- Blå-gröna huvudstråk
- Vatten, Befintlig
- Landsbygd, befintlig
- Arbetsplatsområden, Ny
- Arbetsplatsområden, Befintlig
- Verksamhetsområden, Ny
- Verksamhetsområden, Befintlig
- Särskilda fritidsanläggningar, Ny
- Särskilda fritidsanläggningar, Befintlig
- Begravningsplatser, Befintlig
- Stadsutvecklingsstråk
- Blandad bebyggelse, Ny
- Blandad bebyggelse, Befintlig
- ▨ Utbyggnad efter 2040

Veberöd

Övergripande inriktning

Veberöd har varit och tar höjd för att på sikt åter bli en stationsort. Inriktningen är att orten ska fortsätta utvecklas som en levande, attraktiv ort med tydlig identitet. Det kulturhistoriska arvet, däribland tegeltraditionen, närheten till natur och ett aktivt föreningsliv, bland annat vid Romelevallen, är utmärkande kvaliteter, värda att förvalta och som bidrar till ortens karaktär. En utveckling av centrum är viktigt för att stärka ortens lokala serviceutbud, behov av mötesplatser och folkliv. Viktigt är också att komplettera dagens småhusdominerade bostadsutbud med fler bostadsformer. Förtätning och utbyggnadsområden föreslås i centrala delar, såsom Traversen och Idalafältet, och i hållplatsnära lägen. Idag sker kollektivtrafiken med buss, denna kan utvecklas ytterligare med bättre turtäthet och standard. På sikt utvecklas Simrishamnsbanan, ett prioriterat kollektivtrafikstråk för tåg/superbuss, med station mitt i samhället och högklassig kollektivtrafik mot både Lund och Malmö/Köpenhamn. Förutsättningar för naturtillgång och friluftsliv kan stärkas, bland annat till Romleåsen. Det finns potential att utveckla ortens näringsliv, bland annat besöks- och turistnäringen.

Markanvändning

Cirka 1200 bostäder planeras fram till 2040. Av dessa ska cirka 500 kunna möjliggöras genom förtätning. Traversen är ett strategiskt område för förtätning genom sitt centrala läge. Nya områden för blandad bebyggelse föreslås främst i hållplatsnära lägen, kopplat till någon av ortens tre busshållplatser, och förläggs därmed i väster, i öster och på resterande del av Idalafältet. Effektivt markutnyttjande, lämplig för orten, eftersträvas. Verksamhetsmark föreslås i norr, på båda sidor om väg 11. Efter 2040 ges Veberöd möjlighet att växa vidare i flera riktningar. Ytterligare förtätningmöjligheter bör studeras för Veberöds utbyggnad även på längre sikt, efter 2040.

Hänsynstaganden

Trafikverkets beslutade spårkorridor för framtida järnväg, Simrishamnsbanan, sträcker sig genom Veberöd. Utbyggnad inom spårkorridoren måste avvakta precisering av spårsträckning. Ett byggande av Simrishamnsbanan innebär att hänsyn måste tas till ett flertal frågor och hanteras efterkommande planering.

Riksintresse för militära ändamål (Försvarsmakten hinderfritt område skjutfält samt influensområde Lund-Eslöv-Hörby-Sjöbo) berörs av föreslagen verksamhetsmark norr om väg 11.

Riksintresse för friluftsliv (NV 3:6, Romelsåsen- med Skrylleområdet) och riksintressen för det rörliga friluftslivet (Sjö- och åslandskapet vid Romeleåsen i Skåne) berörs av föreslagen utbyggnad i sydväst. Detta område tangerar även riksintresse för kulturmiljövården (Björnstorp- Veberöd) samt tar brukningsvärd åkermark i anspråk. Samtidigt ligger området hållplatsnära och i direkt anslutning till befintlig bebyggelse och offentlig service. Påverkan måste utredas vidare.

Utbyggnadsområdet i väster tar brukningsvärd åkermark i anspråk.

Idalafältet berör riksintresse för rörligt friluftsliv (Sjö- och åslandskapet vid Romeleåsen i Skåne) samt naturvärden kopplade till den sandiga marken.

Översvämningskarteringen påvisar på risk för översvämnings i vissa delar vilket måste hanteras i efterföljande planeringsskeden.

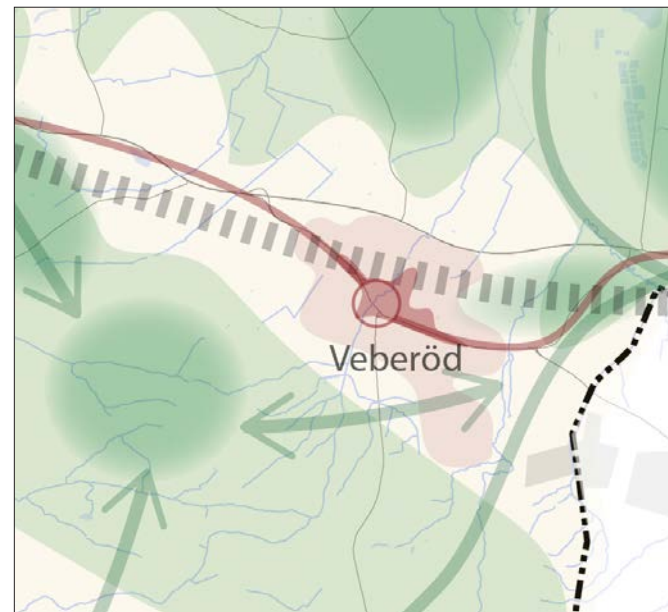
Fördjupningar av översiktsplanen

Den fördjupade översiktsplanen för Veberöd är ett pågående arbete där syftet är att förtydliga och vidareutveckla kommunens intentioner för Veberöds framtida utveckling. Några av de viktigaste områdena som studeras i planarbetet är hur Veberöds identitet och karaktär kan vidareutvecklas, hur bostadsutbudet kan breddas, hur en trafik- och kollektivinfrastruktur kan utvecklas, hur ortens näringsliv och service kan stödjas och hur grönstrukturen och dess kopplingar till det omkringliggande landskapet

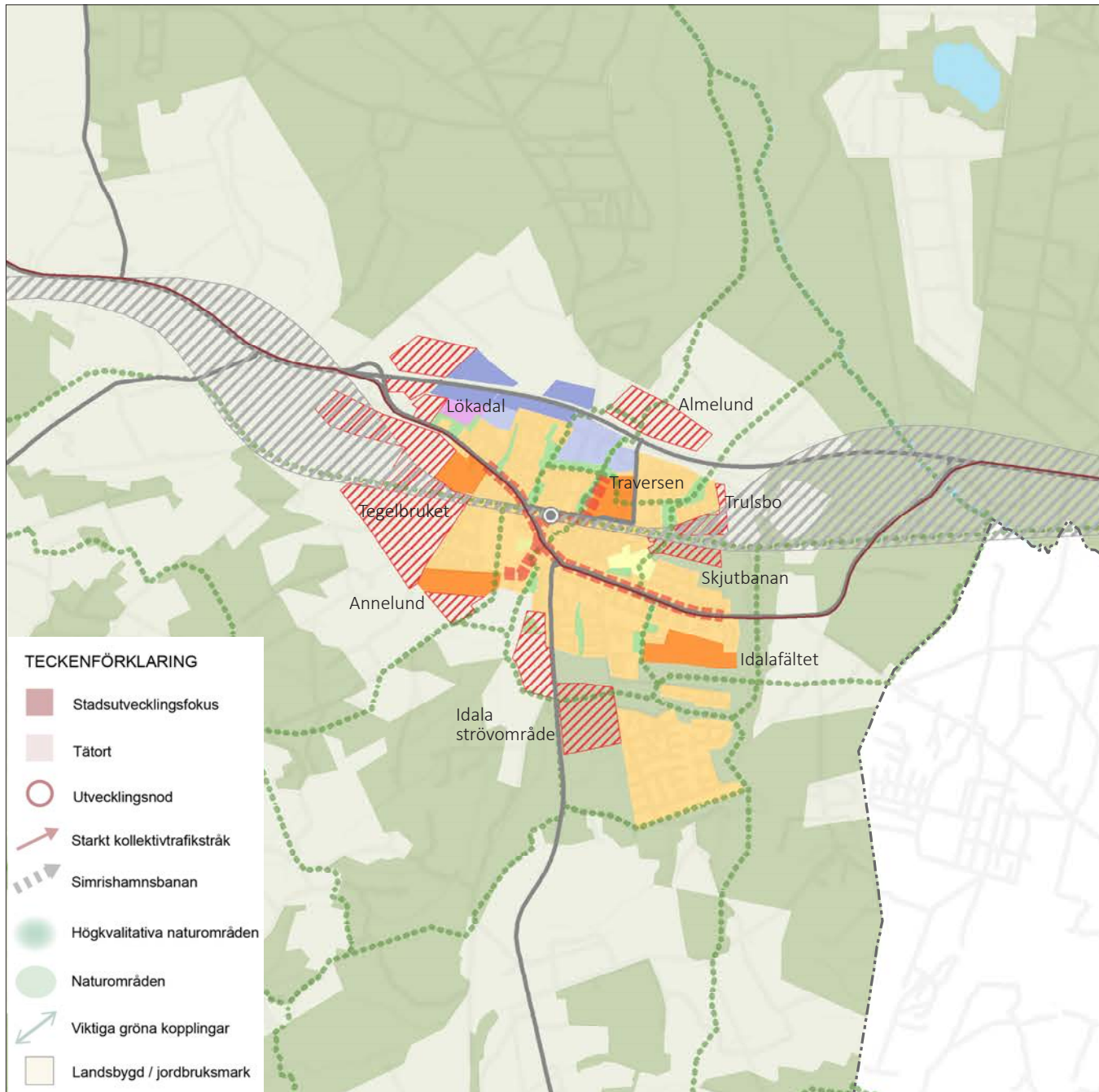
kan utvecklas. Arbetet ska bland annat utreda möjlighet att bygga i östra Veberöd för att minska ianspråktagandet av åkermark i väster. Också förtätningmöjligheter kommer studeras vidare. Planeringsarbetet kommer utgå från översiktsplanens riktlinjer.

Ställningstaganden

- Utveckla centrum genom komplettering av bostäder, mötesplatser och andra verksamheter. Förtätning av ortskärnan kräver samspel med kulturhistoriska värden.
- Utveckla rekreativa stråk till Romeleåsen och längs Veberödsbäcken.
- Ta tillvara hållplatslägena, såväl avseende förtätning som vid nyexploatering.
- Koppla Idala tydligare till centrala Veberöd.
- Utveckla cykelstråken inom orten och mot Vomb/Silvåkra och Idala.

Utdrag ur strategikartan, Del 1 - Planstrategin

- TECKENFÖRKLARING**
- Stadsutvecklingsfokus
 - Tätort
 - Utvecklingsnod
 - Starkt kollektivtrafikstråk
 - Simrishamnsbanan
 - Högkvalitativa naturområden
 - Naturområden
 - Viktiga gröna kopplingar
 - Landsbygd / jordbruksmark

Teckenförklaring

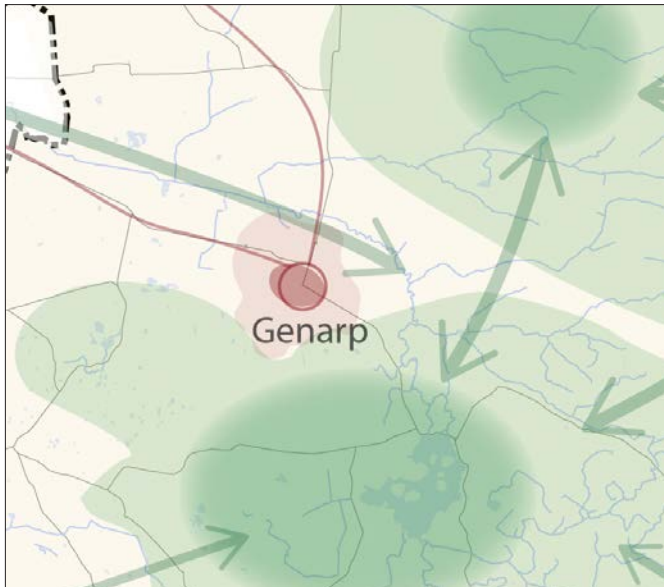
- Tågstation, Ny
- Tågstation, Befintlig
- Starkt kollektivtrafikstråk, Nya kopplingar
- Starkt kollektivtrafikstråk, Befintligt nät buss
- Järnväg, Framtida
- Huvudgatunät, Framtida
- Huvudgatunät, Befintlig
- Grönområde, Ny
- Grönområde, Befintlig
- Natur, Befintlig
- Blå-gröna huvudstråk
- Vatten, Befintlig
- Landsbygd, befintlig
- Arbetsplatsområden, Ny
- Arbetsplatsområden, Befintlig
- Verksamhetsområden, Ny
- Verksamhetsområden, Befintlig
- Särskilda fritidsanläggningar, Ny
- Särskilda fritidsanläggningar, Befintlig
- Begravningsplatser, Befintlig
- Stadsutvecklingsstråk
- Blandad bebyggelse, Ny
- Blandad bebyggelse, Befintlig
- Utbyggnad efter 2040

Genarp

Övergripande inriktning

Genarp är en levande och småskalig tätort som erbjuder boende med natursköna omgivningar. Utvecklingen av Genarp ska stärka den karaktären. Genarp har kommunens äldsta befolkning och bostadsbeståndet består till över 90 % av småhus. Mot den bakgrunden behöver bostadsbeståndet kompletteras med flerfamiljshus och hyresrätter. Detta ska kunna ske genom förtätning och i centralt läge i orten. En utveckling av centrumstråket är viktig för att stärka ortens attraktivitet. Här kan ske en komplettering av bostäder och liksom andra verksamheter och mötesplatser. En tillväxt i Genarp ska stärka förutsättningarna för en utveckling för bättre service och kommunikationer. Genarp ska ges möjlighet att växa med 500 bostäder samt med nya verksamheter fram till 2040.

Kollektivtrafiken har idag brister. En stärkt kollektivtrafik bidrar till en positiv utveckling för Genarp. För att stärka ett hållbart resande, både till och från Genarp, behöver framförallt kollektivtrafiken, men även cykelinfrastrukturen, utvecklas.

Utdrag ur strategikartan, Del 1 - Planstrategin

Kopplingar till natur och rekreation kan stärkas, detta gäller särskilt möjligheterna att röra sig längs Höje å. Genarp har stor potential att utveckla besöksnäring och lokal turism.

Markanvändning

Cirka 100 bostäder ska kunna möjliggöras genom förtätning. Nya områden för blandad bebyggelse planeras för cirka 400 bostäder på vad som idag är jordbruksmark i norra och nordvästra delen av tätorten. Det ska eftersträvas ett högt markutnyttjande, lämplig för orten. Planlagd men ännu ej ianspråktagen verksamhetsmark finns i norr. Efter 2040 ges Genarp möjlighet att växa vidare i sydost. Ytterligare förtätningmöjligheter bör studeras för Genarp utbyggnad även på längre sikt, efter 2040.

Hänsynstaganden

Vid förtätningar i befintliga miljöer är det viktigt att platsens karaktär analyseras och kulturhistoriska värden identifieras för att platsens identitet ska utvecklas och för att kunna dra nytta av befintliga kvalitéer. Genarps expansion i väster måste ske med hänsyn till mötet mellan byn och kulturlandskapet, särskilt avseende kyrkan som landmärke.

Brukningsvärd åkermark påverkas av föreslagna utbyggnadsområden. Tvärs Genarp går en tydlig gräns i markens bördighet, med betydlig bördigare jordmån i norr. Föreslagna utbyggnadsområden ligger på bördigare mark och undviker därmed intrång i riksintresse för natur och friluftsliv.

TECKENFÖRKLARING

	Stadsutvecklingsfokus		Högkvalitativa naturområden
	Tätort		Naturområden
	Utvecklingsnod		Viktiga gröna kopplingar
	Starkt kollektivtrafikstråk		Landsbygd / jordbruksmark

I norr möter Genarp ett kuperat odlingslandskap av riksintresse för kulturmiljövården, Björnstorp-Veberöd. Norr om orten rinner också Höje å, av riksintresse för friluftsliv, Höje å från Genarp till Lomma. Föreslaget utbyggnadsområde i nordväst bedöms som en rimlig komplettering av Genarp men områdets utformning måste ta hänsyn till områdets kvaliteter.

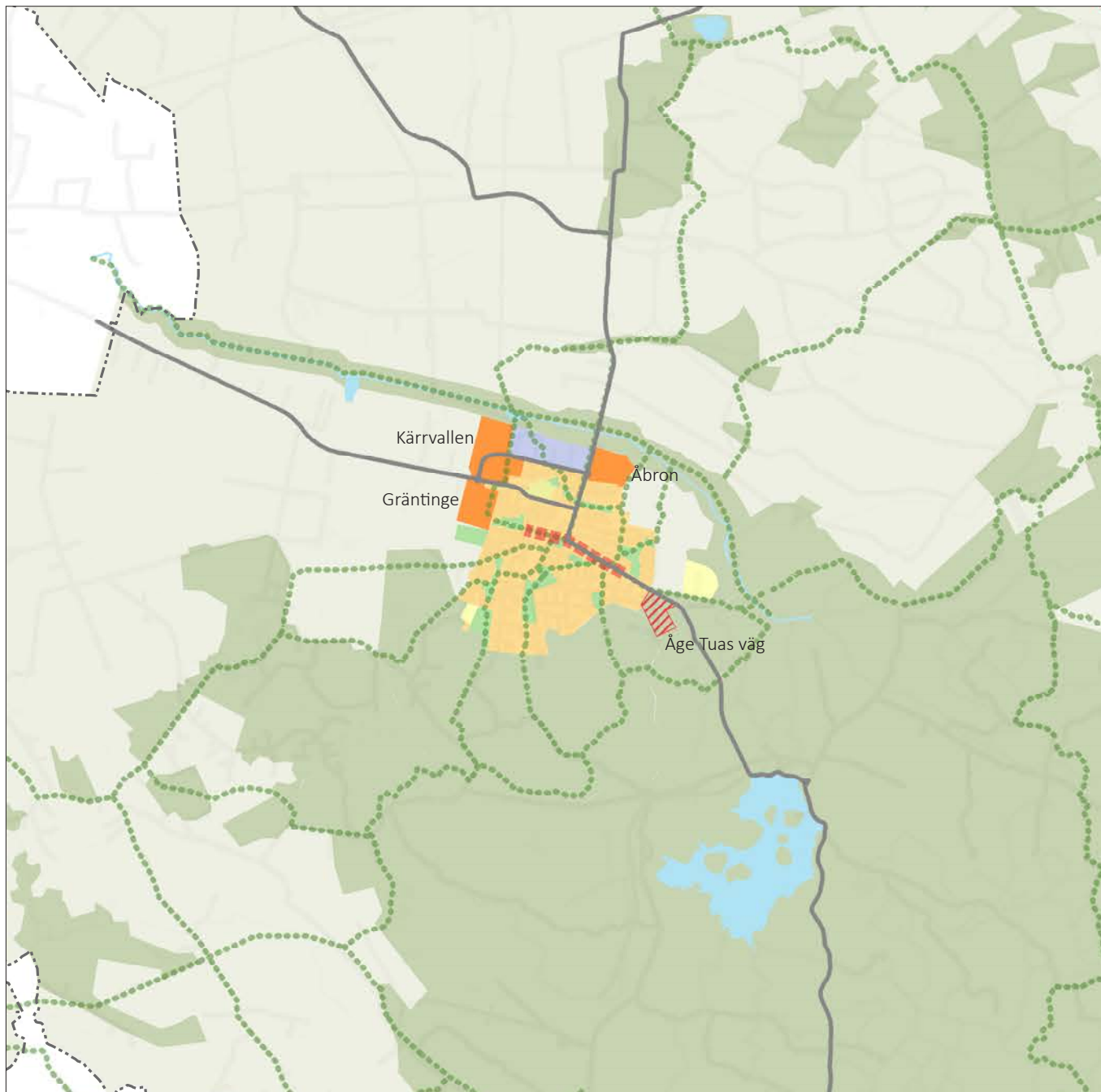
Genarp tangerar riksintressen för naturvård, backlandskapet söder om Romeleåsen, friluftsliv, Romeleåsen med Skrylleområdet och rörligt friluftsliv, Sjö- och åslandskapet vid Romelseåsen. I sydöst finns även ett område av riksintresse för kulturmiljö kopplat till odlingslandskapet kring Håckebergasjön.

Genarp ligger på område med grundvattenförekomster som är värdefulla ur ett vattenförsörjningsperspektiv och omfattas av miljökvalitetsnormer, Hänsyn behöver tas till detta i fortsatt planering samt vid tillstånd för verksamheter.

Genarp påverkas av flygbuller och ligger inom influensområde för riksintresset för kommunikationer. En utbyggnad eller expansion av Malmö Airport kan förvärra bullersituationen i Genarp och försvåra framtida bebyggelseplanering. Potentiellt höga markradonvärden i området. Mätningar bör utföras före exploatering och byggnationen anpassas.

Ställningstaganden

- Utveckla centrumstråket med en komplettering av bostäder och liksom andra verksamheter och mötesplatser.
- Arbeta för att förbättra kollektivtrafiken och cykelstråken till och från Genarp.
- Ett helhetsgrepp på Genarps framtida utveckling bör göras inom ramen av en fördjupad översiktsplan eller liknande.

Teckenförklaring

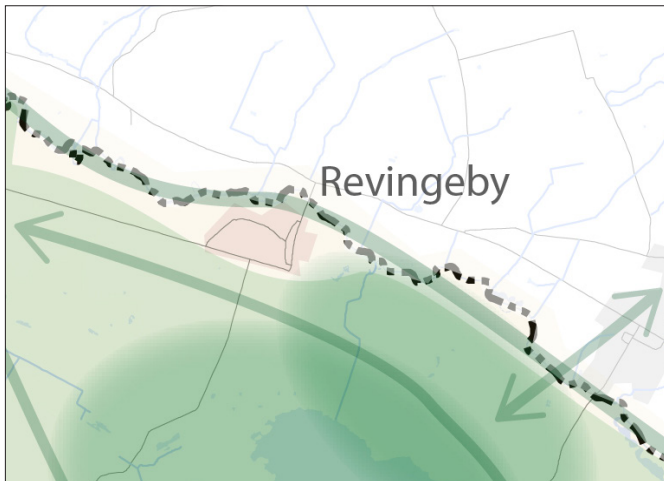
- Huvudgatunät, Befintlig
- Grönområde, Ny
- Grönområde, Befintlig
- Natur, Befintlig
- Blå-gröna huvudstråk
- Vatten, Befintlig
- Landsbygd, befintlig
- Verksamhetsområden, Ny
- Verksamhetsområden, Befintlig
- Särskilda fritidsanläggningar, Ny
- Särskilda fritidsanläggningar, Befintlig
- Begravningsplatser, Befintlig
- Stadsutvecklingsstråk
- Blandad bebyggelse, Ny
- Blandad bebyggelse, Befintlig
- Utbyggnad efter 2040

Revingeby

Övergripande inriktning

Revingeby ligger naturskönt nära Kävlingeån och det öppna beteslandskapet på övningsfältet. I Revinge finns Räddningsskolan och Regementet, två stora arbetsgivare och framträdande verksamheter med nationell och internationell koppling. En fortsatt bebyggelseutveckling stödjer orten som levande och attraktiv boende- och arbetsplatsort.

Regionbuss finns idag. En stärkt kollektivtrafik skulle bidra till en positiv utveckling för orten och ge ökad tillgänglighet till de pågående verksamheterna liksom för Revinges invånare. Bättre kopplingar, och förbättrade förutsättningar för gående och cyklister till Södra Sandby är särskilt angeläget eftersom Revingeborna vardagsservice, handel och grundskola från årskurs fyra finns här.

Utdrag ur strategikartan, Del 1 - Planstrategin

TECKENFÖRKLARING

Markanvändning

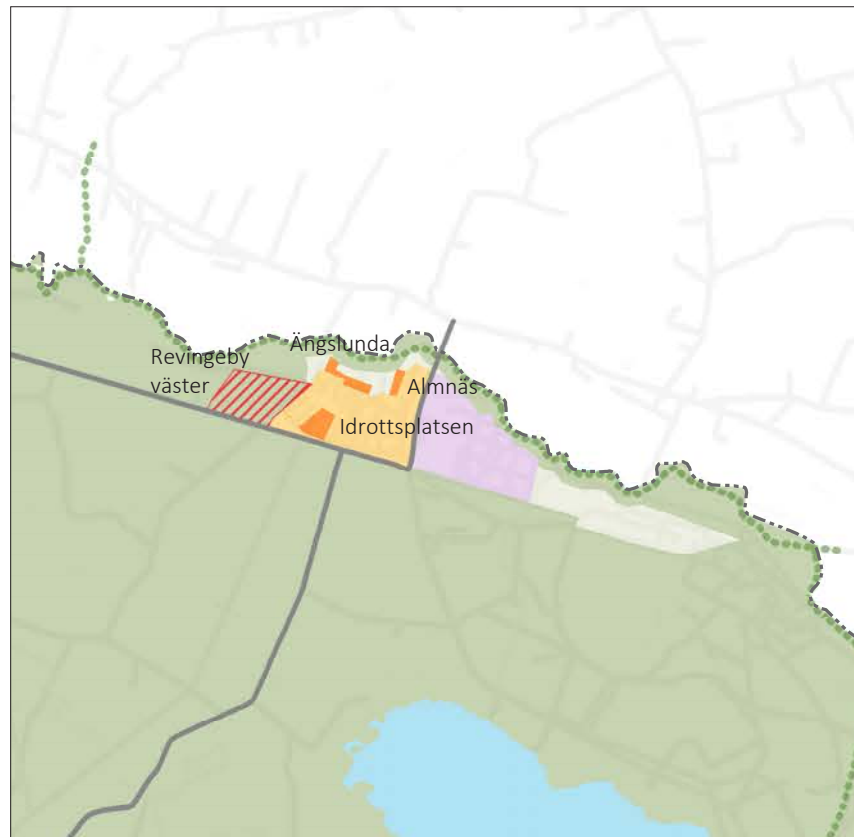
Bostadsökningen sker genom förtätning, cirka 100 bostäder, samt genom nyexploatering av cirka 50 bostäder. Efter 2040 ges Revingeby möjlighet att växa i väster.

Hänsynstaganden

I öster tangerar byn riksintresse för Försvarsmakten, hinderfritt område för skjutfält, influensområde samt militär del, Revingehed och Björka. Norr om Revinge flyter Kävlingeån, av riksintresse för friluftslivet, från Vombsjön till Bjärred.

Ställningstagande

- Byn bidrar till kommunens variation av boendemiljöer och ges möjlighet att fortsatt utveckla en livfull bymiljö.

Teckenförklaring

Torna-Hällestad

Övergripande inriktning

Torna-Hällestad ligger naturskönt på en utlöpare till Romeleåsen, med kyrkan och lanthandel mitt i byn och med bokskog och betesmark runt knuten. Byn föreslås få ett tillskott av cirka 150 bostäder fram till 2040.

Regionbuss finns idag. En stärkt kollektivtrafik skulle bidra till en positiv utveckling för orten och ge möjlighet till ökad besöksnäring. Bättre förutsättningar för gående och cyklister till Dalby är särskilt angeläget eftersom Torna-Hällestads invånares vardagsnära service och grundskola från årskurs fyra finns här.

Markanvändning

Bostadökningen sker främst genom nyexploatering som skapar en mer sammanhängande ort. Efter 2040 ges Torna-Hällestad möjlighet att växa i öster.

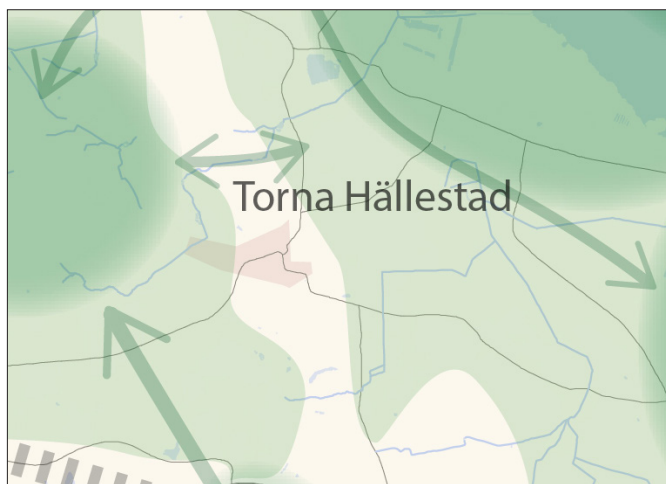
Hänsynstaganden

Torna-Hällestad och föreslagna utbyggandsområden berör i olika delar riksintresse för naturvården, friluftslivet och Försvarsmakten. Vidare finns värdefulla kulturmiljöer, redovisade i *Länsstyrelsens kulturmiljöprogram*.

Åge Tuas väg

Ställningstaganden

- Byn bidrar till kommunens variation av boendemiljöer och ges möjlighet att fortsatt utveckla en livfull bymiljö.
- Besöksnäring och lokal turism bör ges förutsättningar att utvecklas vidare.

Utdrag ur strategikartan, Del 1 - Planstrategin

TECKENFÖRKLARING

	Tätort		Högkvalitativa naturområden
	Landsbygd / jordbruksmark		Naturområden
	Simrishamnsbanan		Viktiga gröna kopplingar

Teckenförklaring

- Huvudgatunät, Framtida
- Huvudgatunät, Befintlig
- Grönområde, Ny
- Grönområde, Befintlig
- Natur, Befintlig
- Blå-gröna huvudstråk
- Vatten, Befintlig
- Landsbygd, befintlig
- Särskilda fritidsanläggningar, Ny
- Särskilda fritidsanläggningar, Befintlig
- Blandad bebyggelse, Ny
- Blandad bebyggelse, Befintlig
- Utbyggnad efter 2040

Bebyggelseutveckling

Planeringsinriktningen är att möta framtidens befolknings- och arbetsplatsökning genom att i första hand verka för ett tätare och mer funktionsblandat stadsinnehåll, använda resurser mer effektivt och främja stadslivet. Kommunens tätorter är idag relativt funktionsuppdelade. Många stadsdelar består nästan uteslutande av bostäder, medan en del endast innehåller verksamheter. Detta innebär att stora delar av stadsmiljön är folktom antingen under dagen eller utanför arbetstid. Markutnyttjandegraden varierar. Genom att ta tillvara förtätningspotentialen och möjligheten till mer varierat stadsinnehåll är målsättningen att verka i en hållbar riktning. Kapitlet knyter an till flera målområden och avsnitt i strategidelen. Hela målområdet *Det växande Lund* tillsammans med avsnitten *Minskat klimatavtryck*, *En starkt grön infrastruktur*, *En utvecklad stadskärna* och *En starkt social hållbarhet* berör frågor som tas upp i kapitlet.

Blandad bebyggelse

Blandad bebyggelse omfattar huvuddelen av den byggda miljöns funktioner. Här finns bostäder av olika slag och upplåtelseformer, parker, gator, torg, skolor och förskolor, fritidsanläggningar, vård, handel, kontor, forskning och andra typer av verksamheter som kan samlokaliseras med bostäder. Större grönområden, av betydelse för stadsdel, ort eller hela kommunen redovisas i karta och beskrivs i avsnittet *Grönområden och blå-gröna huvudstråk* under Grön infrastruktur och ekosystemtjänster. Verksamheter som är störande, medför mycket trafik eller är gestalningsmässigt svåra att anpassa till boendemiljöer hänvisas till renodlade arbetsplats- och verksamhetsområden och beskrivs i avsnittet *Verksamhets- och arbetsplatsområden*.

Befintlig blandad bebyggelse omfattar huvuddelen av kommunens tätorter. Också områden som är renodlade bostadsområden inkluderas. Här syftar planeringsinriktningen till att möjliggöra bebyggelsekompletteringar genom förtätning som bidrar till mer varierat bostadsbestånd och till något bredare stadsinnehåll. Mer uttalad

funktionsblandning eftersträvas i centrala lägen och starka hållplatslägen.

Uttekade områden med ny blandad stadsbebyggelse inkluderar såväl områden för nyexploatering som några områden som idag endast innehåller verksamheter men som gradvis omvandlas mot ett bredare stadsinnehåll och mer stadsmässig karaktär. Även större och mer strategiska förtätningsoverområden inkluderas. De större bebyggelseutvecklingsområdena samordnas med utveckling av stark kollektivtrafik genom att bebyggelse- och infrastrukturutvecklingen hålls samman såväl strukturellt som genomförandemässigt. Strategiskt viktiga förtätningstråk, s.k. stadsutvecklingsstråk redovisas i avsnittet *Stadsliv*.

Bostadsformer

En bred bostadspalette är önskvärd, med olika upplåtelseformer och bostadsstorlekar inom varje stadsdel, i kommunens alla tätorter. Flera av kommunens mindre tätorter har stor dominans av småhus och äganderätt. Där behöver framtida bostadsutbud breddas mot fler mindre bostäder och fler upplåtelseformer. Befolkningsprognosen pekar på ökad andel unga och äldre, två viktiga målgrupper att möta framtida bostadsbehov för.

Samhällsservice

Lunds kommun ska kunna leverera en högkvalitativ samhällsservice. Fler invånare i kommunens orter innebär bland annat ökat behov av samhällsservice, såsom skolor, förskolor, idrottshallar, LSS-boende och äldreboende. Effektivare användning av befintliga anläggningar kan möta en del av behovet men kompletteringar kommer att behövas. Efterfrågan kan också variera över tid, i takt med befolkningsutvecklingen, vilket ställer krav på flexibilitet. Tillräcklig mark måste avsättas eller förvärfvas till samhällsservice. Ytor bör avsättas klimatanpassning och utformning som gynnar ett trivsamt lokalklimat eftersträvas. För att utnyttja mark effektivt krävs samutnyttjande och integrerade byggnadslösningar. Detta i sin tur innebär nytänkande och innovativa lösningar. Vid förtätningar visar erfarenheten att det är svårt att få tillgång till större markytor, större än ett traditionellt kvarter, vilket krävs för skola/förskola. Samutnyttjande,

tidsseparering och nya typologier är intressant att utveckla för att kunna förtäta och ändå säkerställa plats för barnen i staden.

Flera av samhällsservicens anläggningar, till exempel bibliotek, har en tydlig roll som mötesplats för grannskapets invånare och verkar därmed också socialt sammanhållande. För många är det en stor kvalitet att ha nära till skola/förskola.

Kopplingen mellan samhällsservice och stadsutveckling behöver studeras vidare. En plan för samhällsservicens behov när kommunen växer, både genom förtätning och genom nyexploatering, bör tas fram.

Närmiljön

Bebyggelseutvecklingen ska ha fokus på god livsmiljö. Invånarnas närmiljö ska vara hälsosam, trygg och säker att vistas i. Människors trivsel, hälsa och grannskapstillhörighet gynnas av tillgång till en kvalitativ och grön närmiljö. Det offentliga rummets potential att bidra till en socialt sammanhållen stad och tätort ska tas tillvara så att människor från olika sociala grupper naturligt möts i det offentliga rummet. Närmiljöns kvalitet är särskilt väsentlig för de invånare som inte har möjlighet att röra sig långt hemifrån. Tillgång till bostadsnära parkmark är av stor betydelse för hälsan, liksom tillgång till en bra bostadsgård. Barns möjligheter till lek och fysisk aktivitet i vardagen är direkt beroende av närmiljöns utformning. Tillräckliga stora ytor för barns vistelse behöver säkerställas liksom säker trafikmiljö för att barn ska kunna ta sig runt på egen hand. Det är viktigt att barns utemiljöer, så som skol- och förskolegårdar, planeras så att barnen inte blir utsatta för allt för mycket UV-strålning som kan orsaka olika typer av hudcancer. Ett sätt att göra detta är att inkludera mycket vegetation som skapar en variation av sol och skugga där barnen leker. Inom gruppen äldre finns behov av särskilt god tillgänglighet till bostadsnära rekreativområden. Parkmiljöer med olika karaktär och innehåll bidrar till en rikare upplevelse. Genom att avsätta plats för urban odling finns möjlighet att tillvarata lokalt engagemang och främja ett gemensamt förvaltande av det offentliga rummet. Samtidigt stärks grönstrukturens ekologi i staden.

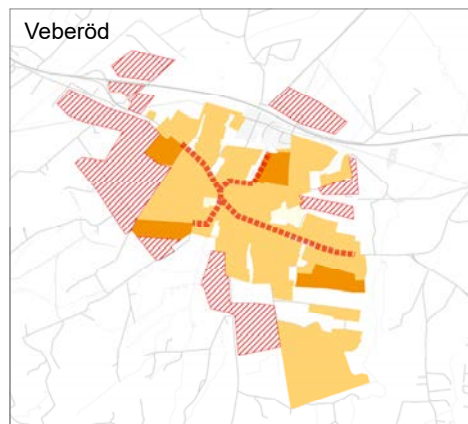
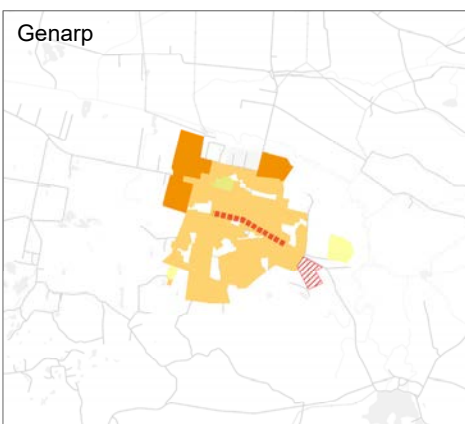
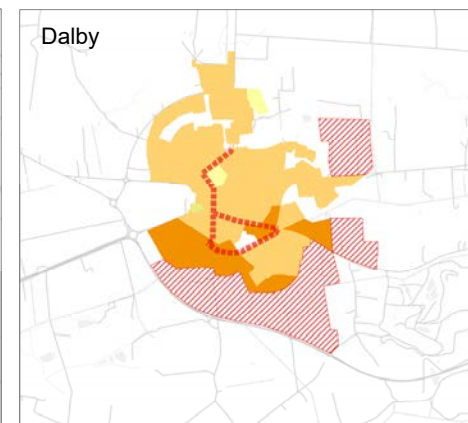
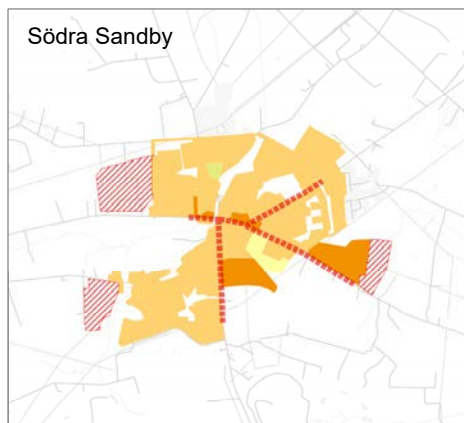
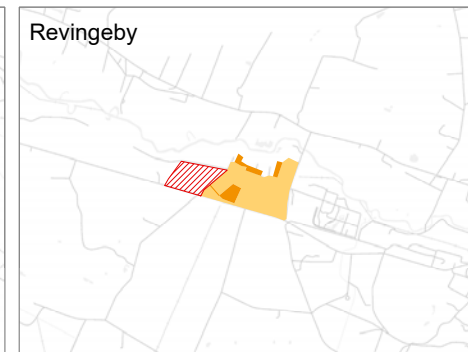
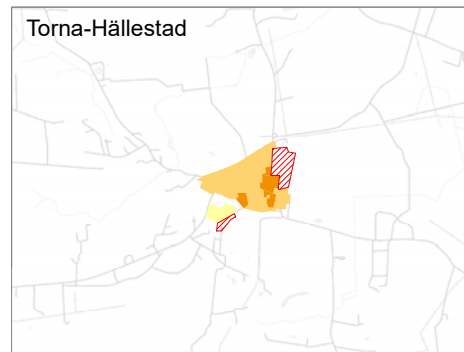
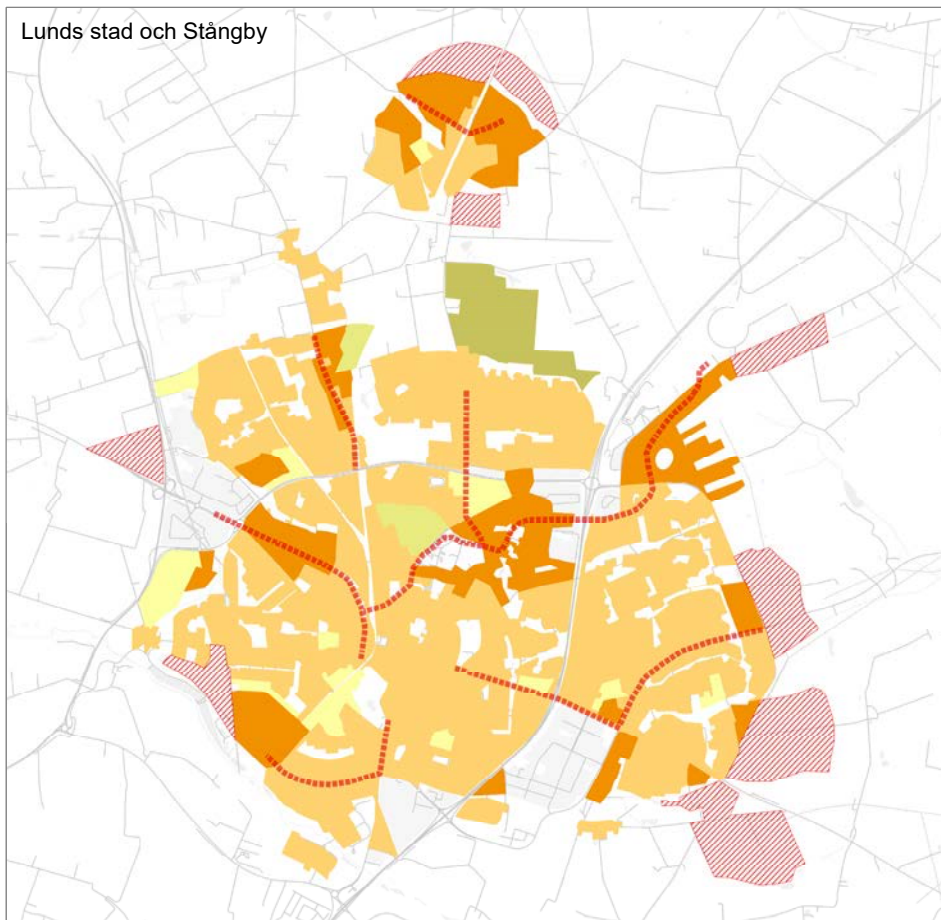
Utbyggnad efter 2040

Kommunen växer kraftigt och översiktsplanen visar hur detta är möjligt i ett långsiktigt perspektiv. I planen redovisas en utbyggnad som möter behoven fram till 2040. Därutöver redovisas områden utpekade som *utbyggnad efter 2040*. Dessa områden syftar till att möta ett framtida ökat bostadsbehov, men kan även möta näringslivets framtida behov eller utgöra andra framtida markanspråk, beroende på vilken riktning samhällsutvecklingen tar. Förutsättningarna för utbyggnaden i dessa utpekade lägen kan ändras, exempelvis genom strukturbildande infrastruktur som till exempel kollektivtrafik. Detta kan aktualisera en vidare planering i dessa områden. Detta tas om hand genom en kontinuerlig översiktsplanering, med fördjupningar av översiktsplanen samt en översyn av översiktsplanen varje mandatperiod. Så länge områdena är utpekade som *utbyggnad efter 2040* gäller befintlig markanvändning, men det är viktigt att förändringar inte görs som kan omöjliggöra för kommunen att växa i dessa lägen i framtiden.

Ställningstaganden

Att verka för hållbar stadsutveckling och mer funktionsbladad bebyggelse innebär att:

- Planera för en blandning av bostäder, service, handel och kontor i fler stadsdelar än idag. Funktioner som saknas i närområdet ska om möjligt kompletteras.
- Bebyggelseutvecklingen ska verka inkluderade genom att främja trygghet och tillgänglighet. Barn-, jämställdhets- och jämlikhetsperspektiv ska bevakas kontinuerligt.
- Kommunens hållbarhetsstrategi att hushålla med marken ska vara vägledande.
- Högst bebyggelsetäthet prioriteras i starka kollektivtrafiklägen. Stationer och större hållplatser utvecklas till attraktiva mötesplatser.
- Kommunens inriktning mot hållbar energi- och resursförbrukning ska vara vägledande, till exempel genom att uppmuntra till byggande av yt- och energi-effektiva byggnader eller till installation av laddstolpar eller solpaneler.
- Vid både nyexploatering och förtätning behöver ytbehov för samhällsservice och rekreation klargöras tidigt och säkerställas. Det kan handla om skolor, förskolor, äldreboende, LSS-boenden, fritidsanläggningar, tekniska anläggningar, parker och ytor för barns lekmöjligheter.
- Bostäder för äldre, LSS-bostäder och dylikt bör vara centralt placerade i respektive stadsdel, med god tillgång till service, handel och andra aktiviteter i närområdet samt god tillgänglighet till kollektivtrafiken.
- Barn och ungas behov ska prioriteras i närmiljö. Det kan handla om kvalitativ bostadsgård, trygga gång- och cykelvägar, tillgång till parker och fritidsanläggningar och skola/förskola nära hemmet.
- Barn och ungas behov av goda utemiljöer med möjlighet till lek ska särskilt beaktas, både i direkt anslutning till bostaden och på friytor i närområdet.
- Vid planering av förskolor ska tillgång till kvalitativ utemiljö i tillräcklig storlek säkerställas. Rekommendationen är att friytan ska vara minst 3000 kvm samt uppgå till 40 kvm per barn.
- Vid planering av skolor ska tillgång till kvalitativ utemiljö i tillräcklig storlek säkerställas. Rekommendationen är att friytan ska vara minst 3000 kvm samt uppgå till 30 kvm per barn i årskurs F-6.
- Boende i kommunens tätorter ska ha tillgång till mindre park inom 200 meter från bostaden, och till större park, över 1 hektar, inom 300 meter från bostaden.
- Stadsodling, i både i större och mindre parker uppmuntras. Möjlighet till stadsodling utvecklas och nyskapas så att områden med flerbostadshus får tillgång till odlingsmöjligheter inom gång- och cykelavstånd från bostaden.
- Påverkan på naturvärden och ekologiska värden i blandad stadsbebyggelse ska så långt möjligt undvikas. Exploatering i befintliga parker och andra rekreativa miljöer bör kompenseras inom rimligt avstånd.
- Möjligheter att temperaturreglera och förbättra den vattenhållande förmågan i den blandade bebyggelsen genom mer grönska och öppna vattenytor bör tas tillvara.
- Dagvatten ska hanteras på ett ekologiskt hållbart och säkert sätt och utgöra en positiv resurs i stadsbyggnad. Fördröjning och rening möjliggörs genom minimering av hårdgjorda ytor, gröna tak och genomtänkt höjdsättning.
- Satsa på gröna miljöer på våra tak.
- Där det är möjligt ska dagvatten omhändertaras lokalt. Kulverterade vattendrag öppnas upp där det är möjligt. Rening av dagvatten ska ske om det finns risk för att föroreningar påverkar ytvattnets kemiska och ekologiska status eller grundvattnet.
- Vid etablering av nya bostäder nära verksamhets- respektive arbetsplatsområden ska riskbedömning göras i tidigt skede och hänsyn tas till anvisad markanvändning så att förutsättningarna för fortsatt verksamhets- respektive arbetsplatsinriktning består.
- Vid etablering av nya bostäder nära befintliga, störande verksamheter ska riskbedömning göras i tidigt skede.
- Vid stadsomvandling av industrimark ska markföroreningar identifieras i tidigt skede och saneras med hänsyn till invånarnas hälsa och säkerhet.
- Risk för buller och luftföroreningar beaktas vid nybyggnation, utformning och placering av nya bostäder. I anslutning till större gator kan verksamheters byggnader fungera som bullerskydd för intilliggande bostäder.
- Befintliga bostäder där bullerriktvärden eller miljö-kvalitetsnormer för luft riskerar att överskridas ska identifieras tillsammans med möjliga åtgärder.

Teckenförklaring

- Bebyggelse, Stadsutvecklingsstråk
- Särskilda fritidsområden, Ny
- Särskilda fritidsområden, Befintlig
- Begravningsplatser, Befintlig
- Blandad bebyggelse, Ny
- Blandad bebyggelse, Befintlig
- Utbyggnad efter 2040

Särskilda fritidsanläggningar

Särskilda fritidsanläggningar är en del av friluftsliv- och rekreationsstrukturen i kommunen och utgör en viktig kvalitet för invånarna. Markanvändningskategorin innehåller fritidsanläggningar som är av strategisk betydelse och som ofta fyller flera funktioner, i den enskilda orten eller för kommunen som helhet. Kategorin redovisar även fritidsanläggningar som har stora markanspråk, såsom koloniområden, golfbanor och ridanläggningar. Markanvändningen innehåller anläggningar avsedda för specifika funktioner och ordnade aktiviteter, vilket till viss del begränsar allmän tillgång till områdena. Utöver de särskilt markerade fritidsanläggningarna innehåller kommunens tätorter flera mindre anläggningar, här integrerade i markanvändningskategorin "blandad bebyggelse".

När Lunds kommun växer väntas efterfrågan på fritidsmöjligheter öka samtidigt som marktillgången är begränsad. Målsättningen är att ge allmänheten god, och ökad, tillgång till fritidsanläggningarna, såväl till deras organiserade aktiviteter som till områdena i sig. Markanvändningskartan anger ett nytt större fritidsområde i norra Lund, med möjlighet att inrymma ridanläggning och golfbana. En ny golfbana i norr innebär att Värpinge golfbana får nya förutsättningar och på sikt kan områdets potential för närrekreation innebära även andra typer av fritidsaktiviteter. Föreslagen stadsutveckling kring en ny station i sydvästra Lund berör delar av idrottsanläggningarna och ersättningsytor kan bli aktuellt. I takt med att Brunnsnäs växer fram kommer efterfrågan på fritidsmöjligheter öka också i nordöstra Lund och på sikt kan ny fritidsanläggning bli aktuellt. Skrylle är ett av kommunens viktigaste fritidsområden och en utvecklingsplan håller på att tas fram. I de östra tätorterna finns en till två fritidsanläggningar per ort som är av strategisk betydelse.

Ställningstaganden

- Fritidsanläggningar utgör socialt viktiga mötesplatser som ska så långt det är möjligt undantas exploatering. Om detta ändå sker ska kompenserande anläggningar ordnas.
- Fritidsanläggningar bör lokaliseras lättillgängligt för gående, cyklister och kollektivtrafikresenärer.
- Fritidsanläggningar bör vara tillgängliga för allmänheten utanför tider då föreningsverksamhet pågår.
- Koloniområdena ska upplevas som en resurs för tätorternas alla invånare och ska där det är möjligt tillgängliggöras och öppnas upp.

Stadsliv

Detta avsnitt är en fördjupning av strategierna i avsnittet *Stärkt social hållbarhet* i planstrategin för att stärka målbilden *Det nära och levande Lund*. Målet är att Lunds kommun ska erbjuda en attraktiv helhet där alla invånare kan känna tillhörighet, delaktighet och en stolthet över att bo i kommunen.

Förtätning på stadslivets villkor och i prioriterade stråk

I de flesta stadsdelar, tätorter och byar finns möjlighet att förtäta bebyggelsen. Förtätningar ska ta utgångspunkt i de platsspecifika förutsättningarna. Tillkommande bebyggelse, och stadsinnehåll, ska bidra till väl sammanhållna orter, med välplacerade mötesplatser, trivsamma offentliga rum och tillgång till service för fungerande vardagsliv. Olika målgruppens specifika förutsättningar, till exempel barn- och unga, bör uppmärksammas.

Längs med markerade stråk samt längs gaturummen och platserna inom markerade områden ska förtätningen och stadsutvecklingen ske med fokus på att stärka stadslivet. Detta för att binda ihop staden och tätorterna både socialt och rumsligt så att den sociala hållbarheten, samverkan och innovation, handeln samt de hållbara transportmedlen gång-, cykel- och kollektivtrafik stärks i kommunen.

Förutsättningarna för förtätning ser olika ut i olika delar av kommunen. Det innebär att förtätning på stadslivets villkor behöver göras på olika sätt beroende av var i kommunen eller i den specifika tätorten förtätningen ska ske. Markerade stråk och områden har valts ut utifrån var flest går och cyklar idag, var befintliga destinationer finns samt var det finns brister i stadsväven som behöver kompletteras och var framtida målpunkter föreslås. Befintliga destinationer som har kartlagts är skolor, förskolor, övriga utbildningslokaler, idrottsanläggningar, kulturinstitutioner, handel, vårdcentraler, sjukhus och samfund.

Stråken förbinder stadsdelscentrum med stadskärnan/ ortsentrum, längs huvudgator samt kopplar skolor och fritidsanläggningar till stadskärnan/stadsdels- och

ortsentrum via cykelstråk. Genom att förlänga stråken ut till utbyggnadsområden blir de nya områdena väl integrerade. Stråken har även förlängts ut mot närliggande tätorter för att stödja cykeln som tryggt och trivsamt transportmedel också mellan tätorterna.

De flesta av de redovisade stråken är existerande stråk, där folk rör sig redan idag, men en del behöver utvecklas för att de ska vara en aktiv del av stadens eller tätortens nätverk, vilket förbättrar förutsättningarna för till exempel orienterbarheten, många besökare, handel, trygghet och integration. Vid förtätning är det viktigt att det fortsätter finnas plats för det ickekommersiella.

Stadsutvecklingsstråk och boulevardisering

En av översiktsplanens förtätningsstrategier är att boulevardisera breda trafikrum genom att tillföra ny bebyggelse och omvandla gatornas utformning efter stadslivets villkor. Boulevardisering kan ses som en stadsutvecklingsstrategi för att skapa fler bostäder och arbetsplatser samtidigt som trafikleders barriäreffekter kan byggas bort så att orter och stadsdelar knyts samman. Markerade stadsutvecklingsstråk är strategiskt viktiga för bebyggelseutveckling. I dessa sker förtätning kring huvudgator eller andra viktiga stråk för att tydligt koppla samman bebyggelsen. Boulevardiseringen låter en mer urban karaktär växa fram.

Före boulevardisering

Vid boulevardisering kan även gång- och cykelvänliga stråk utvecklas med trygga övergångar för de oskyddade trafikanterna. Även gaturummens blå-gröna kvaliteter kan stärkas och bidra till att höja stadens rekreativa och ekologiska värden, bland annat genom trädplantering. I kartan som markerar stråk och platser för stadsliv bör boulevardisering i form av omvandling av gaturum eftersträvas även om ny förtättningsbebyggelse inte är aktuell. Illustrationerna nedan visar på en sådan omvandling av gaturum.

Efter boulevardisering

Ställningstaganden

Förtätning på stadslivets villkor innebär konkret att:

- Längs med markerade gaturum/stråk kan med fördel nya destinationer och mötesplatser placeras. Tillkommande bebyggelse ska i sin utformning definiera stadsrummen.
- Blandade funktioner ska eftersträvas längs stråken samt vid stadsrummen och hållplatserna för att säkerställa att det finns människor i rörelse så stor del av dygnet och veckan som möjligt. Det ökar känslan av trygghet och möjligheterna till aktivt stadsliv och möten mellan människor.
- För att skapa stråk och platser som bjuder in till stadsliv, gång, cykling och kollektivtrafikåkande så ska ny bebyggelse avvägas mot befintlig bebyggelse så att den nya bebyggelsen inte skuggar eller drar ner kastvindar i stadsrummen och skalan i själva stadsrummet känns angenäm att vistas i.
- I de stråk som markerats i de övriga tätorterna ska byggnaderna vid förtätning och ombyggnad stärka gaturummet i sin struktur och placering av entréer.
- Gående och fotgängare ges högre prioritet, biltrafikens hastighet dämpas för ökad trafiksäkerhet
- Även där ny bebyggelse inte är rimlig eller önskvärd så kan utformningen av själva gaturummen och platserna öka trivselen för människor och stadslivet genom grönska, sänkt hastighet för bilarna eller bredare trottoarer.
- Nya skolor, idrottshallar och andra offentliga byggnader ska lokaliseras och utformas så att de stärker mötesplatser och stråk i syfte att understödja en hållbar och attraktiv stadsstruktur. Därigenom verkar kommunens investeringar som katalysator för stadsutveckling och stadsliv.

Handel och kommersiell service

Handeln är en viktig del i kommunens utveckling och attraktivitet men det är också en bransch i snabb förändring. Köpmönster förändras, både avseende vad som köps som hur man handlar. E-handeln ökar men samtidigt ökar också intresset stort för närproducerat, second hand och ägodelande. För de fysiska butikerna blir det allt viktigare att kunna erbjuda en helhetsupplevelse. De får också allt oftare inslag av showroom och agerar utlämningsställe för näthandlade varor. Lunds landsbygd har stor potential att möta delar av efterfrågan på upplevelseberikad handel.

Eftersom handeln påverkar såväl sociala aspekter som kommunens planläggning och trafikplanering finns det särskilda skäl för kommunen att ha olika ställningstaganden för olika typer av handel. Planförslaget utgår från en förändrad planeringssituation där efterfrågan på nya handelsetableringar väntas minska, särskilt avseende detaljhandel, och där värderingar, attityder och beteende i allt högre grad påverkar den lokala handelsutvecklingen. Konsumenternas basbehov väntas i allt högre grad tillgodoses via e-handel. För handeln i den fysiska butiken och den vardagsnära servicen förväntas tillgänglighet och mervärden, i form av upplevelser och möten, blir allt mer betydelsefullt.

I Lunds kommun varierar förutsättningarna för vardagsnära handel och service. Också den lokala köpkraften skiljer sig åt mellan kommunens olika orter, vilket gör handelsutbudet ojämnt fördelat. Idag finns huvuddelen av handelsutbudet i Lund. Detaljhandel finns i huvudsak i stadskärnan och på Pilsåker (Nova). Stadskärnas betydelse som handelsplats har, efter att ha minskat under en rad år på grund av förändrade köpvänor, åter ökat i betydelse. Efterfrågan på ett livfullt stadsliv med restauranger, caféer och kulturutbud har ökat och Lunds stadskärna erbjuder en upplevelseberikad handel. Se även avsnittet *En utvecklad stadskärna* i *Del 1 Planstrategi – Målområden, Det nära och levande Lund*.

Dagligvaruhandeln är något mer spridd i kommunen och finns i de större tätorterna och i vissa stadsdelscentrum. Det gör att de flesta av kommunens invånare har tillgång

till bostadsnära dagligvaruhandel men i några stadsdelar och mindre byar är det lokala handels- och serviceutbudet mycket begränsat. Tillgång till e-handel uppväger delvis. Sällanköpshandeln är ännu mer koncentrerad till staden, särskilt till stadens centrum och till Pilsåker i väster. Parthandel finns i huvudsak i väster och i sydöst, i Hasslanda och Gastelyckan. På landsbygden förekommer temabutiker, med inslag av upplevelse och vardagsturism.

Kommunens planering ska verka för att ge förutsättningar för ett varierat utbud av handel och service som tillgodoser kommuninvånarnas vardagsbehov. Närhet till livsmedelsbutik har stor betydelse för jämställdheten och den fysiska butiken har också en tydlig roll som mötesplats, särskilt viktigt i mindre orter och i de stadsdelar där det finns få andra mötesplatser. För att bidra både till social och ekonomisk hållbarhet och för att möta invånarnas efterfrågan är det viktigt att stadsplaneringen skapar etablerings- och utbyggnadsmöjligheter för butiker i såväl befintliga som nya stads- och kommundelscentra. Kommunen ska verka för en god dialog och ett gott samarbete med fastighetsägare och detaljhandelsföretag i syfte att driva, underhålla, utveckla och marknadsföra handelsplatserna i kommunen.

Detaljhandeln ska vara en integrerad del av den funktionsblandade staden och lokaliseras till lättillgängliga lägen, särskilt för gående, cyklister och kollektivtrafik. I strategiska lägen ska bottenvåningar vid nyproduktion dimensioneras så att de kan inrymma handel och andra publika verksamheter.

Stadskärnan ska fortsätta utvecklas som besöksmål; kommersiellt och kulturellt centrum. Stadsdels- och ortscentrumens kunna erbjuda tillgång till dagligvaror och vardagsnära service. De fyller också en viktig roll som lokal mötesplats. Upplevelsekvaliteterna stärks genom fler icke-kommersiella mötesplatser. Nya, externa handelsetableringar för detaljhandel, till exempel inom nya verksamhetsområden, ska inte tillkomma.

Prioriterade utvecklingslägen redovisas i karta.

Planeringsinriktning handel

Stadskärnan - Handel, restauranger och annan besöksnäring i Lunds stadskärna ska stödjas för att stärka Lund som besöksort. Stadskärnan kompletteras med fler icke kommersiella mötesplatser och utvidgas geografiskt, särskilt mot nordost. Identiteten utvecklas med stöd av värdeorden visionär, uttrycksfull, autentisk, lärande, filosofisk och rolig som signum för Lunds stadskärna (Ref. *Strategi för detaljhandeln i Lunds centrum* ur *"Kommersiellt koncept Lund City"*).

Centrumområden – Större kluster av kommersiell service och handel, kompletterad med offentlig dito i områden med stadsmässig karaktär. I strategiska lägen ska bottenvåningar vid nyproduktion dimensioneras så att de kan inrymma handel och andra utåtriktade verksamheter. Föreslås till exempel kring stationen i sydvästra Lund, Mobilia och centrala Brunnsnäs.

Stadsdels- och ortscentrum - I kommunens större orter och i flera stadsdelar finns torg och centrumbildningar som har betydelse för den lokala identiteten och tillför sociala värden. Flera Orts- och grannskapscentrum för en tynande tillvaro med små kommersiella möjligheter. Ny bebyggelse, fler bostäder och arbetsplatser i anslutning till dessa kan bidra till att öka underlaget för kommersiell och offentlig service. I strategiska lägen ska bottenvåningar vid nyproduktion dimensioneras så att de kan inrymma handel och andra utåtriktade verksamheter. Det är viktigt att ett naturligt folkliv stöds.

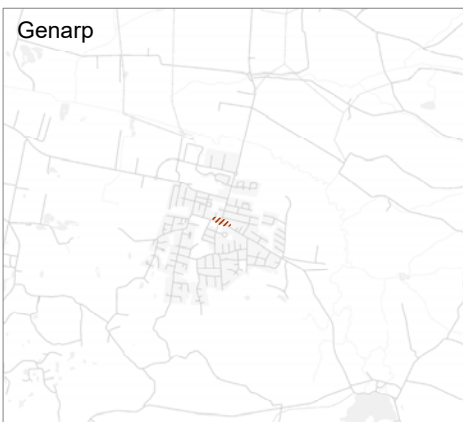
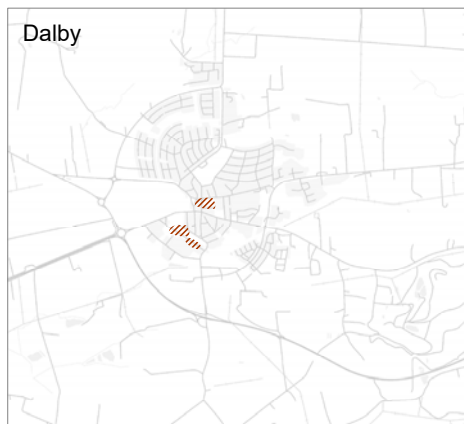
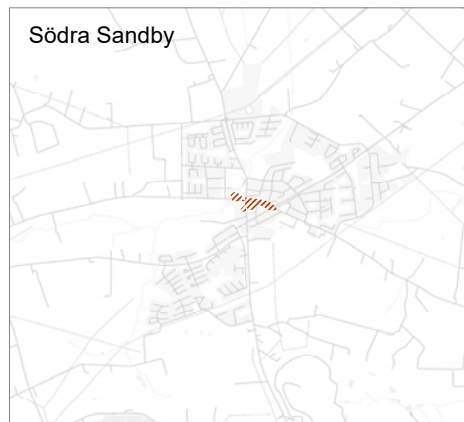
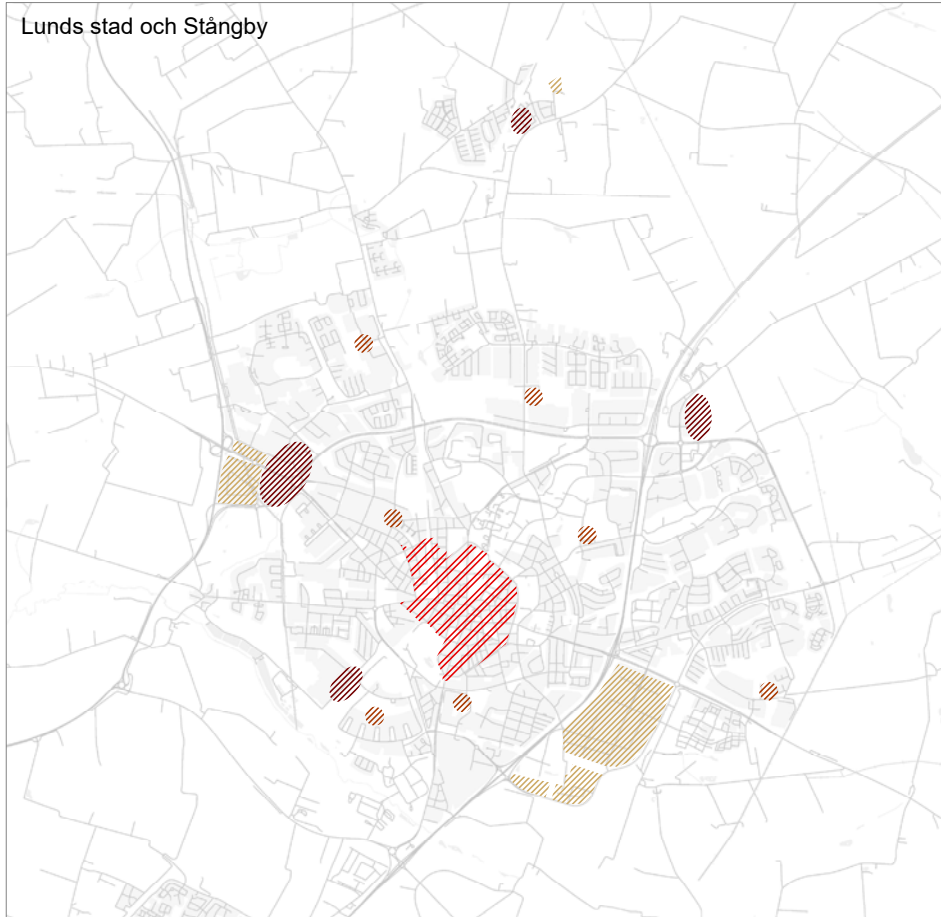
Volymhandel/handel med skrymmande varor integreras i arbetsplatsområden och i befintliga verksamhetsområden, gärna i kollektivtrafiknära lägen. Tillgänglighet med andra färdmedel än bil bör utvecklas till dessa områden, t.ex. delar av Pilsåker, Traktorvägen, Gastelyckan och Hasslanda.

Dagligvaruhandel – inom den blandade stadsbebyggelsen ges mindre livsmedelsbutiker möjlighet att utvecklas eller nyetableras. Inom markerade lägen ges livsmedelsbutiker möjlighet att utvecklas till fullsortimentsbutiker på mer än 1000 m² (BTA). I de fallen krävs ingen särskild

prövning från detaljhandelssynpunkt. För livsmedelsetableringar över 1 000 m² (BTA) i andra än markerade lägen, bör alltid en utredning av konsekvenserna för miljön, strategin för stadens utveckling och detaljhandeln göras.

Definitioner: med detaljhandel avses dagligvaruhandel (livsmedel) och sällanköp "i lätta kassar", d.v.s. handel med skrymmande varor såsom bilar, större vitvaror osv avses inte. Med dagligvaruhandel avses handel med varor som fyller konsumentens dagliga behov av livsmedel och specialvaror som kemtekniska produkter, tidningar och sjukvårdsartiklar.

Med kommersiell service avses service och hantverk som riktar sig till allmänheten, exempelvis frisör, skrädderi, café och restaurang, gym och annan friskvård.

Teckenförklaring

- Handel stadskärna/city
- Handel/centrum
- Handel/skrymmande
- Handel/stadsdels- och tätortcentrum

Ställningstaganden

- Alla ska kunna ta del av detaljhandels- och serviceutbudet inom Lunds kommun.
- Kommunen ska arbeta aktivt för att dagligvaruhandel i första hand lokaliseras till bostadsnära, strategiska lägen med god tillgänglighet för gång-, cykel- och kollektivtrafik. Detta gäller särskilt för större nyetableringar av dagligvaruhandel, större än 1000 kvm.
- Det är lämpligt att möjliggöra för nyetablering av handel i strategiska lägen, till exempel vid knutpunkter, torg och huvudstråk, även om de inledningsvis saknar marknadsförutsättningar.
- Lunds stadskärna ska utvecklas som besöksmål, kommersiellt och kulturellt centrum. Inriktningen är shopping, nöjen, service och upplevelser. Ett viktigt tillskott är att utveckla fler icke-kommersiella mötesplatser.
- Torghandeln ska värnas och utvecklas där så är lämpligt.
- Befintliga stadsdels- och ortscentrum bör stärkas som handelsplatser och som lokala mötesplatser. Fler etableringar och tillägg till pågående handel och service är önskvärt. Det kan handla om utlämningsställe för post och e-handel, apotek men också offentlig service och icke-kommersiella mötesplatser.
- Tillsammans med fastighetsägare och näringsidkare ska kommunen verka för att skapa offentliga platser i anslutning till handeln i stadskärnan och i stadsdels- och ortscentra samt verka för att fastighetsägarna uppför handelsbyggnader och omgivande miljöer med hög arkitektonisk kvalitet.
- Utformning, storlek och läge för nyetableringar bör stärka befintliga platser/områden. Samverkan med andra verksamheter och funktioner i staden bör beaktas vid nyetablering.
- Kommunen ska även fortsättningsvis ha en restriktiv hållning till förslag till extern- och halvextern lokalisering av detaljhandel, inklusive dagligvaror.
- Vid handelsetablering över 3 000 kvm ska konsekvensutredning göras med hänsyn till trafikflöden samt sociala, ekonomiska och miljömässiga effekter för tätorten och regionen.
- Skrymmande sällanköpsvaror som riktar sig både till privata kunder och försäljning till andra företag kan lokaliseras till arbetsplatsområden eller befintliga verksamhetsområden.

Stadsintegrerat näringsliv

Huvuddelen av kommunens näringsliv finns, och kommer att finnas, i stadsintegrerade sammanhang. Stadsintegrerat näringsliv omfattar verksamheter som kan samlokaliseras med bostäder och annan känslig markanvändning. Gestaltningssmässigt passar verksamheterna in i en tät och grön stadsmiljö och kan vara både besöks- och personalintensiva.

Flera av kommunens framträdande och växande branscher fungerar väl i stadsintegrerade sammanhang. Planberedskapen för det stadsintegrerade näringslivet är god i Lund genom pågående stadsutvecklingsprojekt. I Kunskapsstråket mellan Lund C och forskningsanläggningarna MAX IV och ESS i Brunnsnäs planeras ett stort antal nya arbetsplatser som bedöms täcka behovet fram till och förbi år 2040. Här finns möjlighet för det forsknings- och kunskapsdrivna näringslivet att samverka och bilda starka kluster. Funktionsblandat stadsinnehåll föreslås också i Västerbro och i Källby.

I övriga orter är branschstrukturen delvis annorlunda och kommunen själv är en framträdande arbetsgivare i det stadsintegrerade näringslivet genom barnomsorg, skolor, äldreboenden med mera. Lokalisering av framtida offentlig service bör om möjligt både tillgodose både invånarnas behov av närhet och understödja folkliv i orternas centrum.

Även i mer perifera lägen inom orterna ges förutsättningar för verksamheter. Det kan handla om verksamheter som är mer ytkrävande eller mindre personal- och besöksintensiva. Beroende på verksamheternas karaktär kan dessa antingen samlokaliseras med bostäder, i de fall stadsmiljöns helhet blir god, eller placeras i renodlade arbetsplats- och verksamhetsområden.

Det stadsintegrerade näringslivets potential att stödja stadsliv, servicetillgång och till kommunens varumärke ska tas tillvara genom strategiskt valda lokaliseringar men också genom ett långsiktigt tidsperspektiv som möjliggör framtida stadsintegrerade verksamheter, till exempel i

bottenvåningar där efterfrågan inte finns initialt men växer fram över tid.

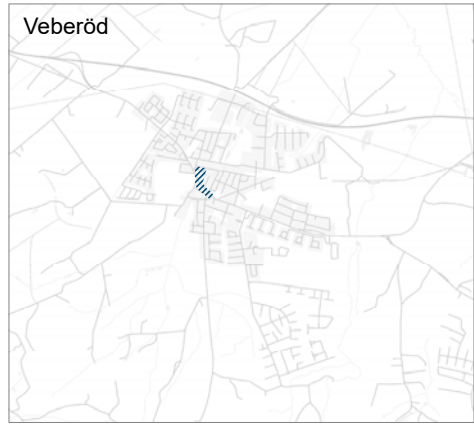
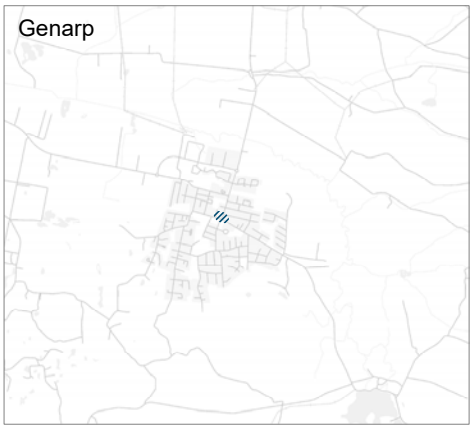
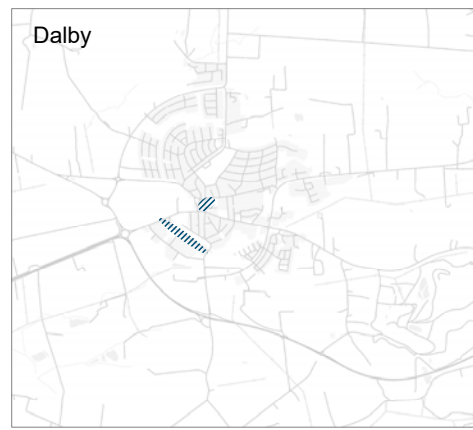
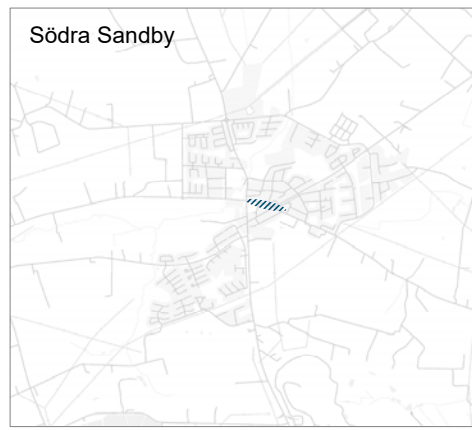
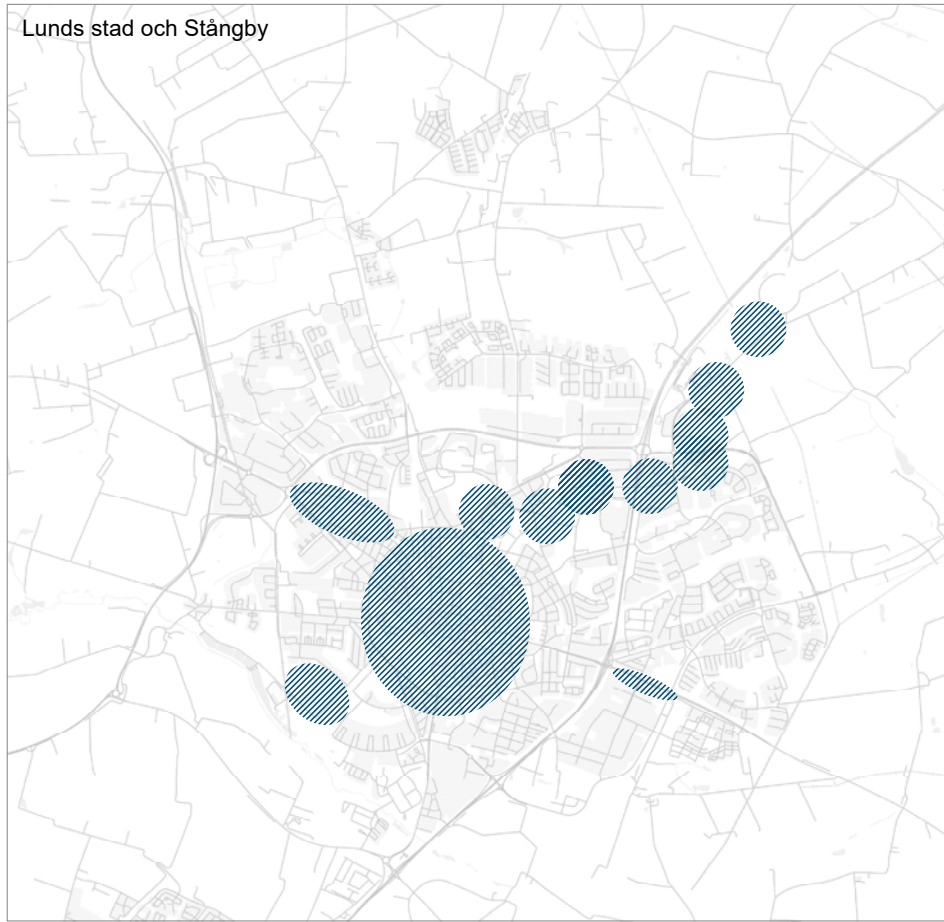
Särskilt personal- och besöksintensiva verksamheter bör lokaliseras med god tillgänglighet. Vid planering i starka hållplatslägen bör plats för dessa verksamheter reserveras och prioriteras.

Det stadsintegrerade näringslivet, besöks- och personalintensivt, såsom kontor, handel-, service och kulturverksamheter bereds plats jämte bostäder i starka kollektivtrafiklägen; Lund C, spårvägshållplatserna, framtida tågstation i Källby i sydvästra Lund, Stångby och i de övriga orternas centrum. Detta skapar strukturer för möten, kundnytta och hållbar arbetspendling.

Verksamheter som kan samlokaliseras med bostäder bör också göra det. Vid stadsomvandling bör denna typ av verksamheter ges möjlighet att finnas kvar i det aktuella området, övriga verksamheter bör ges möjlighet att hitta ny plats i kommunen. Vid stadsutveckling bör inslag av äldre, billigare lokaler behållas för att möjliggöra för start-ups.

Ställningstaganden

- Huvuddelen av kommunens framtida arbetstillfällen finns stadsintegrerat och det stadsintegrerade näringslivet bereds plats jämte bostäder i starka gång-, cykel och kollektivtrafiklägen såsom Lund C, i Kunskapsstråket, Källby station, Västerbro, Stångby och i tätortscentra.
- Vid planering i starka hållplatslägen bör plats för personal- och besöksintensiva verksamheter reserveras och prioriteras.
- Publika verksamheter ska placeras i lägen med god tillgänglighet för gående, cyklister och kollektivtrafik.
- Inom den funktionsblandade bebyggelsen ska inga nya verksamheter etableras som innebär omgivningsstörningar, oacceptabla risker eller är alltför ytkrävande för stadsmiljöns helhet.
- Generellt, men särskilt vid stadsomvandling från verksamhetsområde till blandad stad, ska verksamheter som kan samlokaliseras med bostäder och kan integreras i en tät stadsmiljö, också göra det.

Teckenförklaring
Stadsintegrerat näringsliv

Verksamhets- och arbetsplatsområden

Planberedskapen för renodlade arbetsplats- och verksamhetsområden tar höjd för bedömt framtida behov av mark för nyetableringar och behovet av ersättningsmark för företag som behöver omlokalisera till följd av stadsomvandlingar. Bedömning av framtida markbehov för nyetableringar baseras på efterfrågan i kommunen de senaste 10 åren samt bedömningar av pågående trender.

De framtida renodlade arbetsplats- och verksamhetsområdena, såväl befintliga som nya, inriktas mot effektiv resurs- och markanvändning. Det kan handla om produktions- och lagerytor i flera våningar, kollektivtrafikförsörjning som minskar parkeringsbehov, goda förutsättningar att röra sig i områdena som gående och cyklist, bra vardagssammanhang för anställda och tydlig restriktivitet avseende markparkeringar och markreserver. Framtida arbetsplats- och verksamhetsområden behöver inkludera ytor för klimatanpassning, grönstruktur och trafiksäkra miljöer för gående och cyklister.

Ny verksamhetsmark lokaliseras med god tillgänglighet för godstransporter men också möjlighet till framtida kollektivtrafik och stadsnära sammanhang är intressant. I Lund föreslås ny mark för verksamheter i väster i anslutning till väg 108/E6.02, i Hasslanda, norra Brunnsberg samt i sydöstra Lund. Verksamheter med särskilt stora ytbehov ska i första hand hänvisas till kommunens östra delar. Förslaget arbetsplatsområde norr om ESS inriktas mot forskning och därtill relaterad verksamhet.

Arbetsplatsområden omfattar verksamheter som inte kan eller bör kombineras med känslig markanvändning såsom skola, flerfamiljshus eller vård, men vars omgivningspåverkan ändå är begränsad. Verksamheten kan vara besöks- eller personalintensiv. Det kan handla om verksamheter med en förhöjd riskbild men där behovet av uppmärksamhetsavstånd är begränsat till ett fåtal meter och där verksamheten i övrigt passar i en stadsmiljö. Det kan vara vissa typer av produktion, mindre lager, fordonsrelaterade näringar men också serviceinrättningar, volymhandel och andra mer besöksintensiva verksamheter.

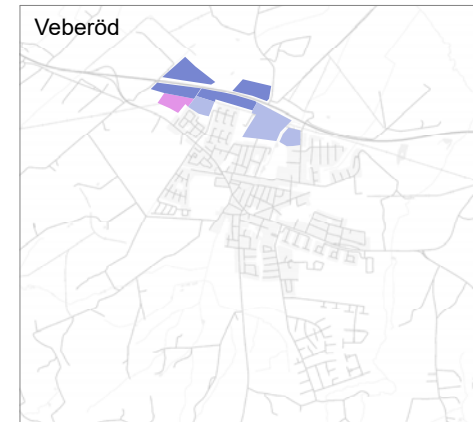
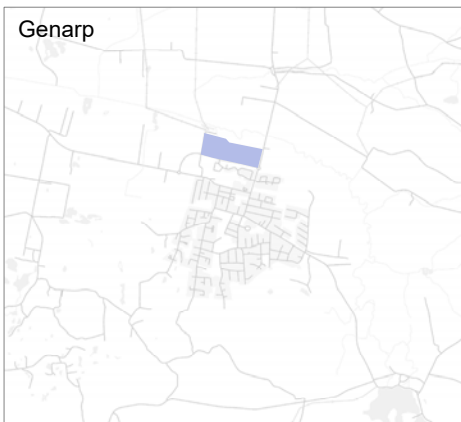
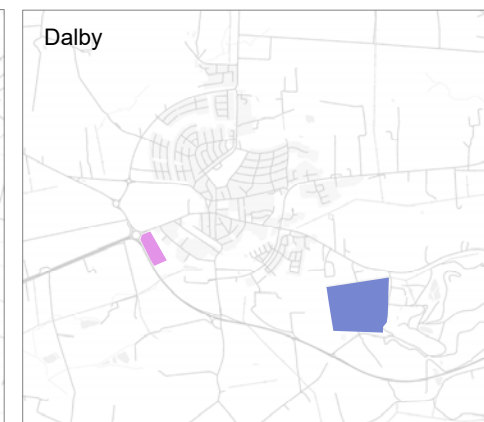
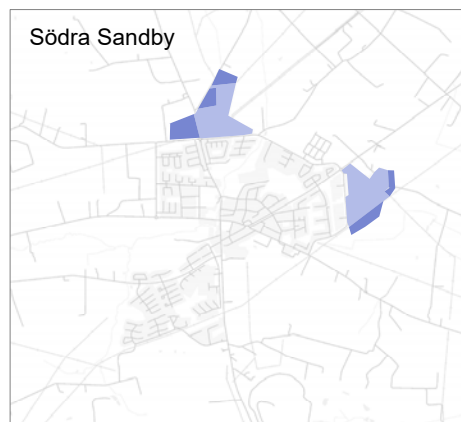
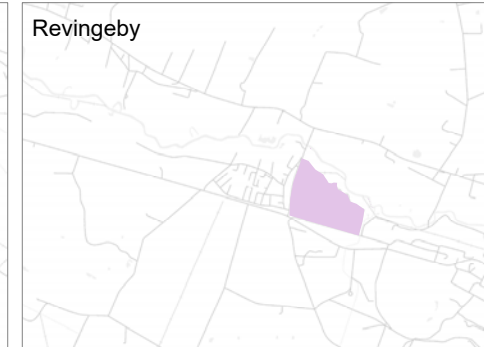
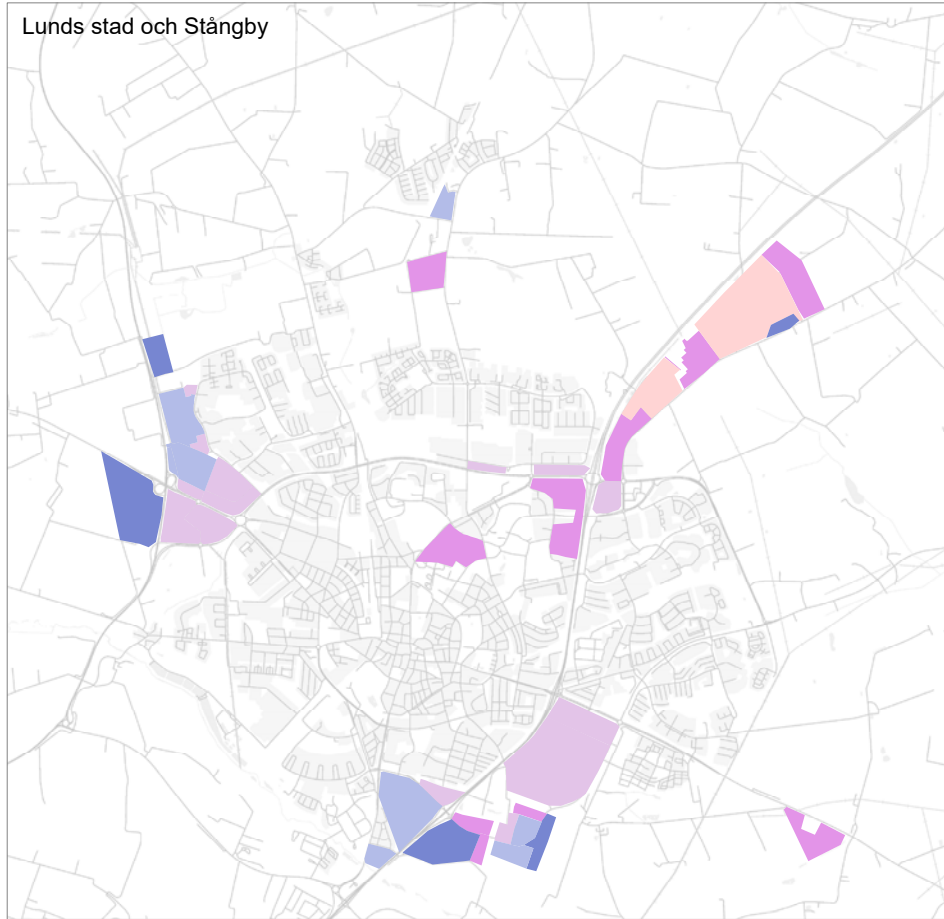
Särskilda anläggningar avser verksamheter med behov av skyddsavstånd och som också ställer särskilda krav på omgivningen, exempelvis ESS och MAX IV och annan forskningsrelaterad verksamhet.

Verksamhetsområde avser störande verksamheter, med hög risk och/eller hög grad av störning såsom buller, damm, lukt och tunga transporter. Verksamhetsområdena har en funktionspräglad karaktär och innehåller icke-besöksintensiva verksamheter. Nya verksamhetsområden reserveras för verksamheter som måste lokaliseras till industriområde. Det kan handla om tillverkningsindustri, verkstäder, yt- och transportkrävande verksamheter, grossister, återvinningscentraler, energiproduktion och dylikt. I befintliga verksamhetsområden är verksamhetsinnehållet mer mångfacetterat och dessa områden ligger numera i flera fall nära bostadsområden och annan känslig markanvändning. Där måste risker uppmärksammas vid förtätningar och förändring i användningen, både inom det befintliga verksamhetsområdet som i deras närområden.

Ställningstaganden

- I både befintliga och nya arbetsplats- och verksamhetsområden gäller kommunens hållbarhetsstrategi att hushålla med marken. Det kan handla om produktions- och lagerytor i flera våningar, mycket begränsad markparkering och att använda takytor för kompensationsåtgärder. Vid etablering av nya verksamheter ska tomterna inte göras större än vad verksamheten kräver.
- Nya arbetsplats- och verksamhetsområden ska tas i anspråk först då möjligheterna i befintliga områden är uttömda för önskade etableringar.
- I både befintliga och nya verksamhets- och arbetsplatsområden ska ytor för klimatanpassning och klimatreglering säkerställas. Också plats för grönstruktur och stråk för gående och cyklister ska avsättas.
- God tillgänglighet ska eftersträvas. Personal- och besöksintensiva verksamheter lokaliseras till kollektivtrafknära lägen.

- Företag med ett lokalt serviceområde och mindre ytbehov ska förläggas i lägen så att miljöpåverkan från transporter minimeras.
- Nya verksamhetsområden renodlas mot verksamheter som inte kan samordnas med bostäder och annan känslig markanvändning. Hit lokaliseras tillverkningsindustri, grossistverksamheter, stora lager, omgivningsstörande industri, verkstäder, återvinningscentraler, vissa typer av energiproduktion såsom exempelvis biogasanläggningar, samt andra ytkrävande verksamheter.
- Nya arbetsplatsområden inriktas mot verksamheter som har begränsat behov av skyddsavstånd, i princip begränsat till den egna fastigheten, och som kan vara besöks- och personalintensiva. Arbetsplatsområdena har en stadsmässigare karaktär.
- Inblandning av bostäder kring SUS/LTH/Ideon ska ske om det är lämpligt med hänsyn till pågående vård-, utbildnings- och forskningsverksamhet.
- Särskilt ytkrävande verksamheter ska i första hand lokaliseras till verksamhetsmark i Veberöd, Södra Sandby, Genarp och Dalby.
- Vid utveckling, förtätning och omvandling av centralt belägna industriområden ska hänsyn tas till befintliga verksamheter genom aktiv dialog om förutsättningar att stanna eller omlokalisera. Företag som behöver omlokaliseras ska kunna hitta en ny plats i Lunds kommun.
- Vid förändringar i närområden till verksamhets- respektive arbetsplatsområden ska hänsyn tas till anvisad markanvändning så att förutsättningarna för fortsatt verksamhets- respektive arbetsplatsinriktning består.
- Teknisk infrastruktur som säkerställer effektiv och tillförlitlig digital tillgänglighet ska finnas i alla delar av Lunds kommun.

Teckenförklaring

- Verksamhetsområden, Ny
- Verksamhetsområden, Befintlig
- Särskilda anläggningar, Befintlig
- Arbetsplatsområden, Ny
- Arbetsplatsområden, Befintlig

Landsbygdsutveckling

Översiktsplanens inriktning är att förutsättningarna för en levande landsbygd ska stärkas genom att verka för att förbättra möjligheten att bo och arbeta på landsbygden och samtidigt verka för en god hushållning av brukningsvärd jord- och skogsbruksmark. Lunds kommuns landsbygd innehåller betydande areella näringar och består till stor del av jordbruksmark. Jordbruksmarken och jordbruksnäringen är viktig för livsmedelsförsörjningen i ett nationellt perspektiv men möter också det ökade behovet av närodlad och närproducerad mat.

För att understödja en levande landsbygd och säkerställa dess viktiga funktioner behöver utveckling möjliggöras på flera sätt. Levande, socialt hållbara byar, krävs vilket i sin tur innebär att viss bostadskomplettering ska kunna ske, utan att bostäderna ska sprida ut sig i landskapet. Bostadsbyggande krävs likaså för att säkerställa generationsskiftet i jordbruket. Under det gångna decenniet har man kunnat se ett stort intresse för småskalig hästhållning, vilket har lett till en ökad utflyttning till och nybyggnad på landsbygden av yngre familjer.

När allt fler människor bor i städer fyller landsbygden en allt viktigare funktion för friluftsliv, rekreation, kultur och turism. Det ökande intresset för lokalproducerad mat samt ökningen i besöks- och turismnäringen på landet kan ge jordbruksnäringen fler nödvändiga ben att stå på.

På landsbygden i Lunds kommun pågår även verksamheter av riksintresse. Det är sten- och grustäkter som försörjer hela regionen med grus och bergkross samt försvarsmaktens verksamhet i Revingehed.

Kapitlet knyter an till strategierna i avsnitten *Uthyggnadsinriktning – Förtätning* och *Plats för ett mångfacetterat näringsliv* för att stärka målbilden *Det växande Lund*.

Ställningstagandena i detta avsnitt utgör i huvudsak planeringsriktlinjer för den marken som i markanvändningskartan är utpekad som *landsbygd*. Det är alla mark utanför de större tätorterna utom mark som är utpekad som *natur*

och *vatten*. Läs i avsnittet *Grön infrastruktur och ekosystemtjänster för ställningstaganden om natur och vatten*.

Bebyggelseutveckling på landsbygden

För att hushålla med mark och bevara jordbruksmarken för en långsiktig livsmedelsförsörjning är Lunds kommun restriktiv mot en omfattande bebyggelseutveckling på landsbygden. För en levande landsbygd och för socialt hållbara mindre samhällen ska dock viss komplettering av bostäder vara möjlig. I första hand ska bostadskompletteringen ske genom att fylla lucktomter i byar eller att placera nya bostäder i direkt anslutning till befintliga byggnader. Vid bebyggelseutveckling på landsbygden ska det eftersträvas en god arkitektur och hänsyn ska tas till landskapsbild, natur- och kulturmiljöer.

Två viktiga aspekter för bebyggelseutveckling på landsbygden är dels kravet på detaljplan enligt kraven i plan- och bygglagen för *ny sammanhållen bebyggelse* samt VA-kravet enligt lagen om allmänna vattentjänster. Enstaka bostadshus prövas genom förhandsbesked. För en grupp om sex bostadslägenheter eller fler ska lämpligheten av lokaliseringen och dess omfattning prövas i detaljplan. Plankravet kan också inträda för enstaka byggnad om byggnadens användning får *betydande inverkan på omgivningen* eller om byggnadsverket placeras i närheten av en verksamhet med *betydande inverkan på omgivningen*. Vattentjänstlagens §6 slår fast att kommunen har skyldighet att tillgodose behovet av vattenförsörjning eller avlopp om detta, med hänsyn till människors hälsa eller miljön, behöver lösas i ett större sammanhang för blivande eller befintlig bebyggelse. Hur många fastigheter som ska omfattas för att behovet av en lösning i större sammanhang ska uppstå står inte angivet i lagtexten, men i förarbetena till 1955 års va-lag, där begreppet infördes, nämns 20-30 fastigheter men att det också kan vara färre om bebyggelsen ligger så samlad att miljön eller hälsoaspekten kräver en samlad lösning. Läs mer i avsnittet *Vattenförsörjning och avlopp* under Teknisk försörjning.

Ställningstaganden

- Lunds kommun har en restriktiv hållning mot en omfattande bebyggelseutveckling på landsbygden för att hushålla med mark och bevara jordbruksmarken för långsiktig livsmedelsförsörjning. Den bästa åkermarken undantas så långt som möjligt från exploatering.
- Bebyggelsekompletteringar i mindre byar och på landsbygden ska vara möjligt för att stödja en levande landsbygd, generationsskiften och social trygghet.
- Bebyggelsekompletteringar på landsbygden ska ske genom enstaka bostäder och hänsyn bör tas till befintlig bebyggelsestruktur. Ny bebyggelse bör lokaliseras till tomtplatser som tidigare har nyttjats, lucktomter, eller i anslutning till befintliga byggnader.
- Nya byggnader bör placeras så att det nya huset får stöd i landskapet och inte medför negativ påverkan på omgivningens silhuett. Hänsyn ska tas till historiska strukturer såsom gränser i landskapet, vägar, vattendrag med mera. Tomtplats och byggnader bör anpassas efter terrängförhållanden så att onödiga markgrepp, tex schaktning och utfyllnad undviks.

Karaktärsområden i kommunen

- Bebyggelsekompletteringar ska förhålla sig till VA-utbyggnadsplanen. Samlade bebyggelseområden får överskrida 20 fastigheter först om och när kommunen bygger ut VA.
- I opåverkade landskap och jordbruksmarker bör ingen ny bebyggelse, nya vägar eller anläggningar lokaliseras.

Näringslivsutveckling på landsbygden

Lunds kommun kan grovt delas in i fyra olika karaktärsområden. I söder kring Genarp finns backlandskapet som norröver möter Romeleåsen. I dessa delområden finns skogsområden och höga värden för natur- och friluftsliv som jämte jord- och skogsbruk ger förutsättningar för verksamheter bland annat inom turism och besöksnäring. I nordöst finns Vombsänkan och i väster slättlandskapet.

Särskilt slätten i väster har mycket goda förutsättningar för jordbruk. Produktionen utgörs främst av växtodling, spannmål, oljeväxter och sockerbeter. Djurhållningen är liten och bristen på betesdjur påtaglig. Odlingen domineras av familjejordbruk som sysselsätter en till två personer. Gårdsstorleken ligger ofta kring 100 hektar och marken är väl arronderad. Det finns två stora gods i kommunen, Björnstorp och Svenstorp, med mycket stora skiften.

Enligt den nationella *Livsmedelsstrategin* Prop. 2016/17:104 anser regeringen att det behöver säkerställas att hänsyn tas till jordbruksproduktionen, jämte andra samhällsintressen, i den fysiska planeringen. Det övergripande målet för livsmedelsstrategin ska vara en konkurrenskraftig livsmedelskedja där den totala livsmedelsproduktionen ökar, samtidigt som relevanta nationella miljömål nås, i syfte att skapa tillväxt och sysselsättning och bidra till hållbar utveckling i hela landet. Produktionsökningen, både konventionell och ekologisk, bör svara mot konsumenternas efterfrågan. En produktionsökning skulle kunna bidra till en ökad självförsörjningsgrad av livsmedel. Sårbarheten i livsmedelskedjan ska minska.

Intresset för närodlat och lokaltillverkat har vuxit under senare år och landsbygden i Lund har stor potential att fortsätta utveckla näringslivet på landsbygden, inte minst med koppling till upplevelseberikad handel och besöksnäring. Flyinge Kungsgård är ett exempel på en verksamhet som idag står på flera ben, där den ursprungliga avelsverksamheten och hästförädlingen kompletterats med utbildningar, såsom hippologprogram och gymnasieutbildning, samt evenemang. Genom att värna kulturhistoriskt värdefulla miljöer på landsbygden gynnas besöksnäringen på landsbygden och bidrar till förståelsen för landskapets historiska dimension. För att stödja besöksnäringens utveckling är det viktigt att också det omgivande landskapet ges möjlighet att utvecklas avseende exempelvis rekreativvärden genom promenadstigar och beträdor.

Skogsbruket i kommunen är koncentrerat till Romeleåsen samt Backlandskapet i söder. På Romeleåsen är skogslandskapet småbrutet i en mosaik med jordbrukslandskapet. På den största delen av åsen är lövskog den dominerande typen. Backlandskapet består av ett omväxlande halvöppet landskap med ädellövskog samt betes- och åkermark. Några enstaka gods äger de största delarna av skogsmarken och har satt en stor prägel på landskapet.

Vombsjön är en av landets produktivaste insjöar med stor artrikedom och är därför ett fångstområde av riksintresse för yrkesfisket. Även fritidsfisket inom sjön är omfattande.

Det är av stor vikt att näringarna på landsbygden ges möjlighet att utvecklas och bredda sina verksamheter för fortsatt bärkraftig. Förutsättningar för generationsskiften måste ges. Förutom areell produktion fyller landsbygden en viktig funktion för friluftsliv, rekreation, kultur och turism. Kommunens landsbygd ligger tätortsnära och när allt fler människor samlas i städerna ökar efterfrågan på lokala besöksmål och fritidsaktiviteter. Möjligheter bör ges för besöks- och turismnäringen på landet att utvecklas.

Ställningstaganden

- Kommunen ska verka för att ett hållbart, varierat och livskraftigt jord- och skogsbruk.
- För att kunna bidra till en långsiktigt bärkraftig jordbruksnäring kan det vara viktigt att ge möjlighet till fler inkomstkällor än växt- och djurproduktion. Det ska vara möjligt att utveckla upplevelseberikad handel och besöksnäring på landsbygden.
- Besöksintensiva verksamheter bör kunna nås med kollektivtrafik.
- Karaktärsområdenas (Slätten, Romeleåsen, Vombsänkan och Backlandskapet) särarter ska värnas och ses som en resurs vid utveckling, exempelvis vid etableringar av verksamheter och vid bebyggelsekompletteringar.

Jordbruksmarken

De senaste åren har diskussionerna om jordbruksmarken som en resurs för livsmedelsförsörjningen intensifierats. Hushållningen av den svenska jordbruksmarken har satts även i ett internationellt perspektiv. I Jordbruksverkets rapport *Väsentligt samhällsintresse?* från 2013 konstateras att med globalt krympande areal jordbruksmark, en ökande global befolkning och ökad efterfrågan på både livsmedel och energi så är jordbruksmarkens betydelse för livsmedelsförsörjningen viktigast på ett globalt plan och på lång sikt. FN:s livsmedels- och jordbruksorganisation (FAO) bedömer att det till 2080 behövs ytterligare 100-250 miljoner hektar jordbruksmark för att tillgodose livsmedelsbehovet globalt. I många delar av världen råder stark konkurrens om jordbruksmarken samtidigt som det finns en hotbild i form av klimatförändringar och ändrade produktionsvillkor, erosion, förlust av organiskt material, föroreningar, försaltning och markpackning. Inom EU beräknas arealen jordbruksmark med jordbruksproduktion minska med 20 miljoner hektar till 2030.

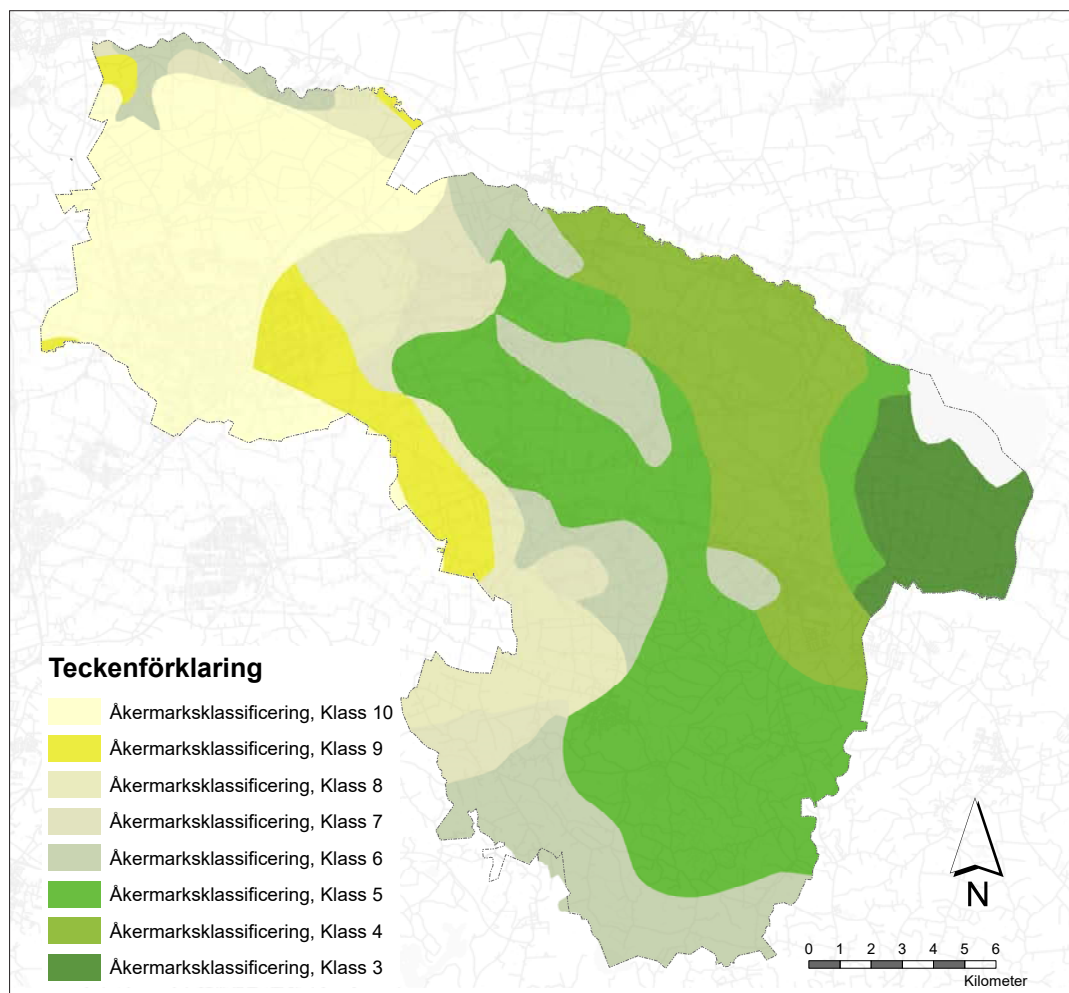
På sikt kommer större uppmärksamhet riktas mot den svenska jordbruksmarken då det är högst troligt att det skånska jordbrukslandskapet kommer att ställas inför mindre allvarliga konsekvenser av klimatförändringar och därmed bli mer värd i förhållande till annan jordbruksmark i världen.

Jordbruksmarken i Lunds kommun kan komma att inte bara vara viktig för livsmedelsförsörjning regionalt utan även för långsiktig livsmedelsförsörjning globalt.

Mot denna bakgrund finns anledning att belysa behovet av en långsiktigt hållbar förvaltning av jordbruksmarken i hela Lunds kommun. Graderingen av åkermarken som publicerades av lantbruksstyrelsen 1971 utgick från markens ekonomiska avkastning. Detta har inneburit att bevarandet av jordbruksmark har vägt extra tungt i den västra kommundelen med åkermark klassad 8-10. All brukningsvärd jordbruksmark i kommunen, oavsett klassificering, ska så långt som möjligt bevaras för en långsiktig livsmedelsförsörjning. Särskild hushållning bör dock fortsättningsvis ske med den högklassade åkermar-

ken i västra kommundelen där även exploateringsstrycket är högre. Det är ett ansvar som vilar på kommunen genom att undvika att föreslå exploatering, samt på jordbruksnäringsringen för en långsiktigt hållbar drift. I översiktsplanens markanvändning fram till 2040 tas 640 hektar ny jordbruksmark i anspråk för ny bebyggelse och verksamheter. Hur dessa 640 hektar fördelas per åkermarksklass går att läsa i avsnittet *Hushållning med mark* under Ekologiska konsekvenser i planens Miljökonsekvens- och hållbarhetsbeskrivning.

Kommunens målsättning är att värna jordbruksmarken mot ingrepp som försämrar möjligheterna att bedriva ett konkurrenskraftigt jordbruk långsiktigt. I de fall som jordbruksmark exploateras är det viktigt att minimera fragmentering och den andel av marken som tas i anspråk.

Brukningvärd jordbruksmark

Med jordbruksmark avses åkermark och betesmark som ingår i fastighet som är taxerad som lantbruksenhet. Sådan mark är brukningvärd om den med hänsyn till läge, beskaffenhet och övriga förutsättningar är väl lämpad för jordbruksproduktion. Enligt en dom i miljööverdomstolen anser jordbruksverket att den mark en lantbrukare väljer att bruka är brukningvärd. Jordbruksverkets blockdatabas ger en god överblick över jordbruksmark som lantbrukare bedömt vara brukningvärd. Även betesmark kan vara brukningvärd jordbruksmark. Blockdatabasen kan tas som utgångspunkt för att bedöma om mark är brukningvärd jordbruksmark, men bör bara användas som en del av en samlad bedömning.

Väsentliga samhällsintressen

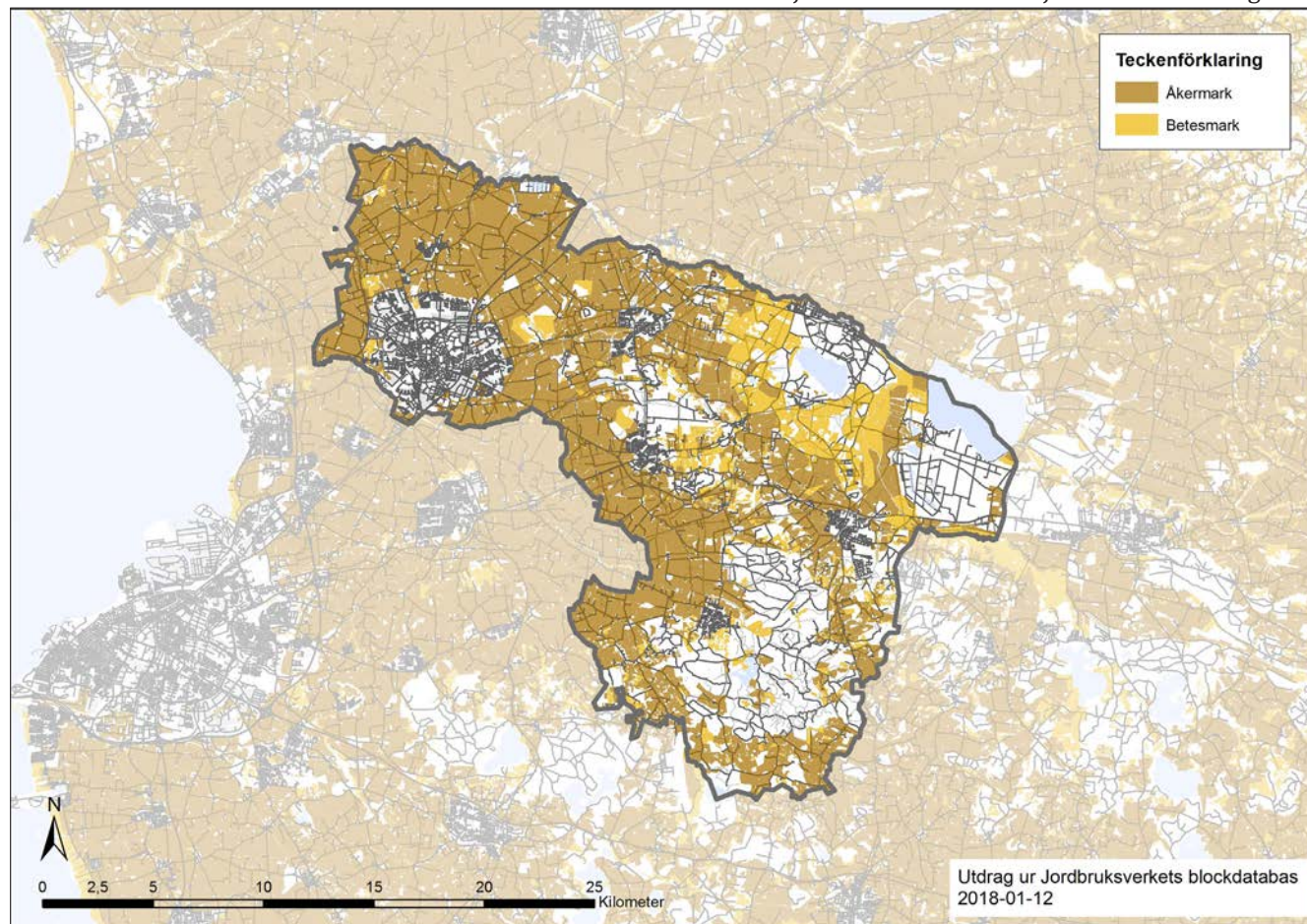
Utifrån miljöbalkens 3 kapitel 4 § får brukningvärd jordbruksmark bara exploateras om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen - och om behovet inte kan lösas på ett tillfredställande sätt på annan mark utifrån samhällsbyggnadssynpunkt. Väsentliga samhällsintressen kan vara att tillgodose behovet av bostäder, skapa resurseffektiva och ändamålsenliga strukturer eller att säkra viktiga rekreationsintressen. Utifrån aktuella prejudicerande domar i mark- och miljööverdomstolen kan enstaka enbostadshus på brukningvärd åkermark ej vara ett väsentligt samhällsintresse.

För att möta den kraftiga befolkningsökningen och fortsätta utveckla Lund som en regional tillväxtmotor behöver nya miljöer för boende och näringsliv skapas. Huvudriktningen för planeringen i Lund är att tillgodose tillväxten genom förtätning i befintlig tätortsmiljö. För att möta ett högt behov av bostäder med tillräcklig bredd i lokaliseringmöjligheter för boende och näringsliv innehåller översiktsplanen även områden som innebär ianspråktagande av jordbruksmark. Läs mer om vilka alternativ som studerats för att möta behovet av bostäder och plats för näringslivet i planens hållbarhetsbeskrivning.

En levande landsbygd är också en viktig samhällsutvecklingsfråga för att skapa en attraktiv, hållbar och konkurrenskraftig region. Utveckling på landsbygden kan innebära ett ianspråktagande av jordbruksmark. Vilka riktlinjer som översiktsplanen ger för utveckling på landsbygden finns redovisade i avsnitten *Bebyggelseutveckling på landsbygden* samt *Näringslivsutveckling på landsbygden*.

Ställningstaganden

- Den brukningvärda jordbruksmarken, och i synnerhet den bästa åkermarken (8-10) ska så långt som möjligt bevaras för en långsiktig livsmedelsförsörjning och värnas mot ingrepp som försämrar möjligheterna att bedriva ett konkurrenskraftigt jordbruk långsiktigt.
- Bebyggelsekompletteringar i mindre byar och på landsbygden ska vara möjligt för att stödja en levande landsbygd, generationskiften och social trygghet.
- Kommunen ska verka för ett minskat näringsläckage från jordbruksmarken till sjöar och vattendrag.

Hästhållning

Hästintresset i Lunds kommun är stort. Flyinge avels- och hästsportcentrum vid Flyinge Kungsgård är en av de viktigaste anläggningarna för avel och hästsport i Sverige. På anläggningen samlas stor kunskap och här bedrivs högskole- och gymnasieutbildningar. Omfattande tävlingsverksamhet på hög internationell nivå attraherar hästintresserade både nationellt och internationellt. Utbudet av övriga hästverksamheter i kommunen är brett.

I anslutning till Flyingeby med omnejd, norra delen av Södra Sandby, Torna-Hällestad och Genarp är hästverksamheten redan väl etablerad och bör därför ges möjlighet att utvecklas ytterligare. I dessa lägen kan det därför vara motiverat att hästintresset ökad tyngd vid planläggning och bygglovsprövning. Revingefältet är ett militärt övningsfält, olämpligt för ridning i större omfattning. Ridvägar som leder in på fältet får inte anordnas utan godkännande av Fortifikationsverket.

Länsstyrelsen har tagit fram rapporten Hästar och bebyggelse. Där anges skyddsavstånd mellan bostäder och stall till mellan 100 och 500 meter beroende på hur många hästar som finns på gården. Det är främst gödselhanteringen som kan orsaka olägenhet. Avståndet mellan hagar och bostäder kan också ha betydelse när det gäller allergirisken. Riktlinjerna i länsstyrelsens rapport ska tillämpas vid kommande planläggning och lovprövning.

Kultur- och fritidsnämnden ansvarar för samordningen mellan hästsporten och kommunen. Det finns ett behov av att se över utvecklingen av ridvägsstråk.

Ställningstaganden

- Hästhållning är en viktig idrotts- och näringsgren och ska ges möjlighet att utvecklas i kommunen.
- Ridvägarna kring Lund bör utvecklas till ett sammanhängande och trafiksäkert system i tätortsranden och med kontakt med landsbygdens mindre vägar.
- Ridvägar som leder in på Revingefältet får inte anordnas utan godkännande från Fortifikationsverket.

- Vid etablering av hästgårdar är det viktigt att hänsyn tas till närliggande bostäder, eftersom hästar kan ge upphov till olägenheter i form av lukt, flugor, allergier.

Totalförsvaret

Södra Skånska regementet P7 finns i Revingehed. Regimentet kom till orten 1888 och har sedan dess brukat Revingehed som övningsfält. Området är idag av riksintresse för totalförsvaret och omfattar mer än 40 kvadratkilometer eller 10 procent av kommunens yta. Utöver översiktsplanens redovisning av riksintresseområdets omfattning finns intresseområden för totalförsvaret som av sekretesskäl inte kan redovisas. Försvarsintresset är i sådana områden främst inriktat mot att följa olika förändringar i markanvändningen.

Efter riksdagens försvarsbeslut år 2000 har Försvarsmakten genomfört en mycket omfattande omställning av sin inriktning från invasionsförsvar till insatsförsvar med förmåga att med kort varsel sätta in förband enligt direktiv från regeringen. Omställningen har medfört nedläggning av ett antal förband och koncentration till ett färre antal förbandsorter. Övergången till insatsförsvar innebär dock att de kvarvarande förbanden har ett större behov än tidigare av att genomföra tilläpade övningar med bl.a. skarp ammunition. Belastningen på befintliga övnings- och skjutfält har därmed bibehållits och i vissa fall ökat trots det minskade antalet förbandsorter. Övningar måste även fortsättningsvis kunna genomföras med skarp ammunition till förekommande vapensystem med hög skjutsäkerhet utan risk för tredje man.

Försvarsmaktens huvuduppgift är enligt riksdagens beslut 2009-06-16 förmågan till väpnad strid. Övnings- och skjutfält som utgör nödvändiga produktionsresurser för Försvarsmaktens övningar med förekommande utrustning och vapensystem är därför områden av riksintresse. Revingeheds och Björka övningsfält är båda sådana områden, som nyttjas av olika förband inom Försvarsmakten. Revingeheds och Björka övningsfält har stor betydelse för Försvarsmaktens övningar för att upprätthålla förmåga till

väpnad strid, framför allt för mekaniserade förband. Inom fältet kan alla förekommande övningsmoment genomföras med lös ammunition.

All skarpskjutning sker på skjutbanor och fälten har också kapacitet att genomföra samövningar med flygförband. Sådana övningar kan enbart genomföras på särskilt anordnad mark som fritt kan disponeras av Försvarsmakten. Det är väsentligt att denna funktion kan skyddas och bibehållas. Den nya inriktningen för Försvarsmakten att med kort varsel kunna skicka färdigutbildade förband till insatser såväl inom Sverige som utomlands innebär att omfattande övningar som förberedelser i direkt anslutning till avtransport måste kunna genomföras vid alla tider på året.

I och med att den allmänna värnplikten förändras och till större del bygger på anställda och kontrakterade soldater kommer den militära utbildningen på P7 att i högre grad än tidigare bygga på frivillighet. Nya frågeställningar såsom ett lämpligt och attraktivt bostadsutbud i närområdet, tillgång till kollektivtrafik, fritidsaktiviteter, förskolemöjligheter m.m. blir därmed viktiga för att kunna rekrytera och behålla personal. Vid Södra Skånska regementet tjänstgör idag (år 2018) cirka 270 yrkesofficerare, cirka 600 reservofficerare och cirka 60 civilanställda, alltså sammanlagt omkring 930 personer. En viss ökning av antalet anställda är att förvänta under planperioden.

För övningsfälten finns direktiv för hur de får utnyttjas av militären men även av allmänheten för fritidsaktiviteter, samt som forskningsområde för zoologisk och annan vetenskaplig forskning. För frågor om bland annat naturvård och kulturmiljövård inom fältet, om jakt och fiske samt om allmänhetens tillträde till fältet, finns ett rådgivande organ, Revingerådet, med representanter från bland annat Lunds kommun, länsstyrelsen och regementet.

Inom och i anslutning till fältet finns i statens ägo en omfattande äldre bostadsbebyggelse som är angelägen att bevara. Lovplikt för rivning av vissa byggnader har införts

genom områdesbestämmelser inom det militära övningsfältet. Försvarsmakten har ett eget ansvar för natur- och kulturmiljöintressen. Den militära verksamheten på fältet kan tidvis innebära störningar även utanför området.

Rikssintresset Totalförsvarets militära del

Rikssintresset för totalförsvarets militära del (3 kap 9§ andra stycket miljöbalken) kan i vissa fall redovisas öppet i översiktsplanen, i andra fall inte. Dels finns områden i form av övnings- och skjutfält och flygflottiljer som redovisas öppet, dels områden som av sekretessskäl inte kan redovisas öppet. De senare har oftast koppling till spanings-, kommunikations- och underrättelsesystem.

Södra skånska regementet på Revingehed (P 7) är av rikssintresse för totalförsvaret enligt 3 kap 9 § MB. I Lunds kommun finns Revingeheds övningsfält, rikssintresse för totalförsvarets militära del. Rikssintresset har en omgivningspåverkan främst i form av buller. Inom rikssintressets influensområde kan det till exempel vara olämpligt att uppföra störningskänslig bebyggelse såsom bostäder. För att säkerställa att ingen skada sker på de rikssintressen som omfattas av sekretess och inte alls kan redovisas öppet på karta, är hela landets yta samrådsområde för objekt högre än 20 m utanför tätort och högre än 45 m inom tätort. Det innebär att alla ärenden avseende höga objekt måste skickas på remiss till Försvarsmakten. Rikssintresset Revinge övningsfält är säkerställt med områdesbestämmelser.

Rikssintresset Revingeheds övningsfält med skjutbana

Värdebeskrivning

Revingehed övningsfält är beläget två mil öster om Lund. Södra Skånska infanteriregementet kom år 1823 till Tvedöra och år 1887 flyttade de till Revingehed där kasernerna återuppfördes. Övningsfältet har i efterhand utökats för att kunna tillgodose behovet av sammanhängande övningsytor med de fordon som ingår i moderna förband och utgör idag ca 4 500 hektar.

Rikssintresset Björka övningsfält

Värdebeskrivning

Björka övningsfält som är en f.d. flygbas anskaffades år 1939 och är ett komplement till Revingeheds övningsfält. Björkafältet i sin tur omfattar ca 300 ha och är beläget i både Lund och Sjöbo kommuner cirka fyra kilometer väster om Sjöbo. Rikssintresseområdet utgörs av skjutfältet. Den verksamhet som konstituerar rikssintresset innebär påverkan på omgivningen genom skottbuller som kan uppfattas som störande. I vissa fall kan verksamheten även innebära annan påverkan. Verksamheten omfattar övningar med band- och hjulfordon samt skjutning med finkalibrig ammunition på skjutbanor och i närliggande terräng. Det är av mycket stor betydelse att ny störningskänslig bebyggelse inte tillåts i sådan närhet av fältet att risk för begränsningar av verksamheten uppstår då det skulle kunna innebära påtaglig skada för rikssintresset. Försvarsmakten anser därför att sådan bebyggelse inte ska tillåtas inom det angivna området för omgivningspåverkan. Lund, Eslöv och Hörby kommuner berörs.

Naturvärden inom övningsfälten

Revingeheds och Björka övningsfält innehar, precis som många andra av Försvarsmaktens skjutfält, stora naturvärden. Stora delar av fältet är Natura 2000-område. De skyddsvärda naturvärdena har dock i allt väsentligt uppstått som en direkt eller indirekt följd av den militära övningsverksamheten med mekaniserade förband på de stora öppna ytorna samt ett ur försvarsmaktsperspektiv rationellt skogsbruk. Fortsatt övningsverksamhet med bandfordon är en viktig förutsättning för bibehållande av de unika naturvärdena som skapats som en effekt av Försvarsmaktens verksamhet på fältet. Försvarsmakten ser inga påtagliga konflikter mellan pågående övningsverksamhet och bevarandeintresset på fältet.

Ö-område

I Lunds kommun finns ett Ö-område i den södra delen av kommunen. Inom det ska alla plan- och lovärenden remitteras till Försvarsmakten.

Rikssintresset Totalförsvarets civila del

Enligt regeringens försvarspolitiska inriktning 2016-2020 ska planeringen för civilt försvar nu återupptas. Planeringsarbete ska utgå från att förmågan att hantera kriser i samhället i fredstid och ge en grundläggande förmåga att hantera krigssituationer.

Kommentar

På lång sikt måste orterna Revingeby, Torna Hällestad och Veberöd kunna växa. Redan idag kan dessa orter samexistera med övningsfältet och utbyggnaden bör därför inte innebära någon påtaglig skada på övningsverksamheten. Tvärtom kan det ligga i försvarsverksamhetens långsiktiga intresse att nämnda orter växer och behåller sin attraktivitet för att kunna locka till sig kompetent arbetskraft i framtiden. Det är viktigt att den goda och regelbundna dialogen mellan kommunen och Försvarsmakten fortsätter.

Ställningstaganden

- Frågor som kan komma att påverka Försvarsmakten ska samrådas med Försvarsmakten i tidigt skede, det kan t.ex. röra höga objekt, större infrastrukturprojekt och bebyggelseutveckling i eller i närheten av Försvarsmaktens rikssintresse.
- Pansarövningsfältet Revingehed är av rikssintresse och huvudändamålet är militär övningsverksamhet
- Utnyttjandet av Revingefältet för militära ändamål ska även i framtiden samordnas med intressen för naturvård, kulturmiljövård och friluftsliv.
- Landskapsbild och bebyggelse på Revingefältet ska bevaras.

Grus- och stentäkter

Inom kommunen finns sten- och grustillgångar av stort intresse för regionen. I princip all bergkross och grusproduktion i regionen kommer från Lunds kommun. För närvarande finns inom kommunen fem pågående täkter; Hardeberga, Skrylle, Dalby, Veberöd och Toppeladugård. Det finns härutöver några ytterligare kända fyndigheter, bland annat lerskiffer nordväst om Södra Sandby och grus vid Västra Hoby, men där det idag inte sker någon utvinning. I och med den starka utvecklingen i regionen och att behov av grus och sten är stort spelar täkterna i kommunen en viktig roll. Alternativet är att sten och grus behöver tas ifrån en annan plats med långväga tunga transporter som följd.

Tillståndprocesser pågår respektive har under flera år pågått om nya täktstillstånd enligt MB. Läget är följande:

- Täkt 1415-213 i Dalby (Sydsten) har tillstånd som gäller till och med 2024. Bolaget avser att ansöka om en ny tillståndstid på 25 år med en utvidgad verksamhet. Samråd med Länsstyrelsen och kommunen har ägt rum.
- Täkt 1440-13 i Hardeberga (Sydsten) har tillstånd som gäller till och med 2026
- Täkt 1482-222 i Norreskog, Veberöd, (Swerock) har tillstånd som gäller till och med 2019
- Täkt 1462-17 vid Skrylle, Södra Sandby, (NCC) har tillstånd som gäller till och med år 2028 för fördjupning och utvidgning mot nordost av befintlig täkt. NCC har tidigare uttalat en viljeinriktning att inleda brytning även väster om vägen mellan Dalby och Södra Sandby.
- Täkt i Toppeladugård, Gräntinge, har tillstånd som gäller till och med 2021

Hushållning av grus och sten

Behovet av grusmaterial förväntas fortsatt vara stort till följd av utvecklingen i Öresundsregionen. Naturgrus användningen behöver minska till förmån för bergkrossprodukter. Anledningen till detta är att naturgrus är skyddat i lagstiftningen genom 9 kap 6 f § miljöbalken. Även att rullstensåsar och andra avlagringar med naturgrus ofta är viktiga grundvattenmagasin som ska skyddas för att säkra nuvarande och framtida vattenförsörjning. Resterande naturgrus har dessutom i allmänhet låg kvalitet och fyndigheterna är små. Bergkrossmaterial finns i större mängder och möjligheten att bryta ut mycket material inom en täkt är betydligt större.

Miljöbalken innebär inte bara en rätt att utvinna viktiga mineraler, utan även en skyldighet att hushålla med dem. Ur hushållningssynpunkt är det viktigt att rätt material används till rätt ändamål, det vill säga högkvalitativt grusmaterial ska inte användas till fyllnadsändamål då alternativa material, eller material av sämre kvalitet, kan användas. Att hushålla med resurserna innebär inte bara att spara grusmaterialet i regionen utan även att minska användningen av naturgrus och bergkrossmaterial. Kommunen har efterlyst en utveckling av det materialhushållningsprogram som tagits fram av Länsstyrelsen. Enligt kommunens bedömning saknas bland annat en ordentlig analys av behov och efterfrågan samt rätt materialanvändning som underlag för beslut kring nya och utvidgade täkter. Lunds kommun intar en restriktiv hållning till utvidgning och öppnande av nya täkter.

Motstående intressen

Länsstyrelsen presenterade 1988 en krossbergsinventering av Romeleåsen. Utredningen redovisar i detalj 24 olika områden där berggrunden är av sådan beskaffenhet att brytning med hänsyn till detta kan övervägas. Nitton av dessa områden återfinns inom Lunds kommun. Tillgångarna i sydvästra Skåne är små och konflikterna starka och många. Flera grusförekomster har mycket starka motstående intressen och torde, mot bakgrunden av miljömålet

att minska användningen av naturgrus, inte bli aktuella att utnyttja. Utöver riks- och naturintressen måste den allmänna landskapsbilden och hänsyn till omgivningen, liksom trafikfrågor spela en stor roll i bedömningen om en grus- eller stentäkt kan accepteras.

Riksintresse

Anspråken har avgränsats av Statens geologiska undersökning (SGU).

M:4 Hardeberga/Rögle

Hardebergasandstenen, en kvartsitisk sandsten, är av riksintresse. Riksintresset omfattar ett område i väster (Hardeberga) samt ett område i öster (Skrylle).

Kommentar

Lunds kommun har under lång tid (ÖPL-98, FÖP Skrylle 2005, ÖP 2010) tagit ställning för att Skrylletäkten ska avvecklas till förmån för friluftslivets intressen. Det finns en oundviklig konflikt mellan täktverksamheten och det rörliga friluftslivets intressen. Täkten upptar mark och ger tillsammans med transporter upphov till buller och vibrationer samt utgör en barriär i det sammanhängande skogsområdet. Romeleåsen har stor och i framtiden ökande betydelse för rekreation och friluftsliv, särskilt de tätortsnära delarna inom Skrylleområdet. Efterbehandlingen av bergtäckten ska genomföras så att Skrylleområdet tillförs en värdefull attraktion i form av en sjö för bad och andra aktiviteter. Kommunen ska bevaka att Skrylletäkten avvecklas inför kommande provningar.

M:3 Önnemo

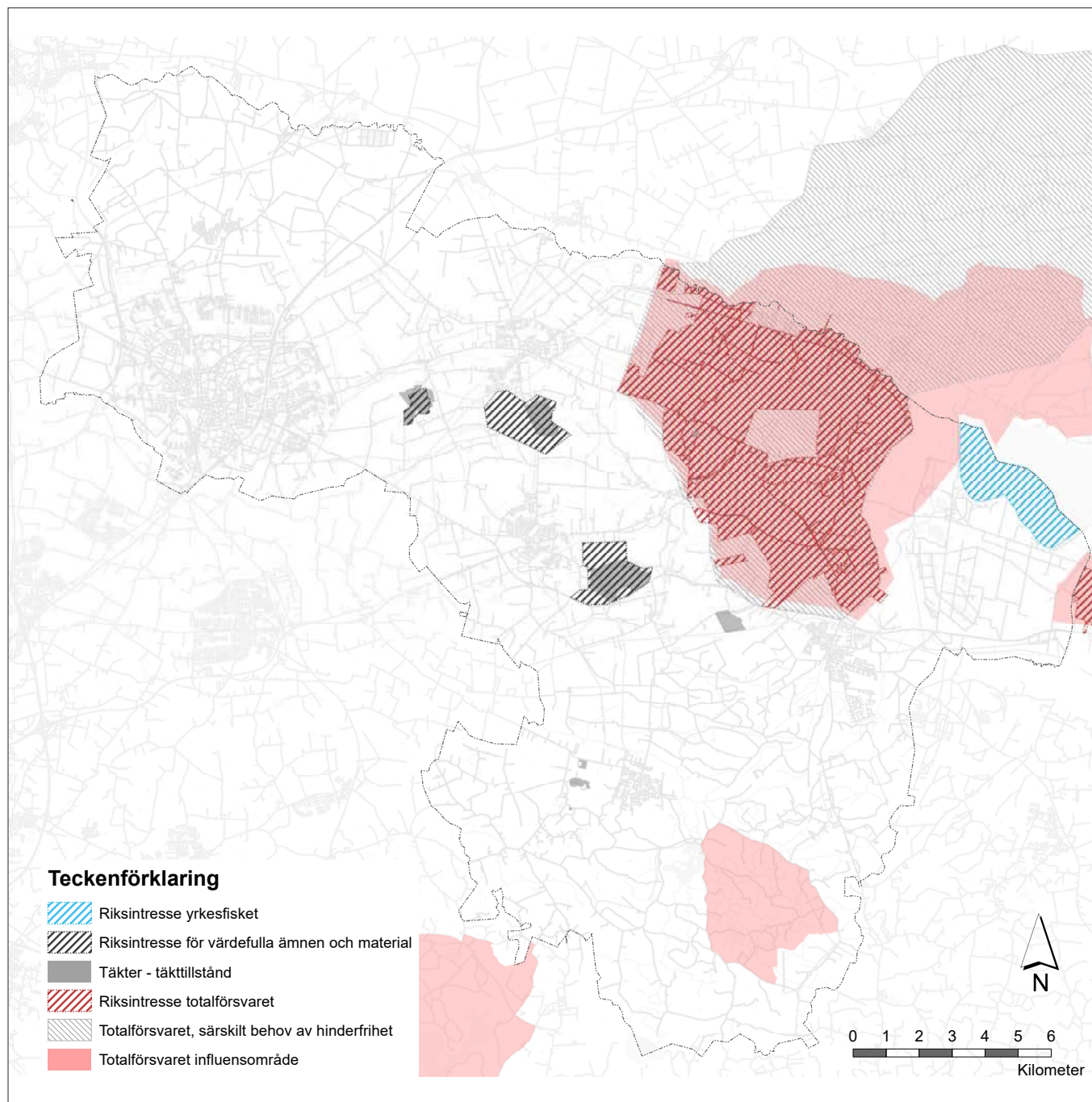
Gnejsförekomsten öster om Dalby är av riksintresse.

Kommentar

Beträffande avgränsningen av riksintresset vid Dalbytäckten har SGU, trots avstyrkande yttranden från Lunds kommun, Länsstyrelsen i Skåne län och Boverket, gjort anspråk på ett område även norr om Veberödsvägen. Området är även riksintresse för naturvård och kulturmiljövård. Det är Lunds kommuns hållning att naturvården bör ges företräde i området norr om Veberödsvägen inför kommande provningar.

Ställningstaganden

- Kommunen ska noga pröva markanvändning som påtagligt kan försvåra utvinningen av sten och grus i befintliga täkter.
- Lunds kommun intar en restriktiv hållning till utvidgning och öppnande av nya täkter. Kommunen förespråkar utnyttjande av befintliga täkter med hänsyn till den påverkan på omgivningen varje täkt har. För att minimera intrånget i landskapet skall fortsatt utvinning i första hand ske på djupet.
- Kommunen ska bevaka att stentäkten vid Skrylle rekreationsområde avvecklas så att friluftslivets intressen kan utvecklas.
- Kommunen ska, fortsatt, verka för att en grushushållningsplan utarbetas för hela Skåne, där man även beaktar möjligheterna till utvinning i övriga delar av Sydsverige. Denna plan ska även omfatta övergång till andra transportsystem såsom till exempel järnvägs- och sjötransporter, samt utreda lämpliga lägen för omlastningsterminaler.

Kulturmiljö

Lunds kommun innehåller omfattande och mångfacetterade kulturmiljöer som har utvecklats till unika miljöer med specifika värden. Kulturmiljöerna är bland de viktigaste beståndsdelarna i det som utgör en god livsmiljö.

Lunds kommun är belägen inom en gammal centralbygd med spår av kontinuerlig mänsklig påverkan sedan Skandinavien befolkades. Stora delar av kommunen innehåller kulturhistoriskt värdefulla miljöer, vilka utgör stora attraktioner för boende och besökare. Även om vissa delar är tydligare än andra och en del har skydd eller är utpekade i olika underlag ska respektive plats och miljö analyseras efter dess förutsättningar och dess värde och kvaliteter beaktas eller skyddas.

I tätorterna ska tidsdjupen i bebyggelsen värnas och de olika karaktärerna i bebyggelsen behandlas varsamt vid tillägg och ändringar i miljöerna. I landsbygdens och de mindre tätorternas kulturmiljöer, ska särskild hänsyn tas till de långa tidsdjupen och överlagrade spår förknippade med landskapets brukande, såväl på slätten som i skogs- och åslandskapen och i vattennära miljöer. Vid förändringar ska platsens historia och de fysiska uttrycken för denna, tillmätas en särskild betydelse. För att säkerställa god kvalitet i arbetet och möjliggöra en god dialog med allmänheten och fastighetsägare, ska kunskapsunderlagen uppdateras. För områden som saknar underlag ska underlag tas fram efter prioritering.

Kulturmiljön är en resurs att ta tillvara och utveckla. Det är också en skyldighet för Lunds kommun att tillvarata de miljöer som utgör riksintressen för kulturmiljövården. I Lunds kommun finns även ett par områden med landskapsbildsskydd. Skyddet infördes innan begreppet riksintresse fanns för att på ett enklare sätt än genom reservatsbildning kunna skydda stora områden från större påverkan eller förändring. Det var framförallt de visuella upplevelsevärdena i landskapet som man önskade skydda.

Utöver riksintressena finns ett antal miljöer beskrivna i Länsstyrelsens kulturmiljöprogram. Regementsområdet i

Revinge är skyddat som byggnadsminne. Förutom riksintressen och regionala intressen finns områden som utpekats i kommunala underlag. Lunds kommun har upprättat ett kulturmiljöprogram som kompletterar de tidigare geografiskt avgränsade bevaringsprogram som finns för delar av kommunen. Kulturmiljöprogrammet antogs av Byggnadsnämnden 2017.

Riksintressena för kulturmiljövården på landsbygden har inom kulturmiljöprogrammet analyserats avseende betydelsebärande bebyggelse och landskapselement. Dessa analyser bör ligga till grund för fortsatt plan- och bygglovshantering i området och utgöra en grund för tolkningen av varsamhet oavsett lovplikt eller anmälningsplikt i områdena.

I kulturmiljöprogrammet redovisas även värdefulla miljöer knutna till äldre industri och verksamhet så som Dalby stenbrott och fd Siporexfabriken, grupphus och flerbostadsbebyggelse i Dalby. Ett annat underlag är det som behandlar modern grupphus- och flerbostadsbebyggelse, med områden utpekade i Lund och i de större tätorterna.

Detta kapitel är en fördjupning av strategierna i avsnittet *Arkitektur och kulturmiljö* i planstrategin för att stärka målbilden *Det nära och levande Lund*. Där beskrivs vikten av att kulturmiljöernas värde ska synliggöras och utvecklas men även att dess potential ska tas tillvara i samhällsförändringar.

Ställningstaganden

Kulturmiljön utgör en mycket viktig del av de värden som lägger grunden för Lunds attraktivitet som stad och livsmiljö. Det är av särskild vikt att kulturvärdena i stadskärnan kan bevaras och utvecklas parallellt med den kraftfulla utveckling av staden som förutses och planeras för. Kulturvärdena i resten av kommunen är också av stor vikt att bevara och utveckla i samband med de pågående förändringarna av tätorter och landskap.

Generella ställningstaganden

- Kulturmiljövården ska användas som resurs i samhällsförändringar. Vid planläggning och byggnation ska de

befintliga kulturmiljöerna beaktas som en resurs.

- Uppdatera kontinuerligt befintliga kunskapsunderlag och komplettera kunskapsunderlagen till att omfatta hela kommunen. Uppdatera och komplettera befintliga bevaringsprogram för tätorten Lund. Upprätta bevaringsprogram för att identifiera och uppmärksamma kulturvärdena i Södra Sandby, Genarp, Torna Hällestad, Revinge.
- Kulturvärden i bebyggd miljö ska utvecklas. De kulturella, historiska och arkitektoniska arven i form av värdefulla byggnader och bebyggelsemiljöer samt platser och landskap bevaras, används och utvecklas. Särskilt värdefulla kulturmiljöer ska skyddas. De i bevaringsprogrammen uttalade rekommendationerna ska, enligt beslut i kommunfullmäktige, läggas till grund för bygglovsprövning och detaljplanläggning.
- Kunskaperna om kulturmiljöerna i Lunds kommun ska öka liksom graden av medborgardialog i arbetet med att utveckla och bevara kulturmiljöerna.
- Gradens av tillgänglighet till kulturarven i kommunen ska öka.
- Genom samverkan med andra förvaltningar kan god kulturmiljönytta uppnås och kommunen kan föregå med gott exempel. Exempelvis kan kulturmiljöunderlag tas fram i samråd med skolor för att fungera som resurs för pedagogiskt arbete.

Ställningstaganden för kulturmiljövården i Lunds stad

- Fortsätt analysera hur den särpräglade kulturmiljön inom riksintresset för Lunds tätort kan utvecklas med bevarande av kvaliteterna.
- Gatunät och kvartersindelning representerar de riktigt långa tidslinjerna i staden. Dessa bildar grunden för mycket av det som vi förknippar staden med och ska bevaras till största delen. Särskild vikt ska fästas vid det medeltida gatunätet. Viktigt är att ytterligare vidgningar av gaturummet inte accepteras. Skyddet av gatunätet innebär också att det ska ges en utformning så att de gamla strukturerna framgår. Det är väsentligt

att de gamla infartsgatornas karaktär framgår även efter eventuellt trafiktekniskt motiverade ombyggnader. Relationen mellan gatumark och kvartersmark ska bibehållas. I de delar en medeltida tomtstruktur finns bevarad bör denna bibehållas. Gårdsmiljöerna ska värnas och fler gårdsöverbyggnader bör ej genomföras.

- Bebyggelsens höjd och volym, främst i stadskärnan har stor betydelse för hur miljön upplevs. Hushöjder och våningsantal bör i stadskärnan avvägas mot befintlig bebyggelse. Även höga hus utanför stadskärnan påverkar känsliga miljöer och en strategi för var höga hus kan byggas i tätorten bör tas fram.
- För att värna de historiska kvalitéterna och den lokala karaktären som bygger upp kulturvärdena inom stadskärnan krävs omsorg om bebyggelsens detaljering, Riktlinjer för underhåll och ändring är att visa särskild omsorg om byggnadernas tids- och platsbundna karaktärer med fasader av tegel, puts, natursten och korsvirke samt byggnadsdetaljer i natursten, betong, puts och tegel, tak belagda med tegel, skiffer, koppar och målad plåt. Fönstren utgör betydelsefulla delar av karaktären, ursprungliga och äldre fönster bör om möjligt bevaras i stadskärnan medan då byte medges bör byggnader uppförda före 1990 företrädesvis föras med träfönster i fasad
- Stadsdelarnas skilda historiska och topografiska förutsättningar har skapat olika karaktärer och sekvenser, detta bör beaktas och tas tillvara vid planering och bygglov. Värden hos den yngre bebyggelsen, som inte har behandlats i bevaringsprogrammen, ska beaktas.
- Upprätta nya detaljplaner i stadskärnan som innehåller rivningsförbud, skydds- och varsamhetsbestämmelser för kulturhistoriskt värdefull bebyggelse, prioritering efter att ersätta de miljöer som saknar detaljplan (1874-års plan) och de som har detaljplaner som inte alls tar hänsyn till kulturvärdena, cirka 30 kvarter innanför vallarna. Nya detaljplaner behövs för att stödja bygglovhanteringen avseende kulturvär-

den, att följa upp att underhålls och ändringsrenden utförs varsamt, så att stadskärnan utvecklas med kulturvärdena som resurs. Exempelvis saknas detaljplan för Lunds station och för stora delar av Sankt Lars. I avvägningen mellan olika intressen ska PBL:s varsamhetsregler väga tungt. Arbetet med att genomföra nya detaljplaner i värdefulla miljöer som saknar rivningsförbud, skydds- och varsamhetsbestämmelser måste ges ett specifikt mål och resurssättas därefter. Vid upprättande av planprogram ska ett avsnitt om områdets eventuella kulturhistoriska värden tas med.

- De i bevaringsprogrammen uttalade rekommendationerna ska, enligt beslut i kommunfullmäktige, läggas till grund för bygglovsprövning och detaljplanläggning.

Ställningstaganden för kulturmiljövärden i tätorterna och byarna

- Tätorternas skilda historiska och topografiska förutsättningar bör beaktas och tas tillvara vid planering och bygglov.
- Analys av ortens övergripande bebyggelsestruktur bör genomföras inför planering av flervåningshus eftersom även byggandet av vad som kan förefalla måttliga våningsantal, kan ge stor påverkan i känsliga miljöer.
- Vid förtätningar i befintliga tätortsmiljöer är det viktigt att platsens karaktär analyseras och kulturhistoriska värden identifieras för att ortens identitet ska utvecklas och att man ska kunna dra nytta av befintliga kvalitéter. Det är väsentligt att värna den äldre bebyggelsen och medvetet arbeta med gestaltningen av de centrala delarna.
- Landskapet ska hållas öppet i anslutning till kyrkorna i Dalby, Genarp och Revinge. Bebyggelse i anslutning till dessa kyrkor bör prövas noggrant avseende påverkan på kyrkans roll som landmärke.
- Vid ändring av byggnad inom kulturhistoriskt värdefulla områden ska PBL:s varsamhetsregler och förvanskingsförbud tillämpas. Dessa berör skala,

materialval, färgsättning, takets utformning avseende form, obrutna takfall och takfotens utformning, men även viktiga detaljer som dörrar, fönster, listverk, skorstenar och trappor. Motsvarande krav ska ställas på nybebyggelse.

- Vid planläggning i tätorterna och byarna ska värdefulla miljöer uppmärksammas och ges ett adekvat skydd. Efterhand som bevaringsprogram utarbetas för de olika byarna bör dessa ges motsvarande ställning som bevaringsprogrammen för Lund. Väsentligt är att byggnader, som är viktiga för tätortens eller byns historia, bevaras. Upprätta nya detaljplaner i tätorterna som innehåller rivningsförbud, skydds- och varsamhetsbestämmelser för kulturhistoriskt värdefull bebyggelse. De mindre byarna bör successivt föras med områdesbestämmelser för att värna den kulturhistoriskt värdefulla miljön.

Ställningstaganden för kulturmiljövärden på landsbygden

- Landsbygdsmiljöernas skilda historiska och topografiska förutsättningar bör beaktas och tas tillvara vid planering och bygglov.
- Sambandet mellan de biologiska värdena och de kulturpräglade miljöerna bör analyseras och lyftas fram. Exempelvis Kävlingeå restaurering av vandringsvägar för fisk i förhållande till kvarndammarna o miljöerna vid möllorna.
- Större landskapspåverkande projekt såsom tätortsutbyggnad, vägar, järnvägar, vindkraftverk och kraftledning samt större skogsplanteringar och energiskogsodlingar på jordbruksmark bör föregås av fördjupade landskapsanalyser. När projekten berör områden av läns- eller riksintressen för kulturmiljövärden ska detta ske. Värdefulla miljöer bör skyddas från vindkraftsetableringar. Utnyttja industri- o verksamhetsmiljöer eller redan störda miljöer istället för odlingslandskapet med värdefull natur- och kultur.
- Fullåkersbygden ska som helhet betraktas som en kulturhistoriskt värdefull miljö. Särskild tyngd ska de

kulturhistoriska intressena ges inom de som riks eller länsintresse utpekade områdena. För dessa bör på sikt områdesbestämmelser upprättas. Även landskapen präglade av mer extensiv drift som betes- och ängsmark har stora kulturhistoriska värden, underlagen i kulturmiljöprogrammen ska användas inför planläggning. I de fall områdesbestämmelser införs för att säkerställa andra intressen, ska det prövas om det då även är lämpligt att införa ett skydd för kulturmiljön.

- Det är angeläget att de olika tätorterna förblir åtskilda och definieras tydligt i landskapet. Bevarande av ett öppet landskap mellan tätorterna ska därför prioriteras.
- Spridd nybebyggelse i det öppna landskapet bör endast medges restriktivt. Särskilt i exponerade lägen och inom läns- och riksintressena för kulturmiljövården bör stora krav ställas på utformningen av eventuell nybebyggelse. Husen ska i skala, färg och materialval anpassas till den inom området traditionella bebyggelsen. Väsentlig är också taket och takfotens utformning liksom anpassningen till terrängen.
- Ett bevarande av synliga fornlämningar ska prioriteras. Bronsåldershögar ska tillåtas bibehålla sin kontakt med det omgivande landskapet.
- Upprätta områdesbestämmelser för områden med höga kulturmiljövärden. Högst prioriterat är områden av riksintresse för kulturmiljö. Områdesbestämmelserna utarbetas för att reglera bygglov, rivningslov och anmälningsplikt för den kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsen. Även landskapsmiljöer som identifierats i kulturmiljöprogrammet bör skyddas genom områdesbestämmelser. De befintliga områdesbestämmelserna för en del av Revingefältet bör kompletteras och innefatta exempelvis även mindre gårds- och torpanläggningar samt uttryck för jordbrukets sidonärningar som torv- och sandtäkt. Bebyggelsen i områdena kring Lyngby, Håckeberga, Arendala-Hardebergaområdet, Måryd-Skrylle, öster om gamla Tygelsjö by samt söder/sydväst om Veberöd bör undersökas inför eventuella områdesbestämmelser.

Riksintressen för kulturmiljövård

En riksintressebeskrivning avser den av Riksantikvarieämbetet upprättade redogörelsen för ett riksintresseanspråk. Riksintressebeskrivningen består av en motivering som ringar in områdets riksintressanta kulturhistoriska sammanhang samt en redovisning av olika uttryck för riksintresset.

Ett uttryck för riksintresset är sådana inslag i landskapet som är ett resultat av den kulturhistoriska utveckling som legat till grund för utpekandet av riksintresset och som anges i riksintressebeskrivningen. Uttrycken kan bestå av hela miljöer, mindre områden, markslag, byggnader, anläggningar, lämningar, egenskaper och karaktärsdrag samt visuella, funktionella eller andra samband mellan dessa.

Generellt kan sägas att i uttrycken för riksintressena måste komplexiteten värnas och beskrivningar utvecklas. Miljöerna utgörs av stora områden med sammansatta värden. Riksintressebeskrivningarna innebär många förenklingar. Nedan följer varje riksintresseområde i Lunds kommun med kommentarer.

Riksintresset för Lunds stad

Lund [M87]

Motivering: Stiftsstad och universitetsstad, en av landets äldsta och mest betydande medeltidsstäder, som speglar utvecklingen från kyrklig metropol till universitetsstad med expansiv utveckling under det sena 1800-talet och 1900-talet. (Skolstad).

Uttryck för riksintresset: Det oregelbundna medeltida stadsplanemönstret med tillskott från senare tider, tomtstruktur, platsbildningar. Domkyrkan, medeltida hus, stadsvallen och andra lämningar från medeltiden. Olika byggnader för universitetet och det intellektuella livet. Stadssiluetten, siktlinjer ut från staden och in mot Lund från det omgivande slättlandskapet. Bebyggelsens skala, volym och placering. Den sydsandinaviska bebyggelsetraditionen med sina småskaliga hus i tegel och korsvirke från den förindustriella perioden, och den mer storstadsmässiga bebyggelsen från 1800-talets slut och

1900-talets början. Gaturummets karaktär, platsbildningarna och gårdsrummen. Stadens offentliga byggnader. Järnvägsmiljön som en viktig faktor bakom 1800-talets expansion. Handels- och hantverksgårdar, och bostäder och bebyggelseområden som visar levnadsförhållandena för skilda sociala skikt och vid olika tidpunkter. Parker och planteringar, både inne i det medeltida stadsområdet och i zonen runtomkring, vilken dessutom präglas av många institutioner och av villabebyggelse. Spår av gamla infartsvägar, gränser och andra markförhållanden i det som tidigare var obebyggda marker runt staden.

Kommentar

Uttrycket för Lunds stad är ovanligt väl utvecklat men likväl inte tillräckligt, det finns även anledning att diskutera avgränsningsområdena för att spegla ett större historiskt tidsdjup och säkerställa att betydelsefulla funktionella samband ingår i miljöerna. I staden ligger en stor andel av bebyggelsen under detaljplaner som är starkt förlegade och inte speglar vår syn på kulturmiljöns värde. Här finns många saneringsplaner från 1930/40-talet som förutsätter rivningar, breddning av gator och uppförandet av 5-våningshus i känsliga lägen. Det bristande skyddet innebär att anmälnings- och lovplikt blir oklar eller otillräcklig och att underhållsåtgärder eller ändringar kan minska de kulturhistoriska värdena. Bevarandeplaner, d v s detaljplaner med syfte att säkerställa värdena, tas fram i mycket långsam takt och motsvarar inte behovet. Utgångspunkten för planeringen i Lund bör vara att riksintresse för kulturmiljö är en stor tillgång, en kvalitetsstämpel som vi ska nyttja mer offensivt och utveckla. Om vi kan ta kommandot över riksintresset, och definiera vad vill vi utveckla och förstärka kan stadskärnans identitet stärkas. Generellt sett kan riksintressena nyttjas mer för att öka intresset för kommunens kulturmiljöer.

S:t Lars: Även begravningsplatsen bör ingå i riksintresseområdet. Detaljplanearbetet prioriteras för att säkerställa värdena i bebyggelsen och planteringarna. Idag pågår arbete med att utarbeta skydd för Sankt Lars f d sjukhusmiljö.

Stadskärnan: Detaljplanearbetet prioriteras för att säkerställa värdena i bebyggelsen, gårdsmiljöer och publika miljöer. Frågan om skala och byggnadshöjd på ny bebyggelse viktig, då byggnader i stadskärnan är mellan en och fem våningar, i många miljöer är den dominerande karaktären bebyggelse i 1-2 våningar. Karaktären är ofta präglad av en omväxlande våningshöjd i samma kvarter

Äldre byggnader som speglar tidigare sociala sammanhang, byggnadsskick och historiska samband har stor betydelse för miljön och ska behållas för att stadskärnans karaktär ska bevaras. Detta även om enstaka hus kan ha förändrats eller delvis förvanskats, de kan ha värdefulla interiörer, gårdsrum eller volymer som bidrar till att bygga upp karaktären inom RI.

Tomtstruktur: Mindre tomter läggs samman och de historiskt framväxta tomtstrukturerna riskerar att förenklas och samband att försvinna. En tidigare tomtstruktur har varit uppbyggd av smala djupa tomter som styckats och förtätats. Det är viktigt att förvalta småskaligheten.

Mårtenstorget är stadens handelstorg sen 1840-talet, med livsmedelsförsäljning och saluhallen.

Stadssiluetten, siktlinjer: Analys bör göras av vilka av dessa som är mest betydelsefulla och vilken tålighet de har i förhållande till nybyggnation. Utveckling av befintliga underlag bör ske för att bättre nyttja stadskärnans kvalitéer. Förutsättningar för hur nytillskott kan främja stadssiluetten och siktlinjer bör studeras. Breda skivhus och homogena rätvinkliga volymer bör generellt undvikas i tätorten. Domkyrkan har dominerat stadens visuella karaktär sen 1100-talets början och bidrar till identiteten.

Sydskandinaviska bebyggelsestraditionen med sina småskaliga hus i tegel och korsvirke från den förindustriella perioden. Social spännvidd, variation i ålder och utförande, genom successiva rivningar försvinner allt fler av de enklare husen, det beror på den tekniska livslängden i enkla material i kombination med bristfälliga projekteringar av ändringar och bristande kunskaper om hur exempelvis konstruktioner i lera och timmer underhålls.

Bebyggelsen knuten till universitetet och det intellektuella livet. Inom riksintresset Lunds stad utgör universitetets utveckling en viktig del. Kommunen ska sträva efter att stadskärnan ska vara intressant för universitetet att verka i. Universitetet har sedan starten 1668 varit en del av stadskärnan och påverkat stadslivet, befolkningssammansättningen, mentaliteten, bebyggelsemönster och byggnadernas utformning. Här kan lyftas fram de för staden specifika bostadshus som utvecklats, framför allt studentbostäder och bostäder för verksamma vid universitetet. Flera av de fåtaliga äldre hus som bevarats från 1700-talet och 1800-talets första hälft har ursprung i detta sammanhang. En del äldre professorsbostäder har uppförts med tanke på att möjliggöra uthyrning till studenter samt viss undervisning i hemmet. De äldre institutionsbyggnader i stadskärnan som universitetet lämnar måste bevaras om identiteten som universitetsstad ska kunna utvecklas. Universitetets miljöer är under förändring då institutioner lämnar stadskärnan för andra byggnader närmre LTH, de äldre byggnaderna lämnas till annan verksamhet utan koppling till universitetet, på sikt kan det påverka upplevelsen av stadens historiska koppling till universitetet. En del byggnader som är skyddade som byggnadsminnen har varit förknippade med universitetet, exempelvis de som fungerat som studentbostäder.

Storstadsmässiga bebyggelsen från 1800-talets slut och 1900-talets början. Lunds stadskärna innehåller ett stort antal bankbyggnader och flerbostadshus från 1800-talets slut och 1900-talets första hälft.

Gaturummets karaktär påverkas av exempelvis markbegränsning där kulturmiljövärdena ska vägas samman med trafiktekniska behov och behov av att öka tillgängligheten, något som kan kräva att platsspecifika lösningar tas fram för att nå de tekniska behoven med omsorg om kulturmiljön. Sten- och grusmaterial är en del av gaturummets karaktär.

Gårdsrummen: Ofta är gårdsmiljöerna småskaliga med äldre bebyggelse och flera innehåller grönska av betydelse. Genom revideringen av Bevaringsprogrammet 2006-2009 har många av stadskärnans historiska gårdsmiljöer

lyfts fram och värderats högt kulturhistoriskt. Programmet är en utgångspunkt för skydds- och varsamhetsbestämmelser i detaljplanen.

Parker och trädgårdar har generellt sett ett otillräckligt skydd, den gröna zon av planteringar som omger stadskärnan är utsatt för press från nya krav på trafiklösningar, parkering, bebyggelse och förenklad förvaltning.

Avgränsning Annetorpshemmet (Drottning Sofia) och Norra kyrkogården ligger också inom riksintresset, liksom Kråkelyckan och en del av Helgonabacken med en del av sjukhus och universitetsområdet. Norra kyrkogården och Sankt Lars samt Sankt Jörgen ingår i det geografiskt definierade riksintresseområdet men kommenteras inte uttryckligen i texten. *I samband med upprättandet av ramprogram för sjukhusområdet och LTH kunde konstateras av delar av universitetet och sjukhuset ligger inom riksintresseområde men att stora delar tillkomna under mitten av 1900-talet inte ingår. Dessa delar skulle kunna ingå efter en revidering av riksintresseområdena för att bättre spegla en kontinuerlig utveckling i miljön.* När det regionala kulturminnesvårdsprogrammet för Skåne upprättades 1982, poängterades att programmet inte skulle ses som slutgiltigt utan att det utgör ett handlingsprogram som ska fungera som underlag för fortsatt arbete från Länsstyrelse och kommun.

Övriga riksintressen i Lunds kommun

Förutom Lunds stad finns ett antal riksintressen för kulturmiljö inom Lunds kommun. De behandlas i kulturmiljöprogrammet Landsbygdens bebyggelse där karaktärsdragen i miljöerna och de läsbara uttryck som finns lyfts fram och utvecklas. I texterna nedan har kommentarerna hämtats från detta underlag.

Landsbygdens bebyggelsemiljöer i Lunds kommun är varierande från godsens storskaliga och komplexa anläggningar, bondbyarna med olika karaktär, bakgrund och ålder, skiftets ensamliggande gårdar, småskaliga gårdar och torp i risbygden. Beskrivningarna måste utvecklas. Exempelvis så är inte möllorna i Kävlungeån från 1800-talet utan är miljöer med medeltida ursprung men med byggnader som

uppförts eller kraftigt förnyats under 1800-talet. Miljöerna har fungerat som kvarnplatser länge och här finns olika tidsskikt.

Sularpsdalen-Kungsmarken (MK81)

Motivering: Fornlämningssmiljö och lämningar efter medeltida biskopssäte med omfattande agrarhistoriska spår i dalgångsbygden kring Sularpsån. (Borgmiljö).

Uttryck för riksintresset: Lämningarna efter biskop Absalons borg Glumstorp, fossila åkersystem med ryggade åkrar, odlingsrösen, vallar, hägnadssystem och järnåldersgravfält samt bevarade och betade ängs- och hagmarker.

I området ingår även: Sandbyholms holländaremölla från 1800-talets slut med dominerande läge i landskapet samt lämningar efter medeltida tegelframställning med raserade tegelugnar och bevarade lergropar.

Kommentar

I Kulturmiljöprogrammets *landsbygdens bebyggelse* beskrivs "Framträdande kulturhistoriska karaktärsdrag". Rester av de gamla (medeltida eller i alla fall före skiftena) bets- och slättermarkerna vid Sularp och Kungsmarken. Annelunds gård tillkommen 1831, representativ för 1800-talets utskiftade gårdar med olika byggnader som speglar utvecklingen. Sandbymölla och Heamöllan är tydliga symbolbyggnader och landmärken i landskapet som vittnar om jordbrukets historiska betydelse. Arrendeegnahemmen vid Sandbyvägen är från egnahemsepokens slutskede på 1930-talet. De visar dels på hur en liten gårdsanläggning skulle organiseras och byggas, exemplifierar egnahemsrörelsen. Landskapet runt Kungsmarken-Fågelsång har präglats av äng och åker sedan medeltiden och rester av detta finns kvar. Dessa områden är numera naturreservat och ingår i riksintresse för kulturmiljövården och det regionala kulturmiljöprogrammet.

Dalby (MK83)

Motivering: A. Kyrkomiljö med Nordens äldsta bevarade stenkyrka samt kungsgård som under medeltiden omvandlats till kloster. (Klostermiljö). B. Centralbygd i lätt kuperat odlingslandskap med förhistorisk kontinuitet

kring äldre vägsträckning och av skiftena påverkad gårds- och ägostruktur samt det av stordrift präglade landskapet kring godsen. (Fornlämningssmiljö).

Uttryck för riksintresset: A. Landskapsparti med betydande visuella värden kring den tidigmedeltida och landskapsdominerande Heligkorskyrkan - ursprungligen uppförd på 1000-talet, kyrkogård, lämningar efter Dalby kungsgårds kloster från 1300-talet. B. Arendala tingsplats, gravfält och stensättningar vid Billebjär, Billebjärs fäladsmark och Dalby hage, vallanläggning av okänt ursprung, äldre ägostrukturer med pilevallar, den gamla kungsvägen Lund - Dalby. Hardeberga sockencentrum med medeltida kyrka, skola, prästgård och ett flertal gatehus. Sjöstorps by med koncentrerad bebyggelse. Arendala och Hardeberga gods med tillhörande bebyggelse och rikt allésystem. Tygelsjö mölla.

I området ingår även: Den kring torget i Dalby liggande bebyggelsen från sent 1800-tal till tidigt 1900-tal, skola, tingshus, gästgivaregård, äldre bostads- och gatehus samt sekelskiftes-bebyggelse i rött tegel. Billebjärs f.d. stenbrott och medeltida stenbrott vid Hardeberga.

Kommentar

I Kulturmiljöprogrammets *landsbygdens bebyggelse* beskrivs "Framträdande kulturhistoriska karaktärsdrag"

Exempelvis Arendala huvudgård omgärdad av öppna fält med mangelgravar och allé. Mangård i herrgårdsarkitektur med flyglar, park och mur som gräns mellan mangård och ladugård. Lantarbetarbostäder i typisk utformning och traditionella skånska material som puts och tegel. Även andra gårdar som Södra Arendala och Östra Arendala, Hardeberga boställe lyfts fram med bebyggelse samt park/trädgård. Landskapselement som bygger upp karaktären är exempelvis stengården och/eller pilerader markerar gränslinjer. Byar med kvarvarande sammanhållen äldre bebyggelse och växtlighet som definierar skillnaden mot omgivande öppna landskap. Hardeberga by (bykärna med medeltida kyrka, skola och prästgård), Hardeberga säteri, Sjöstorps by. Gårdar i förskiftesläge och helhet i bebyggelsen med bostadshus, ekonomilängor, uthus, trädgård, trädrader och gårdsplan. Tidstypiska

byggnader från 1800- och 1900-talen vad gäller material och utformning och där jordbrukets utveckling och social status är avläsbar. Tygelsjö byplats med en gård. Billebjärs fälad och utskiftad gård och två egnahem/smågårdar. Väster om Dalby ett rätlinjigt skifteslandskap med många utskiftade gårdar, ofta i tre och fyrkantig form med byggnader från 1800- och 1900-tal. Småställen och vattenmölla kring Dalby hage. Dalby kungsgård och Dalby hage samt Dalby norreskog och söderskog, byggnader och struktur med hävd sedan medeltiden. Silo och magasin, väderkvarn i Dalby, utskiftade gårdar. Det öppna jordbrukslandskapet med gles traditionell bebyggelse medger vyer mot landmärkena Dalby kungsgård och kyrka samt silo vid stationsmiljön. Betade fäladsmarker vid Tygelsjö och avstyckade egnahem vid Billebjär har betydelse för landskapets karaktär.

I Vidare planläggning av Dalby tätort och utbyggnad behöver konsekvenserna utredas vidare och hänsyn tas till riksintressenas värden och samspel.

Dalby silo 1970-tal, privat fotografi Kent Mårtensson

Björnstorp - Gödelöv [M82] (Bonderup, Genarp, Gödelöv, Hällestad, Lyngby och Veberöd sn:r)

Motivering: Kuperat odlingslandskap vid Romelåsen med förhistorisk bruknings- och bosättningskontinuitet, sätesgården Björnstorp från senmedeltiden med omgivande slottslandskap samt medeltida kyrkor. (Fornlämningsmiljö).

Uttryck för riksintresset: Fornlämningskoncentration från järnåldern med gravfält och resta stenar, Ugglarps skeppsättning, fossil odlingsmark med terrasserings- och hålvägar. Betesmarker och enefälader. Kyrkbyn Gödelöv med kyrka från medeltiden samt gatehus. Björnstorps slott av senmedeltida ursprung med slottsbyggnad från 1750 av C Hårleman som omgestaltats av H Zettervall under 1800-talet, omfattande allé- och parksystem, välbevarad ekonomi- och arbetarbebyggelse.

I området ingår även: Genarps stora kyrkobyggnad från 1599 - Skånes enda under 1500-talet nybyggda kyrka.

Kommentar

I Kulturmiljöprogrammets *landsbygdens bebyggelse* beskrivs "Framträdande kulturhistoriska karaktärsdrag"

Björnstorps godsmiljö, bebyggelse, alléer, slottspark och skogsplanterade fäladsmarkerna på Romeleåsen (med de senare ingår inte i RI). Björnstorps torg med fyrvägskors med äldre hantverkshus i korsvirke och tegel. Godset har även präglat gårdarna Södra Ugglarp och Ettarp organiserade och gestaltade som mindre herrgårdsanläggningar. Södra Ugglarps herrgård med rest av parkanläggningar samt mangårdsbyggnad och ekonomibyggnader från senare delen av 1800-talet och början av 1900-talet. Ettarps plattgård med ekonomibyggnader, lantarbetarbostäder och ett rätvinkligt vägnät typiskt för enskiftet. Äldre ensamgårdar och torpställen i delar av området med äldre gårdar av fyrlängad typ med inslag av gråstens- och korsvirkeslängor. Rester av äldre fäladsmark på Knivsåsen och Romeleåsen med inslag av äldre betespräglade buskar och vidkroniga lövträd, hägnader och stengården. Gödelövs kyrkby med medeltida kyrka, kvarliggande gårdar och gathus, stenvalvsbro och kvarndamm. Fäladsgata till

fälad och Gödelövsskogen på Romeleåsen. Av vägsträckor är stora vägen genom byn och vägen över åsen i Gödelövsbäckens dalgång av mycket gammalt ursprung. Bebyggelse vid Björnstorps station med skola, affär och annan bebyggelse från 1900-talets första hälft.

Lackalänga [M45] (delen i Västra Hoby och Stångby sn:r)

Motivering: Dalgångsbygd och odlingslandskap med karaktär av slättbygd, med bosättningskontinuitet kring Kävlingeån och med en betydande koncentration av forn lämningar längs med höjdryggen söder om Lackalänga. (Fornlämningsmiljö).

Uttryck för riksintresset: Gånggrift och stora bronsåldershögar längs med ådalen, betade strandängar samt spridd gårdsbebyggelse från 1800-1900-tal och ett landskap som tydligt präglats av skiftets genomförande med rätvinkliga vägnät, uppfartsvägar och enstaka alléer. (Miljön berör även Kävlinge kommun).

Kommentar

I Kulturmiljöprogrammets *landsbygdens bebyggelse* beskrivs "Framträdande kulturhistoriska karaktärsdrag": Tydligt avgränsade täta byar delvis med förskifteskaraktär. Välbevarad utbredning och struktur av bytomt före skiftena, med grönstruktur, gårdar och hus i förskiftesläge. Öppet landskap med utskiftade friliggande gårdar särskilt tydligt i Västra Hoby socken. Åkerlandskapet bär enskiftesstruktur i fastighetsindelning och bebyggelse. Bevarade gårdsstrukturer med mangård, trädgård och ekonomibyggnader ofta placerade mitt på ägor. Äldre vägsträckningar markeras fortfarande till viss del av trädrader i Västra Hoby, långa pilerader med ursprung i enskiftet. Kvarnbebyggelse vid Krutmöllan, med korsvirkesbyggnader i stor volym och stenvalvsbro som visar 1800-talets utvecklade kvarnrörelse vid Kävlingeån. Kvarnarna har lång kontinuitet på platsen, i området ingår även Bösmöllan, Mellanmöllan, Fladevadsmöllan, Kvarnviks valskvarn samt Håstads mölla.

Kvarvarande byggnader i byarna åskådliggör deras historiska befolkningssammansättning med bönder, hantverkare och gathusbefolkning. De äldre gårdarna med sammanbyggda längor, ofta i korsvirke, är traditionella för den skogfattiga bygden. Fristående större mangårdar och ekonomibyggnader, tydliggör jordbrukets utveckling till mitten av 1900-talet. De utskiftade gårdarna i Västra Hoby socken tydliggör jordbrukets skiftesreformer och successiva effektivisering. Gårdarna är välbevarade till struktur med mangård, ekonomilängor och trädgård. Gråsten förekommer som tidstypiskt byggnadsmaterial efter skiftena. De mangelgravar som ännu finns kvar är karaktäristiska kulturminnen från skiftenas tid. Skogsgård som på 1800-talet ägdes av dåvarande professorn i botanik, Agardh, innehåller byggnads- och trädgårdshistoriskt värde. Stångby mosse med strukturen av små tegar, korta pilerader och de kvarvarande husen i blygsam skala, ofta i korsvirke, visar på den typiska ansamling av hus som kunde uppstå efter avstyckningar och befolkningsökningar.

Krutmöllan Kävlingeån, foto Carita Melchert Kulturen

Håstad-Svenstorp Flyinge [M81]

Motivering: Vidsträckt slottslandskap och odlingslandskap kring Kävlingeån med förhistorisk bruknings- och bosättningskontinuitet som sedan stormaktstiden präglats av godsförvaltningen vid slotten Svenstorp och Hviderup samt Flyinge kungsgård och de spår förvaltningen lämnat på såväl landskapets utformning som på bebyggelsens och kyrkornas utveckling inom området. (Vägmiljö, Kvarnmiljö).

Uttryck för riksintresset: Talrika fornlämningsmiljöer i form av stenkammargravar, dösar, gånggrifter från stenåldern samt bronsåldersgravfält med monumentala högar. Medeltida pilkantad vägsträckning - "Kyrkstigen". Stångby, Västra Hoby, Odarslöv, Håstad och Igelösa kyrkbyar med medeltida, senare omgestaltade kyrkor och med tillhörande välbevarat byggnadsbestånd i kyrkbyarna, skolor, prästgårdar och gatehus - företrädesvis från 1800-talet. Svenstorps slott av medeltida ursprung med huvudbyggnad från 1590-talet av arkitekten H van Steenwinckel som är länets främsta exempel på den danskinfluerade Christian IV-stilen, ekonomibebyggelse i gråsten och tegel, smedja, parterrer och stor parkanläggning samt pilevall med dominerande läge i landskapet. Flyinge kungsgård (byggnadsminne) med tradition som stuteri sedan medeltiden, omfattande byggnadsbestånd av skiftande ålder, i huvudsak målat i en för Flyinge typiskt gul färg.

Kommentar

I Kulturmiljöprogrammets *landsbygdens bebyggelse* beskrivs "Framträdande kulturhistoriska karaktärsdrag": Svenstorps med slott, park, trädgård, alléer, ekonomibyggnader och lantarbetarbostäder. Igelösa gamla bygata med allérester, gatehus och lantarbetarbostäder från 1800- och 1900-talet. Utskiftade gårdar med drag typiska för Svensstorp. Allésystem och inhägnad ekdunge vid Tågarp och de två stora gårdarna som före skiftet var byar. Vattenkvarnarna vid Kävlingeån är unika kvarnmiljöer med helhet i byggnadsbestånd lång tradition, Bösmöllan, Vadmöllan, Kvarnviks valskvarn och Håstad mölla. Håstad by med kvarliggande gård, gathusbebyggelse, statarlänga och den fritt liggande Håstadgården med mangård och ekonomibyggnader. Flyinge kungsgård med byggnader ordnade

kring ridplan samt alléer och park. Flyingeby med bondgårdar och små gatehus och rest av allé i öster. Igelösas gatehus med nyttoträdgård, arbetarbostäderna i byn och intill slottet.

Allé Flyinge Kungsgård, foto Carita Melchert Kulturen

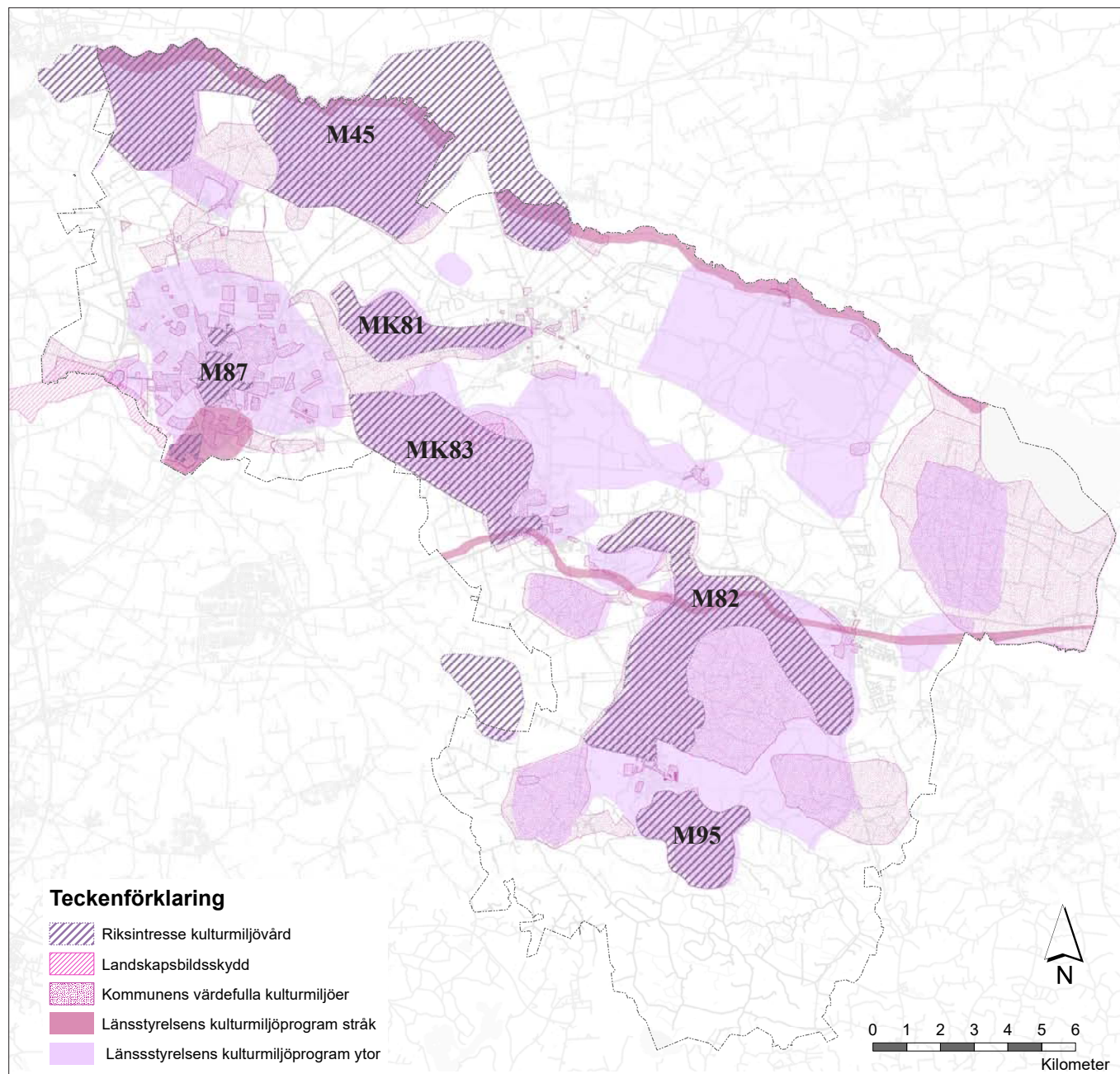
Häckeberga [M95] (Häckeberga sn)

Motivering: Odlingslandskap kring Häckebergasjön och det av Häckeberga gods sedan medeltiden präglade landskapet och bebyggelsestrukturen. (Slottsmiljö).

Uttryck för riksintresset: Häckeberga slott med medeltida ursprung och med under åren 1873 - 75 uppförd manbyggnad efter ritningar av H Zettervall, murar och klippt häckkantat vägsystem, ekonomi- och arbetarbebyggelse, torp- och arrendegårdar samt den småskaliga fäladsmarken "Risen" med åkerfält och betesmarker, "Beden".

Kommentar

I Kulturmiljöprogrammets *landsbygdens bebyggelse* beskrivs "Framträdande kulturhistoriska karaktärsdrag": Häckeberga slottsmiljö i sjölandskapet med alléer, bokhäckar, lövträd och stengården. Ekonomibyggnader från slutet av 1800-talet byggda i rött tegel och natursten, lantarbetarbostäder i egenproducerat tegel och i korsvirke, puts röd panel, ibland inramad av stengården och häckar. Glest liggande småställen eller arrendegårdar i anslutning till ett stycke uppodlad mark. Plattgårdar och ensamliggande hus.

Mobilitet

Översiktsplanens inriktning är att stärka förutsättningarna för en hållbar mobilitet. Genom klok planering kan Lund fortsätta vara en kommun med hög tillgänglighet, där stora delar av arbetsplatserna och serviceutbudet kan nås på kort tid. En tätare stad och kommun, där avstånden mellan bostad, arbete, skola och fritidssysselsättning är mindre, kan också på ett effektivt sätt minska transportbehovet och skapa förutsättningar för mer hållbara transporter. Mål och strategier inom mobilitet och transporter finns att läsa i avsnittet *Hållbar mobilitet i Del 1 Planstrategi - Målområden, Det gröna Lund*.

Gång

Generellt sett har fotgängare, både förr och nu, getts för lite utrymme i stadsrummet trots att de ofta är flest till antalet och att nästan alla resor börjar eller slutar till fots. Gång är inte bara ett hållbart och hälsosamt sätt att förflytta sig, gående människor bidrar också till ökat stadsliv vilket skapar ett tryggare och intressantare Lund. Det är därför av stor betydelse att tillgodose fotgängarnas behov i planeringsprocessen. Det handlar oftast om att göra många små saker rätt, snarare än några enstaka stora insatser. I stadskärnan, och i viss mån även i stadsdels- och tätortscentrum, kan det dock vara lämpligt att ta större helhetsgrepp. Gående är långt ifrån en homogen grupp. Det är därför viktigt att miljöerna utformas för både unga, gamla eller personer med olika funktionsnedsättningar.

Lunds gångnät bygger på en hög grundstandard avseende framkomlighet, tillgänglighet och säkerhet. För att lyfta gångtrafiken ytterligare införs fotgängarzoner där särskild omsorg läggs på fotgängares framkomlighet och upplevelse genom utformning och gestaltning. Den föreslagna zonen omfattar stadskärnan, Kunskapsstråket och de större stadsutvecklingsområdena, men även utanför denna zon kan det finnas skäl att prioritera fotgängare extra högt, exempelvis i övriga tätorters centrum samt vid skolor. Fotgängare prioriteras här genom fysiska åtgärder såsom till exempel extra breda trottoarer eller upphöjda korsningar, eller genom olika regleringsformer såsom

gångata eller gångfartsområde. Fotgängarzoner binder ihop handelsstråk, kollektivtrafiknoder och stora arbetsplatser där gångflödet är stort. Anpassningar i gatumiljö till fotgängarzoner ska ske fortlöpande, exempelvis i samband med ombyggnader.

Boulevardisering är ett annat sätt att lyfta gångtrafikanterna på gator och vägar som idag inte är anpassade för dem. Gatumiljöer som i stor utsträckning är utformade på biltrafikens villkor kan ges ett behagligare trafikklimat med sänkta hastigheter och mer utrymme för gående, men också för cyklister och kollektivtrafik. Med fler personer som väljer att gå, cykla eller åka kollektivt kan framkomligheten i gatunätet öka, så att även resterande biltrafik kommer fram smidigt trots minskat gaturum och sänkta hastigheter. Förutsättningarna och upplevelserna för både fotgängare och cykeltrafikanter skulle bli bättre, både tvärs och längs dessa stråk. Läs mer om boulevardisering i avsnittet *Stadsliv* under Bebyggelseutveckling.

Före boulevardisering

Efter boulevardisering

Ställningstaganden

- I fotgängarzoner läggs särskild omsorg på fotgängares framkomlighet och upplevelse genom utformning och gestaltning.
- Prioritera fotgängare extra högt kring skolor, förskolor samt i tätorternas centrum.
- Vid boulevardisering av bildominerade huvudgator ska bättre framkomlighet, säkerhet och attraktivitet för mer hållbara färdssätt skapas.

Cykel

Lund är Sveriges främsta cykelstad. Den stora andelen cykelresor är till stor nytta, då cykel är ett transportmedel med hög energieffektivitet och låg miljöpåverkan och bidrar till stadsliv. Cykel liksom gång är också aktiva transporter som ger mycket goda hälsoeffekter för individen och samhället. Under de senaste 20 åren har cyklandet i kommunen ökat i ungefär samma takt som befolkningen. Jämfört med ett cykelland som Nederländerna eller en cykelstad som Köpenhamn finns det potential att öka cyklandet ytterligare i Lund.

Ett cykelnät bör vara finmaskigt för att kunna erbjuda korta och gena resor till stadens olika målpunkter. Cykelbanor är det bästa sättet att skapa god framkomlighet och säkerhet för cyklister, och fortsatt utveckling av det befintliga nätet är angeläget. Cykelbanor ger hög standard för cyklister, men det är inte möjligt att ordna längs alla gator. Sänkta hastigheter i blandtrafik samt införande av cykelfartsgator, där cyklister och bilister samsas om samma yta men med en höjd standard för cyklisterna, är andra sätt som underlättar för cyklisterna. Hela-resan-perspektivet måste beaktas och stor vikt bör även läggas på bra cykelparkering för både kort- och långtidsuppställning.

Utöver ett grundläggande finmaskigt cykelnät finns sedan flera decennier ett antal huvudcykelstråk i staden, namngivna efter olika färger. En översyn av dessa stråk bör genomföras, bland annat för att få bättre kopplingar till föreslagna stadsutvecklingsstråk samt till tätorterna runt omkring. Utöver de befintliga huvudcykelstråken redovisas därför några kompletterande huvudstråk som kan vara intressanta att studera närmare. En översyn av huvudstråken görs lämpligen inom ramen för en ny cykelstrategi, som är under framtagande. Det kan samtidigt vara lämpligt att utreda om några av dessa stråk kan utformas som snabbcykelstråk, med extra hög framkomlighet och standard.

Elcyklar och lastcyklar blir allt vanligare och öppnar upp nya möjligheter för ökat cyklande. Elcykeln har visat sig kunna attrahera nya cyklister och innebär att fler destinationer hamnar inom cykelavstånd, och det är därför sannolikt att det regionala cykelnätet mellan tätorter kan

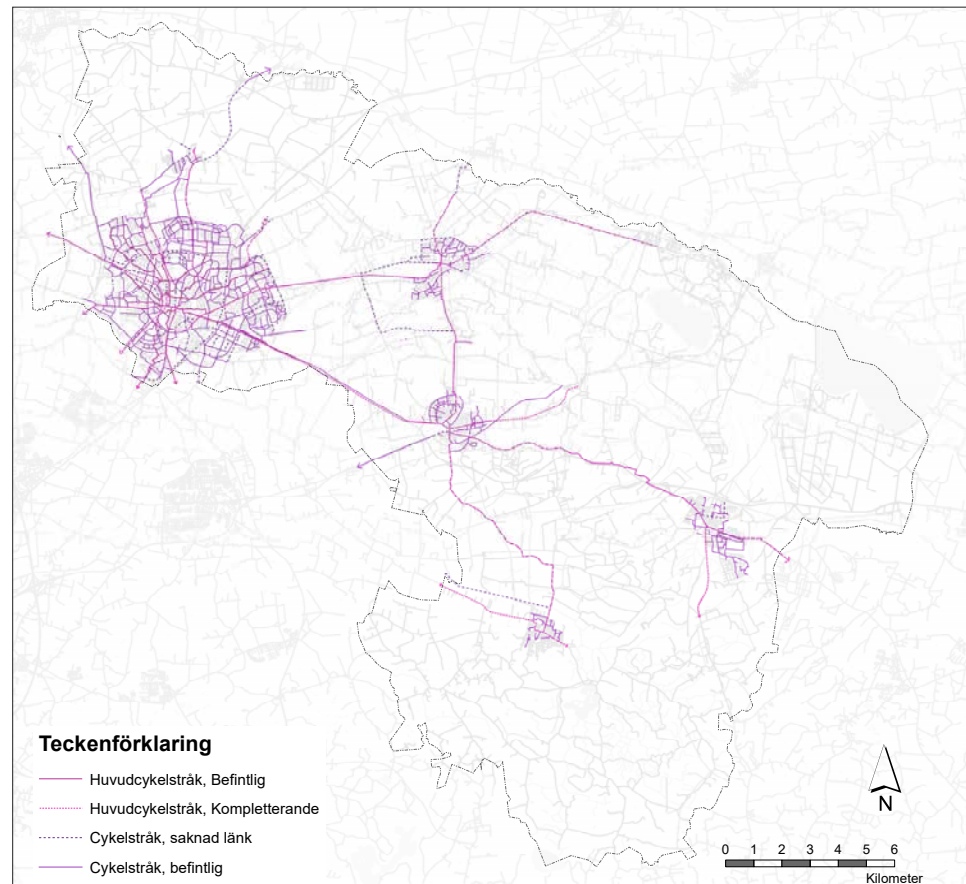
få ökad betydelse. Lastcykeln ger utökade möjligheter för familjer att klara både dagislämning och veckohandlingar med cykel. Cykel kan också tillsammans med kollektivtrafik göra längre resor attraktiva, antingen med egen standardcykel, eller fällbar cykel som tas med på kollektivtrafiken, eller genom att nyttja hyrcykelsystemen som finns i Lund och Malmö. På större hållplatser kan kombinationsresande med cykel och kollektivtrafik stimuleras med satsningar på större, säkrare och väderskyddade parkeringsmöjligheter, samt erbjuda luftpumpar och enklare verktyg.

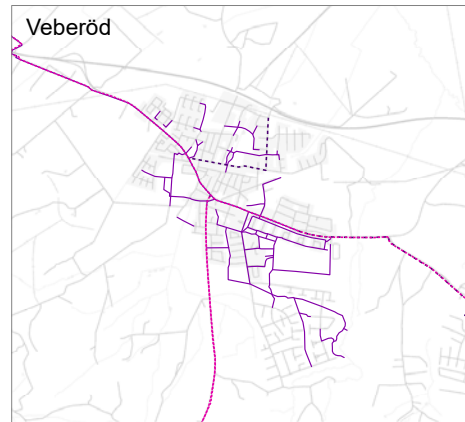
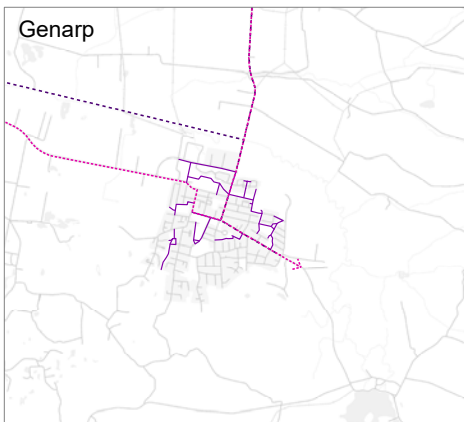
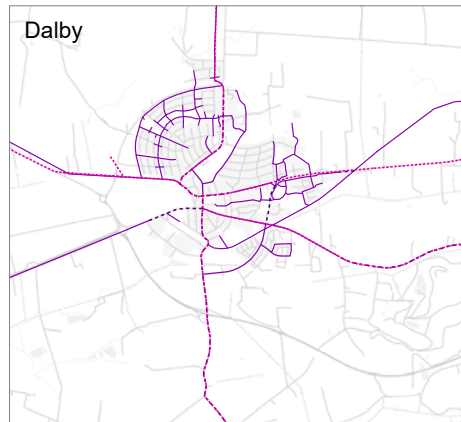
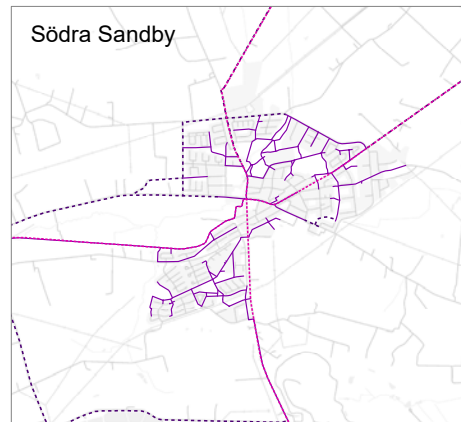
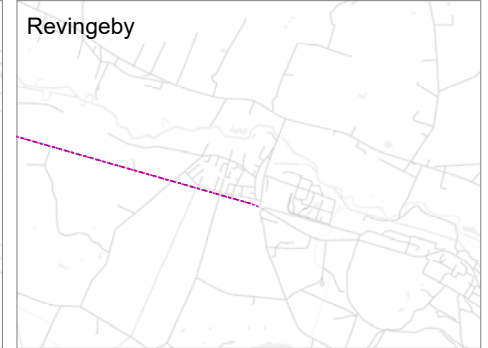
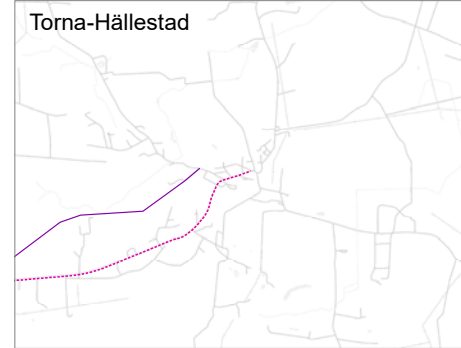
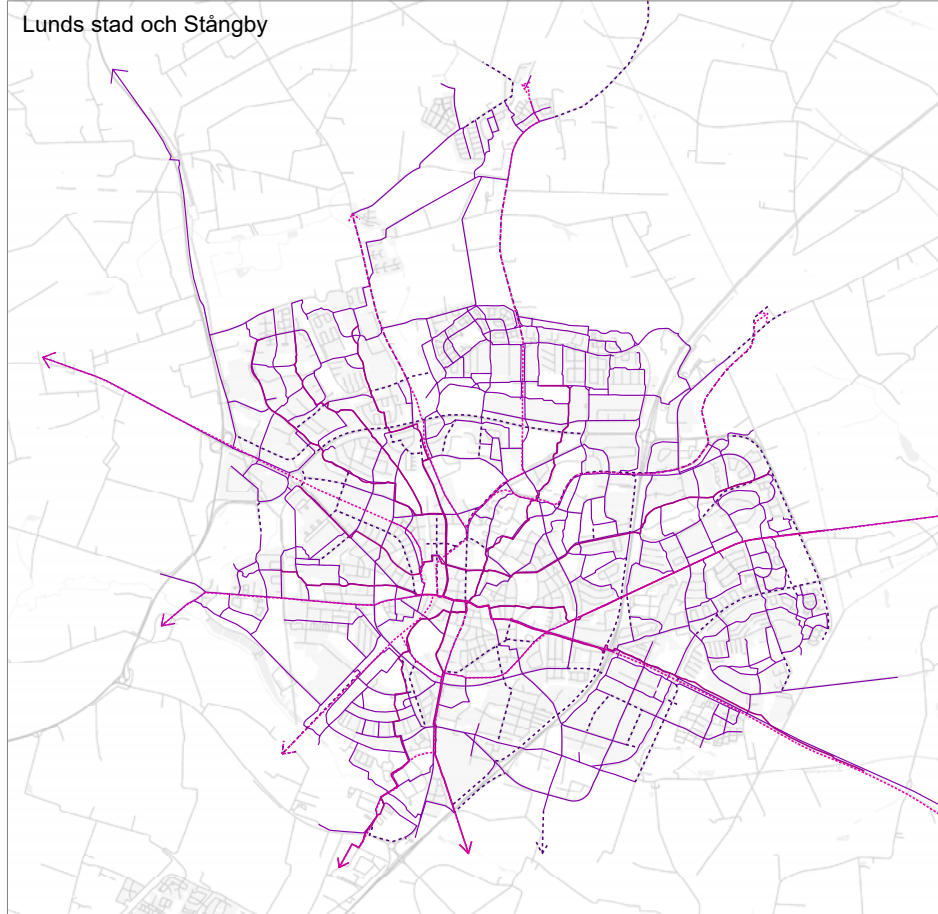
Genom att medvetet prioritera upp cyklistens färdväg och upplevelse i planeringen, öka investeringarna i cykelsystemet samt ta hänsyn till den allt mer varierade cykelflottan,

kan vi närma oss Nederländernas nivå på cyklandet. Detta gäller inte bara Lunds stad, utan även inom och mellan övriga större tätorter, och över kommungränserna. Att utveckla det regionala cykelsystemet är viktigt för såväl arbetspendling som för rekreation och turism.

Ställningstaganden

- Fortsatta satsningar på cykelvägnätet inom och mellan tätorter är angelägna för att öka cyklandet.
- En översyn av huvudcykelstråken bör göras inom ramen för en ny cykelstrategi.

Teckenförklaring

- Huvudcykelstråk, Befintlig
- Huvudcykelstråk, Kompletterande
- Cykelstråk, saknad länk
- Cykelstråk, befintlig

Kollektivtrafik

Bussresandet har ökat kraftigt i Lunds kommun under de senaste decennierna vilket bland annat är ett resultat av kontinuerligt utvecklingsarbete och omfattande satsningar. Under årens lopp har ett antal stråk i kommunen etablerats som kan betecknas som starka kollektivtrafikstråk. Utöver dessa redovisas ett antal stråk som har potential att bli starka stråk i framtiden. För både stads- och regionbuss är det viktigt att stråktänket förstärks, både på kort och på lång sikt, då tydliga stråk skapar långsiktiga förutsättningar för bostäder, arbetsplatser och service vilka i sin tur skapar ett större underlag för kollektivtrafiken. Med större samverkan mellan kollektivtrafikplanering och bebyggelseplanering kan långsiktiga stråk gynna en hållbar stadsutveckling.

Med planerad trafikstart 2020 blir spårvägen en ryggrad för kollektivtrafiken i Kungskapsstråket och kopplar samman Lund C med Brunnsberg. I de starka kollektivtrafikstråken finns potential för framtida utveckling av kollektivtrafiken, som spårväg eller någon form av superbusskoncept.

Region Skåne har tagit initiativ till Regionalt Superbusskoncept (RSB) och flera linjer kan beröra Lund, bland annat har stråken Kristianstad-Lund/Malmö, Simrishamn-Lund och Sjöbo-Malmö via Veberöd pekats ut som prioriterade. RSB innebär högre komfort och snabbare resa, och flera studier i samverkan mellan Trafikverket, Region Skåne och Lunds kommun pågår för att hitta infrastrukturåtgärder som kan ge bussen en högre framkomlighet.

Lunds kommun och Skånetrafiken samverkar för att kunna elektrifiera hela stadsbusstrafiken 2023. Eldrift möjliggör en tystare trafikering, utan lokala utsläpp av luftföroreningar, till nytta för både resenärer och omgivningen. Det är angeläget att kommunen följer och deltar i utvecklingen kring bränsle och motorteknik, eftersom dessa befinner sig i en stark utvecklingsfas.

Kollektivtrafiken har även en roll att spela på platser där resandeunderlaget är mindre, men då behövs ofta

en mer flexibel trafik. Redan idag finns olika former av beställningstrafik, men dessa har i dagsläget svårt att bli riktigt attraktiva för resenären. I framtiden kan koncepten utvecklas med förarlösa minibussar som minskar kostnaderna och ökar servicen. Med få resenärer per tur blir det också möjligt att ta ombord och släppa av resenärer utanför specifika hållplatser, utan att det påverkar övriga resenärers restid negativt. Detta kan bli ett bra komplement till kollektivtrafiken utanför de mer tätbefolkade stråken.

Ställningstaganden

- Fortsätt utveckla och prioritera kollektivtrafiken efter ett tydligt stråktänk.
- Samverka med Skånetrafiken för att elektrifiera hela stadsbusstrafiken, för att minimera buller och utsläpp.

Järnväg

Tågresandet i Skåne har fördubblats sedan millennieskiftet, och med rätt insatser finns potential för fortsatt ökning. Ökad turtäthet är viktigt för att nå ett ökat resande, vilket kräver ökad kapacitet i det skånska järnvägssystemet. Genom att komplettera Södra stambanan med två nya spår norr och söder om Lund C, antingen i markplan eller i tunnel, skapas utrymme för fler och snabbare regionalåtgång samt höghastighetståg norrut mot Stockholm och söderut mot kontinenten. Järnvägsplan är under framtagande för sträckan Lund (Ringvägen)-Flackarp, och trafikstart planeras till 2024. Järnvägsplan för Hässleholm-Lund (Ringvägen) är under uppstart och planerad byggstart är enligt Trafikverket senast 2029. Oavsett höjdläge på spåren innebär denna utbyggnad stora utmaningar för Lunds centrum, men värdena med att behålla och utveckla det centrala stationsläget bedöms av kommunen väsentligt starkare än att satsa på extern lokalisering av nya spår och station. Av detta skäl tar denna översiktsplan inte höjd för en sträckning och station längs E22, som fanns med som alternativ i Trafikverkets åtgärdsvalsstudie Jönköping-Malmö (och som Trafikverket kommer ta med som alternativ placering i järnvägsplanen).

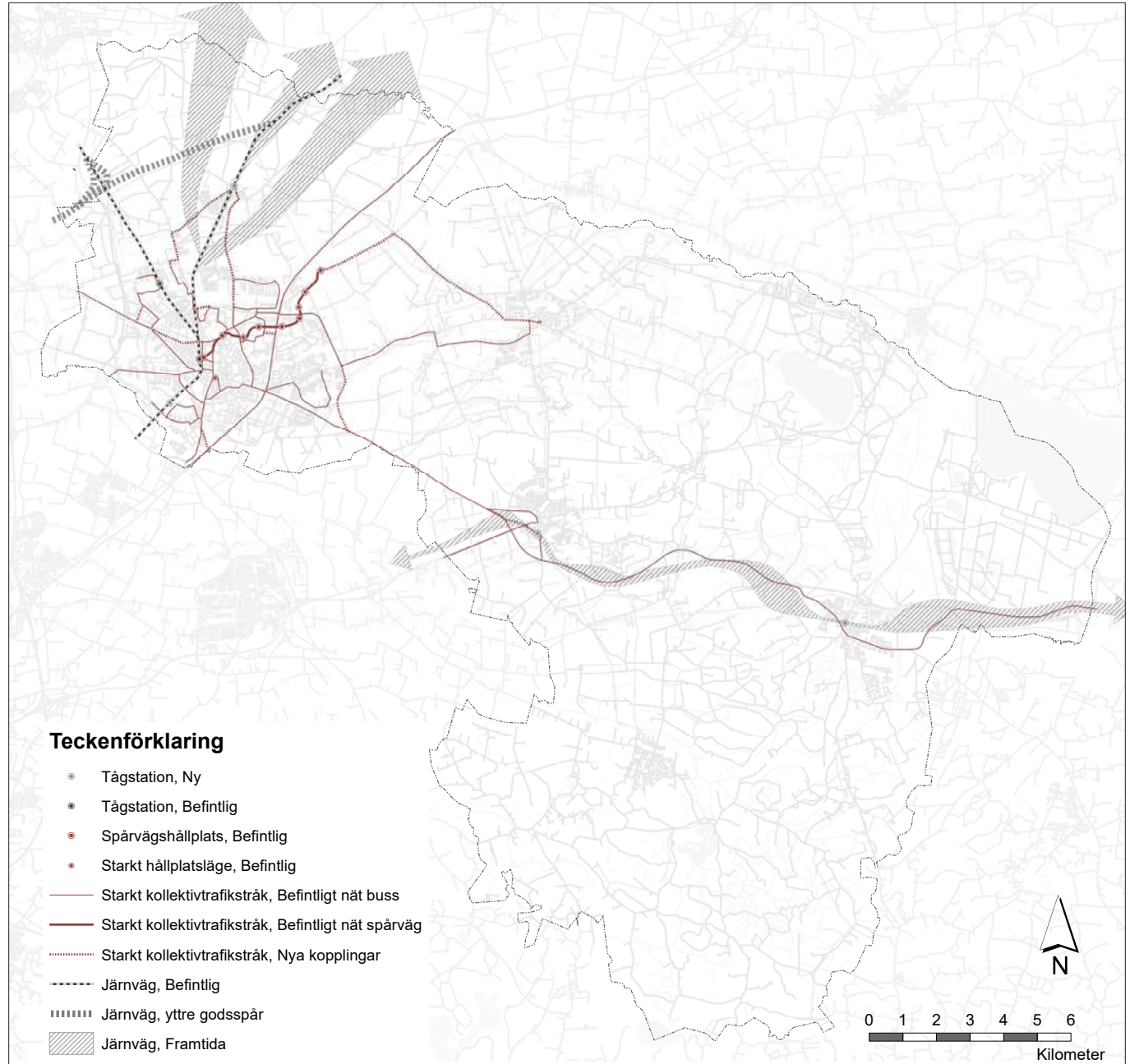
Järnvägsnätet bör på sikt också utvidgas med Simrishamnslinjen för att koppla samman östra och västra Skåne. Genom att knyta Dalby och Veberöd närmre Lund, Malmö och Köpenhamn kan dessa tätorter bli än mer attraktiva platser att bo och verka i. Simrishamnslinjen kopplas till Lunds centrum och de stora arbetsplatserna i Kungskapsstråket genom etablering av ett högklassigt kollektivtrafikstråk Dalby-Brunnsberg-Lund C. Ingen finansiering finns i dagsläget för att bygga Simrishamnslinjen med järnväg, men busstrafiken i stråket kan med olika infrastruktursatsningar utvecklas för allt bättre komfort och kortare restider.

Även stationsmiljöerna måste erhålla särskilda satsningar för att öka resandet, särskilt Lund C som kollektivtrafikens viktigaste knutpunkt i Lund med ca 45000 tågresenärer varje dag. Potential finns också att utveckla stationsmiljöerna i Gunnesbo och Stångby, samt kommande pågatågstation i sydvästra Lund (Källby) och på längre sikt i Dalby och Veberöd.

Södra stambanan trafikeras av ett stort antal godståg genom Lunds stadskärna, vilket orsakar olycksrisker, buller och luftföroreningar. Det finns i dagsläget inga statliga planer på ett yttre godsspår men som kommun är det fortsatt angeläget att planera för ett yttre godsspår som skulle eliminera de påtagliga miljöstörningar och risker som godstrafiken orsakar för staden.

Ställningstaganden

- Planera för ett yttre godsspår för att i framtiden kunna eliminera miljöstörningar och risker som godstrafiken orsakar i staden.
- Simrishamnsbanan ska ses som ett prioriterat kollektivtrafikstråk för tåg/superbuss. Ny bebyggelse i kollektivtrafiknära läge ska förbättra förutsättningarna för kollektivtrafiken.

Biltrafik

På det kommunala gatunätet har den motordrivna vägtrafiken haft tämligen konstant omfattning de senaste 20 åren, trots en kraftfull tillväxt av invånare och arbetsplatser. Att biltrafiken inte ökat nämnvärt har varit till nytta för alla som bor och verkar i Lund, då en biltrafikökning i takt med befolkningen hade gett en påtagligt större miljöpåverkan och trafikträngsel. Biltransporter för såväl personer som gods kommer även framöver vara en väsentlig del av transportsystemet, och det är angeläget att bibehålla en rimlig framkomlighet för biltrafik och godstransporter.

Utifrån den antagna målsättningen i LundaMaTs III, att det genomsnittliga bilanvändandet per invånare ska minska, finns det ingen anledning att generellt öka bilkapaciteten på Lunds gatunät. Med en målsättning om att all resandökning ska ske med gång, cykel och kollektivtrafik blir detta än tydligare. Biltrafiken kan snarare i vissa områden behöva prioriteras ner för att skapa bättre framkomlighet och säkerhet för de mer hållbara trafikslagen, exempelvis vid Lund C. Samtidigt finns det utvecklingsområden som växer så kraftigt att det kan bli nödvändigt att komplettera väginfrastrukturen. Detta är särskilt tydligt i nordöstra delen av Lunds stad, där Brunnsåsen på sikt förväntas ha upp emot 40 000 boende, anställda och studerande.

För att ha strategisk beredskap och möjlighet för framtiden pekas följande sträckor och trafikplatser ut som vägreservat:

- E22 Ideon, av- och påfart (finansierad i nationell plan för transportsystemet 2018-2029, med planerad byggstart 2020 och färdigbyggt 2023)
- E22 trafikplats ESS
- Ny väg från 108 till Åkerlund & Rausings väg, läget kommer studeras vidare i den fördjupade översiktsplanen för Lund Sydväst (Källby).
- Nya vägar i Södra Sandby, mellan Dalbyvägen och Hällestadsvägen, samt mellan Assarhusavägen och Fågelsångsvägen

- Ny väg öster om Torna Hällestad
- Ombyggnad av gatunätet vid Norra Ringen / Västerbro / Mobilia
- Ombyggnad av väg 102 mellan Dalby och Lund
- Ombyggnad av Räftevägen mellan Södra Sandby och Brunnsåsen

Planförslaget innehåller reservat för nya vägsträckningar utmed både statligt och kommunalt vägnät. Dessa ska ses som reservat för möjliga nya kopplingar om framtida utredningar visar att dessa är lämpliga. Med reservaten i planen vill kommunen markera framtida möjligheter, och undvika andra åtgärder som kan försvåra genomförande av sådana möjligheter. Innan eventuella beslut om genomförande tas kommer prövningar enligt fyrstegsprincipen att genomföras, samt övriga relevanta utredningar enligt gällande lagstiftning.

Utöver ovanstående driver Trafikverket just nu några vägprojekt som huvudsakligen ligger utanför Lunds kommungränser, men som ändå påverkar kommunen. Det gäller dels väg E6.02 mellan Flädie och Lund (klart 2018/2019) och dels trafikplats Lund Södra (byggstart 2019/2020).

Framtidens bilar

Det pågår en kraftfull teknikutveckling för framtidens bilar. Utvecklingen handlar dels om motortekniken, där dagens dominans av bensin- och dieseldrift ser ut att på sikt ersättas av andra tekniker. Det handlar också om teknik som kan göra bilar autonoma (självkörande), bilar som utan förare kan ta passagerare från A till B. Dessa tekniker kan förväntas få genomslag framöver, men de prognoser som görs kring framtidens fordonsflottor och dess konsekvenser spretar betänkligt. I detta avsnitt redogörs översiktligt för några tänkbara utvecklingslinjer, möjligheter och risker, som kan få betydelse för trafik- och samhällsplaneringen i Lunds kommun.

Elektrifiering bedöms ha stor potential att bidra till en fossilfri fordonsflotta, och minskar dessutom buller och utsläpp. Under 2017 var 5% av de nyregistrerade bilarna laddbara, och på sikt bedöms stora delar av fordonsflottan

vara eldriven. Fordonstillverkare som Tesla har visat att det är möjligt att bygga och sälja attraktiva elbilar för en exklusiv marknad, och många andra biltillverkare aviserar att fler rena elbilar snart är på väg ut på marknaden. Det finns förväntningar om att tillverkningskostnaderna och därmed priset ska sjunka efterhand, och inom en snar framtid vara konkurrenskraftiga i förhållande till bilar med förbränningsmotorer. Den stora fördelen med elbilar ur ett samhällsperspektiv är den tysta motorn och att utsläppen av koldioxid och luftföroreningar är eliminerade i gatumiljön. Om elen tillverkas på ett hållbart sätt elimineras utsläppen också på ett globalt plan. Även ur ett energiperspektiv är eldrift betydligt effektivare än förbränningsmotorer. Elbilar har dock ingen positiv effekt alls på ett antal andra aspekter i stadsmiljön, såsom markanvändning och trafikträngsel. En risk med en kraftigt ökad andel elbilar är att dessa problem förvärras på grund av ökad trafik tillväxt. Den rörliga kostnaden för att köra elbil är nämligen betydligt lägre än med fossilbränsle drivena bilar, vilket minskar motståndet att köra och därmed ökar trafik tillväxten.

Sammantaget bedöms elbilarnas intåg bli positivt för samhället och Lunds kommun bör välkomna och understödja utvecklingen. I första hand kan detta ske genom att understödja en utveckling av laddinfrastruktur, och därför föreslås att kommunen tar fram en förvaltningsövergripande strategi för hur detta kan göras på bästa sätt.

Autonoma fordon, dvs självkörande fordon ägnas idag mycket uppmärksamhet till följd av den tekniska utvecklingen. Flera biltillverkare samt andra företag som Google m fl arbetar mycket intensivt med detta, och enligt vissa bedömare kan helt autonoma bilar finnas på marknaden redan 2020. Andra bedömare menar att det finns stora svårigheter kring säkerhetssystemen samt juridiska ansvarsfrågor som måste lösas fullt ut innan autonoma bilar kan tillåtas ute i trafiken. Även med en optimistisk syn på utvecklingen lär det dröja decennier innan antalet autonoma fordon blivit så många att de utgör en majoritet på vägarna, eftersom fordonsflottan har så lång omsättningstid.

Det har gjorts många olika bedömningar av samhällskonsekvenserna av ett genomslag för autonoma fordon, och skillnaderna mellan bedömningarna är stora. Ett scenario som ofta målas upp är att autonoma, eldrivna bilar i ett taxisystem ger stora fördelar för miljö, samhälle och individ. Autonoma fordon förväntas kunna leda till kraftigt förbättrad trafiksäkerhet, när den ”mänskliga faktorn” tas bort som orsakar många av dagens olyckor. Individen slipper att ta egen bil eller buss till jobbet utan istället beställer man en självkörande bil som hämtar vid hemmet och kör till arbetsplatsen, och under resan kan man vila eller jobba. Efter slutfört uppdrag behöver inte bilen parkeras utan åker vidare på nästa uppdrag, varvid behovet av parkeringsytor och gatuutrymme i staden kan minska. Ett annat tänkbart scenario är att vi medborgare även med autonoma bilar fortsätter privatäga dessa, som de flesta gör idag. Min egen bil tar mig då bekvämt från hemmet till målpunkten, men istället för att parkera där så kör bilen hem och parkerar, eller kör runt i staden tills jag vill bli hämtad. Den låga milkostnaden gör detta nämligen billigare än att betala parkeringsavgiften på målpunkten. Bekvämligheten och den billiga eldriften kan göra detta så attraktivt att det dessutom lockar över många av dagens kollektivresenärer till egna bilar. Sammantaget kan detta innebära en kraftigt ökad biltrafik i våra städer, med medföljande trängselproblem.

Av allt att döma kan autonoma fordon förr eller senare förväntas bli vanligt förekommande, men hur långt fram i tiden det ligger är svårt att bedöma. Konsekvenserna för trafiksystemet och samhället kan bli både positiva och negativa, och kunskap om hur den kommunala planeringen kan och bör möta denna utveckling saknas idag. Lunds kommun bör ta aktiv del av utvecklingen, t ex genom omvärldsbevakning och deltagande i olika samverkansprojekt, för att stå bättre rustad att hantera förändrade förutsättningar och nya möjligheter som uppkommer med tiden.

Ställningstaganden

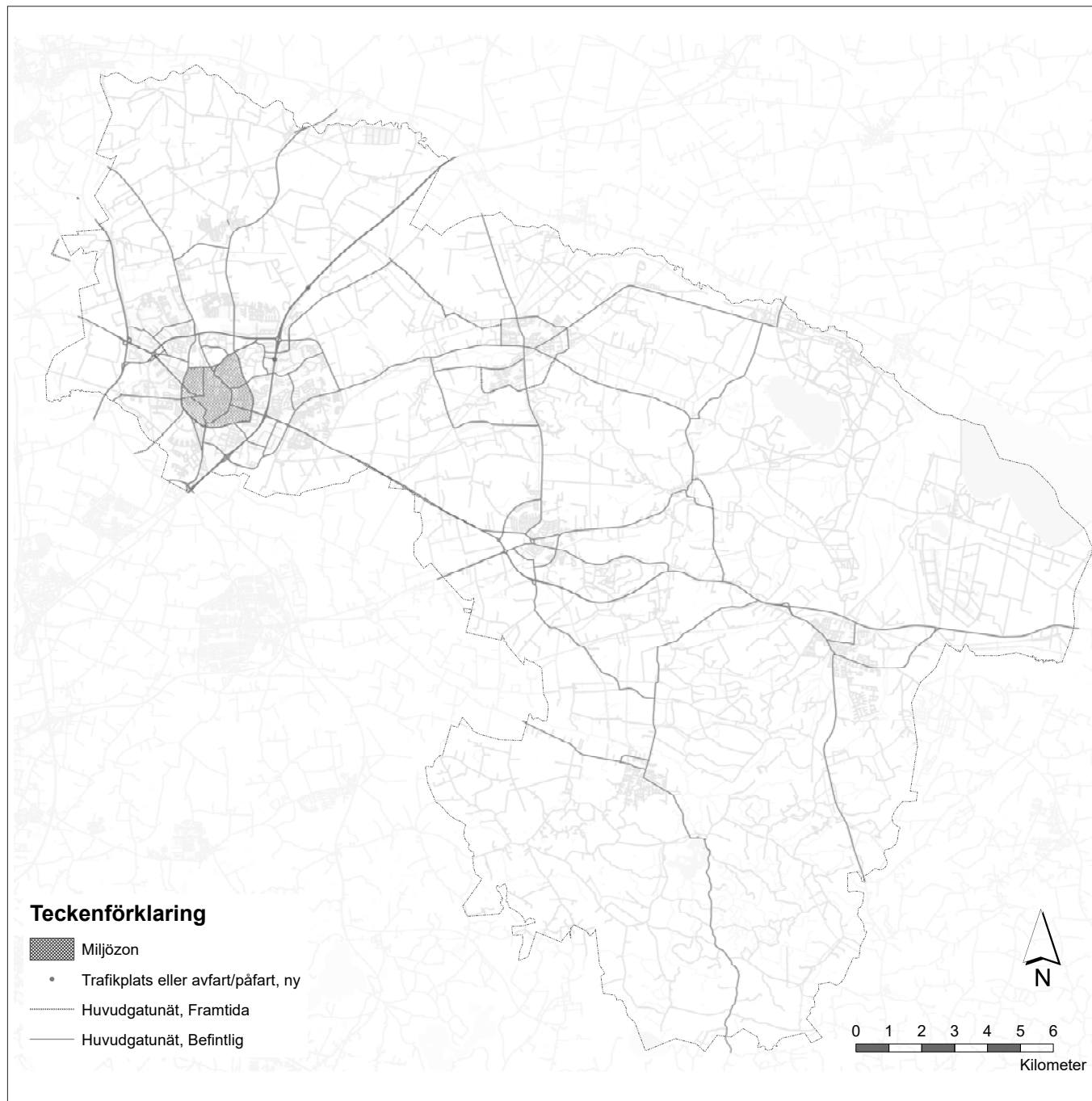
- Ta fram en strategi för hur Lunds kommun ska understödja en utveckling av laddinfrastruktur, så att övergången till en fossilfri fordonsflotta kan gå snabbare.
- Ta aktiv del av utvecklingen av autonoma fordon, t ex genom omvärldsbevakning och deltagande i olika samverkansprojekt, för att stå bättre rustad att hantera förändrade förutsättningar och nya möjligheter.

Godstransporter

Skåne präglas av omfattande transporter, och det gäller även Lund. Även om Lund inte har hamn eller liknande logistikverksamheter som Malmö och Helsingborg så förekommer omfattande transittrafik genom kommunen, utöver de godstransporter som boende och verksamheter inom kommunen genererar. En välfungerande och effektiv godshantering är nödvändig i dagens samhälle, men den måste liksom persontrafiken ställas om för att bättre leva upp till klimatmål samt reducera negativ påverkan i form av trängsel och buller. Därför behöver en betydligt större andel av godset som kommer in i Skåne transporteras effektivare, med sjöfart närmre sin slutdestination, på järnväg samt i fordon med fossilfria drivmedel. I våra tätorter behöver godstransporterna vara energieffektiva och bidra till att skapa en attraktiv och trivsamt stadsmiljö. Med ökad e-handel kan mängden lätta godstransporter förväntas öka, vilket kan leda till ökad trafikbelastning om inte medborgarnas bilburna inköpsresor minskar i motsvarande omfattning.

Lunds kommun har svårt att påverka de övergripande godsflödena genom kommunen, men planerar för en yttre godsbanan som ger mer kapacitet för godstransporter på järnväg och minskar de störningar som nuvarande trafikering genom Lunds stadskärna innebär. Kommunen arbetar också aktivt med att hitta effektiva lösningar för varu- och godstransporter genom att erbjuda lastzoner på lämpliga platser i tätorterna. Lunds stadskärna omfattas också av en miljözon inom vilken det ställs särskilda

miljökrav på lastbilar och bussar med totalvikt över 3,5 ton. En förstudie pågår för att undersöka vilka ytterligare möjligheter kommunen har för att arbeta mer aktivt med effektiva och hållbara godstransporter.

Parkering

Lokalisering, utformning och pris på parkering har stor betydelse för hur många som väljer att resa med bil och därmed behovet av ytor för biluppställning. En god utformning och en marknadsmässig prissättning av bilparkering är därför viktiga för en god stadsmiljö. Behov finns att ta fram en övergripande parkeringsstrategi där dessa frågor behandlas mer ingående. Utvecklingen inom parkeringsområdet går snabbt varpå parkeringsnormen bör revideras med jämna mellanrum.

För att förbättra möjligheten för boende på landsbygden att pendla kollektivt bör det finnas pendlarparkeringar runt om i kommunen, bland annat i tätorterna utanför Lunds stad. I tätorternas centralaste delar kan det dock vara svårt att motivera pendlarparkering som markanvändning i förhållande till förtätning med bostäder och verksamheter. I tätorternas utkanter, i direkt anslutning till befintliga hållplatser, bedöms generellt sett vara en mer lämplig lokalisering.

Cykelparkering är nödvändig för att tillgodose cyklisters behov av parkering, men också för att möjliggöra en ordnad och fungerande stadsmiljö. Parkeringsnormen ställer krav på fastighetsägare att ordna cykelparkering i samband med bygglovgivning, och därutöver ordnar kommunen platser i bland annat tätortscentrum och kollektivtrafikållplatser. Utöver rätt antal parkeringsplatser är placeringen avgörande för att platserna ska användas och komma till nytta. Med allt fler olika cykeltyper (lastcyklar, elcyklar, cykelkärror mm) blir det angeläget att ordna parkering som också kan hantera dessa fordon på ett tillfredsställande sätt.

Ställningstaganden

- Ta fram en övergripande parkeringsstrategi för kommunen och utveckla parkeringsnormen kontinuerligt.
- Satsa på pendlarparkeringar i anslutning till lämpliga goda kollektivtrafiklägen.

Information och beteendepåverkan

Parallellt med den fysiska planeringen är det angeläget att arbeta aktivt med beteendepåverkande åtgärder i kombination med fysiska lösningar för att förändra resebeteenden. För att öka kunskapen om, och uppmuntra till, ett hållbart sätt att resa används Mobility management som metod. Inom Mobility managementarbetet används åtgärder som informationsspridning, dialogarbete och kampanjer för att visa på alternativa sätt att transportera sig på och inspirera till nya sätt att resa. Det är viktigt att Mobility management tillämpas i hela planeringsprocessen och finns med som en röd tråd från övergripande planering till genomförande och förvaltning. Det relativt nya begreppet Mobility as a Service (MaaS) eller Transport som tjänst öppnar upp möjligheten att via digitala plattformar förbättra kommunikationen kring hållbara transporter så delande av fordon, samåkning och hållbart resande främjas.

Ställningstagande

- Utveckla arbetet med Mobility management i hela planeringsprocessen för att främja hållbart resande.

Flyg

Malmö Airport och Copenhagen Airport är viktiga både för Lunds invånare och de internationella företagen som finns i kommunen. Flyg är i nuläget det dominerande färdmedlet för internationella resor och är därmed en viktig resurs i ett globalt samhälle. Även förbindelserna till flygplatserna, såväl med bil som kollektivt, är angelägna för att totalt sett kunna erbjuda en god tillgänglighet.

Malmö Airport är belägen i Svedala kommun strax söder om Lunds kommungräns. Swedavia, tidigare LFV, äger och driver flygplatsen som togs i bruk 1972. Mark- och miljödomstolen gav under 2013 Swedavia tillstånd enligt miljöbalken till verksamheter vid flygplatsen. Tillståndet kom med kraven:

- Att den totala årliga omfattningen begränsas till högst 77 000 flygrörelser per år – varav 40 000 med tunga flygplan.
- Att den årliga omfattningen av flygrörelser nattetid (22.00–06.00) begränsas till 10 000.
- Att tillståndet inkluderar förknippad markbunden verksamhet inklusive beskrivna om- och tillbyggnader.

Ställningstagande

- Det flygbuller som alstras vid Malmö Airport idag, i framtiden och vid eventuell utbyggnad av flygplatsen, ska beaktas vid lovgivning.

Riksintressen kommunikationer

I detta avsnitt beskrivs riksintressena för kommunikation. Hur planen påverkar riksintressena redovisas i *Miljökonsekvens- och hållbarhetsbeskrivningen*.

Väg

E22

Väg E22 ingår i det utpekade TEN-T och är av särskild internationell betydelse. Vägen utgör en viktig nationell förbindelse mellan Skåne, Blekinge och ostkusten vidare norrut. Vägen ingår i det utpekade kollektivtrafiknätet och ingår också i det rekommenderade nätet för transport av farligt gods.

Väg E6.02, Lund-Flädie

Vägen är av särskild betydelse för regional eller interregional trafik, och utgör förbindelse mellan regionala centra, vilket innebär att vägen är av särskild regional betydelse. Vägen är en del av en viktig förbindelse mellan Sjöbo/Veberöd, Lund och E6/E20 mot Helsingborg, och förbinder också Lund och E22 med E6 och Helsingborg. Vägen ingår i det utpekade kollektivtrafiknätet och i det utpekade nätet för transport av farligt gods. Vägen är även viktig ur arbetspendlingsperspektiv.

Väg 102, Lund-Dalby

Vägen är av särskild betydelse för regional eller interregional trafik, och är en del av en viktig förbindelse mellan Sjöbo/Veberöd, Lund och E6/E20 mot Helsingborg. Väg 102 har pekats ut av Region Skåne som viktig för regional utveckling och arbetspendling. Den ingår i det utpekade kollektivtrafiknätet vilket innebär att den är viktig för en fungerande kollektivtrafik. Väg 102 ingår i det rekommenderade nätet för transport av farligt gods.

Väg 11, Simrishamn-Malmö via Dalby och Veberöd

Väg 11 är av särskild betydelse för regional eller interregional trafik. Vägen förbinder Österlen med Malmö/Lund. Väg 11 är en viktig förbindelselänk till turistområdet österlen från västra Skåne. Vägen har pekats ut av Region Skåne som viktig för regional utveckling och arbetspendling. Delen Sjöbo-Malmö ingår i det utpekade kollektivtrafiknätet vilket innebär att den är viktig för en fungerande kollektivtrafik. Väg 11 ingår i det rekommenderade nätet för transport av farligt gods.

Järnväg

Västkustbanan

Västkustbanan är av internationell betydelse och ingår i det utpekade TEN-T nätet. Banan sträcker sig från Göteborg till Lund och är en mycket viktig bana för person- och godstågstrafiken. Banan ingår även i det utpekade strategiska godsnätet.

Södra Stambanan

Södra stambanan är av internationell betydelse och ingår i det utpekade TEN-T nätet. Banan sträcker sig från Stockholm till Malmö och är mycket viktig för person- och godstrafik. Banan ingår även i det utpekade strategiska godsnätet.

Utöver ovanstående finns även framtida riksintressen:

Europabanan

En tänkt framtida höghastighetsjärnväg Jönköping-Lund-Malmö och vidare mot Köpenhamn. Detta riksintresse har i dagsläget ingen tydlig geografisk avgränsning, en precisering kommer göras inom ramen för kommande järnvägsplan. Lunds kommun redovisar utifrån sitt perspektiv tänkbara sträckningar i översiktsplanens markanvändningskarta.

Simrishamnsbanan

Banan planeras på sikt åter förbinda Skånes östra och västra kuster. Lunds kommun redovisar riksintressets sträckning och avgränsning som förslag i översiktsplanen markanvändningskarta. Ett byggande av Simrishamnsbanan innebär att hänsyn måste tas till ett flertal frågor och hanteras efterkommande planering.

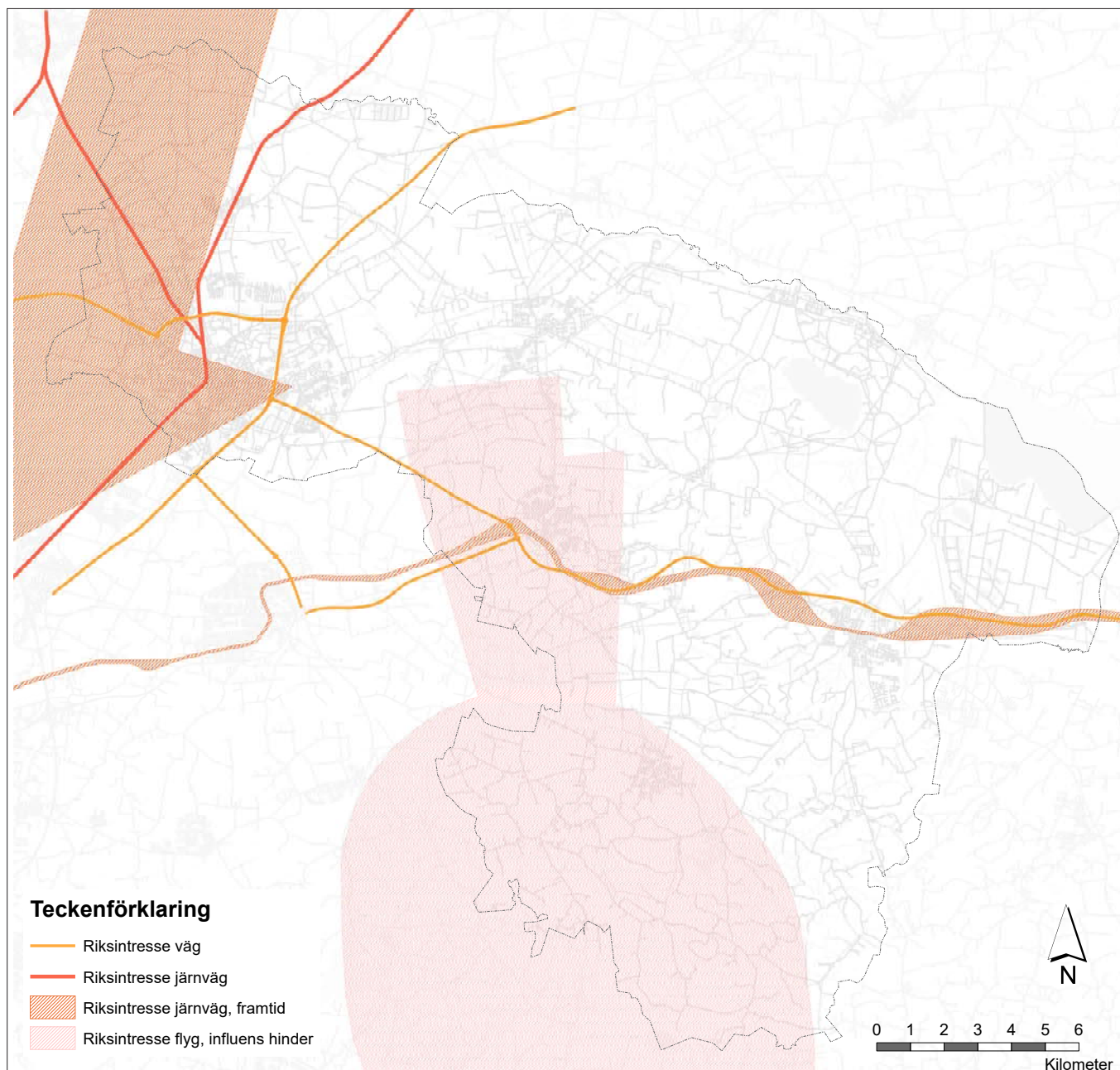
Flyg

Flygplatsen vid Sturup är utpekad som riksintresse och till detta finns en tillhörande avgränsning och flera influensområden som kan påverka planeringen i kommunen. De influenser som är aktuella är influensområdet för hinder och influensområdet för buller.

En precisering av riksintresset för Malmö flygplats har gjorts av Trafikverket med utgångspunkt i två parallella banor. Riksintresseområdet utgörs av ett schablonområde som sträcker sig i sidled 500 meter åt öster från den östra rullbanan och 500 meter åt väster från den västra banan räknat från rullbanornas centrumlinjer. I längdriktningen sträcker sig riksintesseområdet 1 500 meter från rullbanornas trösklar. Riksintesseområdet täcker en mindre yta i Lunds kommun sydväst om Genarp.

Influensområdet för hinder täcker hela Dalby och hela Genarp. Med influensområde för flyghinder menas det område, utanför flygplatsen, där höga anläggningar som vindkraftverk, master, torn och andra byggnader kan innebära fysiska hinder för luftfarten. Dessa hinder kan skapa restriktioner vid flygplatsen och göra så att möjligheterna att utnyttja flygplatsen begränsas. Eftersom att den lägsta gränsen är 120 meter kommer detta inte att påverka bebyggelse i varken Genarp eller Dalby. Däremot kan byggnation av master eller vindkraftverk begränsas på grund av influensområdet.

Influensområdet för buller berör i nuläget inte någon av kommunens tätorter. Läs mer i avsnittet *Buller* under Miljö, hälsa och säkerhet.

Grön infrastruktur och ekosystemtjänster

Förutsättningarna för Lunds kommun att kunna möta klimatförändringar, rena luft och vatten och samtidigt förse människor med rekreationsmöjligheter är ett direkt resultat av hur tätorterna och dess gröna infrastruktur planeras och byggs. Genom kunskap om vilka miljöer människor, växter och djur behöver för att kunna samexistera kan Lunds kommun bli väl rustad för att möta framtidens utmaningar.

På mark- och vattenanvändningskartan visas endast grönytor och blå-gröna stråk som är av strategisk betydelse, d.v.s. som är essentiella för att Lunds kommun, även efter den förtätning som planen föreslår, ska ha goda förutsättningar för en hållbar stadsutveckling vad gäller ekologiska och rekreativa värden.

Parker och grönytor med mindre area än ett hektar som i kommunens grönpromgram betecknas som *Pocket park* samt *Gröning* redovisas ej på mark- och vattenanvändningskartan utan ingår i användningstyperna *Blandad bebyggelse*, *Arbetsplatser* och *Verksamhetsområden*.

Inom översiktsplanens målområde Det gröna Lund anges att Lund ska bli en grönare kommun där de gröna och blå strukturerna utvecklas för att möta förväntade klimatförändringar och samtidigt öka de rekreativa värdena och den biologiska mångfalden. Lund ska bli det gröna Lund.

Den högkvalitativa blågröna infrastrukturens rekreativa och ekologiska värden ska öka i kommunens tätorter och på landsbygden. För att kunna bli en grönare kommun, samtidigt som planförslagets huvudinriktning är förtätning och multifunktionalitet, föreslås därför strategier för den blå-gröna struktur av vegetation och vattenområden som behöver finnas kvar för att säkerställa en hållbar utveckling i staden, tätorterna och på landsbygden. Se även avsnittet *En stärkt grön infrastruktur* i *Del 1 Planstrategi - Målområden, Det gröna Lund*.

Definitioner av centrala begrepp

Ekosystemtjänster

Ekosystemens direkta och indirekta bidrag till människors välbefinnande.

Källa: TEEB 2010

Ekosystemtjänster är de funktioner hos ekosystem som gynnar oss människor, det vill säga upprätthåller eller förbättrar människors välmående och livsvillkor och kategoriseras vanligtvis i fyra grupper; stödjande, reglerande, kulturella och försörjande ekosystemtjänster.

Källor: EA 2005, TEEB 2010, Naturvårdsverket 2015.

Grön infrastruktur

Grön infrastruktur är ett strategiskt planerat nätverk av vegetation och vatten som utformas och sköts för att bidra med ekosystemtjänster och biologisk mångfald både på landsbygden och i stadsmiljöer.

Källor: Europeiska kommissionen 2013, Naturvårdsverket 2015.

Grön(blå) infrastruktur är ett nätverk av naturliga och semi-naturliga miljöer av hög kvalitet, samt andra gröna miljöer, vilka är strategiskt planerade, utformade och skötta i syfte att leverera ett brett spektrum av ekosystemtjänster samt skydda biologisk mångfald, både i städer och på landsbygden.

Källa: Europeiska kommissionen, 2013

Med den högkvalitativa blågröna infrastrukturen i målområdet *Det gröna Lund* i *Planstrategin* avses de grönytor som på översiktsplanens mark- och vattenanvändningskarta redovisas som *Grönområde* (stad/tätort), *Natur* (landsbygd) och *Blå-gröna huvudstråk* (stad och land). Dessa ytor har i de flesta fall redan idag höga rekreativa och ekologiska värden. I vissa fall är det grönytans läge i förhållande till de blågröna huvudstråken som gör att ytan har ett strategiskt värde och utvecklingspotential för rekreativa och ekologiska värden.

Ekosystemtjänster

Ekosystemtjänster är de funktioner hos ekosystem som direkt och indirekt bidrar till människors välbefinnande. Antingen ges de direkt som exempelvis timmer från skogen och fisk från havet, eller mer indirekt genom att insekter pollinerar grödor och våtmarker renar vatten. Till ekosystem-tjänsterna räknas också den inverkan på människans välbefinnande och hälsa som naturen ger genom rekreation, återhämtning och estetisk upplevelse.

Vanligen delas ekosystemtjänster in i fyra kategorier; stödjande, reglerande, försörjande och kulturella ekosystemtjänster. **Stödjande ekosystemtjänster** såsom fotosyntes, biologisk mångfald och jordartsbildning är en förutsättning för fungerande ekosystem och för andra ekosystemtjänster. **Reglerande ekosystemtjänster** som luftrening, vattenfördröjning, pollinering, fröspridning och klimatreglering utgör viktiga förutsättningar för de ekologiska kretsloppen. **Försörjande ekosystemtjänster** som produktion av spannmål, frukt, fisk, virke och dricksvatten har en direkt påverkan på samhällsekonomin. **Kulturella ekosystemtjänster** som exempelvis rekreation, friluftsliv, turism och estetiska upplevelser är viktiga för hälsa och välbefinnande.

För att naturen ska kunna fortsätta förse oss med de ekosystemtjänster som vi människor behöver för vårt välbefinnande och ekonomi måste den vara varierad (biologisk mångfald), motståndskraftig mot förändringar (resilient) och den behöver finnas i sammanhängande, fungerande geografiska nätverk (grön infrastruktur).

Begreppet ekosystemtjänster kan användas som ett verktyg i bedömningen av de effekter som olika typer av samhällsförändringar innebär. Förlorade ekosystemtjänster innebär alltid konsekvenser för samhället, även om de uppkommer senare, eller på en annan plats. Tankesättet att räkna på vilka ekosystemtjänster som naturen ger kan bland annat användas i samhällsekonomiska analyser vid planering av förändrad markanvändning.

Grön infrastruktur i tätortsmiljöer

Utvecklingsstrategin för en stärkt grön infrastruktur som ingår i denna översiktsplan är ett viktigt ramverk för att förtätning i kommunens tätorter ska kunna ske på ett hållbart sätt. Det är också viktigt för samhällets motståndskraft (resiliens) mot klimatförändringar samt för att kommunens invånare även i framtiden skall kunna ta del av de ekosystemtjänster som människan är beroende av.

För att bli en fungerande grön infrastruktur måste biotoper på land och i vatten planeras i rum och tid, på samma sätt som grå infrastruktur. För grå infrastruktur som vägar och järnvägar är det självklart att de inte kan bestå av väg- och rälsfragment utkastade i landskapet, utan dess funktion är beroende av sammanhängande strukturer med en tillräckligt god kvalitet och storlek för att fungera för avsedd väg- eller järnvägstrafik. På samma sätt finns behov av sammanhängande strukturer av tillräckligt god kvalitet och storlek för att grönstrukturen skall kunna fungera och producera avsedda ekosystemtjänster till samhällets nytta. En väl fungerande grön infrastruktur får positiva effekter på samhället; ekologiskt, ekonomiskt och socialt. För att naturen ska kunna fortsätta förse oss med de ekosystemtjänster som vi behöver för vårt välbefinnande och ekonomi måste den vara varierad, motståndskraftig mot förändringar och den behöver finnas i fungerande geografiska nätverk.

Grönområden och blå-gröna huvudstråk på mark- och vattenanvändningskartan utgör viktiga delar av kommunens gröna infrastruktur. Även annan grönstruktur som koloni- och odlingslotsområden, kyrkogårdar, idrottsområden och tätortsnära naturreservat är viktiga komponenter. Den principiella strukturen för den gröna infrastrukturen i Lunds stad bygger på gröna ringar som kompletterats med radiella gröna stråk som knyter ihop stad och land. Med denna struktur får människor i alla delar av staden relativ närhet till prioriterade grönområden och huvudstråk i den gröna infrastrukturen. Såväl värdekärnor som stråk är multifunktionella ytor som bidrar med ekosystemtjänster såsom rekreationsvärde, biologisk mångfald, rening av luft och vatten.

Förslaget till grön infrastruktur som redovisas på mark- och vattenanvändningskartan innehåller den högsta skalnivån och den mest grova strukturen för stadens och tätorternas blå-gröna struktur. Dessa värdekärnor och huvudstråk innehåller de mest värdefulla ytorna för rekreation och ekologi och bör prioriteras allra högst vid eventuellt motstående allmänna och enskilda intressen. Det är i första hand i dessa ytor som stadens och tätorternas blå-gröna framtidsinvesteringar bör göras för att skapa en hållbar stadsutveckling som skapar goda förutsättningar för de ekosystemtjänster samhället är beroende av. Kommunen jobbar utifrån att ett en variation av parkkaraktärer ska finnas i kommunen, från rofylldhet och vildhet till samvaro och kultur. Storleken på tätorternas grönytor är en viktig kvalitetsaspekt. Större grönområden kan erbjuda fler upplevelsevärden och större biologisk mångfald.

Träd är huvudbyggstenen för stadens gröna infrastruktur. Det är viktigt att skapa lägen i staden där träd har möjlighet att bli gamla.

Grön infrastruktur i landskapet

I odlingslandskapet i Lunds kommun finns goda möjligheter att stärka den gröna infrastrukturen. Genom att utveckla kantzoner i jordbrukslandskapet samt längs befintliga och delvis utdikade vattendrag kan viktiga länkar skapas mellan olika värdekärnor och stärka landskapets rekreativa och ekologiska värden. Flerskiktade brynzoner med träd-, busk- och örtskikt är viktigt att eftersträva. I kombination med återställande av en del av jordbrukslandskapetets forna vattenbuffrande förmåga genom att anlägga småvatten och våtmarker kan många nyttor skapas för samhället. Utöver förbättrade möjligheter för rekreation och biologisk mångfald kan ett mer varierat och attraktivt landskap även bidra till förbättrade inkomstmöjligheter för lantbruksföretag i form av en attraktivare omgivning som i sin tur kan bidra till att lantbrukens brukningscentra blir multifunktionella verksamheter med kursverksamhet, övernattningsmöjligheter, spa, gårdsbutiker och ekoturism etc.

Balanseringsprincipen

Balanseringsprincipen går ut på att ingrepp som har negativa effekter på natur- och rekreationsvärden ska kompenseras.

Balanseringsprincipens fyra steg:

1. Undvika; negativ påverkan undviks.
2. Minimera; negativ påverkan som inte kan undvikas, minimeras.
3. Utjämna; negativ påverkan som inte kan undvikas eller minimeras, utjämnas i sitt funktionella sammanhang.
4. Ersätta; negativ påverkan som inte kunnat undvikas, minimeras eller utjämnas i sitt funktionella sammanhang får ersättas på annat sätt.

Vissa områden kan inte ersättas enligt balanseringsprincipen. Det gäller bland annat den goda åkermarken. I något fall kan det innebära att man kanske - för att uppnå en totalt sett bättre lösning vid en samhällsutbyggnad - bedömer att ett intrång i en park, grönområde eller i en annan värdefull miljö trots allt bör göras. Även vid anläggandet av kommunikationsleder av olika slag kan gröna miljöer av olika slag påverkas. Avvägningar och konsekvensbeskrivningar ska alltid göras mellan att till exempel bygga på och exploatera åkermark i förhållande till ingrepp i grönstruktur. I Lunds kommun återstår ingen ursprunglig natur, utan all natur är i olika grad påverkad av mänsklig verksamhet. Exploatering på grönytor som ingår strategin för en stärkt grön infrastruktur bör undvikas helt. Vid exploatering på grönytor kan balanseringsprincipens fyra steg användas.

Grönprogram för Lunds kommun

De hänvisningar till grönprogram som görs i detta kapitel avser nu gällande grönprogram från 2006, *Grönstruktur- och naturvårdsprogram för Lunds kommun*. Grönprogrammet är dock föremål för uppdatering. Antagande i kommunfullmäktige av det nya grönprogrammet är beräknat till hösten 2018.

Generella ställningstaganden för grön infrastruktur och ekosystemtjänster

- Kommunens rekreativa och ekologiska värden i grönområden och naturområden ska bevaras och utvecklas.
- Säkerställ strategin en stärkt grön infrastruktur genom att sammanbinda viktiga rekreationsområden, värdeattraktioner och värdekärnor enligt den struktur som redovisas på översiktsplanens mark- och vattenanvändningskarta.
- Grönytor och sammanbindande stråk på mark- och vattenanvändningskartan som ingår i översiktsplanens strategi för grön infrastruktur, d.v.s. Natur, Grönområden samt Blå-gröna huvudstråk, ska skyddas mot exploatering och andra åtgärder som kan skada rekreativa och ekologiska värden. Kvalitetshöjning av dessa ytor ska prioriteras högt vid ny- och ombyggnation av park- och gatuanläggningar.
- Nyskapa park- och naturmiljöer samt utveckla kvaliteten i befintliga grönytor för att möta utmaningarna med en växande befolkning och ett förändrat klimat. Vid utformning av blå-gröna huvudstråk och gaturum där blå-gröna kvaliteter stärks kan utformningsprinciperna i denna översiktsplan tillämpas.
- I de fall det behövs för att säkerställa strategin om en stärkt grön infrastruktur, ska det juridiska skyddet för värdefulla rekreations-, natur- och kulturmiljöer samt tysta områden utökas.
- Skapa förutsättningar för multifunktionella ytor.
- Om grönytor måste tas i anspråk för exploatering, kan balanseringsprincipen tillämpas innan planläggningsprocessen inleds, enligt anvisningar i aktuella politiska beslut.

Grönområden och blågröna huvudstråk

Grönområden

De markytor som i översiktsplanens mark- och vattenanvändningskarta har markerats som *Grönområde* avser parker, parkliknande miljöer, naturmark i tätortsmiljö, närrekreationsområden samt småvatten och mindre vattendrag i stads- och tätortsmiljö. Användningstypen avser grönområde som på grund av dess betydelse för staden eller tätorten bör skiljas ut från övrig bebyggelsemiljö. Mindre grönytor än ett hektar, d.v.s. parktyperna *Pocket Park* och *Gröning* enligt grönprogrammet, ingår i områdestyperna *Blandad bebyggelse*, *Arbetsplatsområden* och *Verksamhetsområden*. Större anlagda områden för fritidsaktiviteter utomhus betecknas *Särskilda fritidsanläggningar*.

Översiktsplaneförslaget innebär en beredskap för att befolkningen i Lunds stad ska kunna fortsätta öka. En ökad befolkning medför ökat slitage och konkurrens om befintliga rekreationsområden, vilket gör att nya grönområden behöver skapas för att kunna fortsätta erbjuda en rimlig tillgång, närhet och kvalitet på stadens rekreationsområden så att staden även i framtiden kan erbjuda en god livskvalitet. Lunds stad är till stor del omgiven av högproduktiv åkermark med låga rekreativa och ekologiska värden vilket förstärker behovet av att skapa varierade blå-gröna miljöer (vatten och grönstruktur) inom och i nära anslutning till staden. Därför föreslår översiktsplanen att nya rekreationsområden anläggs i alla delar av staden; i sydväst (Värpinge-Rinneback), nordväst (Ladugårdsmarken), nordost (Kunskapsparken) och sydost (Råby sjöpark).

Ställningstaganden

- Ytor på mark- och vattenanvändningskartan med användningstypen Grönområde samt Blå-gröna huvudstråk ska skyddas mot påtaglig skada. Rekreativa och ekologiska värden ska bevaras och utvecklas.
- Arbeta aktivt för att stadens och tätorternas grönytor blir multifunktionella och samtidigt håller hög rekreativ och ekologisk kvalitet.

- Hög kvaliteten på grönområden och blå-gröna huvudstråk som ingår i strategin för en stärkt grön infrastruktur, med avseende på rekreativa och ekologiska kvalitéer.
- Kartlägg vilka grönytor som behövs för klimatanpassning
- Stärk och utveckla förutsättningarna för den biologiska mångfalden i tätorternas grönområden.
- Utveckla grönområden till dynamiska och väl fungerande sociala mötesplatser med höga rekreativa värden som bidrar till ett hälsosamt stads- och tätortsliv.
- Minst en stadsdelspark ska finnas i varje stadsdel
- Om förtätning sker på grönytor ska kompensation med avseende på rekreativa och ekologiska värden, så långt möjligt, ske i närområdet.
- Vid "boulevardisering" av gator och vägar ska ambitionen vara att stärka tätorternas klimatesiliens samt rekreativa och ekologiska värden.

Blå-gröna huvudstråk

Lunds övergripande gröna infrastruktur består av park- och naturmark samt vattenområden (värdekärnor) som är sammanbundna med blå-gröna stråk och kopplingar.

Värdekärnor är sammanhängande park- eller naturområden med höga rekreativa och/eller ekologiska värden. *Värdeattraktioner* är landskapsavsnitt med särskilt stor andel värdefull natur av en viss naturtyp, ofta med flera värdekärnor och skyddad natur. Begreppet används i landskapsplaneringen utanför tätorterna.

I översiktsplanens redovisning av framtida mark- och vattenanvändning till år 2040 redovisas *blå-gröna huvudstråk* som tillsammans med *värdekärnorna* av strategisk betydelse (större parker och naturområden) bildar ett övergripande nätverk över kommunens tätorter och på landsbygden.

De blå-gröna huvudstråkens funktioner

De i översiktsplanen föreslagna blå-gröna huvudstråken är tänkta att fungera för de flesta ekosystemtjänster alltifrån rekreativ värde, flödes- och temperaturregulering, luft- och vattenrening till fungerande ekologiska korridorer mellan värdekärnor i tätorterna och på landsbygden. Huvudstråken fungerar även som transportyta för fotgängare och cyklister.

För att förstå vilka egenskaper som de blå-gröna huvudstråken behöver ha för att kunna fylla den ekologiska funktion som det är tänkt är det viktigt att ha en grundläggande förståelse för de biologiska mekanismer som påverkar denna funktion.

För att en ekologisk korridor skall kunna fungera för ekosystemen och den biologiska mångfalden är det viktigt att den bidrar till att säkerställa att växt- och djurarter har tillgång till de strukturer, funktioner och andra arter (växter, djur eller andra organismer såsom svampar, bakterier mm) som den behöver för att fullgöra sin livscykel samt att artens populationsstorlek ej understiger en kritisk nivå för att vara långsiktigt livskraftig.

De blå-gröna huvudstråken som ska sammanbinda värdekärnor och värdestråk behöver innehålla de livsmiljökomponenter som finns i värdekärnorna, och ofta i ungefär samma täthet och sammansättning, dock måste det pragmatiska förvaltningssättet bli att försöka efterlikna värdekärnorna genom att få in några av de i värdekärnorna ingående komponenterna för att skapa *stepping stones/klivstenar* mellan potentiella *livsmiljöer/habitat*.

Som en vägledning för vilka restaureringsåtgärder som kan få störst framgång är det också värdefullt att studera de blå-gröna länkarnas historik. Vad fanns det för vegetation eller vattendrag tidigare på platsen? Vilka möjligheter finns att återskapa dessa? Hur sköttes marken? Hävdades marken eller stod den på fri utveckling? Fanns det någon regelbunden störning, t.ex. slåtter eller regelbundna översvämningar? Var marken näringsfattig eller näringsrik? Det är exempelvis viktigt att inte börja gödsla mark som är naturligt näringsfattig eftersom man då förlorar biologisk mångfald.

De blågröna huvudstråken behöver, i så stor utsträckning som möjligt, innehålla regionalt förekommande och/eller inhemska träd, buskar och örter eftersom det förbättrar förutsättningarna för att regionalt förekommande arter ska kunna använda sig av/etablera sig i de blå-gröna huvudstråken. En generell insats kan vara att, så långt möjligt, ersätta gräsmattor med ängsliknande vegetation med regionalt förekommande arter för att gynna pollinerande insekter. Att skapa småvatten och våtmarker har också stor effekt för den biologiska mångfalden.

Ställningstaganden

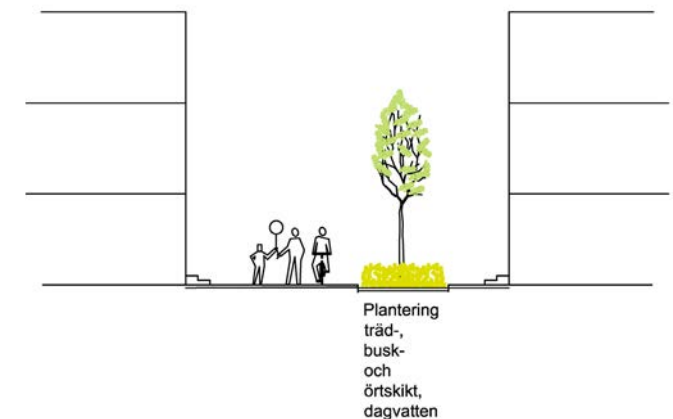
- De blå-gröna huvudstråken är prioriterad park- och naturmark som binder samman parker och naturområden av strategisk betydelse (värdekärnor) samt kopplar områden med brist på grönska till parker och närrekreativområden. Anläggning av blå-gröna huvudstråk och nya parker enligt översiktsplanens förslag ska prioriteras högt. De blå-gröna huvudstråken ska bevaras och utvecklas så att de bidrar till att ge kommunens tätorter en orienterbar struktur och skapar länkar mellan bebyggelse, parker, grönområden och vattenmiljöer inom staden samt mellan stad och landsbygd. Där det saknas och/eller finns brister ska nya stråk och kopplingar skapas och utvecklas. Principiell utformning av de blå-gröna huvudstråken redovisas under avsnittet Principiell utformning av blå-gröna huvudstråk, nedan.
- För att stärka de blå-gröna sambanden ska nya målpunkter och attraktioner etableras och befintliga förstärkas längs de blå-gröna huvudstråken, exempelvis parker, fritidsanläggningar, torg eller andra gröna mötesplatser som kan bidra till att förtydliga kopplingar till omgivande grönstruktur och ekologiska spridningssamband. Nya gröna kopplingar behöver anläggas och befintliga förstärkas så att barriärer mellan olika stadsdelar, stad-förstad och stad-landsbygd kan överbryggas.

Principiell utformning av blå-gröna huvudstråk

Nedan presenteras inspiration kring hur blå-gröna huvudstråk kan utformas i tätortsmiljö samt på landsbygden. Syftet med detta avsnitt är att förklara mer konkret vad, den i översiktsplanen ingående, strategin för en stärkt grön infrastruktur kan innebära i den fysiska miljön.

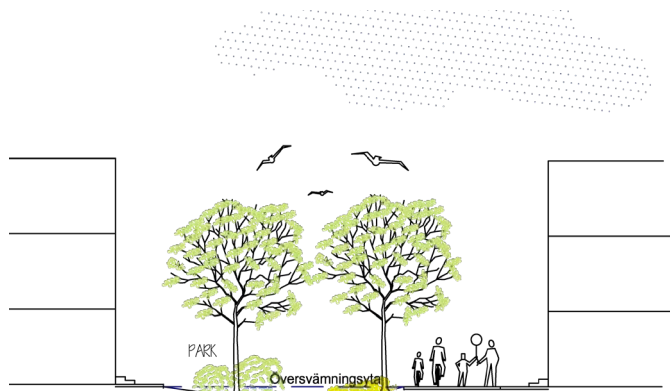
Principiell utformning av blå-gröna huvudstråk - stads- och tätortsmiljö

Exempel på utformning:

Figur 1. Exempel på blå-grönt huvudstråk i tätortsmiljö med låg potential för ekosystemtjänster. Stråket innehåller värdehöjande element men har låg funktionalitet för ekosystemtjänster. Ambitionen bör vara att skapa träd-, busk- och örtskikt av inhemska arter samt möjlighet till fördröjning av dagvatten.

Principiell utformning av blå-gröna huvudstråk - landsbygden

Figur 2. Exempel på blå-grönt huvudstråk i tätortsmiljö med medelpotential för ekosystemtjänster. Stråket innehåller värdehöjande element och multifunktionella ytor med funktionalitet för ekosystemtjänster. Ambitionen bör vara att skapa träd-, busk- och örtskikt med god variation av inhemska arter samt möjlighet till fördröjning av dagvatten med permanent vattenyta.

Figur 4. Exempel på blå-grönt huvudstråk med brynzon i gränsen mellan stad och landsbygd.

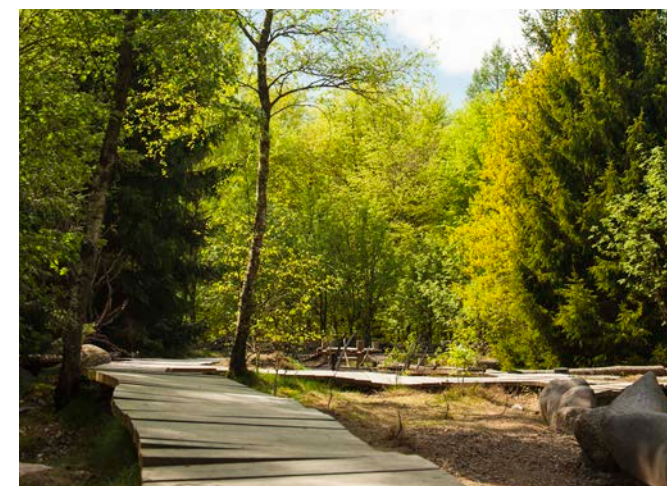
Figur 5. Exempel på blå-grönt huvudstråk i jordbrukslandskapet.

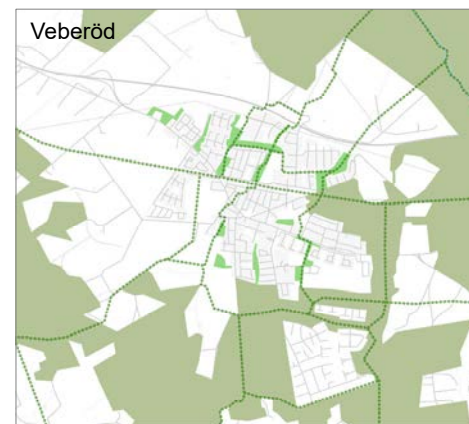
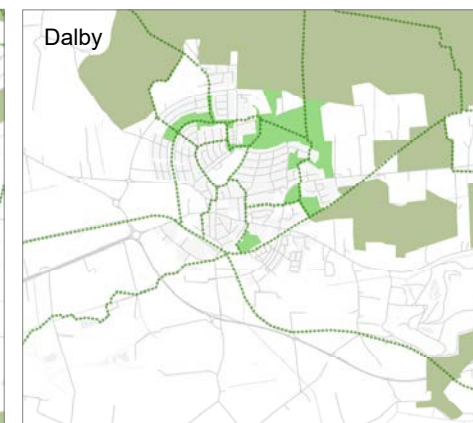
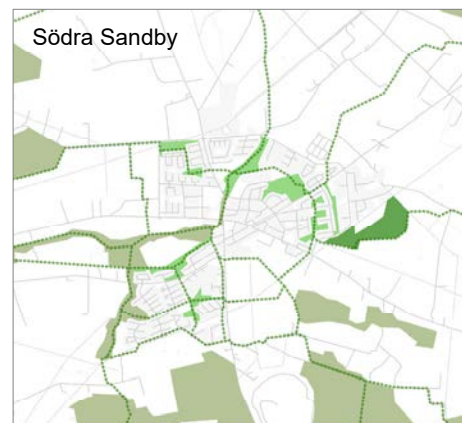
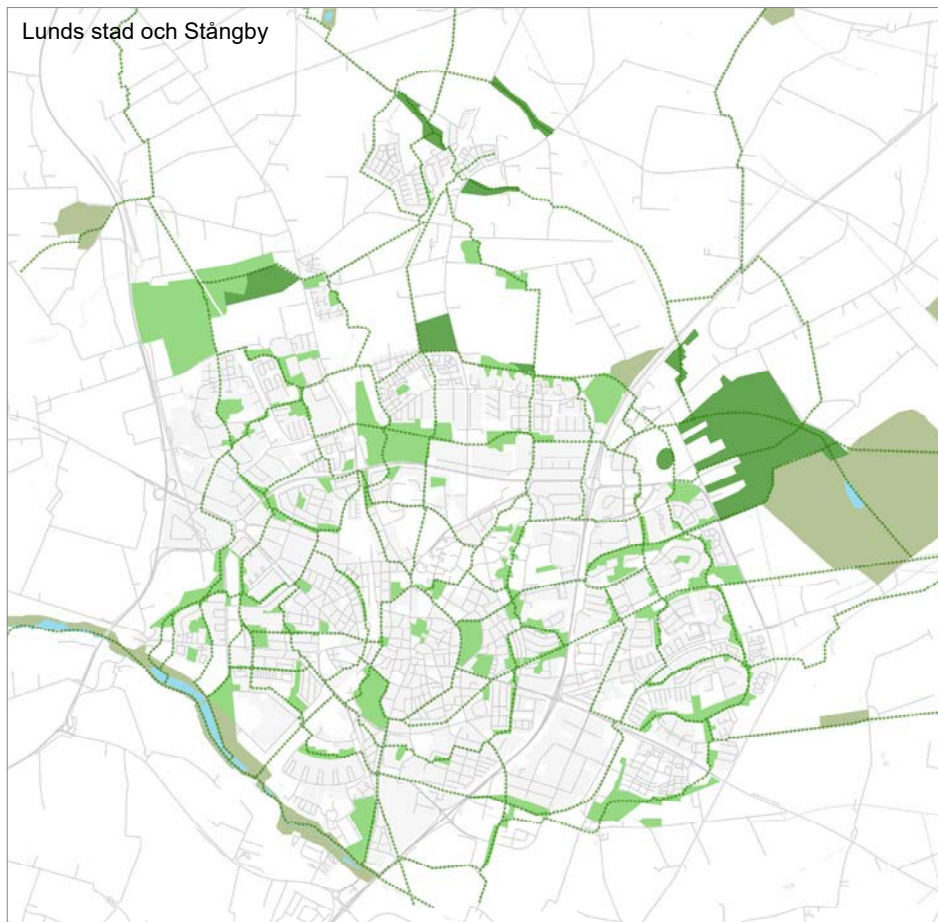
Figur 3. Exempel på blå-grönt huvudstråk i tätortsmiljö med god potential för ekosystemtjänster. Stråket innehåller en stor mångfald av värdehöjande element och multifunktionella ytor med hög funktionalitet för ekosystemtjänster. Ambitionen är att sektionen ska innehålla en flerskiktad struktur med träd-, busk- och örtskikt med god variation av inhemska arter samt möjlighet till fördröjning av dagvatten med permanent vattenyta.

Figur 6. Exempel på blå-grönt huvudstråk i kantzonen längs ett vattendrag.

Figur 7. Exempel på blå-grönt huvudstråk i skogsmark. I de flesta fall behövs inga spänger utan endast enklare markväg/stig med underlag som underlättar tillgänglighet.

Teckenförklaring

- Blå-gröna huvudstråk
- Vatten, Befintlig
- Grönområde, Ny
- Grönområde, Befintlig
- Natur, Befintlig

Natur och vatten

Natur

De markytor som på översiktsplanens mark- och vattenanvändningskarta har markerats som *natur* avser områden med stora friluftslivs-, natur- och/eller landskapsvärden. I dessa områden bör natur- och landskapsvårdsintressen överordnas annan mark- och vattenanvändning. Eftersom områdena har höga bevarandevärden bör jord- och skogsbruk och andra näringar bedrivas på ett naturvårdsinriktat sätt som är förenligt med natur- och landskapsvårdens intressen. Mindre naturområden ingår i områdestypen *landsbygd*. Beteckningen används för områden utanför Lunds stad samt tätorterna som ingår i planens strategi för grön infrastruktur. För tätorternas parker och närrekreationsområden används områdestypen *grönområde*.

Naturlandskapet i Lunds kommun är i ständig förändring och är under stor påverkan av människor. Lunds kommun består av ett kulturpräglad landskap där människor har levt och verkat i århundraden och därigenom påverkat dess utformning, innehåll och biologiska mångfald. Lunds landsbygd är en arena för många olika intressen, det är en plats där människor bor, vistas och verkar, men också en biologiskt viktig plats för flera växt- och djurarter. Med sin högproduktiva åkermark rymmer både storskaligt jordbruk inriktat på växtodling i väster och jordbruk med inslag av djurhållning i öster. En stor del av kommunens naturområden är privatägd mark och många markägare driver företag inom exempelvis jordbruk, skogsbruk, jakt och turism.

Framtidsutmaningarna för naturmiljöer i Lunds kommun handlar till stor del om att värna och stärka naturvärden och förutsättningar för produktion av *ekosystemtjänster*, samtidigt som man skapar goda förutsättningar för *friluftsliv* och *jordbruk/livsmedelsproduktion*.

För att hejda förlusten av biologisk mångfald behöver livsmiljöerna för växter och djur (habitat) utvecklas, utökas, förbättras och knytas samman så att livsmiljöer för skyddsvärda växt- och djurarter ingår i sammanhängande

nätverk av värdefulla miljöer som är sammanlänkade med ekologiska korridorer eller spridningsöar, utan oöverstiggliga hinder och barriärer.

Ett arbetssätt för att lyckas med denna ambition kan vara att systematiskt bedriva ett strategiskt naturvårds- och vattenvårdsarbete. För att göra detta på ett effektivt sätt presenteras i denna översiktsplan strategier för utveckling av kommunens gröna infrastruktur.

Lunds kommun har ett *grönprogram* som behandlar bevarande, utveckling och skötsel av natur-, rekreations- och parkområden i kommunen. En uppdatering av detta program håller just nu på att utarbetas och beräknas vara klart för antagande hösten 2018.

Intressekonflikter rekreation–ekologi

Ambitionen i denna översiktsplan är att de satsningar som görs i värdekärnor och i blå-gröna huvudstråk av privata markägare, kommunen eller andra aktörer som nyttjar landskapet, så långt möjligt, skall vara multifunktionella, d.v.s. ambitionen är att skapa flera nyttor för satsade medel. Som en konsekvens av multifunktionalitet blir det naturligt att det uppstår intressekonflikter.

De intressekonflikter som kunnat identifieras för rekreativa och ekologiska intressen beskrivs nedan.

Beträdnadsförbud

I Lunds kommun råder beträdnadsförbud på följande platser och tider:

- **Vombs fure (djurskyddsområde).** I delar av Vombs fure råder beträdnadsförbud under våren, d.v.s. fortplantningsperioden för storvilt. Den geografiska och tidsmässiga omfattningen av djurskyddsområdet är under revidering. Konflikterna består främst i störningsrisk för storvilt och rovfåglar. Det råder förbud för motortrafik i skogen förutom för besökare till de anlagda parkeringsplatserna. Vombs fure är ett av de största sammanhängande tallskogsområdena i Skåne och erbjuder stora värden för friluftslivet. Storviltet är beroende av ostörda skogspartier för att kunna trivas

i området. En reglering och kanalisering av friluftslivet är därför nödvändig och har delvis skett genom bildandet av djurskyddsområdet i den södra delen av Vombs fure.

- **Nöbbelövs mosse (naturreservat).** I delar av naturreservatet råder beträdnadsförbud under perioden 1/3-30/11. Mossen är ett hävdad våtmarksområde med rik fågelfauna och rik flora samt stora rekreativa, botaniska, zoologiska, kulturhistoriska och landskapsestetiska värden. Området bör skyddas som naturreservat. Fortsatt beteshävd är helt avgörande för att kunna bibehålla rekreations- och naturvärden.
- **Vombs ängar och Karups ängar (Natura 2000-område, Ramsar-område, naturreservat).** Beträdnadsförbud råder på Vombs ängar under hela året och på Karups ängar under vår och sommar. Ängarna kring Klingavälsån är ett av de största hävdade fuktängsområden som finns kvar i Skåne, med stora naturvärden och kulturhistoriska värden. Området har mycket stora värden för fågellivet som är av internationell betydelse. Den ålderdomliga landskapskaraktären och det unika översilningssystemet har stora kulturhistoriska värden. Åns naturliga meandring är av geologiskt värde.

Övriga intressekonflikter

Försvarsmakten planerar för en utvidgning av verksamheten på Revingefältet, vilket innebär en lägre grad av tillgänglighet för allmänheten till övningsområdet eftersom övningstillfällena sannolikt kommer att utökas i frekvens och omfattning. Det föreligger även ett behov av utökade områden för lägerplatser/uppehållsplatser för militära övningsinsatser.

Sydvatten önskar stärka vattenskyddet kring Vombfältets infiltrationsdammar vilket riskerar att komma i konflikt med djurskyddsområdet.

Vegetationen i vissa av kommunen naturområden, bl.a. på kommunens rullstensåsar, är känsliga för markslitage vilket står i konflikt med visst friluftsliv såsom ridning och mountainbike-åkning. Därför bör det i dessa områden

vidtas en naturvårdsinriktad skötsel och en genomtänkt kanalisering av ryttare och cyklister för att begränsa slitaget.

På ytor med användningstypen *Natur* på översiktsplanens mark- och vattenanvändningskarta kan intressekonflikter finnas med de areella näringarnas önskemål, exempelvis vid anläggning av beträddor. Pågående markanvändning kan fortsätta, men förändringar som försämrar områdets rekreativa och ekologiska värden bör dock, så långt möjligt, undvikas.

Skadeförebyggande åtgärder

För att minimera effekterna av intressekonflikterna är det viktigt att bevarandeplaner för Natura2000-områdena och reservatsföreskrifterna för naturreservat, djurskyddsområden och fågelskyddsområden följs. För att minimera intressekonflikterna mellan naturvärden och friluftsliv i områden med höga naturvärden och beträdnadsförbud bör friluftslivet styras med väg- och stigsystem till fågeltorn och observationsplattformar i de aktuella områdena.

Många av kommunens naturområden är mycket attraktiva för det rörliga friluftslivet men tillgängligheten behöver förbättras med fler angöringspunkter, samtidigt som slitage- och störningsrisker behöver minimeras genom kanalisering av besökarna.

Hur friluftslivet kan styras för att minska intressekonflikterna bör studeras närmare i den planerade friluftslivsplanen för Lunds kommun.

En förstudie för att inrätta ett Biosfärområde i Vombsjö-sänkan pågår i samarbete mellan Lunds, Sjöbo och Eslövs kommuner. Ett biosfärområde är, enligt riktlinjer från FN-organet UNESCO, ett modellområde där ekologiska resurser nyttjas utan att förbrukas, och där metoder för en hållbar utveckling för både människa och miljö utarbetas och testas. Biosfärområdena skall vara ledande i långsiktigt hållbar samhällsutveckling. Unesco väljer ut biosfärområden i världen som uppvisar goda exempel på hur utvecklings-, nyttjande- och bevarandebestånden kan samverka på ett bra sätt.

Ställningstaganden

- att ytor på mark- och vattenanvändningskartan med användningstypen *Natur* ska bevaras och utvecklas samt skyddas mot exploatering och annan påtaglig skada för rekreativa och ekologiska värden. I dessa områden antar kommunen en restriktiv hållning till ny- om- och tillbyggnader som utökar den privata zonen på grund av områdenas stora allmänna intresse.
- att kommunen aktivt ska verka för att de naturreservat och andra områdesskydd kommer till stånd som behövs för att säkerställa en väl fungerande grön infrastruktur med höga rekreativa och ekologiska värden i hela kommunen.
- att kartlägga kommunens viktigaste landskapsekologiska samband och bedriva ett strategiskt naturvårds- och vattenvårdsarbete med restaurering och nyskapande av våtmarker samt habitat för växter och djur som syftar till att förbättra den biologiska mångfalden i landskapet.

Vatten

Område som på mark- och vattenanvändningskartan betecknas med *Vatten* är område som ej ingår i de övriga områdestyperna. Ett mindre vattenområde kan ingå såväl i användningstyperna *Grönområde*, *Landsbygd* och *Natur* som i *Blandad bebyggelse* samt *Arbetsplats- respektive Verksamhetsområden*.

Sjöar och vattendrag utgör dels viktiga dricksvattenresurser. De är också viktiga genom att de erbjuder biologisk mångfald samt möjligheter till naturupplevelser, rekreation, fiske, turism och bad. Vombsjön är vattentäkt för Burlövs kommun, Malmö stad, Staffanstorps, Svedala och Vellinge kommun samt delar av Lunds och Eslövs kommuner.

Lunds kommun ligger inom tre avrinningsområden, från söder räknat Sege å, Höje å och Kävlingeåns avrinningsområden. Höje å- och Kävlingeåns avrinningsområden delar Lunds kommun på längden i två ungefär lika stora

delar. Sege å utgör endast en mycket liten del av kommunens sydvästra hörn. Kommunen är fattig på sjöar och vattendrag, det finns bara två större sjöar i kommunen, Vombsjön och Krankesjön.

Både Höje å- och Kävlingeåns avrinningsområden präglas av att de ligger mitt i det sydvästskånska jordbrukslandskapet. De största miljöproblemen är fysisk påverkan (sänkning, dikning, kulvertering och uträkning) av sjöar, våtmarker och vattendrag samt övergödning från jordbruk, reningsverk och enskilda avlopp. Till följd av problemen med framför allt övergödning och fysisk påverkan bedöms ingen av vattenförekomsterna i kommunen uppnå "God ekologisk status" enligt Vattendirektivet.

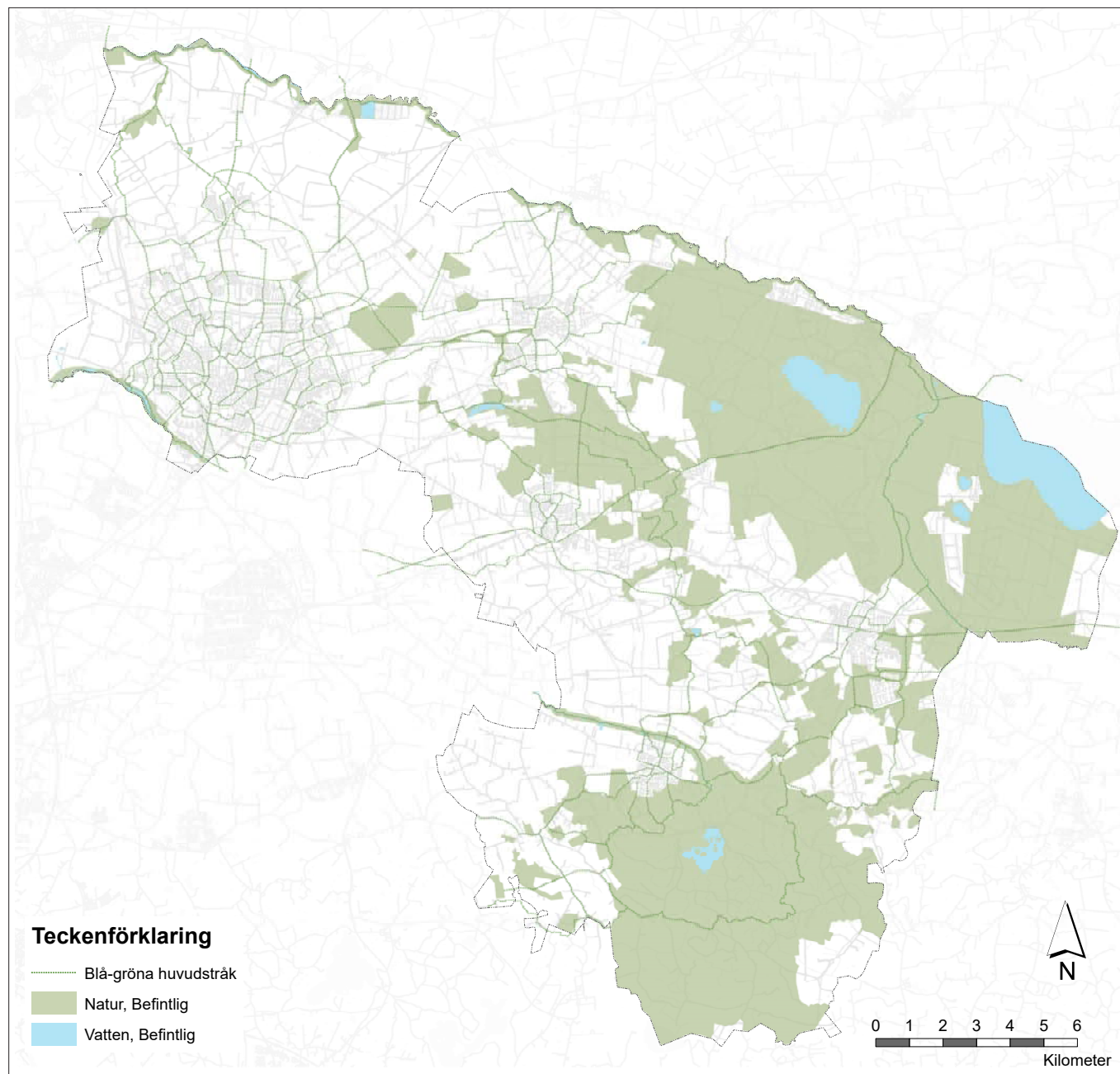
Trots miljöproblemen finns det naturvärden i sjöar och vattendrag. Kävlingeån har ett artrikt fisksamhälle och ovanliga arter av små bottenlevande djur påträffas då och då både i Höje å och i Kävlingeån. Bland fiskarna kopplas de högsta värdena till förekomsten av de två små bottenlevande arterna sandkrypore och grönlång.

Det finns en lång tradition av vattenvårdsarbete och mellankommunala samarbeten kring vattenvård inom både Höje å- och Kävlingeåns avrinningsområden. Kävlingeåns vattenvårdsförbund var en av de första vattenorganisationerna i landet. År 2010 startade vattenråden i både Höje å och Kävlingeån. Båda vattenråden ses nu som föregångare i landet med en, inom vattenrådets ansvarsområde, komplett verksamhet.

Kommunens *Sjö- och vattendragsplan* beskriver hur kommunens sjöar och vattendrag ska uppnå god ekologisk status. Planen visar också på hur ett långsiktigt vattenvårdsarbete bör bedrivas för att säkerställa ekosystemtjänster, biologisk mångfald, minska läckage av gifter, näringsämnen samt reducera översvämningsrisker. Mer om hanteringen av vattenfrågor i ÖP finns i avsnitten *Dagvatten* och *Vattenförsörjning och avlopp* under Teknisk försörjning samt *Vattenkvalitet* under Miljö, hälsa och säkerhet.

Ställningstaganden

- Kommunen ska fortsätta engagera sig i vattenvårdsarbete inom ramen för Höje å- och Kävlingeåns vattenråd.
- Kommunen ska genomföra de åtgärder som riktas till kommunerna i Vattenmyndighetens åtgärdsprogram för arbetet med genomförandet av Vattendirektivet.
- Kommunen ska i fysisk planering arbeta med kopplingen mellan vattenmiljöer och de verksamheter och utbyggnadsområden som planeras enligt översiktsplanen.

Riksintressen för naturvärden

Inom Lunds kommun finns sex områden av riksintresse för naturvärden enligt 3 kap 6 § miljöbalken. De täcker mer än halva kommunens yta. Inom områdena finns särskilt artrika och typiska landskap vars värden har beskrivits av länsstyrelsen i värdebeskrivningar kopplade till respektive riksintresseområde. Dessa landskap är speciellt viktiga att skydda och bevara. Genom statliga eller kommunala åtaganden kan de mest värdefulla miljöerna skyddas mot exploatering och skötseln säkerställas. Åtagandena kan ske genom att naturmiljöer pekats ut som Natura 2000-områden, en internationell bevarandeform med starkt lagskydd, eller som statliga eller kommunala naturreservat.

Det finns även andra typer av skydd, exempelvis biotopskydd. Biotopskydd baserat på särskilda beslut gäller både i skogslandskapet och i det öppna landskapet och innebär att miljöerna ska bevaras och skötas så att de ekologiska värdena bibehålls. För odlingsrösen, pilevallar, småvatten, källor, stenmurar, åkerholmar, alléer i jordbruksmark gäller ett generellt biotopskydd utan särskilda beslut.

N 53 Stångby mosse

Stångby mosse utgör ett värdefullt rikkärr, med höga botaniska värden, samt representativ ängs- och naturbetesmark. Inom området finns ett naturreservat och ett Natura 2000-område. Området har mycket stora botaniska värden samt stora kulturmiljö-, landskapsbilda- och rekreativa värden. Stångby mosses värden är beroende av bibehållet nyttjande, jordbruk, samt att ingen markavvattning sker.

Kommentar

Området ligger i slättbygdens åkerlandskap och utgör en värdefull resurs för biologisk mångfald och rekreation. För att ta tillvara områdets potential för friluftsliv och även stärka grönstrukturen i åkerlandskapet föreslås kopplingar till Nöbbelövs mosse och Stångby. För att säkerställa Stångby mosses kärnvärden kan en utvidgning av reservatet vara lämpligt liksom fler strövstigar inom området för att möta framtida ökat besöksstryck.

N 55 Bråån

Riksintresset berör endast en liten del i Lunds kommun. Brååns kanjon är en varierad bokskog och naturbetesmark. Bråån har ett rikt fiskbestånd av bland annat öring, grönling och sandkrypare.

Kommentar

Endast en högst marginell del av riksintresseområdet är belägen inom Lunds kommun.

N 81 Klingavälsån

Riksintresset omfattar ett större område som sträcker sig över Lunds och Sjöbo kommuner. I Lunds kommun finns det representativa odlingslandskapet Klingavälsåns dalgång som är ett exempel på insjölandskap och flack ådal med silängssystem. Två områden med ängs- och naturbetesmarker anges särskilt; Hasslemölla norr och Klingavälsån. Här återfinns delvis art- och individrika växtsamhällen med hävdgynnade arter. Slingrande vattendrag, morändämd sjö och isälvsdal. Klingavälsån har sedan länge varit berömd för sitt rika fågelliv, främst för det stora antalet häckande vadarfåglar. Flera av riksintressets värden är beroende av fortsatt åkerbruk, ängsbruk och naturvårdsinriktad betesdrift. Här finns ett naturreservat och ett område med landskapsbildsskydd, ett CW-område (Convention on Wetlands of International Importance) enligt våtmarkskonventionen samt Natura 2000-områden.

Ån har främst biologiska värden knutna till sötvattensmiljön och de äldre bestånden av al längs ån. Bevarande av de äldre albestånden bör prioriteras. Området bör skyddas mot negativ påverkan på vattenkvalitet och vattenflöde.

Kommentar

Riksintresseområdet berörs av pågående mellankommunal utredning om ett möjligt framtida biosfärsområde i Vombsänkan. Syftet är bland annat att utveckla områdets landskapliga kvalitéer samt ge förbättrade förutsättningar för jordbruk, biologisk mångfald, turism och näringsliv, friluftsliv samt naturupplevelser i stort.

N 82 Vombs fure

Huvuddelen av området utgörs av tallskog med mindre inslag av gräshedar. Genom området löper en dyn sannolikt uppkommen i samband med sandflykt under historisk tid. Vombs Fure är ett av centralområdena för den ursprungliga svenska rasen av kronhjort, den så kallade nominatrasen. Inom området finns ett djurskyddsområde och ett Natura 2000-område.

Kommentar

Kronhjorten är beroende av större ostörda skogspartier för att kunna trivas i området. En reglering och kanalisering av friluftslivet är därför nödvändig och har delvis skett genom bildandet av djurskyddsområdet i den södra delen av Vombs fure. Reservatsförordnande bör utredas.

N 85 Sandurområdet mellan Veberöd och Blentarp

Ett större område som sträcker sig över Lunds och Sjöbo kommuner. I Lunds kommun finns isälvssandur, sandavlagring i anslutning till Romeleåsens förkastningsbrant samt fossila dynfält. Humlamaden är ett representativt odlingslandskap i backlandskap. Stora botaniska och zoologiska värden är knutna till fäladsmarkernas fält-, busk- och trädskikt. Det är viktigt med fortsatt hävd av fäladsmarkerna liksom att undvika negativ påverkan på bäcken, avseende flöde och vattenkvalitet. Ett naturvårdsanpassat skogsbruk och bevarande av äldre kulturelement och den öppna landskapskarktären är också viktiga insatser för att bibehålla områdets rekreativa och ekologiska värden. Det finns ännu inget formellt lagskydd av naturvärdena i området, men det finns förutsättningar för naturreservatsbildning.

Kommentar

Den långa kontinuiteten i markanvändningen har kulturhistoriska värden och området är attraktivt för friluftslivet. Med ökad tillgänglighet, genom bl.a. parkeringsmöjligheter och strövstigar, kan områdets potential för rekreation utvecklas ytterligare. Förutsättningar för naturreservatsbildning finns.

N 86 Hardeberga-Södra Sandby-Dalby-Kranke-sjöområdet

I området finns bland annat geologiska värden såsom själva åsens topografi, vissa bergarter, lagerföljder och rullstensåsar. Odlingslandskapen vid Kungsmarken och Önnelöv-Dalby-Måryd utgör två representativa landskap i slättbygden. Art- och individrika växtsamhällen med hävdgynnade arter återfinns i naturbetesmarkerna och ängarna vid Dalby Knivsås, Önnelövs fälad, Kungsmarken, Maskängen och Sulapskärret. Krankesjön är en grund fågelsjö rik på vadarefåglar. Sularpskärret är ett värdefullt kärr med en rik och sällsynt flora. Inom området finns såväl CW-område, ett flertal Natura 2000-områden och naturreservat samt en nationalpark.

Kommentar

Riksintresseområdet omfattar flera olika värdekärnor men också tätortsbebyggelse och mer påverkade landskapsavsnitt. Flera täktverksamheter och storskalig infrastruktur såsom kraftledning och riksvägsavsnitt ligger inom området. Landskapsbilden är därmed redan påverkad i flera delar och särskild hänsyn bör därför tas vid planering av nya anläggningar och bebyggelseutveckling. Flera delområden är viktiga för rekreation och friluftsliv och ökad tillgänglighet till betesmarker och skogsområden är önskvärt. Också ur ekologisk synpunkt kan fler kopplingar mellan skogs- och fäladsmarker vara fördelaktigt. Översiktsplanen föreslår sammankopplande gröna stråk.

Översiktsplanen innehåller förslag på utbyggnadsområden inom riksintresset. Dessa ansluter till befintliga bebyggelsemiljöer och berör inte särskilt utpekade värden. Den värdefulla landskapsbilden bör tillvaratas i den fysiska planeringen, till exempel vid placering av ny bebyggelse och utformning av mötet mellan bebyggelse och omgivande landskap.

Kommunens inriktning är att verka för att bevara och utveckla utpekade värdekärnor samt begränsa påverkan från pågående verksamheter, såsom täkter. För värdekärnor är reservatsbildning en möjlighet.

N 87 Backlandskapet söder om Romeleåsen

Ett större område som täcker delar av Malmö, Skurup, Lund, Trelleborg, Svedala, Vellinge och Staffanstorps kommuner. Viktiga naturmiljöer att bevara i Lunds kommun är vissa bergarter samt topografiska formationer i moränbacklandskapet. Häckebergaområdet är ett representativt odlingslandskap. Naturbetesmarker förekommer vid Risen, Häckeberga och Gödelövs fälad. Här finns artrika växtsamhällen med hävdgynnade arter. Beteshävd är förutsättning för flera av delområdenas naturvärden.

Häckebergasjön är ett exempel på en sänkt, grund och näringsrik sjö av limnologiskt intresse. Inom området finns flera naturreservat och Natura 2000-områden samt ett område med landskapsbildsskydd enligt §19 i den före detta naturvårdslagen.

Området är viltrikt, med bland annat kronhjort och dovhjort.

Kommentar

Den halvöppna landskapskaraktären, såsom kring Genarp, värnas. Landskapet är känsligt för större, dominerande objekt såsom vindkraftverk och master.

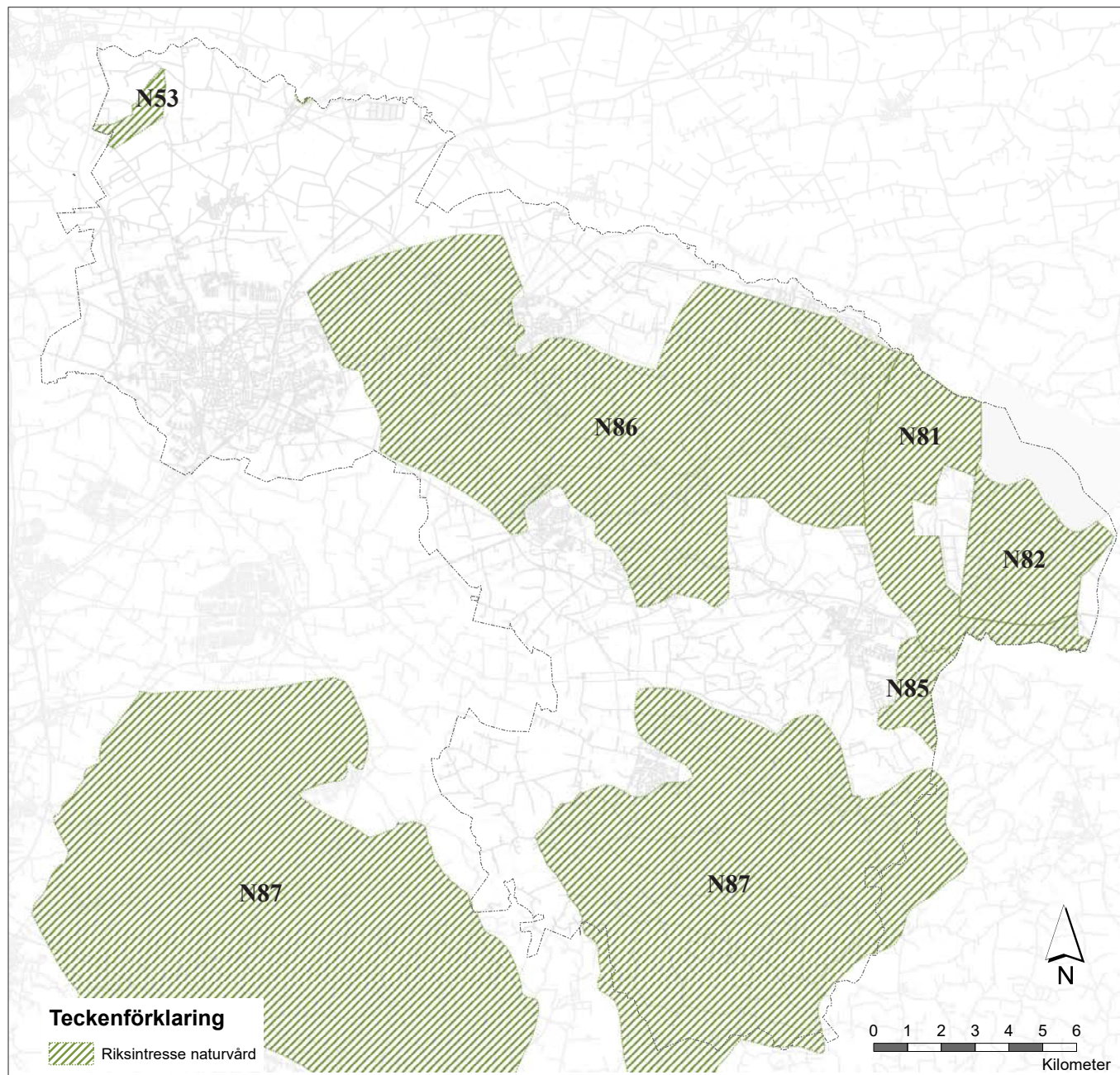
Området är av stor betydelse för friluftslivet och tillgängligheten för friluftslivet kan förbättras genom fler angringspunkter och markerade strövstigar. Översiktsplanen föreslår sammankopplande gröna stråk.

Framtida infrastrukturutbyggnader vid Sturups flygplats kan komma att påverka de sydvästra delarna av backlandskapet i kommunen.

Generella ställningstaganden

Inom områdena som är utpekade som riksintresse för naturvärden enligt 3 kap 6 § MB finns särskilt artrika och typiska landskap som är viktiga att skydda och bevara.

- Kommunens planeringsinriktning är att verka för att säkerställa, skydda och utveckla värden för naturvärden.
- Lov- och tillståndsgivningen ska vara restriktiv mot tillkomst av ny enstaka bebyggelse. Friluftslivet bör styras så att slitage och störningar på känsliga naturmiljöer kan undvikas.

Skyddade naturområden

Generellt ställningstagande för skyddade naturområden

- Så långt det är tekniskt möjligt och ekonomiskt rimligt, i fysisk planering samt lov- och tillståndsgivning ska hänsyn tas till de värden som respektive skyddsform avser skydda.
- De skyddsvärda områdenas värden ska säkerställas genom att inom dessa områden har en restriktiv hållning till ny bebyggelse och anläggningar som bedöms ha negativ påverkan på områdenas värden. Gällande reservatsföreskrifter och bevarandeplaner ska följas.

Internationella skydd

Natura 2000

Det europeiska naturvårdsnätverket Natura 2000, skyddar växter, djur och deras livsmiljöer. Nätverket omfattar EU:s mest skyddsvärda naturområden. Nätverket skapades för att hejda utrotningen av växter och djur och för att skydda deras livsmiljöer. I Lunds kommun finns följande 20 Natura 2000-områden:

1. Billebjer
2. Dalby Norreskog
3. Dalby Söderskog
4. Fågelsångsdalen
5. Humlamaden – Enelyckan
6. Häckeberga – Degebergahus
7. Häckeberga – Husarahagen
8. Häckeberga – Skoggård
9. Klingavälsån
10. Klingavälsån-Karup
11. Knivsås
12. Krankesjön
13. Kungsmarken
14. Linnebjer
15. Måryd-Hällestad
16. Revingefältet

17. Stadsparken i Lund
18. Stångby mosse
19. Sularpskärret
20. Vombs Norregård

Bevarandeplaner för Natura 2000-områdena är beslutade av Regeringen (2012-08-09). I flera fall finns även uppdaterade bevarandeplaner som fastställts efter detta datum.

Ramsar-konventionen

Skydd av värdefulla våtmarker enligt Ramsarkonventionen (The Ramsar Convention on Wetlands). Konvention om våtmarker av internationell betydelse, i synnerhet såsom livsmiljö för våtmarksfåglar. Syftet med konventionen är att bevara de speciella biologiska värden som finns i grunda vegetationsrika områden. Ramsarkonventionen trädde i kraft 1975 och var den första moderna konventionen inom naturvården.

Naturliga våtmarker och vattenmiljöer är mycket värdefulla. Många ekosystemtjänster är knutna till våtmarker såsom vattenförsörjning, vattenrening och kol-lagring. Man räknar med att världens våtmarker varje år globalt producerar ekosystemtjänster (och produkter) till ett värde av tiotals miljarder kronor. Eftersom alltmer av dessa värdefulla miljöer förstörs eller skadas behövs internationella och nationella åtgärder för att skydda, bevara och förvalta våtmarker och vattenmiljöer på ett bra sätt.

I Lunds kommun är Klingavälsåns dalgång till och med Krankesjön klassificerat som särskilt betydelsefullt våtmarksområde enligt Ramsar-konventionen.

Nationella skydd

Nationalpark

Dalby söderskog är Sveriges första nationalpark. Nationalpark är det starkaste skydd ett natur- och rekreationsområde kan få. Skyddet behövs både för naturens egen skull och för människans. Med stöd av 4 § första stycket nationalparksförordningen (1987:938) föreskriver Naturvårdsverket om inskränkningar i rätten att använda mark och vatten inom nationalparken Dalby Söderskog.

Naturresevat

Naturresevat bildas för att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer eller för att tillgodose behovet av friluftsområden. I Lunds kommun finns (april 2018) följande 35 naturresevat.

1. Billebjer
2. Dalby fålad no 5 (kommunalt NR)
3. Dalby Norreskog
4. Dalby Västermark
5. Dörröds fålad
6. Ekeberga
7. Flyinge ängar
8. Fågelsångsdalen
9. Gryteskog
10. Humlamaden
11. Häckeberga
12. Häckeberga naturvårdsområde
13. Häckeberga-Degebergahusen
14. Häckeberga-Husarahagen
15. Häckeberga-Skoggård
16. Hällestadsåsen-Borelund
17. Hällstadesåsen-Prästamöllan
18. Högebjär
19. Klingavälsåns dalgång
20. Knivsås-Borelund
21. Kungsmarken
22. Linnebjer
23. Maskängen
24. Måryd
25. Nöbbelövs mosse med Vallkärra (kommunalt NR)
26. Prästaskogen
27. Rinnebacksravinen (kommunalt NR))
28. Risen
29. Rökepipan (kommunalt NR)
30. Skrylle

31. Stångby mosse
32. Sularpskärret (kommunalt NR)
33. Veberöds ljung
34. Vombs ängar
35. Kaninlandet (kommunalt NR)

Övriga skyddsformer

Biotopskydd

Mindre mark- och vattenområden som utgör livsmiljöer för hotade djur- och växtarter eller som annars är särskilt skyddsvärda får förklaras som biotopskyddsområde. Inom ett biotopskyddsområde får det inte bedrivas verksamhet eller vidtas åtgärder som kan skada naturmiljön. I Lunds kommun finns sju utpekade skogliga biotopskyddsområden samt ett utpekat i jordbrukslandskap.

Djurskyddsområden

Djur- och växtskyddsområden innebär vanligtvis tillträdesförbud under en viss period. Oftast är syftet med djurskyddsområden att skydda häckningsplatser för störningskänsliga fågelarter (vid Nöbbelövs mosse samt Klingavälsån). I Lunds kommun finns även ett djurskyddsområde för kronhjort (Vombs fure).

Artskyddsförordningen och rödlistade arter

Syftet med lagstiftningen om artskydd är att säkerställa den biologiska mångfalden inom EU:s medlemsländer genom att bevara naturligt förekommande livsmiljöer samt den vilda floran och faunan av gemensamt intresse. Artskyddsförordningen innehåller bland annat bestämmelser om fridlysning av vilda djur och växter. Ca 300 arter är fridlysta i Sverige. Dessa får inte fångas, plockas, dödas eller på annat sätt skadas. Fridlysta arter i Lunds kommun är bland andra samtliga grodor, paddor och ödlor, flodpärlmussla, blåsippan och samtliga orkidéarter.

I Sverige tar Artdatabanken fram och Naturvårdsverket fastställer den s.k. rödlistan som redovisar de djur, växter och svampar som inte bedöms ha långsiktigt livskraftiga populationer i Sverige. Bedömningarna baseras på internationella kriterier från Internationella Naturvårdsunionen.

Naturminne

Särpräglade naturföremål såsom träd, flyttblock och liknande kan skyddas som naturminne. Naturminnen är antingen punktobjekt eller har en yta mindre än ett hektar. Länsstyrelsen eller kommunen kan besluta om naturminne för att skydda ett särpräglat naturföremål. Det finns två naturminnen i Lunds kommun. Dessa saknar betydelse för kommunens strategiska planering, men säkerställs på privat mark genom avtal med markägaren.

Strandskyddsområde

Strandskyddet är ett generellt skydd som gäller i hela landet. Det gäller vid alla kuster, sjöar och vattendrag. Det skyddade området är normalt 100 meter från strandkanten, både på land och i vattenområdet. Länsstyrelsen kan utöka strandskyddet upp till 300 meter, om det behövs

för att säkerställa något av strandskyddets syften. Strandskyddsreglerna återfinns i 7 kap. 13–18 §§ miljöbalken.

Strandskyddet har två syften; att långsiktigt trygga allmänhetens tillgång till strandområden och att bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet.

Inom ett strandskyddat område får man inte uppföra nya byggnader. Man får inte heller ändra byggnaders användning, till exempel genom att bygga om en fiskebod till ett fritidshus, om det hindrar allmänheten från att vara i området. Att anlägga bryggor, sätta upp staket, schakta, spränga eller fälla träd är inte heller tillåtet inom strandskyddat område.

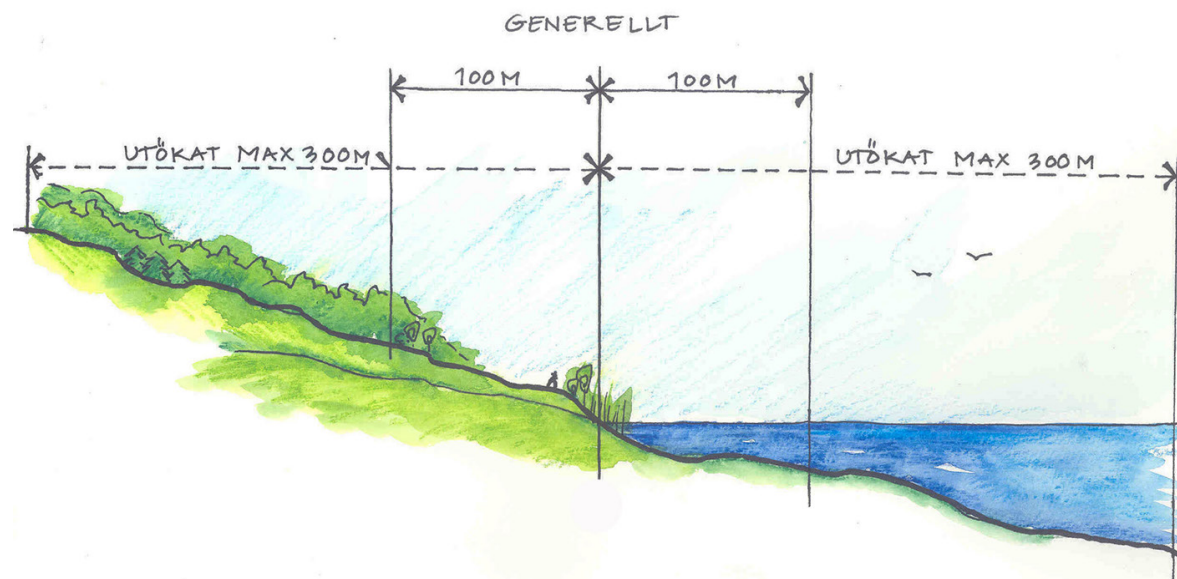
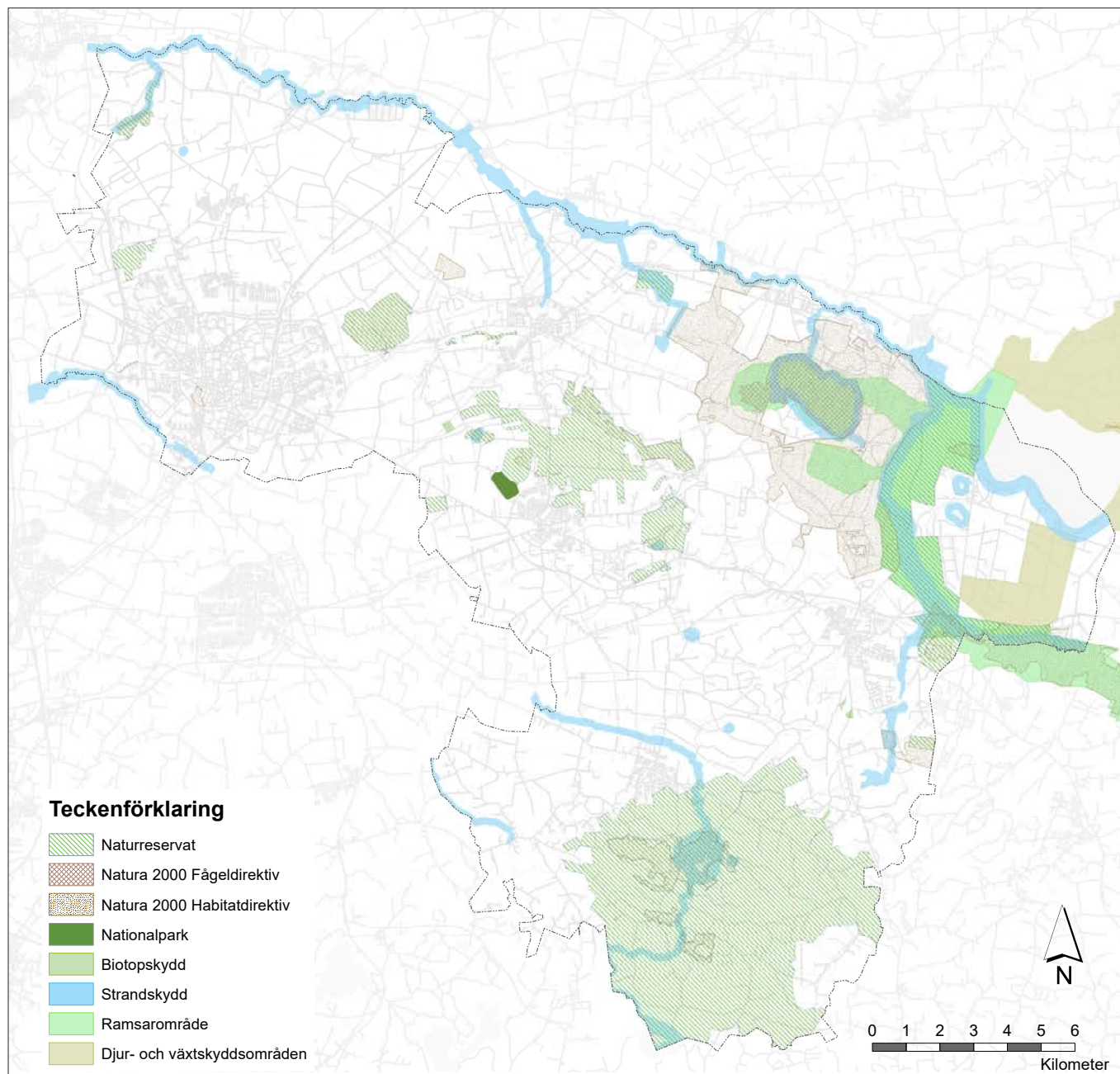

Illustration av strandskyddets utbredning. Bilden visar ett exempel på utbredningen av generellt och utökat strandskydd.
Illustration: Boverket

Ekologiskt särskilt känsliga områden, MB 3 kap 3§.

Enligt 3 kap 3 § MB ska ekologiskt särskilt känsliga områden så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan skada naturmiljön. Anvisningarna för tillämpning anger tre olika kategorier av områden som särskilt känsliga:

1. Områden med instabila produktionsförhållanden och ogynnsamma återväxtförutsättningar.
2. Områden som inrymmer växt- och djurarter som är utrotningshotade.
3. Områden i övrigt som är särskilt ömtåliga och som samtidigt inrymmer särskilda ekologiska värden, har betydelse som genbank eller dylikt.

Större opåverkade områden

Enligt 3 kap 2 § MB ska mark- och vattenområden som inte alls eller endast obetydligt är påverkade av exploateringsföretag eller andra ingrepp i miljön, så långt möjligt skyddas mot åtgärder som påtagligt kan påverka områdenas karaktär. Större landsbygdsområden som idag inte korsas av stora trafikleder, kraftledningar med mera ska skyddas från nya ingrepp som ändrar områdenas karaktär.

Syftet är att så långt möjligt styra större nya exploateringsingrepp till områden som redan tidigare påverkats av liknande ingrepp och således bibehålla den opåverkade karaktären i områdena.

I Lunds kommun är en stor del av marken påverkad av olika former av större exploateringsingrepp. Inom några större sammanhängande områden är emellertid ingreppen jämförelsevis små. Gränserna för områdena bör betraktas som principiella och därmed tolkas beroende på problemens art.

Följande större opåverkade områden enligt MB 3 kap 2§ finns i Lunds kommun:

1. Svenstorp
2. Kungsmarken-Skarnberga-Valleberg
3. Sjöstorp-Skrylle
4. Romeleåsen-Häckeberga
5. Vombs fure och Klingavälsån

Svenstorp karaktäriseras framför allt av det öppna landskapet med vida utblickar över Kävlingeådalens Bronsåldersgravhögar, byarna Igelösa och Odarslöv, de större gårdarna Tågarps gård och Västragård samt Svenstorps slott utgör tillsammans ett kulturhistoriskt värdefullt sammanhang.

Kungsmarken-Skarnberga-Valleberg karaktäriseras av stora betes- och ängsmarker där Kungsmarkens naturreservat har ett speciellt värde. Skogsvegetation finns framför

allt vid dungarna Linnebjär och Frueraften. I synnerhet i de södra delarna finns välbevarade trädridåer/stengärdesgårdar i ägo- och åkergränser.

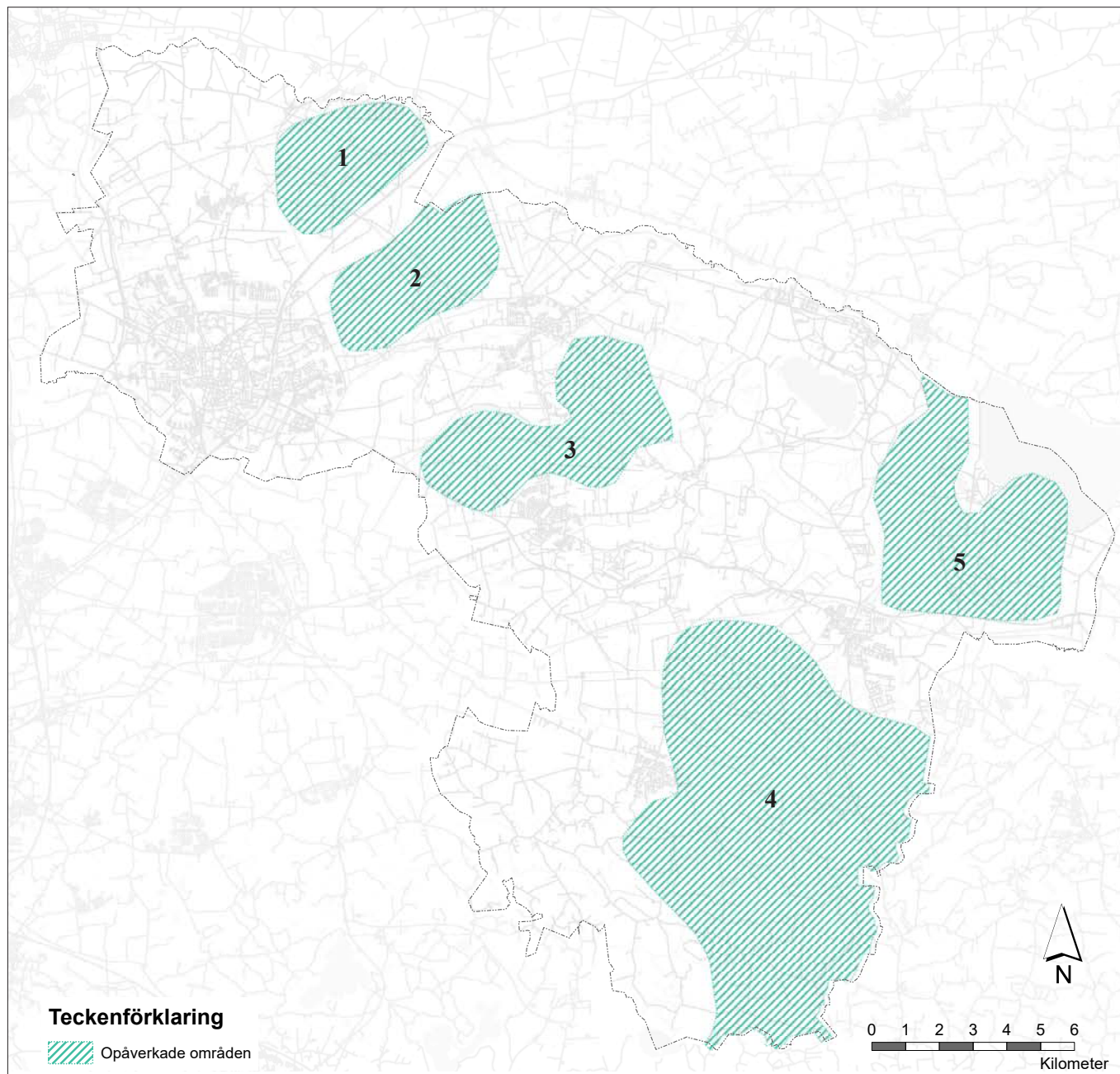
Sjöstorp-Skrylle karaktäriseras i de västra delarna av det öppna landskapet med kraftiga sluttningar med mjukt rundade former. I övrigt kännetecknas området huvudsakligen av skog samt inom Billebjär, Rögle, Dalby hage, Dalby-Hällestad, Prästaskogen och Måryd av välbevarade fäladsmarkrester.

Romeleåsen-Häckeberga karaktäriseras av det skogklädda åslandskapet med välkända och viktiga utsiktspunkter såsom Romeleklint, Väderkullen, Jävan, Järnhatten med flera. I åsens randzon finns ett småskaligt odlingslandskap mellan Björnstorp och Stubbarp samt kring Dörröds by i öster. Häckebergaområdet ingår som en viktig del i det sydvästs-kånska sjö- och backlandskapet där öppna marker, odlade eller betade, på ett harmoniskt sätt omväxlar med skogsområden. Såväl artrikedomen inom flora och fauna som viltrikedomen är påfallande inom området.

Vombs fure och Klingavälsån präglas av skyddsskogen med gran och tall inom det tidigare flygsandsområdet. Området är viktigt för kronhjortsbeståndet. Vombsjön, Häljasjön och Bysjön präglar landskapet. Klingavälsåns dalgång med Vombs ängar är flack med fuktig och tuvig betesmark. Det tidigare mycket rika fågellivet har på grund av uttorkning decimerats.

Ställningstaganden

- Kommunens större opåverkade områden utgör friluftsområden som nyttjas mer frekvent för friluftsliv, där naturupplevelsen är en viktig faktor och där låg bullernivå utgör en särskild kvalitet i områdena 3, 4 och 5 i ovanstående uppräkningslista.
- Större opåverkade områden ska skyddas mot exploatering och andra åtgärder som kan skada naturmiljön och de särskilda kvaliteterna som en låg bullernivå ger.

Friluftsliv

Friluftsliv är ett samlingsbegrepp för fritidsaktiviteter som genomförs utomhus, allt från vandring och cykelturer till ridning och bad. Arenan som behövs för dessa aktiviteter är till stor del offentliga platser, parker, naturområden och stränder. Möjligheter till ett aktivt friluftsliv har stor betydelse för Lunds kommuns attraktivitet och det är därför av stor vikt att kommunen kan erbjuda ett varierat utbud av rekreations- och naturområden som fungerar väl för många olika målgrupper. Samhällsvinsterna omfattar en lång rad aspekter, inte minst förbättrad folkhälsa.

Framtidsutmaningar för Lunds kommun handlar till stor del om att kommunen ligger i ett av landets mest tätbefolkade och expansiva områden med låg andel allmänt tillgänglig grönyta per person, i synnerhet i Lunds stad. En ökad urbanisering och förtätning samt en ökad efterfrågan på tätortsnära natur förväntas ge ett högre besöksstryck och slitage på befintliga rekreations- och naturområden. Detta ställer stora krav på robusta miljöer som kan klara ett stort besöksantal utan att förlora i kvalitet, men visar också på behovet av att nyskapa tätortsnära rekreations- och naturområden.

Naturområdena på landsbygden, med betoning på kommunen östra del, utgör en viktig resurs för hela kommunens friluftsliv då de kan erbjuda större naturområden med mindre störningar. Dessa områden har också rekreativa kvaliteter som aldrig helt kan uppnås i eller i nära anslutning till staden och kompletterar därmed stadens utbud. Därför ställs det höga krav på befintliga och nyskapade rekreationsytor vad gäller kvantitet, kvalitet, närbarhet och tillgänglighet.

Det finns många promenadstråk, strövstigar, vandringsleder och naturstigar i Lunds kommun. *Skåneleden* och slingorna i *Skrylle* och *Häckeberga* naturvårdsområde passerar varierade landskap med lövskogar, åslandskap och öppna fäladsmarker (betesmarker). Till viktiga knutpunkter på vandringslederna finns kollektivtrafikanslutningar, och långa lederna finns i flera fall tillgång till viss service.

Generella ställningstaganden

- Kommunen ska aktivt bidra till att förbättra tillgänglighet och kvalitet i de rekreations- och naturområden som på mark- och vattenanvändningskartan betecknas som *Natur* bl.a. genom bättre kollektivtrafik, cykelinfrastruktur och vandringsleder
- Utveckla tillgång, tillgänglighet och kvalitet i blå-gröna värdekärnor, blå-gröna huvudstråk och vandringsleder i kommunen och därigenom förbinda olika besöksmål, hållplatslägen, angoringsplatser och tätorter. Lättillgängliga "entréer" till naturområden föreslås i anslutning till tätorterna.
- Kartlägga besöksstryck och behov av kanalisering av friluftslivet inom ramen för en planerad friluftslivsplan för kommunen samt vidta lämpliga åtgärder så att känsliga naturvärdena inte påverkas negativt av friluftslivet.
- Kommunen ska bedriva en aktiv planering och skapa en beredskap, för att kunna ta emot fler besökare inom de delar av Sydskånes ås- och sjölandskap som är belägna i Lunds kommun. Det kan handla om angoringsplatser, kollektivtrafiktillgänglighet och kanalisering av besöksstryck.
- Kommunen ska fortsatt marknadsföra och informera om kommunens friluftsområden.
- Underlätta för verksamheter och entreprenörer att utveckla naturturism och annan besöksnäring på landsbygden.
- För att gynna upplevelsekvaliteter och den biologiska mångfalden ska kommunen stödja arbetet med att restaurera och nyskapa våtmarker och levande vattendrag.
- Anlägg särskilda terrängcyklingsleder för mountainbike-cykling respektive ridleder för att minska konflikterna med andra friluftslivsutövare och markägarnas intressen.

Riksintressen för friluftsliv

Inom kommunen finns följande områden som utgör riksintresseområde för friluftsliv enligt miljöbalken 3 kap. 6 §.

- FM09 Kävlingeån från Vombsjön till Bjärred.
- FM10 Vomb och Klingavälsån
- FM13 Romeleåsen med Skrylleområdet
- FM14 Höje å från Genarp till Lomma

Följande område utgör riksintresse för rörligt friluftsliv med geografiska bestämmelser enligt miljöbalken 4 kap. 2§.

- Sjö- och åslandskapet vid Romeleåsen i Skåne

Dessa mark- och vattenområden bedöms ha särskilt goda förutsättningarna för berikande upplevelser i natur- och kulturmiljöer. Områdena bedöms även ha särskilt goda förutsättningar för vattenknutna friluftaktiviteter och berikande upplevelsemöjligheter.

Generellt ställningstagande

Lunds kommun har liten tillgång till allemansrättsligt tillgänglig mark. Utpekade riksintressen för friluftsliv är värdefulla.

- Kommunens planeringsinriktning är att verka för att säkerställa, skydda och utveckla värden för friluftslivet.

FM09 Kävlingeån från Vombsjön till Bjärred

Kävlingeån, som är en av Skånes största åar, sträcker sig från Vombsjön till Öresund och rinner genom Lunds, Kävlinges och Lommas kommuner. Ån har rätats ut på flera platser, men rester av den gamla åfåran och så kallade korvsjöar finns kvar. Dalgången kring ån är tilltalande och vattnet kantas av betesmarker, hagmarker och mindre skogspartier. I Lunds kommun rinner Kävlingeån genom ett flackt, öppet, storskaligt jordbrukslandskap som bryts av med de värdefulla torr- och fuktängarna vid Flyinge. Fågellivet är rikt, särskilt vid mynningsöppna strandom-

råden, på strandängar och i våtmarker. Inom strandområdet finns få hindrande byggnader eller anläggningar och kortare delar av åstranden är iordningsställd för promenader och vandring. Service och anslutning med kollektivtrafik finns längs Kävlingeån.

Kävlingeån har en tilltalande och varierad landskapsbild med intresseväckande natur- och kulturvärden. Miljön är artrik med naturvärden som kan bestå även vid ökad besöksfrekvens. Längs med ån finns sammanhängande gröna stråk och vattenanknutna friluftaktiviteter som vandring, strövande, promenadstråk, badmöjligheter, kanotpaddling, naturupplevelser, kulturupplevelser, fritidsfiske och fågelskådning.

Kommentar

Kävlingeån har stor betydelse för de som bor i orterna i direkt anslutning till ån såväl som för övriga kommuninvånare. Boende i bland annat Lund har möjlighet att ta sig till Kävlingeån både med cykel, kollektivtrafik eller till fots. Området är av betydelse för hela regionen och kan utvecklas till ett regionalt stråk för friluftsliv och natur- och kulturupplevelser. Lunds kommun lägger stor vikt vid tillgänglig tätortsnära rekreation och kommer i samarbete med grannkommunerna, Kävlingeåns vattenråd och berörda markägare att fortsätta arbetet med att tillgängliggöra stråk för vandring och ridning längs ån.

FM10 Vomb och Klingavälsån

Vombsjön är en av Skånes bästa sjöar för fritidsfiske och det finns goda möjligheter till bad sommartid och skridskoåkning vintertid. Flera fågeltorn och utsiktsplattformar som underlättar fågelskådning finns inom riksintresseområdet. Eftersom Vombsjön och Klingavälsån är omgiven av flera mindre tätorter inom cykelavstånd har området en stor betydelse för det rörliga friluftslivet, särskilt med avseende på kulturhistoriska, botaniska och ornitologiska intressen. Området har även stort värde för skolelever och studenter. Området är lättillgängligt med bil och bussförbindelser finns. I anslutning till området finns möjligheter till övernattnings samt flera restauranger och kaféer.

Kommentar

Lunds kommun anser att det är när Vomb och Klingavälsån med närområde ses som en helhet som de största värdena kan identifieras. Inom strandskyddat område har kommunen en restriktiv hållning till nytillkommande bebyggelse och anläggningar. Bebyggelse som stödjer riksintresset ska dock kunna tillåtas. Etablering av vindkraftverk är olämpligt med hänsyn till Försvarets verksamhet, vilket bidrar positivt till säkerställande av riksintresset. För att förbättra förutsättningarna för friluftsliv och besöksnäring i regionen är det viktigt att, i samverkan med grannkommunerna, Kävlingeåns vattenråd och berörda markägare, utveckla tillgängligheten till Vombsjön och Klingavälsån genom cykelvägar och vandringsleder.

FM13 Romeleåsen med Skrylleområdet

Riksintresseområdet präglas av Sveriges sydligaste horst Romeleåsen med den framträdande Romeleklint 175 meter över havet. Landskapet är varierat med ålderdomliga fäladsmarker och vidsträckt ädellövskogsområden. Skrylleområdet är ett av de största rekreatiomsområdena i sydvästra Skåne och ett av södra Sveriges mest välbesökta friluftsområden med omkring 600.000 besökare per år. Stora skogsområden utgör kärnan i området men även åker- och betesmarker förekommer.

Kommentar

Vid framtida utveckling inom och i anslutning till riksintresseområdet bör stor hänsyn tas till utveckling av rekreatioms- och naturvärden. Jord- och skogsbruk inom och i anslutning till riksintresseområdet bör bedrivas på ett naturvårdsinriktat sätt. Befintliga anläggningar för friluftsliv samt Skåneleden bevaras, underhålls och utvecklas. Lämplighetsprovningar för ny bebyggelse sker med stor hänsyn till natur- och kulturmiljövärden. Det pågår ett arbete med en utvecklingsplan för Skrylleområdet då besöksstrycket redan idag är högt och förväntas öka ytterligare i takt med kommunens expansion.

Åtgärder, verksamheter och andra intressen som påtagligt kan skada områdets värden är särskilt bebyggelseexploatering och bullrande verksamheter. Negativ visuell

inverkan, framför allt på utblickarna från utsiktsplatserna Romeleklint och Billebjär, men även från andra delar av Romeleåsen, kan påtagligt skada områdets värden. Störande friluftaktiviteter i de mer orörda delarna av området kan skada värdena.

Potential finns att ytterligare utöka tillgängligheten till områdets besöksmål genom exempelvis bättre möjligheter att ta sig till området med kollektivtrafik. Utveckling av fler stråk för vandring och cykling mellan besöksmålen är möjlig.

FM14 Höje å från Genarp till Lomma

Höje å rinner genom ett intensivt brukat jordbrukslandskap i en del av Skåne som har ett högt exploateringstryck. Även om ån bitvis är svårtillgänglig, eftersom stränderna utgörs av åkermark, är strandstråket viktigt för landskapsökologin och har en stor potential för friluftsliv. Ett antal nyanlagda våtmarker har förbättrat de ekologiska värdena i ån och delar av åfåran har ett naturligt slingrande lopp. Dalgången karaktäriseras bitvis av betesmarker och odlingslandskap med mindre skogsdungar.

Kommentar

Vid framtida utveckling inom och i anslutning till riksintresseområdet bör stor hänsyn tas till utveckling av rekreatioms- och naturvärden i området. Höje å är en stor tillgång för lundabornas möjlighet till vardagsnära naturupplevelse och friluftsliv. Ett arbete med en fördjupning av översiktsplanen för Källby i sydvästra Lund pågår. Potential finns att ytterligare utöka tillgängligheten genom att enklare leder och anläggningar för friluftslivet utvecklas. Även attraktiviteten som kanotled kan stärkas.

Åtgärder, verksamheter och andra intressen som påtagligt kan skada områdets värden är särskilt hindrande bebyggelse och anläggningar i strandområdet. Försämring av vattenkvaliteten kan skada värdena.

Riksintresset bör inte förhindra avledning av dagvatten eller underhåll och drift av va-anläggningarna. Behövs fördröjning och rening av dagvatten innan det leds till Höje å är det av stor vikt att ytor lämpliga för dagvattenhantering kan skapas inom riksintresseområdet.

Höje å omfattas av strandskydd, bitvis utökat till 300 meter på land. Delar av området omfattas av landskapsbildsskydd (förordnande enligt 19 § dåvarande naturvårdslagen).

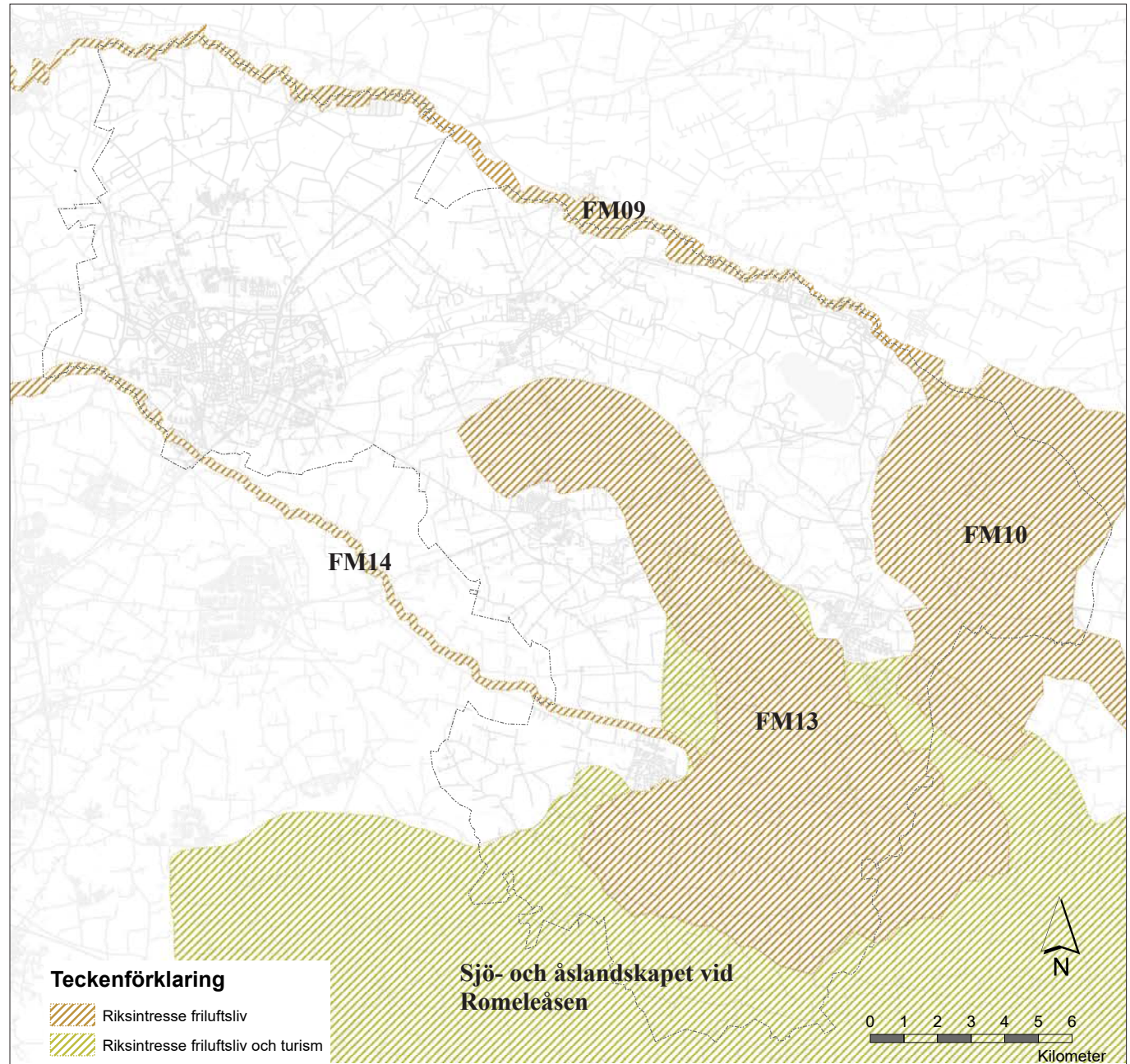
Sjö- och åslandskapet vid Romeleåsen i Skåne

Området finns i 4 kap, 2 §, miljöbalken som ett geografiskt utpekad riksintresse med hänsyn till natur- och kulturmiljövärdena samt friluftslivet. Skogs- och naturområdena inom Romeleåsen och i Sjölandskapet är de närmaste större sammanhängande områden som finns tillgängliga för friluftsliv, rekreation och naturupplevelser för mer än hälften av Skånes befolkning. Därför är områdets utveckling av regionalt och nationellt intresse.

Romeleås- och sjölandskapskommittén (RÅSK), som är en samarbetsplattform för kommunerna i området, har tagit fram ett förslag till strategi för att ge en samlad bedömning om förutsättningar för och möjligheter till utveckling inom Romeleås- och Sjölandskapet. Strategin är på remiss till kommuner och övriga berörda under våren 2018.

Kommentar

För att kunna verka för en framtidsinriktad utveckling av Romeleås- och Sjölandskapet är det viktigt att sträva efter att finna möjlighet till samexistens mellan friluftslivet och materialförsörjningen inom ramen för pågående täkt-verksamheter på Romeleåsen. Kommunen har en restriktiv hållning till etablering av ny täktverksamhet på Romeleåsen. Det är viktigt att stor hänsyn tas till natur- och kulturvärden och att en varsam vegetationsgestaltning utförs i kantzoner av brytningsområdena för att minimera negativ påverkan på landskapsbilden. Det är viktigt att säkerställa skydd och utveckling av de viktigaste natur- och kulturmiljövärdena i Romeleås- och sjölandskapet enligt kommunens strategi för grön infrastruktur. Skyddsformer som kan bli aktuella är kulturresevat, naturreservat, naturvårdsavtal, biotopskydd eller naturminne.

Teknisk försörjning

Förnybar energi

Detta avsnitt är en fördjupning av planstrategins *Minskat klimatavtryck* och innehåller en konkretisering av strategierna som presenteras där.

Att öka produktionen av förnybar energi är ett viktigt prioriterat samhällsintresse som går i linje med nationella och regionala klimat- och energimål. Lunds kommun har målsättningar att den lokala produktionen av el, värme och drivmedel från förnybara källor ska öka med 700 GWh till år 2020 jämfört med 2013. Den omställning som påbörjats inom transportsektorn till mer förnybart och mer eldrift visar att behovet av förnybar elproduktion kommer att öka ännu mer. Dock visar senaste uppföljningen av LundaEkoII att det är osäkert om målet kommer att kunna nås.

Vindkraft

Med anledning av det ökade behovet av el från förnybar energikälla är det ytterst viktigt att översiktsplanens förhållningssätt till vindkraft är tillåtande. Vikten av vindkraften som samhällsintresse har visat sig inte minst i rättspraxis under senare år. Bygglov är inte nödvändigt för vindkraftverk som har tillstånd enligt miljöbalken (stora verk och större samlingar av verk). Ansökan om tillstånd enligt miljöbalken prövas av länsstyrelsen och kräver tillstyrkan av kommunen. När kommunen ska fatta beslut om tillstyrkan grundas detta företrädesvis på de beskrivningar och ställningstaganden som finns i översiktsplanen och där olika områdens karaktärer, värden och intressen som är av vikt för kommunen beskrivs. I tillståndsprövningars avvägningar av intressekonflikter med vindkraftens etablering har generellt hälso- och säkerhetsaspekter ansetts ha större betydelse än exempelvis estetiska och kulturhistoriska värden. Till säkerhetsaspekterna hänförs bland annat gränsvärden för buller och skuggning vid bostäder viktiga naturområden för rekreation, samt skyddsavstånd för luftfart, kraftledning och fågel- och fladdermösshabitat.

Ställningstaganden

Ställningstagandena gäller storskaliga verk som kräver tillstånd eller anmälan enligt miljöbalken.

- Ökad elförsörjning och elproduktion från förnybara energikällor är ett mycket viktigt samhällsintresse. Lunds kommuns hållning till vindkraftsutbyggnad är därför positiv.
- För att säkra framtida behov av bostadsförsörjning bedöms områden för bebyggelseutbredning av tätorterna, som pekas ut i översiktsplanen, dock olämpliga för vindkraftsetablering.
- Vindkraftsetableringar bedöms också olämpliga i reservatsområden som behövs för framtida nationell infrastrukturutbyggnad. Strax utanför reservatsområdet kan dock vindkraftverk vara lämpliga.
- I övriga områden får vindkraftens etablering vägas i förhållande till motstående intressen och till de skyddsvärden som kan finnas på den specifika platsen, i enlighet med plan- och bygglagen och miljöbalken.

Solenergi

Med hjälp av solkraft kan lokal förnybar produktion av el och värme öka. Det är därför ytterst viktigt att kommunens förhållningssätt till solkraft är tillåtande, både vad gäller placering av solpaneler på tak såväl som i det öppna landskapet. Solkraft behövs för att täcka framtidens energibehov.

Både taklandskap och barmark fri från skuggverkan, under ljusa delen av året, kan producera både värme och el med hjälp av solkraft. Och solfångare kan vara ett viktigt komplement till värmevatten och tappvarmvatten, särskilt i bebyggelse utanför fjärrvärmeområdet. Solceller kan integreras i tak och fasader på byggnader. Storskaliga markplacerade solcellsanläggningar kan flyttas om marken behövs till annat. I de områden för bebyggelseutbredning av tätorterna, som pekas ut i översiktsplanen, kan till exem-

pel markplacerad solcellsetablering vara lämplig under en tid – till dess att området ska bebyggas. Detsamma gäller storskaliga solcellsetableringar i reservatsområden som behövs för framtida nationell infrastrukturutbyggnad. Men en förutsättning för etablering på sådana platser behöver vara att anläggningen är enkel att flytta, både ur tekniskt och juridiskt perspektiv.

Ställningstaganden till storskalig markplacerad solenergiproduktion

- Ökad elförsörjning och elproduktion från förnybara energikällor är av stort samhällsintresse. Lunds kommuns hållning till solkraftsetableringar är därför positiv.
- I samtliga ansökningar om storskaliga markplacerade solcellsetableringar ska etableringen vägas i förhållande till motstående intressen och till de skyddsvärden som kan finnas på den specifika platsen, i enlighet med plan- och bygglagen och miljöbalken.

Ställningstaganden till solenergianläggning på byggnader

- Uppmuntra och underlätta installation av solenergianläggningar på byggnader, både vid tillkommande bebyggelse och inom det befintliga beståndet, samt beakta solenergipotentialen i samband med detaljplanering.
- Solenergianläggningar ska dock placeras och utformas på ett sådant sätt att de är estetiskt tilltalande och tar hänsyn till arkitektoniska och eventuella kulturhistoriska värden som finns på byggnaden eller i dess direkta närhet.
- I samband med detaljplanering av framförallt nya områden ska potentialen för solenergi försöka optimeras genom placering, höjdsättning och takvinklar för byggnader.

Biogas

Biogas behövs som drivmedel men även till industriverksamheter. Biogasproduktion från restflöden har generellt mycket hög klimatnytta, eftersom biogasen kan ersätta fossila bränslen samtidigt som utsläpp av växthusgaser från avfallsprodukterna kan minska. Vid biogasproduktion uppkommer också en rötrest som kan användas som biogödsel i jordbruket. Restprodukter från jordbruket kan i sin tur användas till biogasproduktion. Biogas och naturgas distribueras i samma ledningsnät och på sikt bör naturgas fasas ut till förmån för biogas.

Ställningstagande

- Biogas bör främst framställas av matavfall, gödsel, halm och skörderester från jordbruket samt rester från skogsbruket, snarare än från odling av biobränslen som konkurrerar med produktion av livsmedel.

Fjärr- och spillvärme

Lund har ett väl utbyggt fjärrvärmenät och för att minska klimatbelastningen bör ny bebyggelse, där det är möjligt, främst tillkomma inom fjärrvärmeområdena för att göra fjärrvärmen konkurrenskraftig. Då kan fjärrvärmeunderlaget bibehållas trots energieffektiviseringar i befintlig bebyggelse. Fjärrvärmen i Lunds kommun har en låg klimatbelastning. El som uppvärmningsform av byggnader bör användas sparsamt, även om den är från förnybar energikälla, därför att elen behövs till så mycket annat i framtiden till exempel elektrifiering av transportsektorn.

Goda förutsättningar för fjärrvärmen skapas bland annat genom ökad täthet på bebyggelsen. För miljön och klimatet hade det också varit bra om fjärrvärmen byggdes ut till fler orter. Idag är fjärrvärmen utbyggd i Lunds stad, Dalby och Genarp. Örtoftaverket förser fjärrvärme, helt baserad på förnybar energikälla, till kommunen. Ett enskilt verk i Genarp försörjer Genarp separat från Krafringens nät i Lund/Dalby. Fjärrvärmen i kommunen är också sammanbyggd med Öresundskrafts fjärrvärmenät i nordvästra Skåne. Det finns också ett nät för fjärrkyla inom vissa delar i Lunds stad.

I Lund bör spillvärmens utnyttjas från ESS och MAX IV som värmeenergi till byggnader med mera. De årliga volymerna spillvärme kan täcka en femtedel av hela årsbehovet av värmeenergi i Lund-Lomma-Eslövs fjärrvärmenät. Spillvärmens från ESS och MAX IV kommer med olika temperaturnivåer, en del kommer som lågtempererad fjärrvärme. Den möter väl de behov som finns i dagens byggnadsstandard med lågenergihus, vilka inte behöver så hög fjärrvärmtemperatur för sitt låga värmebehov. Det kommer därutöver att finnas gott om värme som staden kan använda på olika kreativa sätt. Det är tekniskt möjligt att använda lågtempererad fjärrvärme för att värma gator och torg på vinterhalvåret. Värmen kan också användas till att öka komforten vid hållplatslägen, göra isfria gång- och cykelbanor, till att värma utomhuspooler eller värma uteserveringar året runt.

Ställningstaganden

- Uppmuntra att fler byggnader ansluts till fjärrvärme. Inom områden som har potential för fjärrvärme i framtiden, bör fördjupade studier av förutsättningarna för fjärrvärme göras.
- Främja utnyttjade av fjärrvärme genom att bygga tätt inom fjärrvärmenätet.
- Utanför fjärrvärmenätet bör det uppmuntras till särskilt energieffektiv byggnation som helst utnyttjar solenergi som tillskott till el- och/eller värmeförsörjningen i byggnaden.
- Stimulera innovativt utnyttjande och undersök möjligheterna till användning av spillvärmens i stadsutvecklingsprojekt i Lund.

Kraft- och gasledning

Kraftledning

Det går flera kraftledningar med olika styrkor genom kommunen. För högspända kraftledningar gäller skyddsavstånd på grund av att de skapar elektromagnetiska fält som människor inte ska utsättas för i allt för hög grad. Det finns också vissa regler gällande avstånd mellan kraftledning och mast eller vindkraftverk. Se även avsnittet *Risker med kraft- och gasledning* under Miljö, hälsa och säkerhet.

I Lund och Södra Sandby har utbyggnadsmöjligheterna påverkats av befintliga kraftledningsstråk. För att motverka detta har ett beslut tagits om att 400 kV-ledningen förbi Södra Sandby ska flyttas en bit bort från orten. Omdragningen planeras vara färdigställd senast år 2021. Det möjliggör för Södra Sandby att växa österut. Delar av kraftledningen som går förbi Lunds östra sida, med styrkan 130 kV, har även grävts ned för att möjliggöra bebyggelse bland annat i Brunnsög.

Kommunen arbetar i nuläget för att kraftledningen som går väster om Lund, med styrkan 130 kV, ska flyttas eller grävas ned. Detta skulle göra stor skillnad för möjligheten att utveckla och bygga ut områden i södra Lund där bland annat Källby är ett viktigt utbyggnadsområde för staden.

Befintliga kraftledningar, nya sträckningar och områden där kraftledningar har grävts ned finns markerade på tillhörande karta.

För att trygga elförsörjningen i södra Sverige finns Svenska Kraftnäts projekt Hansa PowerBridge som ansluter Hurva i Hörby kommun med Güstrow i Tyskland med en ny elförbindelse. Beräknad byggstart är 2023/2024.

Gasledning

Det går en naturgasledning längst landets västkust som är ansluten till Lund, Revingeby, Södra Sandby och Dalby. Naturgas används vanligtvis som bränsle inom industrin, för kraft- och fjärrvärmeproduktion, som fordonsbränsle och i hushållen. Naturgas är ett fossilt bränsle som därmed ska avvecklas. Det distribueras i ledningar som även distribuerar biogas, då de har samma kemiska uppbyggnad (metangas). Skillnaden är att de har olika ursprung.

Det finns alltid restriktionsområden kring gasledning, de restriktionsområden som är aktuella för kommunen finns redovisade i avsnittet *Risker med kraft- och gasledning* under Miljö, hälsa och säkerhet.

Ställningstaganden

- I områden aktuella för stadsutveckling ska kraftledningar flyttas eller grävas ner.
- Lunds kommun kommer att verka för att kraftledningen som går väster om Lund, med styrkan 130 kV, ska flyttas eller grävas ned.

Vattenförsörjning och avlopp

Lunds kommun förses främst med dricksvatten från sjöarna Bolmen i södra Småland och Vombsjön i östra Lund. Vattnet från Bolmen renas i Sydvattnens anläggning Ringsjöverket i Eslöv och förser sedan Lunds tätort, Stångby, Östra Odarslöv, Hardeberga, Flyingeby och delar av Södra Sandby med dricksvatten. Veberöd, Genarp, Dalby, Björns-
torp, Revinge och resterande delar av Södra Sandby får istället sitt vatten från Vombverket som ligger i anslutning till Vombsjön. I Skatteberga kommer dricksvattnet från en lokal grundvattenresurs och renas i ett lokalt vattenverk som ägs av VA SYD. Utöver detta, finns också fastighetsägare som tar sitt vatten ur egna brunnar som fastighetsägarna själv ansvarar för.

Lunds kommun har en vattenförsörjningsplan, antagen 2017, som syftar till att skapa en övergripande bild av samtliga vattenbehov som finns inom kommunen, oavsett ändamål, även om ett tydligt fokus ligger på just dricksvatten. Planen innehåller en beskrivning över både den allmänna och enskilda vattenförsörjningen, samt en översikt över grundvattenresurser i kommunen. Målsättningen med vattenförsörjningsplanen är att medverka till en tryggad, effektiv och hållbar vattenförsörjning i ett långsiktigt perspektiv, för alla i Lunds kommun.

I Lunds kommun är det VA SYD som är huvudman för den allmänna vattenförsörjningen och det är Miljöförvaltningen i Lunds kommun som ansvarar för tillsyn av de dricksvattenanläggningar som ligger inom kommungränserna.

I kommunen finns det ett vattenskyddsområde i kommunen som innefattar Vombfältets infiltrationsområde, brunnar och själva Vombsjön men inte sjöns tillrinningsområde. Sydvattnet påbörjade ett arbete med att uppdatera vattenskyddsområdet under 2016. Även grundvattenförekomster är viktiga ur ett vattenförsörjningsperspektiv. Grundvattenförekomster finns i Lunds kommun i stråk från nordväst till sydöst på var sida Romeleåsen. Att det finns ett vattenskyddsområde att ta hänsyn till kan påverka vilka verksamheter som tillåts att etablera sig i området. Det beror på att all förändrad markanvändning inom skyddsområdet ska bedömas utifrån kravet att grund- och

ytvattentäkter ska skyddas. Ett mark- eller vattenområde kan bli vattenskyddsområde till skydd för en grund- eller ytvattentillgång som utnyttjas eller kan antas komma att utnyttjas för vattentäkt. Yt- och grundvattenförekomster omfattas av miljökvalitetsnormer. Läs mer i avsnittet *Vattenkvalitet* under Miljö, hälsa och säkerhet.

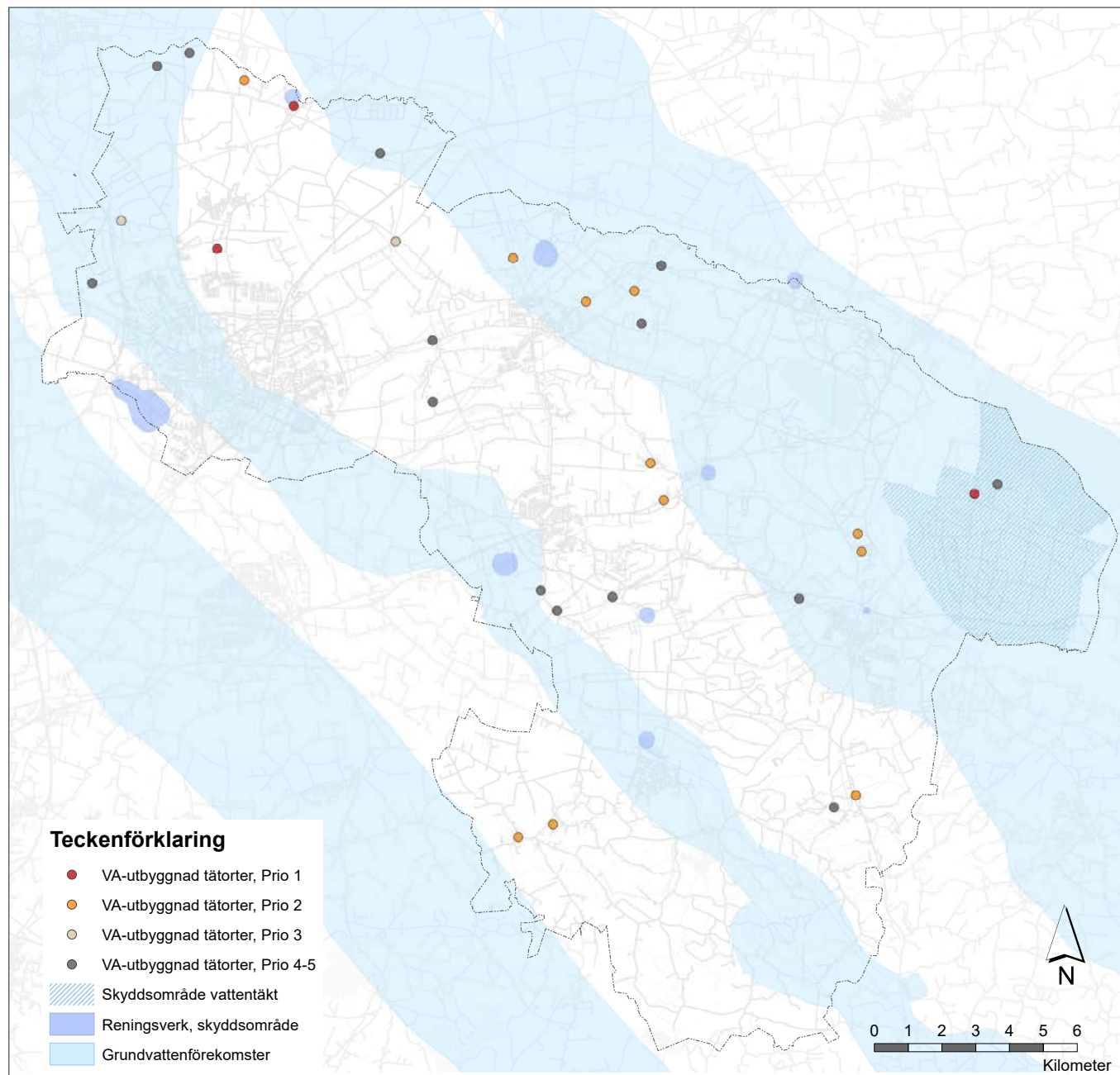
Framtida projekt och förändringar inom vattenförsörjningen och avlopp krävs för att kommunen ska kunna expandera och öka befolkningsmässigt enligt plan. I framtiden kommer vatten från Bolmen även att ledas till Vombverket för en mer driftsäker produktion. I övrigt krävs en del utbyggnadsprojekt av vatten- och avloppsledningar i samband med att kommunens tätorter expanderar. Det största projektet kommer vara i Brunns-
hög men vatten- och avloppsledningar ska också byggas ut i Råby där Lunds stad växer och i Stångby där en ökad kapacitet kommer att behövas i framtiden. Håstads by är även ett prioriterat område för utbyggnad av kommunalt dricksvatten.

Källby reningsverk når sitt kapacitetstak och en modernisering av verket krävs. Flytt av reningsverket planeras av VA-syd och dess ägarkommuner och inriktningsbeslut om flytt finns hos både VA syd och Lunds kommun. Omlokaliseringsplats studeras och utreds vidare i fortsatt planering.

Förutom den utbyggnad av VA-ledningsnätet som sker i samband med att staden och tätorterna växer så genomförs de VA-projekt som beslutats i Lunds VA-utbyggnadsplan (antagen 2015). Kommunens VA-utbyggnadsplans grundläggande syfte är att utreda kommunens skyldighet att utvidga verksamhetsområdet för vatten och avlopp, enligt *Vattentjänstlagen 6 §*. I lagens förarbeten nämns 20-30 fastigheter som en nedre gräns för när kommunens skyldighet inträder. Planen redovisar ett trettio-tal områden och prioriterar kommunens åtgärder. Syftet är också att krav ska ställas på enskilda avlopp i de områden där utbyggnadsskyldighet ej bedöms föreligga.

Ställningstaganden

- Yt- och grundvattenförekomster ska skyddas mot åtgärder som kan skada möjligheterna för dricksvattenproduktion nu och i framtiden.
- Kommunen ska verka för att ett uppdaterat vattenskyddsområde skapas för Vombsjön inklusive infiltrationsanläggningen på Vombfältet, samt att etablera lämpligt skydd för befintliga allmänna grundvattentäkter i kommunen.
- Reningsverket i Källby flyttas, men en pumpstation med visst mindre skyddsavstånd kommer att krävas istället.
- Inom de bebyggelseområden som är prioriterade högst i VA-utbyggnadsplanen (1-3) bör inte nyproduktion av bostäder beviljas innan utbyggnaden av kommunalt vatten och/eller avlopp är genomförd. Detta för att inte fastighetsägare ska investera i enskilda vatten- och avloppslösningar som onyttiggörs när kommunalt VA finns på plats.
- Kommunen ska vara restriktiv till att ge bygglov som kan innebära fler enskilda avlopp eller högre belastning på de enskilda avloppen på de fastigheter som finns i områden som behandlas i VA-utbyggnadsplanen men som inte bedömts falla inom ramen för kommunens skyldighet att ordna vatten och avlopp. Framförallt gäller detta samlad bebyggelse med strax under 20 fastigheter, då detta kan ses som ungefärlig gräns för när antalet fastigheter gör att kommunens skyldighet att lösa VA-frågorna träder in.
- Vid bebyggelsekompletteringar i områden utanför verksamhetsområde för allmän VA-försörjning och som ej ingår i utbyggnadsplanerna i VA-utbyggnadsplanen samt riskerar att överskrida gräns för krav på allmän VA-anläggning ska ärendet remitteras till VA-huvudmannen (VA SYD).

Dagvatten

Detta är en fördjupning av strategierna i avsnittet *En starkt grön infrastruktur* i planstrategin för att stärka målbilden *Det gröna Lund*.

Förutsättningarna för de befintliga dagvattensystemen håller på att förändras. Flödena till systemen ökar, dels på grund av en allt mer hårdgjord stad, dels på grund av kraftigare nederbörd till följd av klimatförändringar. Det ställs även hårdare krav på innehållet i dagvattnet för att recipienterna ska kunna uppnå god status. För att möta dessa krav måste det befintliga dagvattensystemet uppdateras och nya lösningar implementeras i den befintliga bebyggelsestrukturen.

Målet är att allt dagvatten ska hanteras på ett hållbart sätt. Vilken typ av anläggning som är mest hållbar skiljer sig däremot åt mellan olika delar av Lund. På vissa ställen är stora end-of-pipe anläggningar (dagvattendammar vid ledningarnas mynning) mest hållbara, medan det på andra ställen rör sig om mindre lokala åtgärder. Ibland krävs en kombination av dessa lösningar. Fler nya dammar tillkommer för att förbättra dagvattenhanteringen, t.ex. planeras en damm uppströms Rinnebäcksravinen vid befintligt dagvattenutlopp. Det är viktigt att inte bygga bort möjligheten till fler dagvattendammar.

Målsättningen för dagvattenhanteringen är att vattnet ska ha sådan kvalitet, och rinna med sådant flöde, att det förbättrar tillståndet i recipienten. En del föroreningar i dagvatten kan bero på en specifik källa, till exempel högrafikerade vägar, konstgräsplaner och förorenande verksamheter, men mycket av föroreningarna i dagvatten härrör från diffusa källor som byggnadsmaterial. Arbetet med förebyggande åtgärder, det vill säga att se till att föroreningarna inte hamnar i dagvattnet, är minst lika viktig som frågan kring hur föroreningarna i dagvattnet ska hanteras.

Ställningstagandena har utformats som dels generella som gäller för hela kommunen och dels några specifika som utgår från behoven i respektive avrinningsområde för

dagvattnet inom Lunds stad. I all planering är det viktigt att ta hänsyn till *Dagvattenplan för Lunds kommun* och *Åtgärdsplan för hantering av dagvatten i befintlig stadsmiljö – Lunds stad* där det finns förslag på specifika åtgärder. Åtgärdsplaner för övriga orter är ännu inte framtagna.

Generella ställningstaganden

- Det ska avsättas mark för att kunna genomföra en hållbar dagvattenhantering.
- Det ska avsättas resurser till hållbar dagvattenhantering, både i anläggnings- och i driftskedet.
- Vid utformning av allmän platsmark och kommunens kvartersmark ska det alltid göras en bedömning om det är möjligt att hantera dagvattnet lokalt.
- Privata aktörer och fastighetsägare ska uppmuntras att bidra till en hållbar dagvattenhantering.
- Markresurser som är strategiskt viktiga för att bidra till god vattenkvalitet eller fördröjning ska inte exploateras på annat sätt.
- Dagvattenflöden reduceras och regleras så tidigt som möjligt i systemet så att belastning på ledningsnät och recipienter begränsas. En exploatering eller förtätning får därmed inte medföra försämrade dagvattenproblem för omgivningen.
- Dagvattnet synliggörs som en positiv resurs i stadsbyggandet med avseende på estetik, rekreation, lek, pedagogik, biologisk mångfald, och andra naturvärden.
- Om det inte går att genomföra dagvattenhantering inom eller i anslutning till projektområdet ska andra åtgärder vidtas i avrinningsområdet i syfte att minska belastningen på recipienten.
- I första hand ska det förhindras att föroreningar uppstår. De föroreningar som ändå uppstår ska hanteras så nära källan som möjligt.
- Kommunen ska verka för att större verksamheter som kan orsaka föroreningar till dagvattnet ska rena dagvattnet lokalt innan det släpps ut till det allmänna dagvattensystemet.

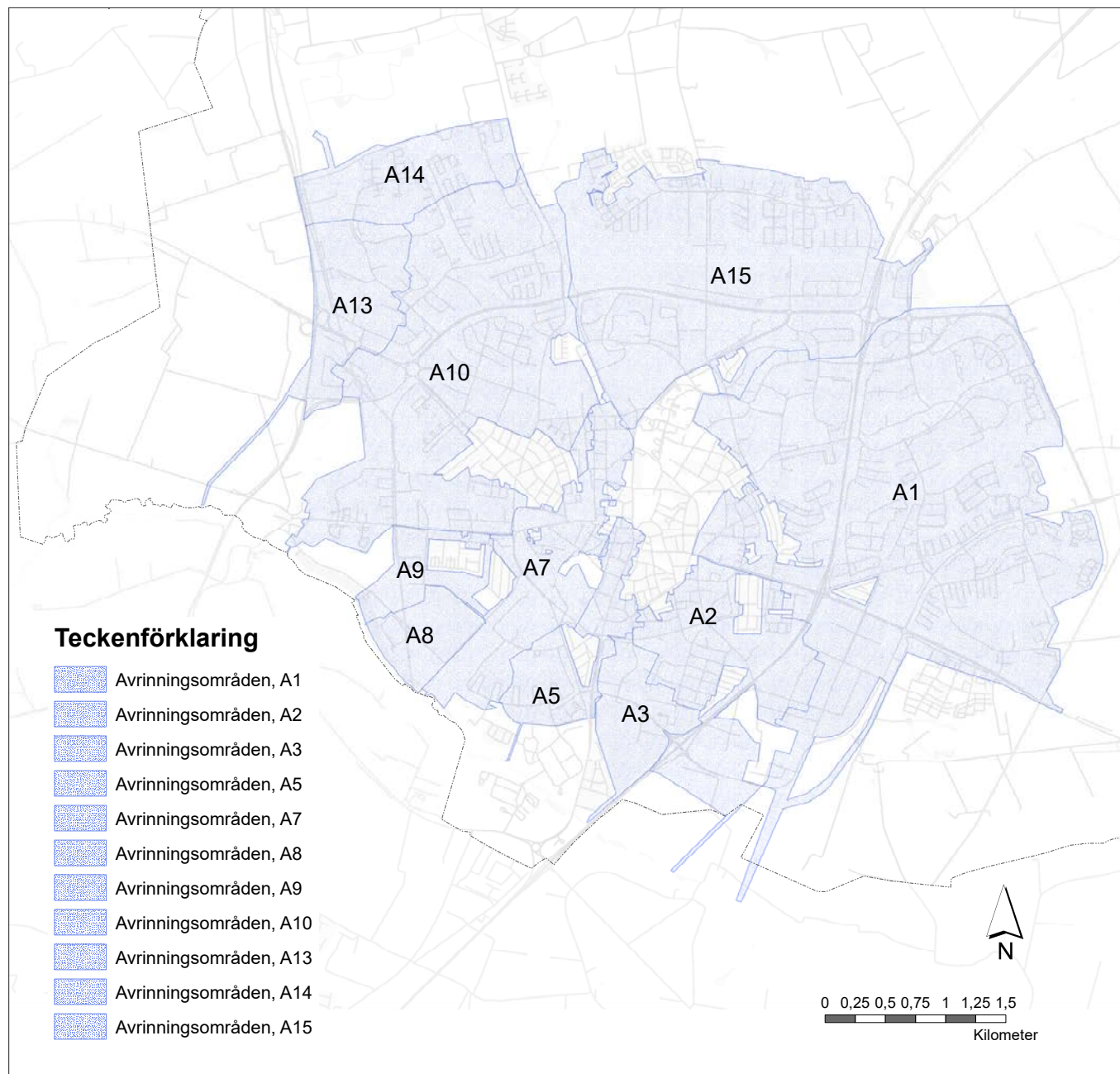
- I samband med stadsomvandlingar ska lokala anläggningar för att rena vägdagvatten från de mer trafikbelastade vägarna anordnas, med hänsyn till recipientens miljötillstånd.
- Med hänsyn till recipientens miljötillstånd råder restriktion mot fasad- och takmaterial som kan förorena dagvattnet, tex bly-, zink- och kopparplåt, i all byggnation i kommunen med hänvisning till de allmänna hänsynsreglerna (2 kap, MB). Vetenskapligt bevisade och väl beprövade tekniska skyddslösningar eller reningsanordningar för dagvattnet från ytor av sådana material ska i annat fall installeras.

Specifika ställningstaganden

Öster (A1), Nilstorp och planetstaden (A2) och Järnåkra och centrala staden (A3)

Förutom de generella ställningstagandena gäller följande:

- Dagvattensituationen är svår framförallt vid utloppen. Det krävs därmed att dagvattenåtgärder vidtas på både allmän platsmark och kvartersmark, jämte normalt uppgraderande av det befintliga dagvattennätet, då utredning visar att det är svårt att lösa markfrågan för större end-of-pipe-lösning med fler dagvattendammar och öppna system söder om Råbylund.
- Alla kommunala grönytor inom området är viktiga för dagvattenhanteringen. Hårdgöring dvs förtätning på grönytor inom området ska därmed undvikas om det inte ligger intill ett starkt kollektivtrafikstråk eller stadsutvecklingsnod. Och i sådana fall ska exploateringen kompensera och förbättra tillståndet med dagvattenhanteringen för området som helhet.

Kartan redovisar ej de minsta avrinningsområdena A4, A6, A11, A12 och A16 eftersom de p.g.a. sin storlek saknar strategisk betydelse.

Avfall

Avfall som resurs, återvinning och återbruk

Med växande befolkning ökar även avfallsmängden. Det är en utmaning att minska avfallet. Mycket av det som anses vara avfall kan dock användas som resurs återigen. I kommunens avfallsplan som gäller 2016-2020 beskrivs den lagstiftade avfallshierarkin som är gemensam för hela EU. Där är första prioritet att förebygga uppkomsten av avfall och att genom detta minska människans miljöpåverkan. Det avfall som ändå uppstår ska i första hand återbrukas, i andra hand återvinnas och i tredje hand användas för energiutvinning. Det som inte kan tas tillvara på något annat sätt får deponeras. Lunds kommun ligger i framkant när det kommer till både återvinning och utsorterat matavfall men mängden avfall kan alltid minskas. En viktig åtgärd för att minska avfallet är att minska konsumtionen av varor. Kommunen har via sitt renhållningsbolag en effektiv hämtning av sorterat material och hushållsavfall som inte omfattas av producentansvar för vidare behandling vid SYSAV:s anläggning vid Spilleberg i Malmö.

I avfallsplanen finns även tre fokusområden med tillhörande effektmål. Fokusområdena är hållbar konsumtion för minskade avfallsmängder, hållbar källsortering med ökad återvinning och hållbar hantering för en renare miljö. Kommunens planering kan bidra till att effektmålen uppfylls genom att avfallsfrågor blir en del av planprocessen. Till exempel kan kommunen uppmuntra och anlägga pedagogiska sopsorteringsstationer, placera de lättillgängligt, och uppmuntra bytes-, reparations- och låneplatsers etablering. Hållbar hantering av avfall ska vara tillgänglig för alla som bor, verkar i och besöker Lunds kommun. Det kan realiseras genom vardagsnära och tillgänglig sortering av avfall i bostaden, i kvarteret, i stadsrum, på arbetsplatser och verksamhetsområden, samt möjligheter att ta sig till större återvinningscentraler utan bil och att utformningen i både bostadsnära miljörum och avfallscentraler gör det lätt att sortera rätt. Det är också viktigt att ta hänsyn till avfallshantering i arbetet med förtätning eftersom det kan innebära en större belastning av de redan existerande avfallssystemen.

Eventuella nyetableringar av större återvinningscentraler eller omlastningsstationer som kan komma att behövas i framtiden hänvisas till de arbetsplats- eller verksamhetsområdena som finns markerade i markanvändningskartan.

Överblivna jordmassor vid exploatering

Den växande staden och de tillhörande förtättningsprojekten leder till stora jordmassor grävs upp, i vissa fall förorenade jordmassor från exploateringsområden och i vissa fall odlingsbar matjord från områden där orter expanderat. I första hand ska jordmassorna omhändertas och omplaceras inom det aktuella projektet. Kommunen stävar mot att i andra hand återvinna avfallet som skapas under byggprojekt i anläggningsändamål. Detta kan till exempel vara övertäckning av nedlagda deponier, skapandet av höjder i rekreationssyfte eller uppförandet av bullervallar i bullerdrabbade områden. I tredje hand bör schaktmassor skickas till en teknisk anläggning. I nuläget är det svårt att lokalt ta hand om den goda jorden som tas upp eftersom kommunen saknar en lämplig terminal att lämna den på.

Ställningstaganden

- Kommunen ska verka för kretsloppsanpassning av samhällets resursanvändning. I planeringen ska det skapas plats och möjligheter till anläggningar som stärker möjligheten till ägodelande, reparation och återbruk av saker.
- Kommunen ska i planeringen möjliggöra ett effektivt avfallshanteringssystem och en bekväm sortering av avfall i människors vardagsnära omgivning.
- Nyetableringar av större återvinningscentraler eller omlastningsstationer för avfallshantering ges i första hand plats i arbetsplats- eller verksamhetsområden.
- Exploateringar ska planeras så att mängden överblivna jordmassor minimeras.
- Jordmassor ska i första hand tas om hand på egen mark i det enskilda byggprojektet och i andra hand användas i anläggningsändamål på andra platser i kommunen, under förutsättning att jordmassorna är lämpliga för avsett ändamål.

Informationsteknik

Att ha tillgång till internet blir allt viktigare. På grund av den kraftigt ökande digitaliseringen och att fler och fler vardagliga tjänster blir kopplade till internet kan en avsaknad av internettillgång bli väldigt begränsande och problematiskt för individen. Därför är det viktigt att kommunen arbetar för att alla kommunens invånare ska få tillgång till internet. Att ha tillgång till snabbt och välfungerande internet blir också allt viktigare i arbetslivet, för näringslivet samt för besökare.

Region Skåne har en bredbandsstrategi som sträcker sig mellan 2012 och 2020. Där presenteras flera målsättningar och strategier för regionen. Målsättningarna är satta till 2020 och innefattar att 95 % av Skånes hushåll och arbetsplatser ska ha tillgång till bredband med hastigheten 100 Mbit/s, att 100 % av alla offentliga verksamheter ska ha tillgång till 100 Mbit/s, att all bredbandsutbyggnad ska ske genom öppna och konkurrensneutrala nät och att IT-infrastrukturen ska ha hög säkerhet och redundans. Tanken är att satsningen på bredband ska bidra till att öka regionens och kommunernas tillväxt, bärkraft, balans och attraktionskraft.

I Lunds kommun finns det en bredbandsstrategi som på en övergripande nivå slår fast hur kommunen ska agera i frågor om digital infrastruktur. Kommunen har antagit samma målbild som presenteras i Region Skånes bredbandsstrategi. För att kunna uppfylla den har framförallt målet om att 95 % av hushållen respektive arbetsplatserna ska ha tillgång till 100 Mbit/s år 2020 utretts. För de övriga målen har bedömningen gjorts att de kommer att uppfyllas om de inte redan gjort det. För att uppfylla det förstnämnda målet ska koordineringen av bredbandsfrågor förbättras i kommunen, en studie över kostnaderna av att nå målet har tagits fram och billigare byggmetoder för att underlätta förläggning ska tas fram. Läs mer om bredbandsstrategin (antagen av kommunstyrelsen 2016-04-06) på www.lund.se/oplasmer.

På ungefär 190 platser runt om i kommunen finns öppet wifi som kan användas av alla. Det skapar tillgång till internet för både besökare och de som inte har någon möjlighet att ha uppkoppling hemma.

Ställningstaganden

- Kommunen ska verka för att bredbandsutbyggnaden fortsätter för att nå målet om att 95 % av hushållen respektive arbetsplatserna ska ha tillgång till 100 Mbit/s år 2020.
- I samband med stadsutveckling ska behov av digital infrastruktur beaktas.
- Kommunen ska verka för en fortsatt utbyggnad av öppet wifi.
- Kommunen ska verka för att ny och befintlig digital infrastruktur inte begränsar den ökande användningen av digitala tjänster.

Miljö, hälsa och säkerhet

Riskhänsyn

När en kris eller katastrof inträffar i en kommun, är det kommunledningen som bär det yttersta ansvaret för krishantering. Kommunen har även en övergripande krisledningsplan för extraordinära händelser och ansvarar för beredskapsplanering utfall en kris skulle inträffa. En kris definieras som en händelse som kan störa samhällets funktion eller äventyra befolkningens livsmiljö eller livsvillkor. Alla förvaltningar i Lunds kommun har individuella krisberedskapsplaner för verksamheten där det beskrivs hur förvaltningen ska organiseras i en kris. Med jämna mellanrum genomförs en risk- och sårbarhetsanalys i kommunen som beskriver kommunens förmåga inom krisberedskap. Den senaste analysen genomfördes 2015 och visar att förmågan stärktes betydligt mellan 2005 och 2015. Enligt den så kan kommunen i stor utsträckning upprätthålla den samhällsviktiga verksamheten under en extraordinär händelse.

Under hösten 2015 konstaterade Försvarsutskottet att det säkerhetspolitiska läget och konsekvenserna av ett förändrat klimat kräver mer fokus på enskildas ansvar och krisberedskap. Flera studier visar att majoriteten av Sveriges befolkning är dåligt förberedda på en situation där, till exempel, vatten, värme och el saknas. Därför startade Myndigheten för samhällskydd och beredskap tillsammans med ett antal kommuner i Sverige, ett projekt som heter Krisberedskapsveckan. I och med detta har informationsmaterial om krisberedskap tagits fram vilket kan hittas på Lunds kommuns hemsida.

Inom samhällsplaneringen kan man arbeta för att minska de negativa konsekvenserna av en eventuell kris. Ett exempel på detta är hur markanvändningen runt om transportvägar för farligt gods kan anpassas så att eventuella olyckor drabbar färre människor. På det här viset kan man minska samhällets sårbarhet och öka säkerheten i kommunen. Inom kommungränserna finns även flera samhällsviktiga funktioner som måste fungera för att vi inte ska hamna i krissituationer, eller för att kunna hantera

eventuella kriser. Exempel på detta är energi- och vattenförsörjning men också sjukvård, större transportleder, vägar för utryckningsfordon, finansiella tjänster och informationskällor som kan sprida information till allmänheten. Under ett långvarigt krisläge blir också jordbruksmarken avgörande ur ett samhällsförsörjningsperspektiv. För att minska samhällets sårbarhet bör kommunen sträva mot att inte samlokalisera flera samhällsviktiga verksamheter och sträva efter att de inte placeras nära riskkällor så som farliga verksamheter.

Ställningstaganden

- Kommunen ska verka för att ett vidare arbete om risk och säkerhet i den fysiska samhällsplaneringen tas fram tillsammans med berörda myndigheter.
- Lunds kommun ska sträva efter att farliga verksamheter, miljöfarliga verksamheter och riskkällor inte ska placeras nära samhällsviktiga verksamheter och vice versa.
- Generellt ska planeringsinriktningen vara att okänslig markanvändning lokaliseras närmast riskfyllda verksamheter och farligt godsleder.

Översvämning

Detta avsnitt utgör en fördjupning av avsnittet *En stärkt grön infrastruktur* i planstrategin och är en del av kommunens arbete med klimatanpassning och förebyggande åtgärder mot översvämning.

Klimatet håller på att förändras. Både antalet dagar med kraftig nederbörd och mängden nederbörd kommer att öka. Skyfall, i synnerhet över tätbebyggt område, kan orsaka kraftiga översvämningar. Dessa översvämningar behöver inte nödvändigtvis utgöra ett problem. Problem uppstår när vattnet orsakar risk för liv och hälsa, påverkar samhällsviktiga funktioner och kommunikationer eller ger upphov till ekonomiska värdeförluster. För att Lunds kommun ska kunna anpassa sig till ett förändrat klimat med fler och kraftigare skyfall behöver översiktsplanen innehålla riktlinjer för hur byggnation och markanvändning ska anpassas till det förändrade klimatet.

Ansvar för att klimatanpassa ny och befintlig bebyggelse fördelas mellan stat, kommun och fastighetsägare. Staten har ett lagstiftningsansvar och ett samordningsansvar mellan olika myndigheter. Kommunerna har, enligt Plan och bygglagen (PBL 2010:900), ansvaret för att ny bebyggelse lokaliseras till lämplig mark med hänsyn till bland annat risken för olyckor som ras, skred eller översvämning och erosion. Kommunen har även, enligt Lagen om skydd mot olyckor (LSO 2003:778), ansvar för att vidta förebyggande åtgärder mot olyckor för att skydda människors liv och hälsa samt egendom och miljön. Kommunerna har dock enligt lag ingen skyldighet att skydda befintlig bebyggelse. Ansvar för att skydda fastigheter ligger istället på fastighetsägaren.

VA SYD har i samverkan med Lunds kommun utarbetat ett förslag till översvämningssplan inom ramen för projektet "Lunds vatten". Översvämningssplanen beskriver framtida förväntade översvämningsscenarier i kommunen samt ger förslag på strategier för att minimera skador. Som ett viktigt kunskapsunderlag till översvämningssplanen togs en översvämningsskartering (DHI, 2016) fram för kommunens större tätorter. Avsnittets tillhörande kartor visar det maximala vattendjupet vid ett 100-årsregn med klimatkraftfaktor 1,3. Regnmängden, som baseras på historiska data, multipliceras med en klimatkraftfaktor som representerar förändringar orsakade av mänsklig miljöpåverkan. Det betyder att dagens 100-årsregn därmed blir både kraftigare och inträffar oftare, vart 77:de år, istället för vart 100:de, i framtiden.

Inom samtliga nya bebyggelseområden och förtätningsprojekt är översvämningssrisker och översvämningssplanen en viktig planeringsförutsättning. Eftersom arbetet med att anpassa tätorterna i Lunds kommun till ett förändrat klimat kommer att ta lång tid måste åtgärder prioriteras så att de störningar som ger störst konsekvenser hanteras först. Översvämningssplanen föreslår följande prioriteringsordning:

1. Samhällsviktig verksamhet och bebyggelse där det finns risk för människors liv.

2. Vägnät och stråk som behövs för räddningstjänstens framkomlighet.

3. Bebyggelse där monetära skador orsakade av skyfall drabbar många människor.

Ett åtgärdsprogram ska tas fram som visar på vad som faktiskt ska göras för att minimera riskerna med översvämning. Enligt översvämningssplanen ska det tas fram senast 2019. Åtgärder studeras vidare både för att säkra befintlig bebyggelse, men också för förtättnings- och exploateringsprojekt av ny mark. Dessutom behöver nya översvämningsskarteringar kontinuerligt tas fram alltefter som tätorterna utvecklas.

Översvämningsskarteringen visar att hur effekterna av ett 100-årsregn skiljer sig mellan kommunens olika tätorter. I Lunds stad uppstår i princip två större översvämningssråk där vattendjup kan förväntas överstiga 0,5 meter vid 100-årsregn.

1. Översvämningssråk från Norra Kyrkogården via Lund C till Värpinge.

2. Översvämningssråk från Mårtensstorget åt sydost mot Krafringens huvudkontor på Stampelyckan.

Utöver dessa huvudstråk finns även ett antal mindre områden med beräknade stora vattendjup såsom viadukter och vissa grönytor. För mindre och medelstora vägar mellan E22 och väg 11 är översvämningssriskerna små.

I Södra Sandby kan ett antal huvudstråk med förhöjd översvämningssrisk noteras, bl.a. i området kring Sularpsbäcken.

För Dalby är problemen begränsade med enstaka mindre områden med förhöjd översvämningssrisk.

För Veberöd, Idala och Genarp har två beräkningsfall tagits fram eftersom det till stor del är genomsläppliga jordar i området. I områden med genomsläppliga jordar är översvämningssriskerna små. I områden med tätare jordar bildas tydliga översvämningssråk där vatten rinner och blir stående. Erfarenheterna visar dock att det förekommer översvämningar redan vid måttliga regn, till exempel

i Veberöd, varför genomsläppligheten troligen varierar i stor grad. För att med större säkerhet kunna förutsäga vilka översvämningssrisker som finns i ett specifikt område krävs fördjupade studier och modelleringar där man tar hänsyn till de varierande geologiska förutsättningarna.

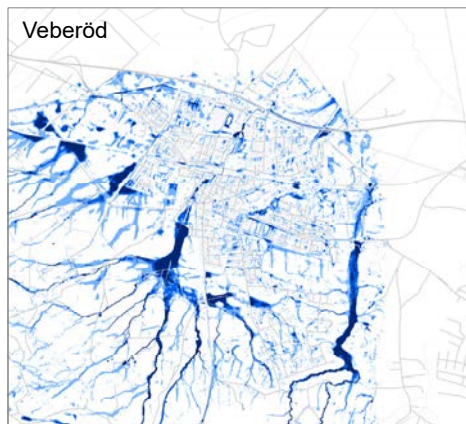
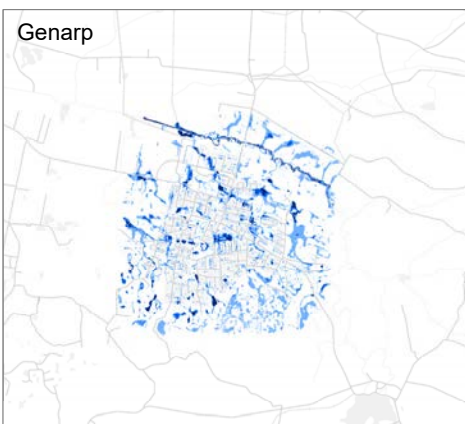
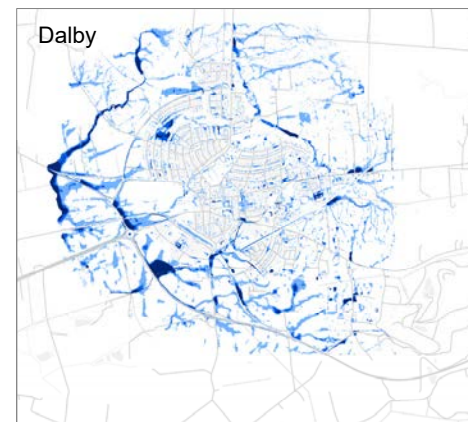
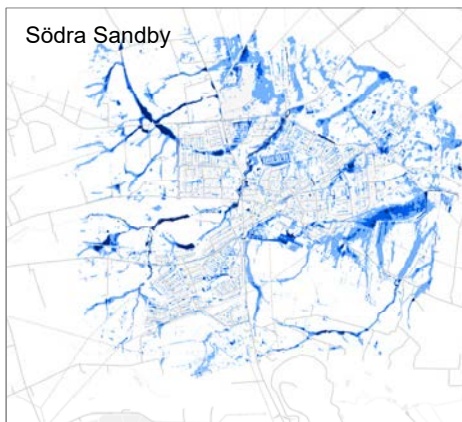
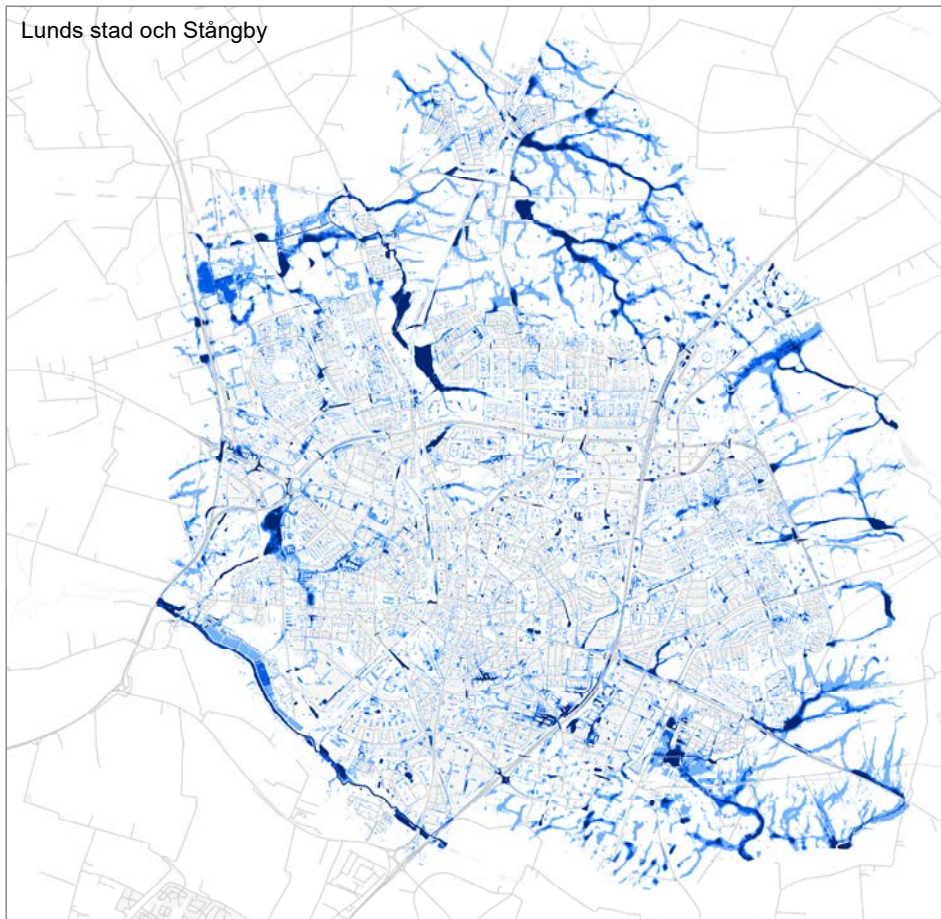
Att ett vattendrag svämmer över är en naturlig företeelse som kommunen och exploitörer behöver ta hänsyn till i den fysiska planeringen genom att undvika att placera byggnader, känslig infrastruktur eller andra anläggningar känsliga för vatten och av ekonomiskt värde inom vattendragens översvämningssområden. Både Veberödsbäcken och Sularpsbäcken översvämmas regelbundet vid regn, i synnerhet i de södra delarna där det kommer in mycket vatten från kringliggande åkermark, med konsekvenser för bebyggelsen kring åarna. Risken att Höje å skadar befintlig känslig bebyggelse i Lund är relativt liten inom dagens bebyggelseutbredning, men vid planering för den nya stadsdelen Källby i sydvästra delen av Lunds stad är översvämningssrisker en viktig planeringsförutsättning. Det är viktigt att successivt sträva efter att skapa en ökad buffrande förmåga uppströms avrinningsområdena dels för dagvattensystemen i Lunds stad och övriga tätorter, dels för ytavrinningen av jordbruks- och åkerlandskapet, för att minska översvämningssriskerna nedströms Höje å i Lomma, samt för att minska mängden föroreningar som når vattendragen.

I eller i anslutning till utbyggnadsområdena föreslagna i planen finns ytor som kommer att behöva avsättas för att ta hand om översvämningssvatten eller dagvatten. Större sådana återfinns i området Fredenstorp och i norra Värpinge vid Rinnebäcksravinen.

Nya byggnader och hårdgjorda ytor bör ej föreslås i eller i anslutning till de ytor som översvämmas, enligt översvämningsskarteringen (DHI, 2016), eller i de större översvämningssråken som leder vattnet vid skyfall. Om så ändå sker ska projektet inte bara säkra sin egen byggnation. Ny bebyggelse ska inte heller försämra eller skapa översvämningssproblematik på annan plats. Det ska istället alltid eftersträvas att i samband med planläggning förbättra tätortens förmåga att fördröja vatten vid skyfall.

Ställningstaganden

- Åtgärder för att minimera skador från skyfall ska hanteras så att de störningar som påverkar samhällsviktiga funktioner hanteras med högst prioritet. De störningar som ger störst konsekvenser ska hanteras först. Människors säkerhet ska alltid prioriteras framför monetära värden.
- Planläggning för ny bebyggelse ska inte försämra eller skapa översvämningssproblematik på annan plats. Det ska istället alltid eftersträvas att i samband med planläggning förbättra tätortens förmåga att fördröja vatten vid skyfall.
- Den gröna infrastrukturen ska utformas med förhöjd vattenbuffrande förmåga enligt principerna för utformning som presenteras i avsnittet *Grönområden och blå-gröna huvudstråk* under Grön infrastruktur och ekosystemtjänster.
- De naturliga översvämningssområdena kring Veberödsbäcken, Sularpsbäcken och Höje å ska beaktas vid planläggning och är inte lämpliga för bebyggelse utan att åtgärder tas.
- Samhällsviktiga funktioner, och tillgängligheten till och från dessa, ska säkras mot och kunna klara av ett 100-årsregn med klimatfaktor.
- Ny bebyggelse på ej tidigare exploaterad mark ska säkras mot ett 100-årsregn med klimatfaktor.
- Förtättningsbebyggelse ska alltid säkras mot minst ett 50-årsregn med klimatfaktor.
- Befintlig bebyggelse ska skyddas till så hög nivå som anses rimligt i förhållande till konsekvenser och kostnader.

Teckenförklaring

Maxvattendjup, 100årsregn

<VÄRDE>

- ≡ 0.1 - 0.3 m - Besvärande framkomlighet
- ≡ 0.3 - 0.5 m - ej möjligt att ta sig fram med motorfordon. Risk för stor skada
- ≡ > 0.5 m - Stora materiella skador, risk för hälsa och liv

0 1 2 3 4 kilometer

Erosion

I kommunens planläggning ska bebyggelse lokaliseras till mark som är lämpad för ändamålet med hänsyn till människors hälsa och säkerhet samt risken för olyckor, översvämning och erosion. Det är viktigt att risker kopplade till översvämning, ras, skred och erosion uppmärksammas tidigt i planprocessen för att säkerställa den efterföljande bebyggelsens lämplighet.

I Lunds kommun finns det några stränder till vattendrag och sjöar som har klassats att ha potentiellt hög eroderbarhet. Det är stränderna till är Höje å, Kävlingeån, Vombsjön och de sydöstra delarna av Krankesjön. Klassificeringarna har utförts av Statens Geotekniska Institut (SGI) och Sveriges Geologiska Undersökning (SGU). Analyserna har baserats på strändernas dokumenterade jordartstyper och landskapets topografiska egenskaper. Analyserna visar inte om stränderna faktiskt eroderar utan visar istället på strändernas förutsättningar för erosion. Det som avgör om det sker en erosion är flera faktorer, så som strömmar, vegetation eller marklutning.

Söder om Veberöd finns lokal erosion och flera ravinbildningar som skapats i isälvs- och svämsediment. Det är något som måste tas i hänsyn vid eventuella förändringar av markanvändningen på platsen.

En karta där alla aktuella stränder och raviner visas finns att hitta på *Sveriges Geologiska Undersöknings karttjänst*.

Ställningstagande

- Risker kopplade till ras, skred och erosion ska uppmärksammas vid planläggning och lovgivning.

Radon

Radon är näst efter tobaksrökning den vanligaste orsaken till lungcancer. Enligt Boverkets rekommendationer och de lokala miljömålen bör radonhalten i luften i bostäder, förskolor och skolor inte överstiga 200 kBq/m³. I nya bostäder är inläckage från marken och med vattnet de huvudsakliga källorna till radon i inomhusluften. I äldre bostäder kan istället byggnadsmaterial, så som blå

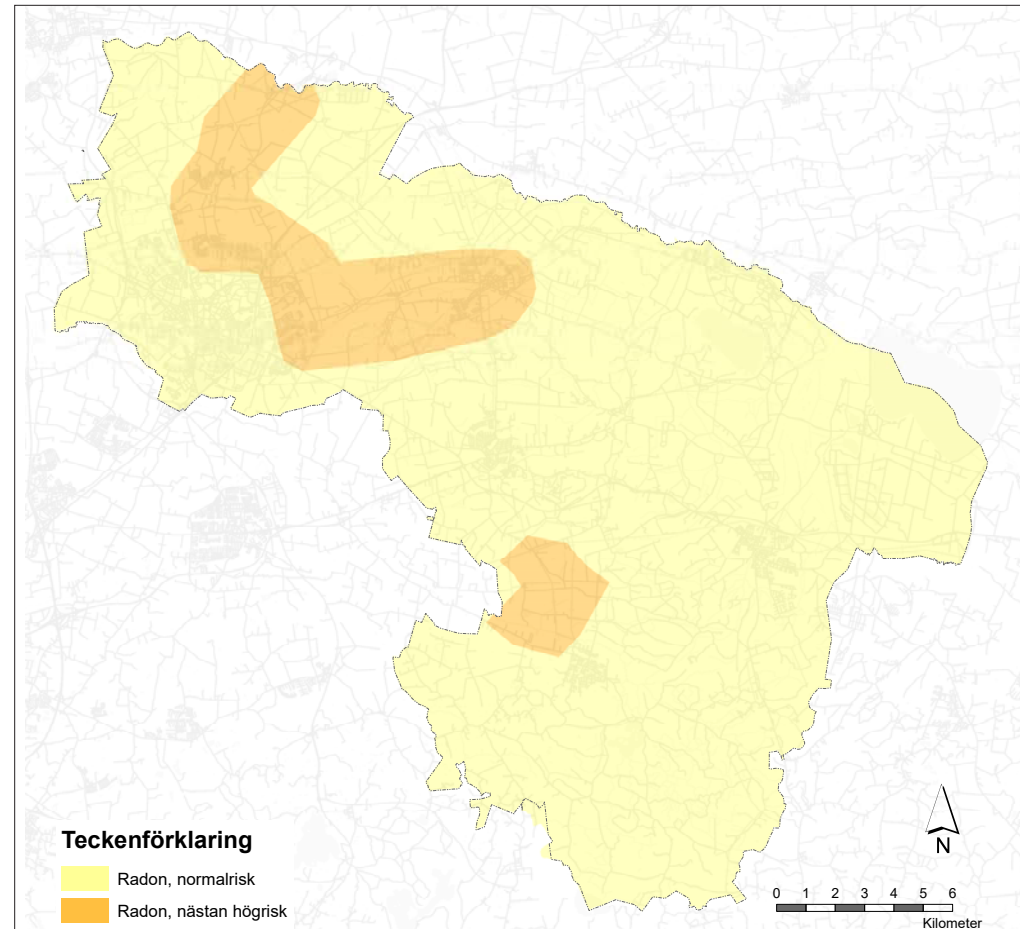
lättbetong, bidra till en ökad radonhalt i inomhusluften. I kommunen finns inga sammanhängande högriskområden (markradonhalter högre än 40 kBq/m³). År 1990 sammanställdes en karta över markradonhalterna i kommunen. Sedan dess har flera lokala mätningar genomförts utan att den översiktliga kartläggningen har kompletterats. Under den översiktliga kartläggningen uppmättes de högsta radonhalterna inom ett område från Södra Sandby västerut över östra och nordöstra Lund samt Stångby till Håstad. Markradonhalten i detta område klassificeras som nästan högriskmark (25-40 kBq/m³) och liknande markradonhalter återfinns i ett mindre område längs Höje å nordväst om Genarp och väster om Björnstorp. I övriga

delar av kommunen ligger halterna oftast i intervallet 10-25 kBq/m³, det klassificeras som normalriskmark.

I samband med detaljplaner och byggsamråd ska kommunen säkerställa att nya hus på normalriskmark och nästan högriskmark byggs radonskyddat. Om misstankar finns om att marken lokalt kan vara högriskmark ska ytterligare mätningar göras eller så ska husen byggas radonsäkert.

Ställningstagande

- Markradonfrågan ska uppmärksammas vid planläggning och lovgivning.

Förorenad mark

Olika verksamheter har under lång tid gett upphov till förorening av mark- och vattenområden. Arbeta med förorenade områden inkluderas i miljömålet som syftar till att Sverige ska ha en giftfri miljö. Att ta hänsyn till markens tidigare användning är en viktig uppgift inom samhällsplaneringen. Det gör man för att spridning av föroreningar och exponering till människor ska undvikas. I områden som expanderar och exploateras blir det särskilt viktigt att prioritera eventuella efterbehandlingsåtgärder.

Hantering av frågor om förorenade områden regleras i miljöbalkens tionde kapitel. Bestämmelserna utgår från att förorenaren ska betala. Skyldighet att avhjälpa olägenheterna kvarstår tills de upphör. Ansvar kan utkrävas om den miljöfarliga verksamheten pågått efter 30 juni 1969 och om verkningarna av verksamheten ännu pågick när miljöbalken trädde i kraft. Ansvarig för efterbehandling är i första hand verksamhetsutövaren, men också en entreprenör eller till och med markägaren, kan i särskilda fall åläggas ett kostnadsansvar. För områden med avslutad verksamhet före 1969 och områden där inte någon ansvarig kan knytas till verksamheten, kan statlig finansiering övervägas, efter prioritering av länsstyrelsen.

Inventering och riskklassificering av förorenad mark följer en metod som kallas MIFO (Metodik för Inventering av Förorenade Områden), framtagen av Naturvårdsverket. Det är en inventering av historisk och nuvarande markanvändning där områden som kan vara förorenade identifieras. Därmed visar det inte några definitiva fakta utan det är istället material att utgå från för att sen undersöka vidare. Enligt inventeringen bedöms identifierade områden tillhöra riskklass 1-4, där riskklass 1 anger högst risk för markförorening. Riskklassningen görs utifrån en sammanvägning av föroreningarnas farlighet, föroreningsnivå, spridningsförutsättningar (områdets geologi, hydrogeologi och kemiska markegenskaper), känslighet och skyddsvärde. Man utreder de potentiellt förorenade områdena och vidtar eventuella åtgärder i takt med att det sker förändringar av markanvändningen på platsen.

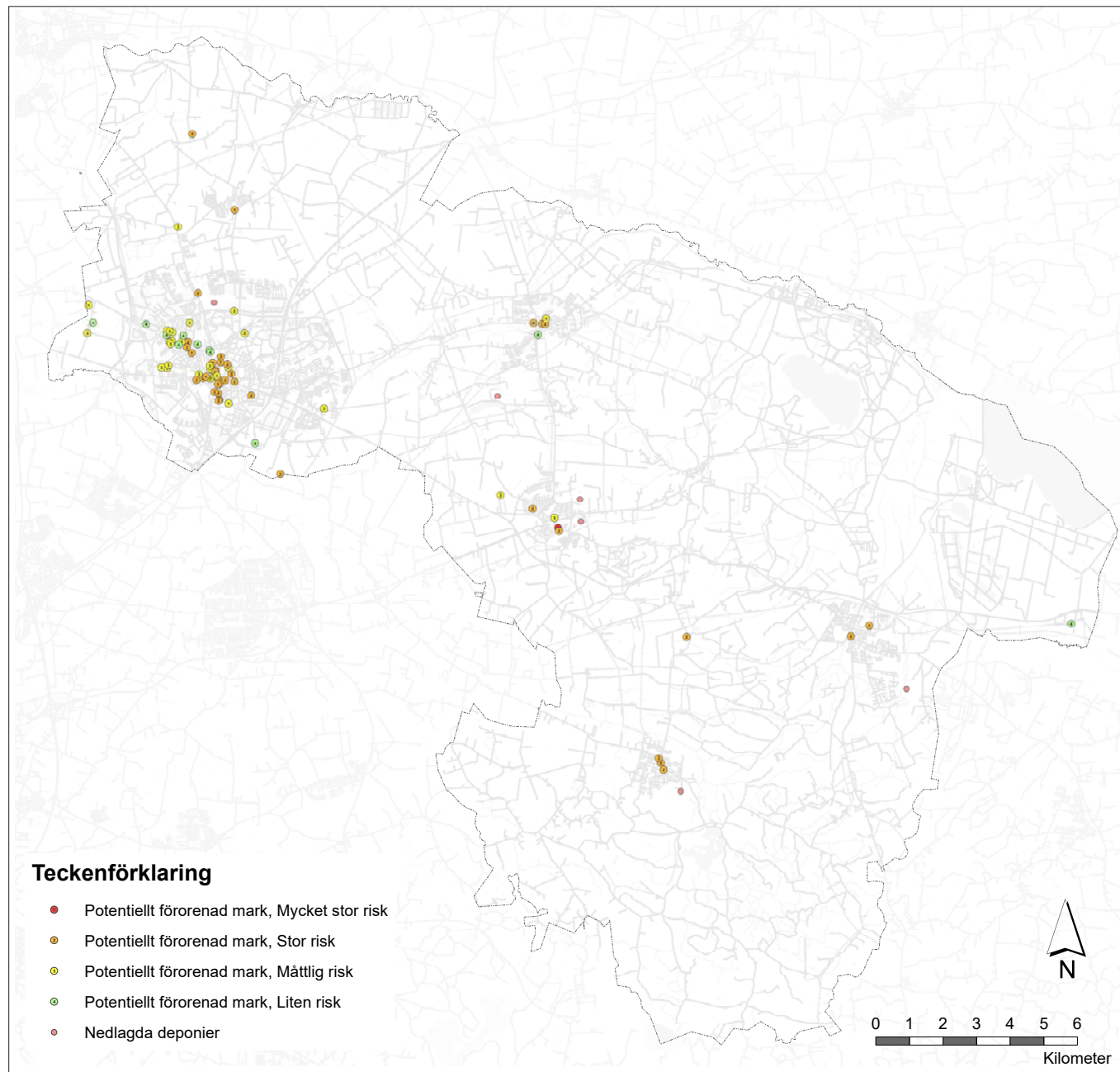
Länsstyrelsen har klassificerat en av fastigheterna i kommunen i högsta riskklassen, fastigheten Dammen 3 i Dalby där det har legat en kemtvätt som läckt ut klorerande lösningsmedel. Lunds kommun har gjort en utredning av detta ärende och åtgärder ska vidtas. I Dalby finns i övrigt ett par verkstadsindustrier som ligger på potentiellt förorenad mark.

Lunds stad innanför vallarna bör som helhet uppmärksammas avseende markföroreningar. I de centrala delarna av Lunds tätort och kring den södra delen av centralstationen finns, enligt MIFO-inventeringen, ett antal fastigheter som har stor eller måttlig risk för att vara förorenade. Det finns också ett band av potentiellt förorenade områden kring Öresundsvägen i Västerbro. Under arbetet med utvecklingen av Västerbro kommer eventuella föroreningar hanteras och åtgärdas i den mån som behövs. I de östra delarna av Stångby finns stora markytor med en potentiellt stor risk för att vara förorenade, markytorna ligger i samband med industriområdet Stångby-Jonsgård. I centrala Södra Sandby finns ett antal fastigheter som är potentiellt förorenade, det rör sig främst om nya och gamla bensinmackar och verkstadsindustrier. I Genarp och Veberöd finns några fastigheter som har en stor risk för markföroreningar, se tillhörande karta. För att få reda på fler detaljer om de individuella fastigheterna kan man vända sig till kommunens Miljöförvaltning.

Utsläpp från industrier i Sverige kan idag hållas under kontroll och omfattande föroreningar i industriernas närområden undvikas, tack vare flera decenniers miljöarbete. Miljöproblemen idag förorsakas främst av konsumtionen av olika produkter, då kemiska ämnen sprids diffust i miljön, samt vid spridningen i avfallsledet. Hantering av förorenade jordar som grävs upp i samband med exploatering finns att läsa om i avsnittet *Avfall* under Teknisk försörjning.

Ställningstagande

- Förorenade markytor ska hanteras och åtgärdas i samband med exploatering av befintliga områden.

Luftkvalitet

Bra luftkvalitet och få luftföroreningar bidrar till både miljön och människors hälsa. Luftföroreningar kan orsaka sjukdomar och förkorta livslängden för de människor som är mest drabbade. Det kan även bidra till bland annat försurning, övergödning och klimatförändringar. De främsta källorna till olika luftföroreningar är vägtrafik, industri- och energiproduktion, maskiner inom entreprenadverksamhet, skogs- och jordbruksmaskiner och vedeldning. Även damning från byggverksamheter och resuspension från hårdgjorda ytor så som vägar bidrar till luftföroreningar.

För att skydda miljön och människors hälsa och uppfylla krav ställda av EU, har regeringen med tagit fram miljö kvalitetsnormer som ska följas vid planläggning. Miljö kvalitetsnormerna är kopplade till Miljöbalken kap. 5 och innehåller normer för utomhusluft och luftkvalitet där gränsvärden för olika hälsofarliga ämnen sätts upp som visar vad som är *godtagbart* för människors hälsa. De listade ämnena är kvävedioxid och kväveoxider, kolmonoxid, svaveldioxid, partiklar (PM10 och PM2,5), ozon, bensen, arsenik, bens(a)pyren, nickel, bly och kadmium. Av normerna är de för kvävedioxid och partiklar (PM10) vanligtvis svårast att följa. Kväveoxider är giftiga och irriterar luftvägarna och slemhinnor. Tillsammans med organiska föreningar och solljus medverkar kväveoxider till bildandet av marknära ozon. Vid förhöjda halter ger ozon irritation och effekter på lungfunktionen. Mätningar för skånska kommuner har utförts av Skånes Luftvårdsförbund i samarbete med Malmö Stad och finns redovisade i rapporten *Luftkvalitet med fokus på kvävedioxid och partiklar PM10 i Skånes kommuner – 2014*. I Lunds kommun hålls luftkvaliteten inom miljö kvalitetsnormerna för samtliga ämnen. Gränsvärdena har överskridits vid enstaka tillfällen, men ligger inom tillåtna antal överskridanden.

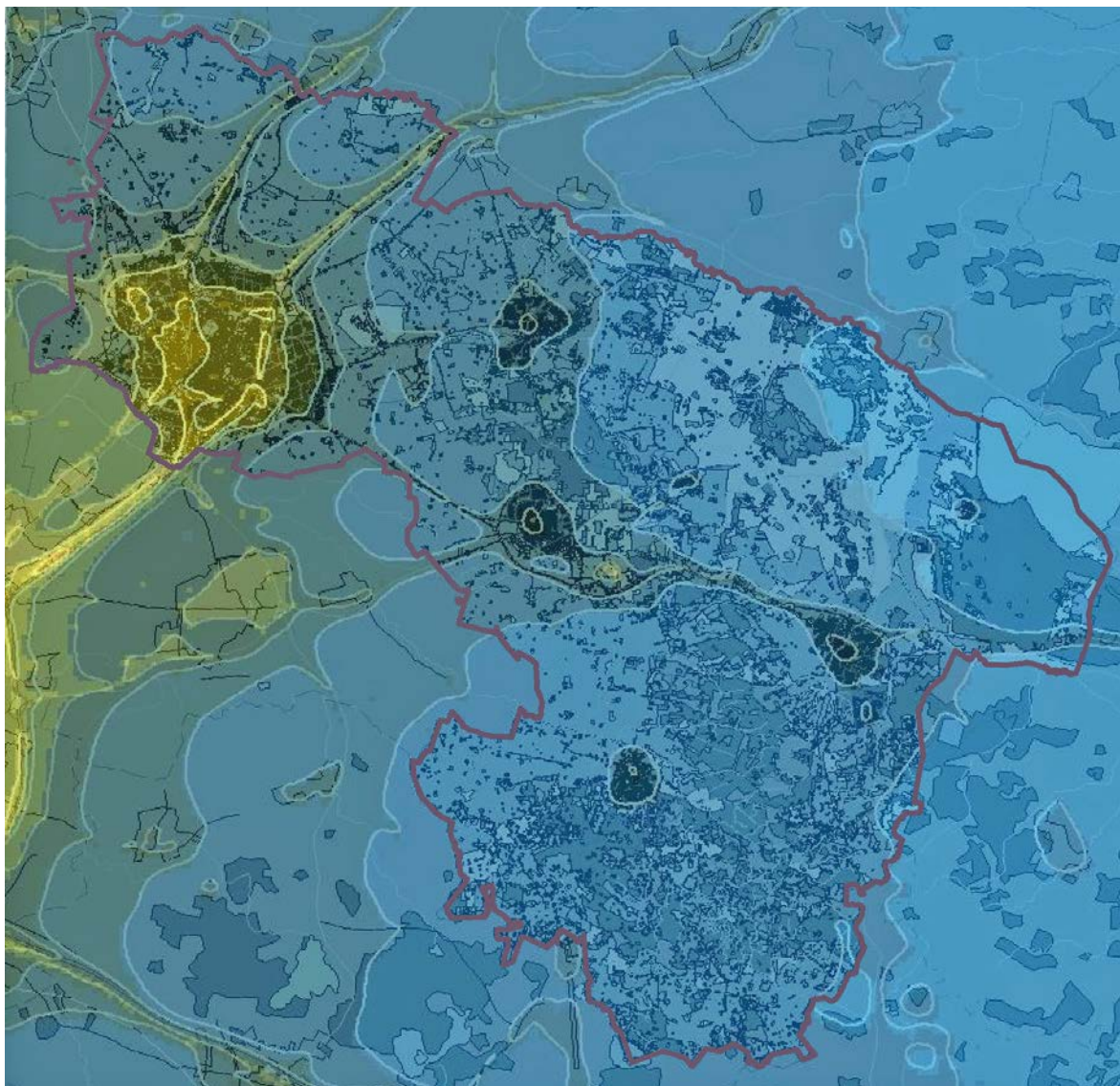
Utöver miljö kvalitetsnormerna finns nationella miljömål satta av regeringen. Dessa bör eftersträvas för att uppnå en god luftkvalitet. Samma mål återfinns i kommunens lokala program för ekologisk hållbar utveckling, Lunda-Eko II. I nuläget når inte Lunds kommun miljömålen för luftkvalitet för något av ämnena men en strävan mot att

uppfylla målen kommer finnas i det framtida planarbetet. Från kartan som presenteras i *Luftkvalitet med fokus på kvävedioxid och partiklar PM10 i Skånes kommuner – 2014* går det att utläsa ett antal platser där luftkvaliteten är sämre. De områden som, enligt kartan, har förhöjda kvävedioxidhalter är främst längst med E22, området runt Rudeboksvägen och Flintyxan i Gunnesbo, delar av Ringvägen, området vid Lunds centralstation och delar av Prästvägen som går mellan Gastelyckan och Råbylund. Utöver detta finns ett mindre område i Önneslöv, Dalby, som har förhöjda värden för kvävedioxid. För partikel-nivåer gäller generellt samma områden som för kvävedioxid men områden i Igelösa och Revingeby tillkommer.

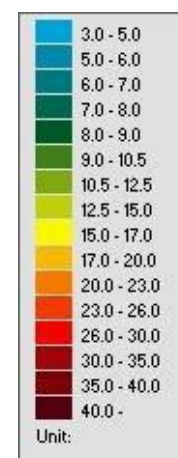
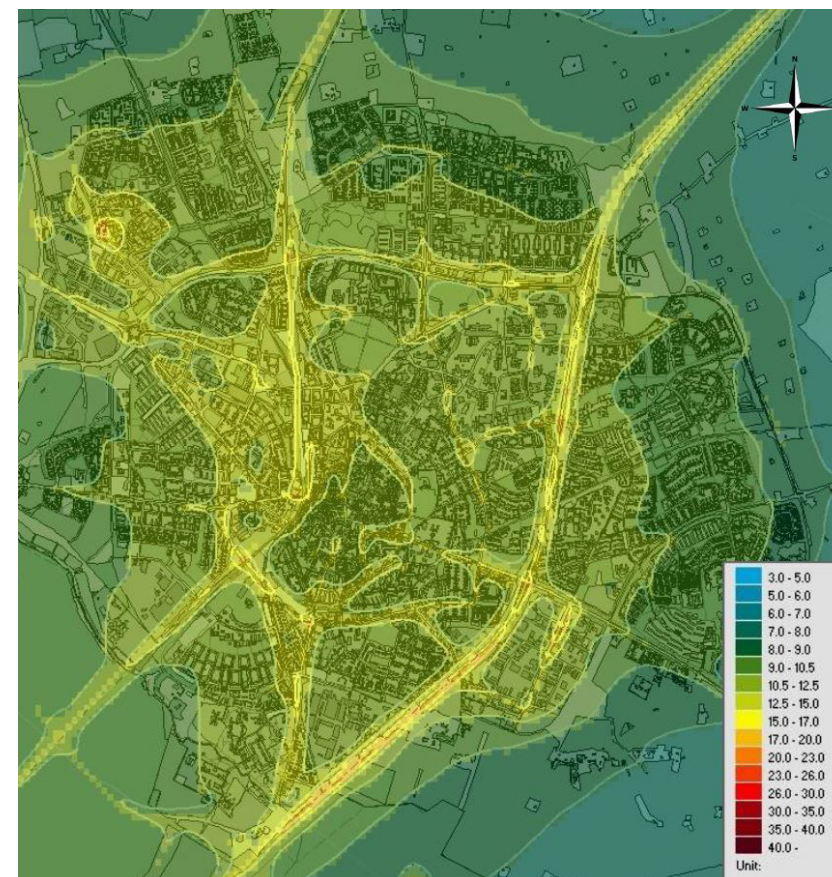
De befintliga mätstationerna i Lund fyller funktionen att ge en översiktlig bild av luftsituationen i staden för kontroll enligt EU:s luftdirektiv. Ytterligare modelleringar av luftsituationen samt mätningar kan göras för att utreda påverkan av kvävedioxidhalter samt partiklar PM10 men även andra partikelstorlekar. Särskild uppmärksamhet bör riktas till områden där det finns indikationer på sämre luftkvalitet samt områden nära eller i anslutning till större vägar där utsläppen är större, så som runt E22 och Norra Ringen. Om förtätningar eller väsentlig ombyggnad av trafikstrukturen är planerade nära en motorväg eller huvudled kan mer noggranna mätningar göras på plats. Stadsomvandling kan medföra helt nya eller ökade trafikflöden och förändringar i luftkvalitet. I planeringen kan man därför göra modelleringar av luftsituationen för att bedöma den framtida påverkan på luftkvalitet en stadsomvandling har. Det mest effektiva sättet att förbättra luftkvaliteten i kommunen är att angripa källan och den källa som är lättast att påverka inom planeringen är vägtrafiken.

Ställningstaganden

- Arbeta aktivt för att förbättra luftkvalitet genom åtgärder som både dämpar konsekvenserna av luftföroreningar samt minskar föroreningarna från dess källor.
- Särskild uppmärksamhet bör riktas till områden där det finns indikationer på dålig luftkvalitet samt områden nära eller i anslutning till större vägar där utsläppen är större.

Beräknade årsmedelvärden av kvävedioxid i Lund kommun, enhet $\mu\text{g}/\text{m}^3$. Gränsen för miljömålet för kvävedioxid är $20 \mu\text{g}/\text{m}^3$. (Källa: Skånes Luftvårdsförbund, Malmö Stad. (2014) *Luftkvalitet med fokus på kvävedioxid och partiklar PM10 i Skånes kommuner – 2014.*)

Vattenkvalitet

Det finns flera miljömål som berör vattenkvaliteten i Lunds kommuns sjöar och vattendrag. I kommunen gäller både nationella och lokala miljömål som ska strävas efter att uppnå. Det aktuella lokala miljömålet kommer från LundaEko II och berör den kemiska och ekologiska statusen i kommunens ytvattenförekomster, målet är satt efter de miljökvalitetsnormer som finns för vatten. De nationella miljömålen i området är *"Ingen övergödning"* och *"Levande sjöar och vattendrag"*. Dessa mål är inte juridiskt bindande men utgår ifrån miljökvalitetsnormerna som måste uppnås inom en viss tidsperiod.

Större sjöar och vattendrag i kommunen omfattas av miljökvalitetsnormerna. I nuläget uppnår Lunds kommun varken kraven för miljömålen eller miljökvalitetsnormerna. Enligt kommunens sjö- och vattendragsplan kommer det vara i stort sett omöjligt att uppnå miljömålen om inte de praktiska, administrativa och ekonomiska möjligheterna för att genomföra åtgärder förbättras avsevärt. Det här beror, till stora delar, på ekonomiska begränsningar och den marknadsekonomiska pressen på jordbruksbranschen. De områden som är berörda av vattenförörensningar visas i tillhörande karta, där är det främst den ekologiska statusen som behöver förbättras, den kemiska statusen är redan god.

För att kunna uppnå målen är det viktigt att alla verksamheter ska hantera sin egen belastning på miljön och att varje åtgärd ses som ett litet men viktigt steg i rätt riktning. De åtgärder som kommunen kan genomföra är att använda sig av miljökvalitetsnormerna som verktyg i arbetet med planprocesser. Det går också väl ihop med genomförandet av kommunernas åtgärder i Vattenmyndighetens åtgärdsprogram. Lunds kommun kan även agera aktivt genom att arbeta för att fysiska åtgärder ska genomföras där kommunen är fastighetsägare. Lunds kommuns miljöproblem i sjöar- och vattendrag kan inte lösas enbart inom kommunen utan förutsätter ett brett samarbete mellan många olika aktörer inom avrinningsområdena.

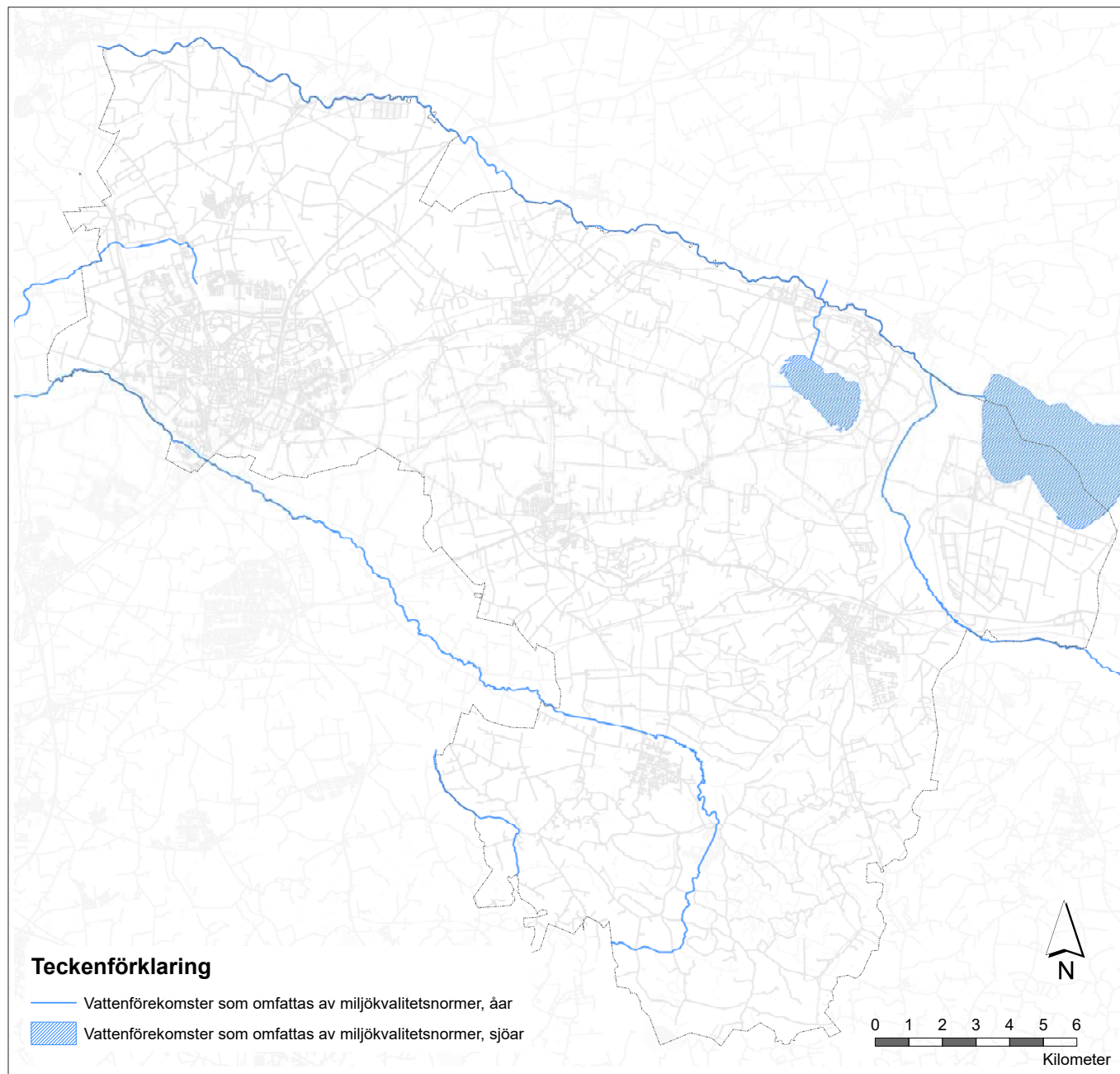
Flera vattenvårdsprojekt finns sedan tidigare inom avrinningsområdena. Bland annat Kävlingeån har en lång historia av vattenvårdsarbete. Kävlingeåns vattenvårdsförbund var en av de första vattenorganisationerna i landet och den moderna fiskevården i Sverige hade sin vagg i Håstad mölla vid Kävlingeån. I båda avrinningsområdena finns även en lång tradition av mellankommunala samarbeten kring vattenvård inom Höjeå- och Kävlingeåprojekten. 2010 startade vattenråden i både Höje å och Kävlingeån och båda vattenråden ses nu som föregångare i landet med en för vattenråd komplett verksamhet. Höjeå- och Kävlingeåprojektet har visat att det går att genomföra fysiska åtgärder i stor skala och att det går att åstadkomma förbättringar, men projekten visar också att miljöproblemen är så stora att det krävs ännu större insatser om målen ska nås.

Då dagvattenkvaliteten har stor påverkan på vattendragens och sjöarnas ekologiska status kan stadsomvandling med nya hårdgjorda ytor och förändringar i trafikflöden orsaka förändringar i vattenkvaliteten. I planeringen kan man göra modelleringar av vattensituationen för att bedöma den framtida påverkan på vattenkvaliteten en stadsomvandling har. Något som kan förbättra situationen i kommunens sjöar och vattendrag är de satsningar på grön infrastruktur som planeras i kommunen. Grön infrastruktur kan bidra genom att hantera, buffra och till och med rena vatten innan det rinner ut i vattendragen. Det är även viktigt att skydda befintliga våtmarker då de utgör naturliga och välfungerande näringsfällor, där många förorenande och övergödande ämnen fångas upp. Anläggning av nya våtmarksområden är ett viktigt verktyg för rening av både avloppsvatten och dagvatten.

Även grundvattenförekomster omfattas av miljökvalitetsnormerna. Särskild hänsyn bör tas till vattenkvalitet och grundvattenbildning i inströmningsområden till grundvattenförekomster eftersom förorensningar i dessa områden löper störst risk att förorena grundvattnet. Läs mer i avsnittet *Vattenförsörjning och avlopp* under Teknisk försörjning.

Ställningstaganden

- Lunds kommun ska aktivt verka för en förbättring av vattenkvaliteten i kommunens sjöar och vattendrag.
- Kommunen ska aktivt verka för grundvatten av god kvalitet.
- Kommunen ska använda miljökvalitetsnormerna för vattenkvalitet som verktyg i arbetet med planprocesser och arbeta aktivt för att fysiska åtgärder ska genomföras där kommunen är fastighetsägare.
- Kommunen ska fortsätta att engagera sig i vattenvårdsarbete inom ramen för Höje å- och Kävlingeåns vattenråd.

Buller

Forskning visar att buller påverkar människors hälsa negativt genom påverkan av uppmärksamhet, sömn, vila, prestationsförmåga och inlärning. Det kan också skapa stress och det finns visade samband mellan hjärtkärlsjukdomar och långvarig exponering för trafikbuller. Därför är det viktigt att buller tas i hänsyn vid planeringen av staden. Det som främst skapar buller och störningar är vägtrafik, spårtrafik, flygplatser, vissa industrier och militära verksamheter. I Lunds kommun är de berörda industrierna reglerade genom svensk miljölagstiftning och särskilda villkor som gör att de inte är relevanta för kommunens bulleranalys. Därmed är det vägtrafiken, järnvägen och skjutbanorna vid Revingehed som är de främsta skaparna av buller i Lunds kommun. De grus- och stentäkter som finns inom kommungränserna skapar också bullerstörningar, läs mer om detta i avsnittet om miljöstörande verksamheter. Just nu arbetar Naturvårdsverket med att ta fram en ny vägledning för hur flygtrafikbuller ska hanteras. Med dagens riktlinjer bedöms buller från Malmö Airport att inte vara ett stort problem i kommunen och därför finns inga föreslagna åtgärder för att minska bullernivån.

Trafikbuller

För att underlätta bostadsbyggandet antogs en ny förordning med riktvärden för trafikbuller utomhus vid bostadsbyggnader, med en ändring som trädde i kraft juli 2017. Den tillåter byggande av bostäder i mer bullerutsatta lägen och medger buller från trafik utomhus med upp till 60 dBA ekvivalent ljudnivå vid bostadsbyggnadens fasad och 50 dBA ekvivalent ljudnivå vid uteplatser. Inomhus är det samma krav som tidigare - 30 dBA ekvivalent ljudnivå och 45 dBA maximal ljudnivå, vilket i bullerutsatta områden ställer högre krav på fasadreduktion för att klara inomhusvärdena.

Enligt LundaEko II, kommunens miljöprogram, ska Lunds kommun arbeta förebyggande för att minska antalet kommuninvånare som utsätts för hälsoskadligt buller vid boende, förskolor, skol- och rekreativmiljöer. Därför är det viktigt att vid förtätning och byggande i sådana bulle-

rutsatta områden placera mindre känslig bebyggelse som bullerskärmar mot mer känslig eller vidta andra bullerdämpande åtgärder så att en god ljudmiljö uppnås.

Lunds kommun tar fram åtgärdsprogram mot buller vart femte år som beskriver den aktuella situationen i kommunen och åtgärder för att minska mängden buller. Exempel på åtgärder mot buller är bullerskyddsåtgärder så som bullerplank, uppmuntran av gång- och cykeltrafik och möjliggörande av avkoppling och låga bullernivåer i rekreativområden och parker. Satsningar på attraktiva cykelnät med hög standard och införande av tydligare fotgångszoner är två åtgärder som är aktiva delar av översiktsplanen och sänker bullernivån i staden.

Störningar från skjutbanor

En bullerutredning har genomförts för skjutbanorna vid Revingehed. Under dag- och kvällstid var det, vid utredningen, max 100 boende som blev utsatta för bullernivåer över riktvärdena. Nattetid var det högst 800 boende som kunde beröras av bullernivåer över riktvärdena. Riktvärdena är satta för ljudnivåer utomhus vilket betyder att bullernivåerna är betydligt lägre inomhus. Hur många som berörs av bullret från skjutbanorna är helt beroende av vindriktning, när vindriktningen är sydlig eller sydvästlig berörs flest boende. I samband med utredningen föreslogs vissa åtgärder som har och kommer att minska bullernivåerna från skjutbanorna.

Buller i parker, rekreativytor och friluftsområden

I kommunen finns friluftsområden som nyttjas mer frekvent för friluftsliv där naturupplevelsen är en viktig faktor respektive parker och rekreativytor i tätorter som avsatts i detaljplan eller översiktsplan, och där låg bullernivå utgör en särskild kvalitet. Naturvårdsverkets rapport om god ljudmiljö från 2007 kan användas som allmänna råd för tolkning av miljöbalkens portalparagraf 1 kap. 1 § om vad som är en *hälsosam och god miljö*. Det som i planens markanvändningskarta är markerat som grönområde kan likställas med begreppet *Rekreativområden i tätort* från naturvårdsverkets riktlinjer för buller i rekreativ- och

friluftsområden. Det som är markerat som natur i kartan kan likställas med begreppet *Friluftsområden där låg ljudnivå utgör en särskild kvalitet* från samma riktlinjer.

Ställningstaganden

- Lunds kommun ska sträva mot en god ljudmiljö i all planering av bostäder och annan känslig bebyggelse.
- Kommunen ska, i samverkan med ansvariga sektorsmyndigheter, verka för att antalet människor som utsätts för buller som överskrider riktvärdena ska minska. Detta innefattar buller från det statliga och kommunala vägnätet, stambanorna, spårväg, flyget och skjutbanorna.
- Vid förtätning och byggande i mer bullerutsatta områden placera mindre känslig bebyggelse som bullerskärmar för den mer känsliga bebyggelsen eller vidta andra bullerdämpande åtgärder så att en god ljudmiljö kan uppnås.
- Kommunen ska verka för en god ljudmiljö, särskilt bevaka bullersituationen och skydda från exploatering som kan skada naturmiljön och de särskilda kvaliteter som en låg bullernivå ger i följande områden:
 - Större opåverkade områden enligt miljöbalken 3 kap. 2§ (avser främst områdena Sjöstorp-Skrylle, Romelåsen-Häckeberga och Vombs fure-Klingaväl sån)
 - Områden som i översiktsplanen markerats med användningstypen *natur* respektive *grönområde*.
 - Riksintresseområden för naturvård och friluftsliv.

Transport av farligt gods

En olycka med farligt gods i ett tätbebyggt område är en enormt svårhanterlig händelse ur ett räddningstjänstperspektiv. Händelseförloppet kan utvecklas väldigt fort, vilket innebär att räddningstjänsten till en början har mycket små möjligheter att begränsa konsekvenserna. Beslut om markanvändning, säkerhetsavstånd och säkerhetshöjande åtgärder i den fysiska planeringen är därmed i högsta grad direkt avgörande för om konsekvenserna av en eventuell olycka blir enstaka skadade eller en katastrof med stora egendomsskador och ett stort antal döda. Sannolikheten för att en sådan katastrof ska inträffa i just Lunds kommun är samtidigt begränsad. De vägarna och järnvägen som är rekommenderade som farligt godsleder i Lunds kommun är främst E22 och Södra Stambanan men också väg 11, Norra Ringen, Fjelievägen (E6.02), väg 102, 103, 108 och Lunda-vägen i Dalby (väg 952). Utöver dessa finns flera mindre vägar där länsstyrelsen också tillåter transporter av farligt gods. I nuläget har inte kommunen någon listad uppställningsplats för läckande farligt gods. Eftersom att kommunen bör ha en uppställningsplats så att inte läckande farligt godstransporter kan ställas var som helst i kommunen kommer frågan att utredas vidare i samarbete med Räddningstjänsten Syd.

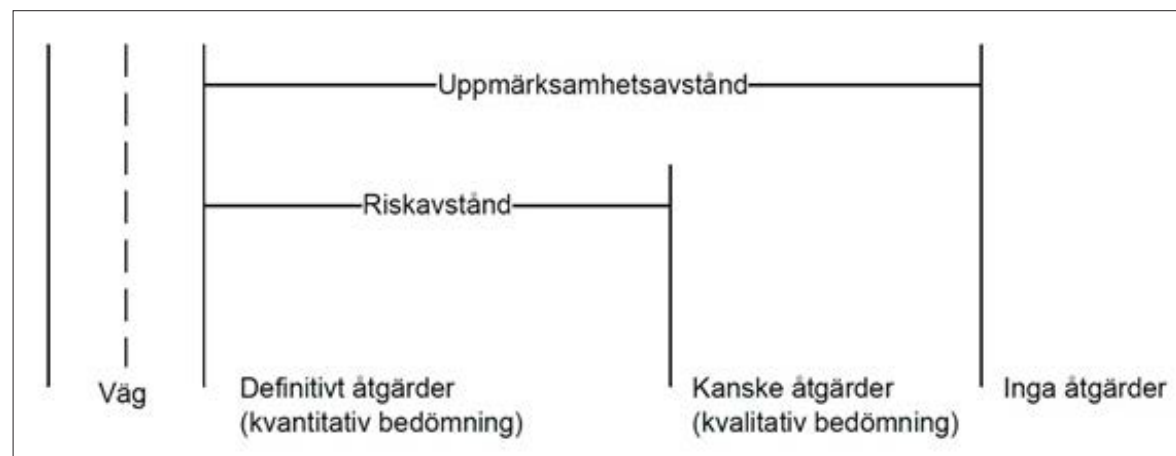
I framtiden kommer kommunen att verka för att verksamheter som hanterar farligt gods ska placeras i mer externa verksamhetsområden som ligger i anslutning till de större lederna för farligt gods. Detta skulle minska antalet transporter av farligt gods som går genom tätt bebyggda områden och därmed minska antalet människor som drabbas av en eventuell olycka. En viktig långsiktig satsning är ett yttre godsspår för att förhindra att farligt gods transporteras genom staden via järnvägen. En eventuell framtida nedgrävning av E22 innebär förändrade förutsättningar för hantering av olyckor i en tunnel men innebär möjlighet till bebyggelseutveckling ovan jord.

Nedan redovisas planeringsriktlinjer som gäller för vägar och järnväg som länsstyrelsen rekommenderar som transportvägar för farligt gods. Dessa riktlinjer har tagits fram av Lunds kommun i samarbete med Räddningstjänsten Syd.

- Generellt rekommenderas en typ av verksamhets-trappa längst rekommenderade leder för farligt gods. Närmast vägen ska okänslig verksamhet placeras, som endast omfattar ett fåtal människor, vilka inte upprätthåller sig stadigvarande på platsen. Efter det får mindre känslig verksamhet förekomma. Det avser sådan bebyggelse och markanvändning som omfattar få och vakna personer. Nästa steg är normalkänslig verksamhet och avser sådan bebyggelse och markanvändning som omfattar färre personer än känslig bebyggelse, samtidigt som personerna får vara sovande, givet att de inte är många, samt att de har god lokal kännedom. Det sista steget är känslig verksamhet och avser sådan bebyggelse och markanvändning som omfattar utsatta eller många personer. I planärenden som berör bebyggelse inom 30 meter från farligt godsled måste alltid en remiss skickas till Räddningstjänst Syd.
- Vid motorväg krävs en 30 meter bred bebyggelsefri zon. Efter det kan okänslig och mindre känslig verksamhet förekomma, så som parkeringar, tekniska anläggningar, industrier eller mindre lokaler för handel. 50 meter från motorvägens kant medges normalkänslig verksamhet. Detta kan till exempel vara småhus-

bebyggelse, kontor i ett plan, lager eller större lokaler för handel. Flerbostadshus, kontor i flera plan, större idrotts- och kulturanläggningar, vårdinrättningar och skolor medges efter 120 meter från väggkanten. Dessa verksamheter kategoriseras vanligtvis som känslig verksamhet.

- Längst övriga vägar med farligt godstransporter krävs ingen bebyggelsefri zon enligt riktlinjerna för farligt gods. Dock ska ingen bebyggelse ske inom 12 meter från väggkant utan länsstyrelsens tillstånd enligt vägslag (1971:948). Det krävs ett avstånd på 40 meter från väggkanten för normalkänslig verksamhet så som enklare kontorsbyggnader eller småhusbebyggelse (för ytterligare exempel, se ovan). Efter 50 meter medges känslig verksamhet, så som vårdinrättningar och skolor (för exempel, se ovan).
- Längs järnväg krävs en bebyggelsefri zon på 20 meter. Efter 20 meter medges okänslig, mindre känslig och normalkänslig verksamhet (för exempel, se ovan). 50 meter från järnvägskanten medges även känslig verksamhet (för exempel, se ovan).

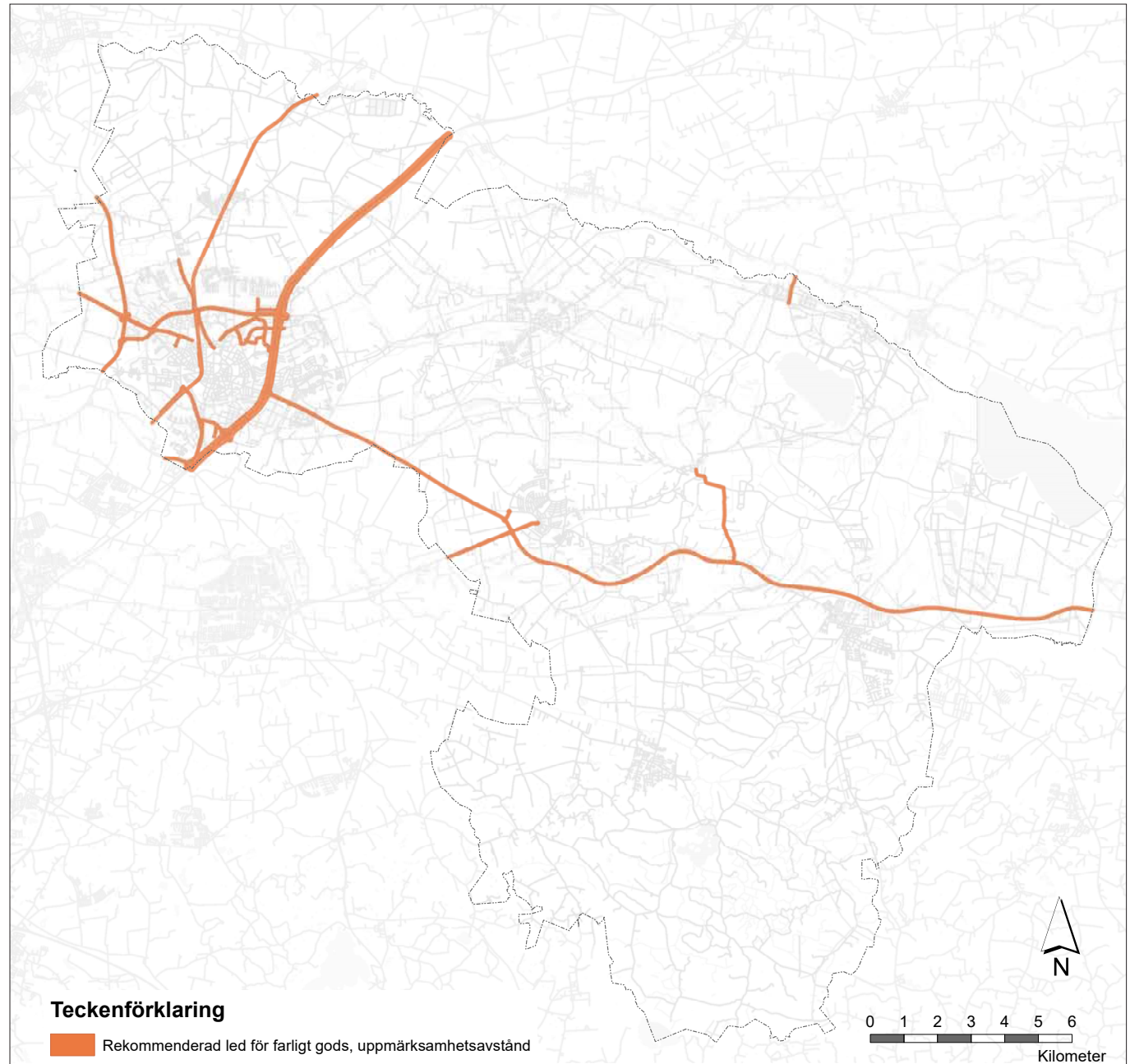

Uppmärksamhetsavståndet är det kortaste avstånd till transportleden där bebyggelse kan uppföras, oavsett typ och omfattning. Det ställs inte heller några särskilda krav på ytterligare riskreducerande åtgärder (än själva skyddsavståndet).

Följs riktlinjerna behöver ingen ytterligare riskbedömning göras. Bebyggelse kan placeras närmare väg eller järnväg än vad som anges i riktlinjerna men då ska en särskild riskanalys genomföras och eventuella riskreducerande åtgärder vidtas. Detta kommer bland annat behöva göras i stationsnära lägen och i vissa stadsmiljöer för att behålla en sammanhållning i staden. Exempel på riskreducerande åtgärder kan vara att bebyggelsen förses med en brandskyddad fasad eller att mark- eller separationsåtgärder vidtas. Längs övriga vägar, som inte ingår i vägnätet för farligt gods, behöver inga riskanalyser och därmed inga konsekvensreducerande åtgärder vidtas. För en mer detaljerad beskrivning av riktlinjerna med fler exempel, se texten *Bebyggelseplanering och farligt gods - Strategi för bebyggelseplanering intill rekommenderade färdvägar för transport av farligt gods* utgiven av Lunds kommun.

Ställningstaganden

- Bebyggelseplanering i anslutning till farligt godsleder ska följa riktlinjerna för farligt gods och åtgärder ska tas för att minska påverkan från en eventuell olycka.
- Generellt ska planeringsinriktningen vara att okänslig markanvändning lokaliseras närmast farligt godsleder. I stationsnära lägen och i vissa stadsmiljöer kan känsligare markanvändning behöva lokaliseras närmre järnväg och väg. Då ska en särskild riskanalys genomföras och eventuella riskreducerande åtgärder vidtas.
- Kommunen ska verka för att verksamheter som hanterar farligt gods ska placeras i mer externa verksamhetsområden som ligger i anslutning till de större lederna för farligt gods. Detta för att minska antalet transporter av farligt gods, samt minska antalet utpekade transportvägar för farligt gods som går genom tätt bebyggda områden och därmed minska antalet människor som drabbas av en eventuell olycka.
- Kommunen kommer att verka för att ett yttre gods-spår byggs som skulle förhindra att farligt gods transporteras genom staden via järnvägen.

Farliga, miljöfarliga och störande verksamheter

I kommunens planering är det viktigt att ta hänsyn till störande, farliga och miljöfarliga verksamheter för att minska skador utifall att en olycka skulle ske. Lunds kommun har dessutom en mer komplex blandning av verksamheter än många andra kommuner eftersom att det både finns klassiska industrier och mer avancerade forskningsanläggningar och läkemedelsföretag. I Lunds kommun är det miljönämnden som har tillsyn över de miljöfarliga och farliga verksamheter som finns med undantag för ESS. Där är det istället Länsstyrelsen som är tillsynsmyndighet.

Miljöfarlig verksamhet

Det finns många verksamheter som har någon typ av omgivningspåverkan. Det kan göra att markanvändningen runt om verksamheten inte kan utformas på vilket sätt som helst. När det kommer till miljöfarliga verksamheter finns det, i miljöbalken, olika direktiv för verksamheter med olika grad av miljöpåverkan. A- och B-verksamheter är av störande och mer miljöstörande natur och ska miljöprövas enligt miljöbalkens regler för detta. A-verksamheter prövas av mark- och miljödomstolen medan länsstyrelsen har ansvar för att pröva B-verksamheter. C-verksamheter är endast anmälningspliktiga och behöver ingen särskild miljöprövning. De verksamheterna anmäls till kommunens Miljöförvaltning som oftast ger verksamheterna ett antal försiktighetsmått att ta hänsyn till.

Eftersom att A- och B-anläggningar är miljöprovade och har givits tillstånd för sin verksamhet med vissa angivna villkor, har de erhållit en rättighet att störa omgivningen i viss utsträckning. Om en sådan verksamhet stör omgivningen utöver vad tillståndet anger, eller om en C-verksamhet inte följer gällande riktlinjer för exempelvis industribuller, har tillsynsmyndigheten möjlighet att lägga restriktioner på verksamheten så att störningarna begränsas till vad som är acceptabelt.

Många farliga och miljöfarliga verksamheter har ett skyddsavstånd som beslutas av Miljöförvaltningen. I Lunds kommun finns en A-anläggning, Lunds Hetvatten-

central som ägs av Kraftringen. I övrigt finns 130 B- och C-anläggningar. Det finns också 16 U-anläggningar vilket är mindre verksamheter som inte är provningspliktiga men kan ur störningssynpunkt vara minst lika störande som de övriga miljöstörande verksamheterna. På den tillhörande kartan finns uppmärksamhetsområden kring alla farliga och miljöfarliga verksamheter markerade. Uppmärksamhetsområdet är just ett område där uppmärksamhet krävs i hänsyn till dessa verksamheter. Ett eventuellt skyddsavstånd kring verksamheterna bedöms individuellt, för detaljer om vilka skyddsavstånd som gäller för vilka verksamheter hänvisar vi till Miljöförvaltningen.

De verksamheter som klassas som miljöfarliga bör främst hänvisas till de områden i staden som är tänkta för industrier eller verksamheter med skyddsavstånd, markerade som verksamhetsområden i markanvändningskartan.

Seveso-klassad verksamhet

Verksamheter som lagrar och hanterar farliga kemikalier kan vara berörda av lagen om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor (1999:381). Denna lag benämns Sevesolagen och har sitt ursprung i EU:s Seveso III-direktiv. Målsättningen är att förebygga och begränsa storskaliga kemikalieolyckor. Det är mängden farliga ämnen som finns eller kan förekomma vid en anläggning som avgör om den omfattas av lagen eller inte. I Lunds kommun finns en Seveso-klassad verksamhet, NCC i Hardeberga.

Farlig verksamhet

Länsstyrelsen är tillsynsmyndighet för farlig verksamhet. I Lunds kommun har fem anläggningar klassats som farlig verksamhet enligt lagen om skydd mot olyckor (2003:778). Dessa anläggningar är Sydsten i Dalby, Sydsten respektive NCC i Hardeberga (sprängmedel/bergtäkt), Tetra Pak (ammoniakhantering) och helikopterplattan på Universitetssjukhuset. Det pågår även provningar av vissa verksamheter på Lunds Universitet som hanterar farliga ämnen. För att motverka alltför allvarliga konsekvenser om en olycka skulle ske bör det,

inom rimliga gränser, undvikas att känslig verksamhet så som flerbostadshus, vårdinrättningar eller skolor byggs i direkt anslutning till verksamheterna. En hänsynstrappa där okänslig markanvändning placeras närmast riskfyllda verksamheter och känsligare verksamhet placeras längre bort bör alltid eftersträvas men i och med att verksamheterna redan har skyddsavstånd som ska respekteras kan undantag göras.

Vid etableringar av nya farliga verksamheter i kommunen ska placeringen göras med omsorg. Verksamheterna bör i första hand placeras i de verksamhetsområden som finns markerade i markanvändningskartan. Samtidigt måste hänsyn tas till övriga farliga verksamheter i området så att en eventuell olycka inte påverkar fler riskfyllda etableringar.

ESS och MAX IV

ESS och MAX IV är två nya forskningsanläggningar belägna i nordöstra Lund. MAX IV är i bruk medan ESS kommer att vara i full drift år 2020. En nationell utredning föreslår att det ska inrättas en beredskapszon kring ESS. Riskbilden som redovisas i utredningen behöver beaktas i planeringen.

Störningar från grus- och stentäkter

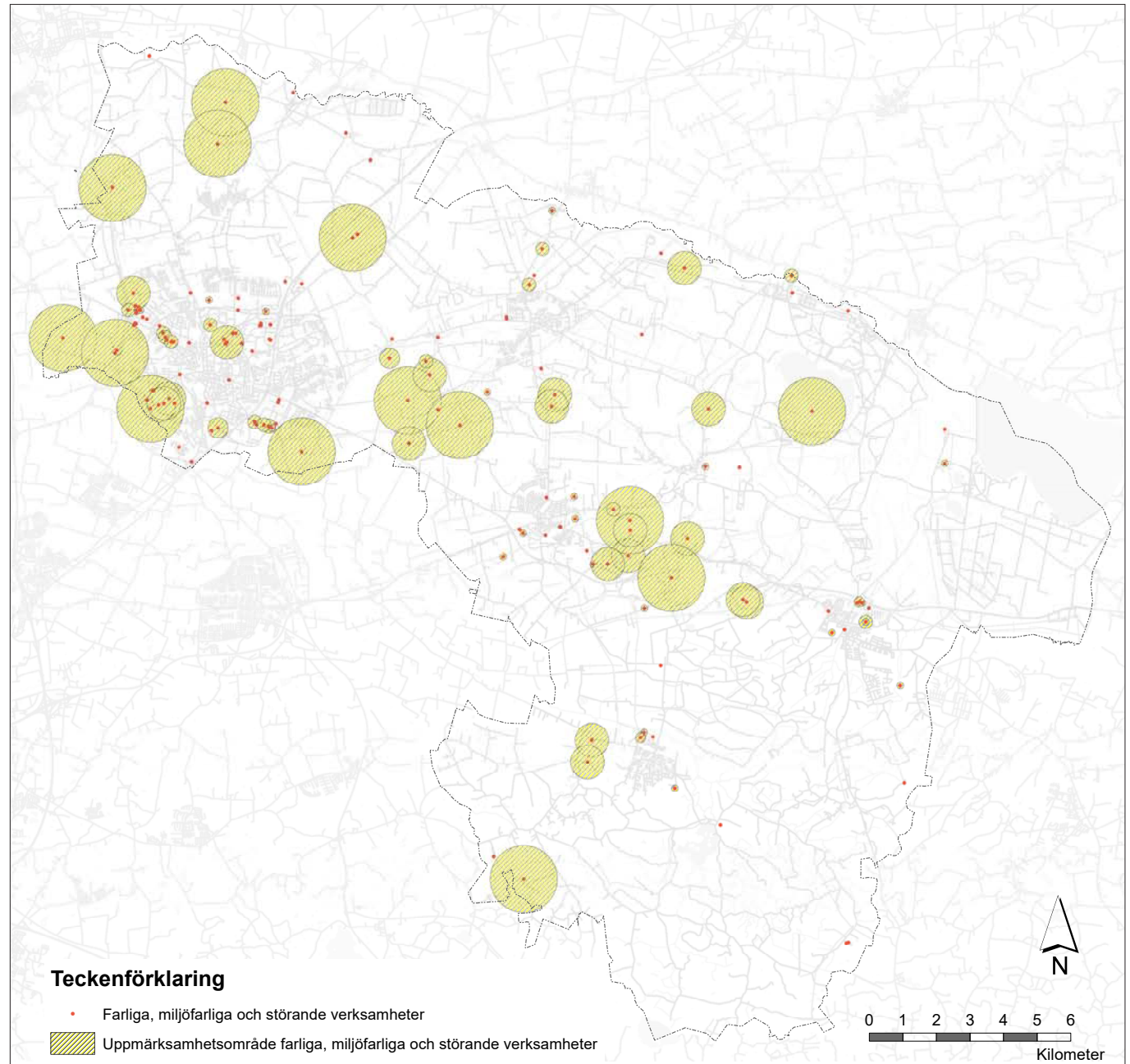
All täktverksamhet medför, oavsett omfattning, en påverkan på intilliggande områden. Det gäller generellt landskapsbild och trafikbelastning men också ofta buller, kastrisk och vibrationer. Vad gäller vibrationerna från sprängningar så är störningsbilden mycket komplicerad. Störningen avtar förvisso med avståndet, men berget och täckande jordlager, liksom bergets homogenitet har därvid en mycket stor betydelse. Enligt 12 kap 1 § miljöbalken får täkt av sten, grus, sand, lera, jord, torv eller andra jordarter inte ske utan länsstyrelsens tillstånd. Naturvårdsverket och länsstyrelsen har tidigare framfört att, med hänsyn till vibrationerna, bör avståndet mellan täkt och bebyggelse vara minst en kilometer. Ett mindre avstånd kan kanske komma i fråga om man kan bemästra buller och kastrisk och om vibrationerna kan reduceras genom ändrad sprängningsteknik. Ett avstånd under 500

meter är olämpligt. Enligt Boverkets allmänna råd *Bättre plats för arbete* från 1995, är riktvärdet för skyddsavstånd 500 meter. Den psykologiska störningen måste tillmätas stor betydelse och information och schemaläggning av sprängningarna är angelägen. Den som utvinner sten ska göra de utredningar som krävs för att genomföra en tyst och säker brytning.

För tåkten i Önneslöv, Dalby, går skyddsavståndet på en kilometer fram till kanten av Dalbys befintliga bebyggelse. Vid utbyggnader i sydöstra Dalby bör extra hänsyn tas till störningar från tåkten.

Ställningstaganden

- Lunds kommun ska uppmärksamma farliga och miljöfarliga verksamheter och deras skyddsområden i planeringsprocesser.
- Kommunen ska stäva efter att verksamheter som medför risker ska placeras med omsorg i de områden som är ämnade för industrier och verksamheter med skyddsavstånd.
- En hänsynstrappa där okänslig markanvändning placeras närmast riskfyllda verksamheter och känsligare verksamhet placeras längre bort bör eftersträvas vid byggnation.
- Riskbilden kring ESS ska beaktas i den kommande planeringen.

Risker med kraft- och gasledning

Kraftledningar och elektromagnetiska fält

Magnetfält och elektriska fält finns naturligt runt alla elektriska apparater och ledningar. Strålsäkerhetsmyndigheten anser att det inte finns några säkerställda hälsorisker vid exponering för låga nivåer av elektromagnetiska fält, men konstaterar att hälsorisker inte kan uteslutas vid exponering av elektromagnetiska fält från exempelvis kraftledningar. Strålsäkerhetsmyndigheten har tillsammans med Socialstyrelsen, Arbetsmiljöverket, Elsäkerhetsverket och Boverket ställt upp följande rekommendationer vid samhällsplanering och byggande:

- Sträva efter att utforma eller placera nya kraftledningar och elektriska anläggningar så att exponering för magnetfält begränsas.
- Undvik att placera nya bostäder, skolor och förskolor nära elanläggningar som ger förhöjda magnetfält.
- Sträva efter att begränsa fält som starkt avviker från vad som kan anses normalt i hem, skolor, förskolor respektive aktuella arbetsmiljöer.

Åtgärder som till rimlig kostnad minskar exponeringen för människor som vistas i förhöjda elektromagnetiska fält är generellt sett alltid befogade. Det har bland annat kunnat konstateras hälsoeffekter vid stadigvarande exponering för en fältstyrka på 0,4 μ T. Med hänsyn till Svenska kraftnäts magnetfältspolicy bör riktvärdet 0,4 μ T tillämpas för stamnätet. Med en tillämpning av 0,4 μ T som riktvärde, kräver 400 kV-ledningen som går genom kommunen ett uppmärksamhetsavstånd på ca 130 meter till bebyggelse. I övriga kommunen gäller försiktighetsprincipen där Lunds kommun har 0,2 μ T som riktvärde, detta gäller alla övriga ledningar. Uppmärksamhetsavståndet för en 130 kV luftledning är ca 30-40 meter, medan det räcker med ca 12 meter för jordförlagd 130 kV-ledning. Uppmärksamhetsavstånden varierar med stolputformning och årsmedelströmvärde. De angivna avstånden är schablonavstånd som baseras på ett maximerat årsmedelströmvärde och gäller för områden där det endast passerar en ledning. För avstånd utifrån en eller flera parallellgående ledningars

faktiska årsmedelströmvärde och uppmärksamhetsavstånd krävs en magnetfältsberäkning.

Stamnätet

När åtgärder planeras inom 250 meter från en stamnätsledning eller station ska samråd hållas med Svenska Kraftnät. En sådan stamnätsledning går i nuläget förbi de södra delarna av Södra Sandby.

Ur ett elsäkerhetsperspektiv regleras avståndet mellan kraftledningar och olika verksamheter. Föreskrifterna reglerar bland annat byggnation och vissa typer av verksamheter på upp till 100 meters avstånd från kraftledningar. Exempel på detta är verksamhet med brandfarliga och explosiva varor, upplag, parkeringsplatser, busshållplatser med mera. Det finns också elsäkerhetsrisker med att anlägga en metallisk konstruktion, t.ex. elstängsel och vindskydd med plåttak, i närheten av kraftledningar. Byggnader i närheten av stamnätet för el kan behöva jordas exempelvis om väggar och tak är av plåt.

Alla kraftledningar som förvaltas av Svenska kraftnät har underjordiska installationer. Vid alla typer av markarbete inom en kraftledningsgata ska Svenska kraftnät rådföras om direktiv innan markarbete påbörjas.

Kraftledningar och god flygsäkerhet

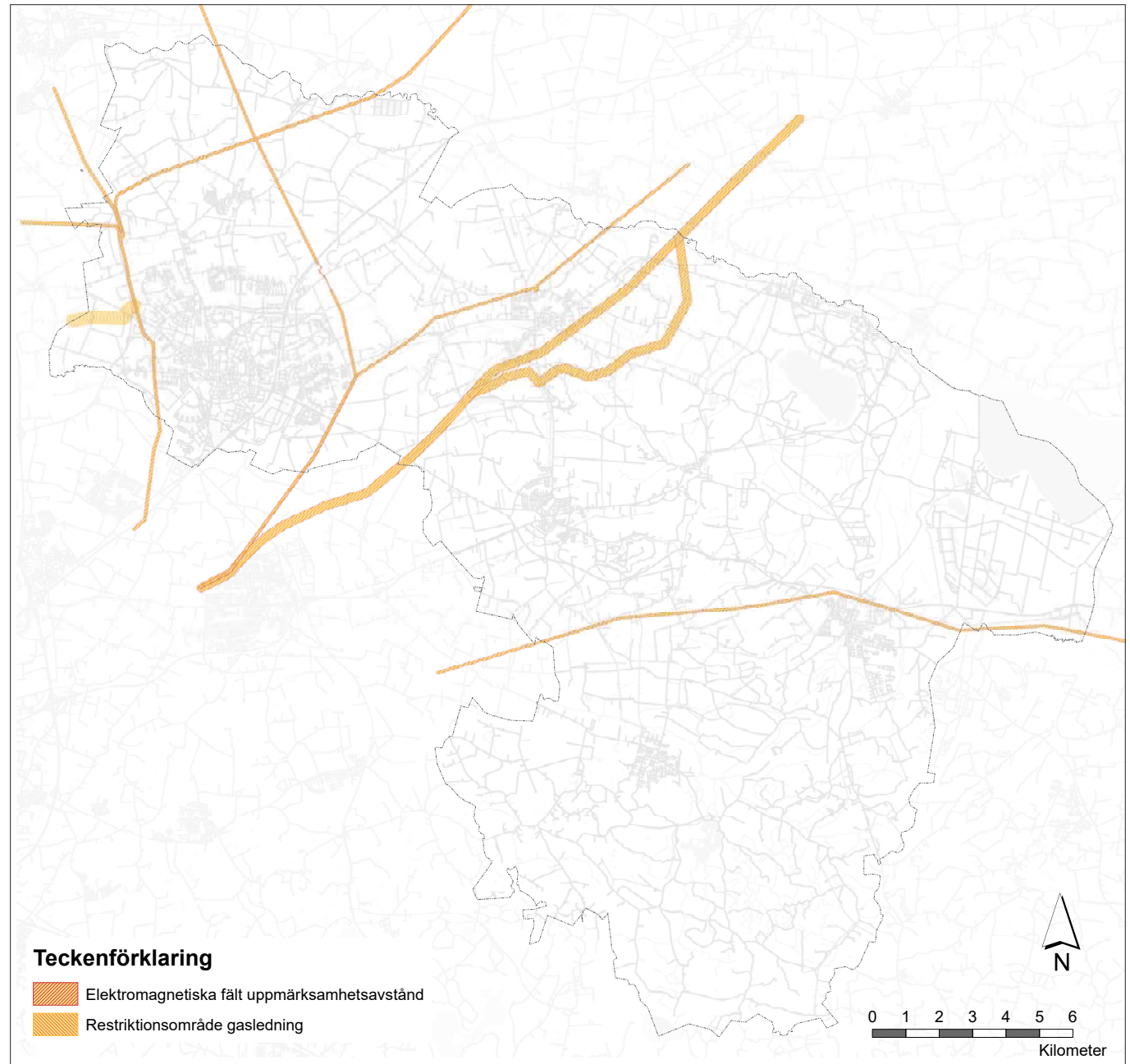
För att skador på elnätet ska kunna lokaliseras när ett strömvabrott skett krävs ofta flygningar med helikopter över ledningarna. För att detta ska kunna genomföras med god flygsäkerhet anser Transportstyrelsen att vissa säkerhetsavstånd krävs mellan kraftledningar och master eller vindkraftverk. Vindkraftverk och master med en totalhöjd under 50 meter ska placeras minst 100 meter från kraftledningar. Vindkraftverk och master med en totalhöjd över 50 meter ska placeras minst 200 meter från kraftledningar. Avståndet beräknas med utgångspunkt från kraftverksrotorns periferi. För vindkraftverk med en rotordiameter på 100 meter eller mer ska avståndet mellan torn och ledning vara större än 250 meter. Avståndet får heller inte vara sådant att ett vindkraftverk skulle kunna falla över en kraftledning vid haveri.

Gasledningar

Det är viktigt att planeringen tar hänsyn till större gasledningar som går genom kommunen. Lund, Södra Sandby, Dalby och Revingeby är anslutna till den stora gasledningen som är dragen längst landets västkust. Det finns alltid vissa explosions- och/eller brandrisker kring gasledningar och ett visst skyddsavstånd ska finnas mellan ledningar och bebyggelse. För gasledningar gäller olika säkerhetsbestämmelser beroende på tryckförhållanden och ledningsutförande. För högtrycksledningar finns ett 400 meter brett restriktionsområde med ledningen i centrum. En gasledning av den typen går mellan den västra kommungränsen och den västra delen av Lunds tätort, se karta. I samband med markförändringar inom restriktionsområdet ska det inhämtas ett yttrande från ledningsägarna och Räddningstjänsten Syd.

Ställningstaganden

- Kommunen ska sträva efter att nya kraftledningar och elektriska anläggningar utformas eller placeras så att exponering för magnetfält begränsas. Det ska också undvikas att känslig verksamhet placeras nära elanläggningar som ger förhöjda magnetfält.
- Kommunen ska verka för att strålning från elektromagnetiska fält begränsas i hem, skolor, förskolor och arbetsplatser.
- I anslutning till en kraftnätsledning ska de skyddsavstånd och krav som berör flygsäkerhet beaktas.
- I områden aktuella för stadsutveckling ska kraftledningar flyttas eller grävas ner.

Brandskydd

Frågor som brandskydd och säkerhet är viktiga inom samhällsplaneringen. Det är ett område där de fysiska förutsättningarna i staden kan bli avgörande för hur pass allvarlig eller omfattande en olycka eller brand blir. I Lunds kommun finns flera utmaningar, bland annat i form av tillgång till brandvatten samt att omfattande förtätningssprojekt ändrar stadsbild och gaturum och påverkar förutsättningarna för räddningsinsatser. En åldrande befolkning skapar också utmaningar som behöver behandlas, framförallt när det kommer till utrymning.

Brandvattenförsörjning

Lämplig markanvändning innebär bland annat möjlighet till räddningsinsats och skydd mot olyckor. En tydlig och realistisk strategi för brandvattenförsörjning är viktigt för att kunna uppfylla de nationella målen om räddningstjänst och kommunens handlingsprogram för skydd mot olyckor. I prövning och planering av markanvändning ska brandvattenförsörjning och möjlighet till räddningsinsats beaktas.

Mängden brandvatten som behövs för att släcka bränder på ett bra sätt varierar med bebyggelsestrukturen. Till exempel kräver flerbostadshus och radhus mer brandvatten än punkthus. Typen av försörjning varierar också med typen av verksamhet. Till exempel kräver äldreboenden och LSS-boenden sprinklersystem.

I nuläget finns det områden och orter i kommunen som har ett otillräckligt brandpostnätverk. I ett långsiktigt perspektiv är kompletterande brandvattenförsörjning med tankbil inte kostnadseffektivt eller hållbart ur ett räddningstjänstperspektiv. Därför ska det strävas mot målet att brandvattenförsörjningen ska ske med brandposter i tätbebyggda områden. Möjligheterna att försörja kommunen med brandpostnät bör studeras i ett vidare arbete om risk och säkerhet i den fysiska samhällsplaneringen.

I vissa områden är uppförandet av ett brandpostnät svårare att genomföra. Detta kan bland annat bero på höjdskillnader som påverkar vattentrycket. Två exempel på områden med sådana utmaningar är Stångby och Brunns-

hög. I områden där brandposter är svårt att anordna är det särskilt viktigt att ansvar och eventuella kostnader för brandpostnätet klargörs.

Tillgänglighet och utrymning med stöd av räddningstjänsten

Vid detaljplanering där utrymning med hjälp av räddningstjänsten är aktuellt, finns förutsättningar beskrivna i Räddningstjänsten Syds råd och riktlinjer. Dessa innefattar bland annat riktlinjer kring åtkomlighet med höjdfordon och utrymningsvägar och finns i dokumentet *Råd och anvisning - Utrymning med hjälp av Räddningstjänsten Syd*. Det är viktigt att åtkomlighet med höjdfordon och utrymningsvägar säkerställs i arbetet med förtätning och vid nybyggnation.

För att säkerställa brandskyddet ställs högre brandkrav på byggnader som ligger utanför, det räddningstjänsten klassar som, normal insatstid (10 minuter). Där ska bebyggelse planeras så att utrymning kan ske utan hjälp från räddningstjänsten. Utöver glesbygdsområden omfattar detta i nuläget följande tätorter och områden inom Lunds kommun:

- Östra och sydöstra delarna av Dalby
- Östra delarna av Södra Sandby
- Utbyggnadsområdena i norra delarna av Stångby
- Nordvästra delarna av Lund, (nordväst om Gunnebovägen och Nöbbelöv Station)

Vilka områden som ligger utanför normal insatstid är föränderligt och förändras tillsammans med trafiksituationen och bebyggelsen. I framtiden kan det finnas ett behov av att se över lokaliseringen av brandstationer i kommunen för att minska utryckningstiden och därmed förbättra räddningsinsatsen i dessa områden.

Ställningstaganden

- I detaljpanelläggning och bygglovsprövning ska brandvattenförsörjning och möjlighet till räddningsinsats beaktas.
- Målsättningen är att brandvattenförsörjningen ske med brandposter i tätbebyggda områden.
- Bebyggelse i områden som ligger utanför normal insatstid (10 min) ska planeras så att utrymning kan ske utan medverkan från räddningstjänsten.

Mellankommunala frågor

På senare år har bostads- och arbetsmarknaden i regionen vidgats med följdfeffekten att utbytet mellan regionens delar har ökat. Regional samverkan sker på flera nivåer med bland annat kommunerna och Region Skåne. MalmöLundregionen är Lunds primära samarbetsforum för mellankommunala och regionala strategiskt betydelsefulla utvecklingsfrågor. I MalmöLundregionen ingår Burlöv, Eslöv, Höör, Kävlinge, Lomma, Lund, Malmö, Staffanstorp, Svedala, Trelleborg och Vellinge. Gemensamma strategiska fysiska samhällsplaneringsfrågor, t.ex. kommunikationer och bebyggelse- och bostadsplanering lyftas i samarbetet. En gemensam strukturplan har tagits fram av de elva kommunerna. Läs mer i avsnittet Lund i regionen.

Lunds kommun gränsar till sju kommuner. Flera frågor kring den översiktliga planeringen är av mer direkt mellankommunal betydelse och kräver samordning över kommungränserna. Dialog kring dessa sker kontinuerligt. Nedan anges ett antal beröringspunkter med respektive grannkommun som har anknytning till den fysiska planeringen.

Staffanstorp

- Stadsutveckling i anslutning till staden Lund
- Stationsnära läge Källby
- Snabbcykelstråk Malmö-Lund samt cykelväg Råby/Hasslanda - Knästorp
- Yttre godsspår
- Regionala tåg- och bussförbindelser
- Utvecklat kollektivtrafikstråk Lund – Staffanstorp
- Simrishamnsbanan för tåg/superbuss
- Vägreservat väg 108 – Åkerlund och Rausings väg
- Flytt av kraftledning i västra Lund
- Vindkraft

- Höje å, vattenfrågor
- Landskapsbild
- Riksintresse kulturvård och friluftsliv
- Utveckling av rekreationsstråk

Lomma

- Industrimark längs väg E6.02
- Utvecklad kollektivtrafik Lund – Bjärred
- Regionala bussförbindelser
- Cykelstråk
- Yttre godsspår
- Vindkraft
- Höje å, vattenfrågor
- Kävlingeån, vattenfrågor
- Utveckling rekreationsstråk

Kävlinge

- Regionala tåg- och bussförbindelser
- Yttre godsspår
- Cykelstråk
- Vindkraft
- Kävlingeån, vattenfrågor
- Riksintresse kulturmiljövård

Eslöv

- Samplanering Örtofta-Håstad samt Flyinge
- Stationsnära läge Örtofta-Håstad
- Cykelstråk Lund - Eslöv
- Yttre godsspår
- Regionala tåg- och bussförbindelser
- Vindkraft

- Kävlingeån, vattenfrågor
- Vombsjön, vattenfrågor
- Riksintresse kulturvård och naturvård

Sjöbo

- Regionala bussförbindelser
- Simrishamnsbanan för tåg/superbuss
- Vindkraft
- Kävlingeån, vattenfrågor
- Vombsjön, vattenfrågor
- Riksintresse friluftsliv och naturvård

Skurup

- Regionala bussförbindelser
- Vindkraft
- Riksintresse friluftsliv och naturvård

Svedala

- Regionala bussförbindelser
- Malmö Airport
- Vindkraft
- Sege å, vattenfrågor
- Riksintresse friluftsliv och naturvård

Länsstyrelsen
Skåne

GRANSKNINGSYTTRANDE

1(11)

2018-06-20

Dnr 401-13520-18

Kontaktperson

Enheten för samhällsplanering
Hanne Romanus
010-22 41 352
skane@lansstyrelsen.se

Byggnadsnämnden
byggnadsnamnden@lund.se

Granskningsyttrande för Lunds kommuns översiktsplan,
Lunds kommun

Dnr BN 2018/0142

Redogörelse för ärendet

Lunds kommun har översänt Lunds kommuns översiktsplan (här hänvisad till som ÖPLund) till Länsstyrelsen för granskning enligt 3 kap. 7§ plan- och bygglagen (SFS 2010:900, här hänvisad till som PBL). Planhandlingarna består av *Del 1 Planstrategi*, *Del 2 Markanvändning och hänsyn* samt *Miljökonsekvens- och hållbarhetsbeskrivning* (MKB). Miljökonsekvens- och hållbarhetsbeskrivningen anges som ett beslutsunderlag för Del 1 och Del 2 och är inte en del av antagandehandlingen. Markanvändningskartan som redovisas i Del 2(s 5) samt karta över planstrategin i Del 1 (s 26-27) har även bifogats som separata kartplanscher.

ÖPLund bygger på den planstrategi som har varit föremål för samråd hösten 2017. Den bygger på tre målområden, *Det växande Lund*, *Det gröna Lund* samt *Det nära och levande Lund*. ÖPLunds sträcker sig till 2040, men pekar även ut mer långsiktigt utbyggnadsstrategier bortanför 2040.

Av handlingarna framgår att följande fördjupningar avses gälla parallellt med ÖPLund med eventuella begränsningar:

- FÖP Skrylleområdet, antagen 2006
- FÖP Värna och vinna staden, antagen 2005
- FÖP Universitets-, sjukhus- och forskningsområdet, antagen 1999
- FÖP Lund NE/Brunnhög, antagen 2013
- FÖP Södra Sandby, antagen 2013
- FÖP Öresundsvägen med omnejd, antagen 2018

Under utställningstiden ska länsstyrelsen enligt 3 kap.16 § PBL avge ett granskningsyttrande över planförslaget. Av yttrandet ska det framgå om:

- Förslaget inte tillgodoser ett riksintresse enligt 3 eller 4 kap. miljöbalken (MB)
- förslaget kan medverka till att en miljökvalitetsnorm (MKN) enligt 5. kap MB inte följs,

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Plusgiro/Bankgiro	E-post	www
205 15 Malmö	Kungsgatan 13	010-224 10 00vx	010-224 11 00	6 88 11-9	skane@lansstyrelsen.se	www.lansstyrelsen.se/skane
291 86 Kristianstad	Ø Boulevarden 62 A	010-224 10 00vx	010-224 11 00	5050-3739		

Länsstyrelsen
Skåne

GRANSKNINGSYTTRANDE

2(11)

2018-06-20

Dnr 401-13520-18

- redovisningen av områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen inte är förenlig med 7 kap. 18 e § första stycket MB (strandskyddsområde),
- sådana frågor rörande användningen av mark- och vattenområden som angår två eller flera kommuner inte samordnas på ett lämpligt sätt, och
- en bebyggelse eller ett byggnadsverk blir olämpligt med hänsyn till människors hälsa eller säkerhet eller till risken för olyckor, översvämning eller erosion.

Granskningsyttrandet ska i enlighet med bestämmelserna i PBL redovisas tillsammans med översiktsplanen. Om länsstyrelsen inte har godtagit planen i en viss del, ska detta anmärkas i planen.

Länsstyrelsens samlade bedömning samt synpunkter i sammanfattning

Länsstyrelsen är mycket positiv till att Lunds kommun tar fram en ny kommunövergripande översiktsplan och konstaterar att den bygger vidare på och uppdaterar nuvarande kommunövergripande översiktsplan. Kommunen har en tydlig regional roll, en stabilt ökande befolkning och förbättrade kommunikationer som tillsammans med sitt läge erbjuder en bred arbetsmarknad och stort befolkningsunderlag. Länsstyrelsen konstaterar att det planeringsmål för bostäder som ÖPLund pekar är rimligt utifrån det utpekade bostadsbehovet som tar avstamp i det kommunala bostadsförsörjningsprogrammet *Utbyggnads- och boendestrategi* (antagen 2016). Målet för bostadsbyggandet i översiktsplanen är att möjliggöra 26 000 bostäder till 2010, vilket tar sin utgångspunkt i befolkningsprognosen som är 2016 låg på i genomsnitt en årlig ökning på 1,5%.

Allmänna och statliga intressen kan kvarstå till kommande prövningar

Länsstyrelsen konstaterar att flera frågor kommer att kvarstå till kommande planerings- och detaljplaneskeden vad gäller t.ex. buller, risker intill miljöfarliga verksamheter och översvämningrisk. Handlingarnas redovisning och uppdelning samt flertalet fortsatt gällande FÖPar innebär att det är svårt att läsa ut vilka allmänna och statliga frågor som sammanvägts eller som kvarstår för varje geografisk plats. Länsstyrelsen kan därför inte på samma detaljnivå som markanvändningskartan bedöma om den markanvändning som föreslås kan komma att strida mot de intressen som myndigheten har att bevaka. Länsstyrelsens granskningsyttrande lämnar därför i flera fall synpunkter på en mer övergripande nivå för vilka statliga intressen som kvarstår att bedöma vid kommande planläggning.

Strällningstaganden för planperioden 2040

Det saknas konsekvensbeskrivning och avvägningar för att göra en bedömning avseende utpekade utbyggnadsområden efter 2040. Pågående markanvändning förutsätts fortsätta i dessa områden till dess att nu föreslagna förändringar och markanspråk bekräftas genom konsekvensbeskrivning och avvägning i samband med fortsatt översiktsplanering.

GRANSKNINGSYTTRANDE

3(11)

2018-06-20

Dnr 401-13520-18

Synpunkter enligt 3 kap.16 § PBL

Länsstyrelsens övergripande ställningstaganden avseende skyldighet att lämna synpunkter enligt 3 kap.16 § PBL anges här i punktform:

- Länsstyrelsen bedömer att det finns risk för att riksintresse (Ri) inte tillgodoses avseende
 - föreslagen trafikplats på E22 vid ESS (Ri kommunikation)
 - nytt stationsläge i Stångby (Ri kommunikation)
 - fortsatt utbyggnad av Brunnhög med bostäder och verksamheter (Ri kommunikation)
 - utbyggnad sydväst om Dalby (Ri Kulturmiljövård)
 - nytt kollektivstråk nordväst om S Sandby (Ri Naturvård)
 - nya vägar öster och söder vid S Sandby (Ri Naturvård)
 - nytt kollektivtrafikstråk västerifrån och in mot Dalby (Ri Kulturmiljövård)
 - Nytt arbetsplatsområde i västra Dalby (Ri Materialförsörjning)
 - Utbyggnad med störningskänslig bebyggelse i Revingeby samt östra delarna av Torna Hällestad (Ri Totalförsvar)
- Länsstyrelsen bedömer att frågan kan komma att kvarstå avseende risken för människors hälsa eller säkerhet eller till risken för olyckor avseende farliga, miljöfarliga och störande verksamheter samt farligt-gods-leder. Det är angeläget att kommunen fortsatt gör tydliga bedömningar i fortsatta planprocesser vad gäller riskfrågan i relation till föreslagen markanvändning och närheten till ESS.
- Länsstyrelsen bedömer att frågan om risk för översvämning kan komma att kvarstå vid kommande planläggning och prövningar. Detta gäller både utbyggnadsområden där översvämningrisk föreligger men även i förtättningsområden som kan komma att påverkas vid t.ex. extrem nederbörd.
- För förslaget att flytta Källby Reningsverk finns ett flertal frågor kopplade till vattenförsörjning som kan komma att aktualiseras och som Länsstyrelsen har att bevaka. Vilka frågor beror på i vilken grad en förändrad markanvändning har reningsverkets flytt som förutsättning för att kunna genomföras.

Länsstyrelsens synpunkter

Riksintressen

Planering i eller i anslutning till ett riksintresse måste ske med utgångspunkt i de värden som riksintresset representerar. Riksintressena och deras värdebeskrivning anger förutsättningarna för vad som är möjligt att göra på platsen. Översiktsplanen ska ge översiktlig vägledning för

GRANSKNINGSYTTRANDE

4(11)

2018-06-20

Dnr 401-13520-18

efterkommande beslut och tillståndsprövning och ange hur riksintressena ska tillgodoses, dvs hur den mark- och vattenanvändning som föreslås kan genomföras utan påtaglig skada på riksintressets värden som kan finnas på en specifik, geografisk plats. I sammanhanget påminner Länsstyrelsen om att det är de utpekade värdena som utgör ett riksintresse, inte dess avgränsning. Det innebär att åtgärder även utanför ett område utpekat som riksintresse kan påverka riksintressets värden negativt.

Länsstyrelsen konstaterar att respektive riksintresse generellt redovisas på ett tydligt och utförligt sätt i handlingarnas sakområdesindelade kapitel med kommunens egna kommentarer för respektive riksintresse. Länsstyrelsen saknar däremot vägledning för hur riksintressena ska tillgodoses vid kommande prövningar och tillståndsgivning. Den bristen blir tydligast i redovisningen för respektive ort där berörda riksintressen nämns men vägledning saknas. Det saknas också vägledning för prövningar såsom enstaka bygglov utanför planlagt område som kan beröra riksintressets värden.

För hur planen påverkar riksintressena hänvisas till Miljökonsekvens- och hållbarhetsbeskrivningen. Länsstyrelsen konstaterar att då denna inte anges som en del av antagandehandlingen kan det saknas kopplingar mellan föreslagna åtgärder i MKBn och vägledning och ställningstaganden för hur planförslaget tillgodoser ett riksintresse. MKBn anger t.ex. behov av kontinuerlig uppföljning och analys av trafikkonsekvenser och åtgärdsbehov kopplade till utbyggnaden på Brunnhög och i Källby för att tillgodose riksintresse för kommunikation. Denna åtgärd finns inte uttalad i planhandlingarnas del 1 och del 2.

Utöver de ovan nämnda synpunkterna som gäller för samtliga berörda riksintresse lämnas här några områdes specifika kommentarer;

Riksintresse för kulturmiljövården (3 kap. 6§ MB)

I Lunds innerstad ställer ambitionen att växa inifrån och ut särskilda krav på hänsyn till de kulturhistoriska miljöerna i kommande detaljplanering. Att hantera kulturvärdena i relation till den riksintressanta innerstaden kräver kontinuerliga analyser och avvägningar, och varje projekt behöver anpassas till kulturmiljön för att skada på riksintressets värden ska undvikas. Länsstyrelsen vill i sammanhanget särskilt peka på vikten av att de riktlinjer som pekas ut i avsnittet Kulturmiljö följs

Kommunen bedömer att avgränsning och beskrivning av riksintresset Lund [M87] bör kunna utvecklas för att bättre spegla stadens kulturhistoriska värden. Staden menar även att Sankt Lars begravningsplats bör ingå i riksintresset. Länsstyrelsen delar stadens bedömning att en översyn av riksintresset kan bli aktuell, men planerar inte att inleda en sådan översyn i nuläget. Avseende riksintressets avgränsning i området kring Sankt Lars har kommunen och Länsstyrelsen inlett en dialog kring förutsättningarna för att revidera riksintresset i denna del. Länsstyrelsens förslag är

att Sankt Larsområdet bryts ut och pekas ut som ett självständigt riksintresse med egen värdebeskrivning. Området kan då utökas till att även gälla Sankt Lars begravningsplats. Värdetexten kan anpassas efter kulturmiljön inom området och på så sätt ge tydligare utgångspunkter för kommande planering. Förslaget har stämts av med Riksantikvarieämbetet som är positiva till en sådan förändring.

I Dalby finns stora risker för konflikter med riksintresse Dalby-Hardeberga [M83] utifrån planerad bebyggelse kring Dalby station och Dalby kyrka. Nya bostäder och verksamheter planeras visserligen utanför riksintresset för kulturmiljö, men i ett läge som kommer ha stor inverkan på möjligheten att förstå och uppleva kyrkans relation till det kringliggande kulturlandskapet. Länsstyrelsen bedömer att bebyggelsen måste begränsas i skala och skjutas undan från Malmövägen så att inverkan på siktlinjerna mot kyrkan och ut från densamma minimeras. Fortsatta analyser och anpassning till kulturhistoriska värden i landskapet är en nödvändighet för att planeringen i detta område inte ska orsaka påtaglig skada på riksintresset.

Hur riksintresse Kungsmarken-Fågelsångsdalen [M81] kan komma att påverkas av det föreslagna rekreationsområdet vid Brunnhög beror på hur detta utformas samt vilka åtgärder som kan bli aktuella inom eller i anslutning till rekreationsområdet. Frågan om påverkan på riksintressen kan därför komma att kvarstå vid kommande prövningar och tillståndsgivning.

Namngivning och numrering av riksintressen i förhållande till nu antagna beslut av Riksantikvarieämbetet gör korrigeras (se https://www.raa.se/app/uploads/2012/06/M_riksintressen3.pdf).

Riksintresse värdefulla ämnen eller material (3 kap. 7§ MB)

Av handlingarna framgår att kommunen intar en restriktiv hållning till utvidgning och öppnandet av nya takter. Skrylletakten ska vidare avvecklas till förmån för friluftslivsintressena och är ett av flera exempel inom kommunen där riksintresse för material överlappas av riksintresse för naturvärden, riksintresse för friluftslivet samt riksintresse kulturmiljövård. Detta innebär att riksintressevärden står i konflikt med varandra, vilket Länsstyrelsen har att ta ställning till vid en prövning. Länsstyrelsen har gjort bedömningen att det i dagsläget saknas kunskapsunderlag och analys av kommande materialbehov i relation till det ökade byggandet i länet såväl som regionala ställningstaganden i frågan. Därför är det inte möjligt att kunna göra generella ställningstaganden för vilka riksintresseanspråk som ges företräde vid kommande täktansökningar inom Lunds kommun. Länsstyrelsen bekräftar därför kommunen avseende behovet av att en grushushållningsplan eller motsvarande uppdaterat materialförsörjningsprogram som stöd vid fortsatt planering.

Riksintresse anläggningar för kommunikationer (3 kap. 8§ MB)

Enligt planhandlingarna kommer en uppföljningsplan att tas fram för att kontinuerligt följa trafikutvecklingen vid Brunnhög och konsekvenserna för riksintresse för kommunikation E22. Detta behov anges även för utbyggnaden av Källby. Länsstyrelsen bekräftar att det är angeläget att uppföljningsplanen tas fram. Sammantaget bedömer Länsstyrelsen att frågan kontinuerligt behöver följas upp vid kommande prövningar och tillstånd inom Brunnhögsområdet.

Riksintresse för totalförsvaret (3 kap. 9§ MB)

Försvarsmakten har i försvarsinriktningsperioden för 2016-2020 fått tydliga instruktioner om att öka den operativa förmågan i krigsförbanden och den samlade operativa förmågan i totalförsvaret. Försvarsmakten ska höja sin krigsduglighet och krigsförbanden ska vara bemannade, utrustade och samövade för att lösa sina uppgifter såväl i fredstid som vid höjd beredskap. Försvarsmakten kommer i detta att behöva nyttja sina skjut- och övningsfält allt mer för öka den operativa förmågan, däribland Revingeheds övningsfält.

Nyttillkommen störningskänslig bebyggelse på övningsfältet eller i dess influensområde och påverkansområde kan komma att påtagligt skada riksintresse för totalförsvaret. Utifrån rådande omvärldsläge, inriktningar för Försvarsmakten och lagstiftning ser Försvarsmakten inte heller att det är möjligt idag eller på längre sikt med utbyggnad av störningskänslig bebyggelse i Torna-Hällestad, Revingeby och Veberöd, för de delar som ligger inom influensområdet och påverkansområdet från Revingeheds övningsfält.

Risk för översvämning

ÖPLund redovisar på ett bra sätt klimatutmaningar och med tydliga ställningstaganden gällande VA-utbyggnad i relation till bl.a. utbyggnad på landsbygden. Länsstyrelsen anser att kommunen på ett tydligt sätt identifierat kända översvämningsområden och föreslagit åtgärder för att hantera dessa. Ett resonemang kring ökat dagvattenflöde från exploatering och hur detta kan mildras genom planerade grönytor och vattenvägar förs på ett bra sätt. Däremot saknas en direkt koppling mellan översvämningssrisken till de beskrivna utbyggnadsområdena. VA-planen nämns men kopplas inte till utbyggnadsområdena och hur VA-planens åtgärder hänger ihop tidsmässigt och om VA-utbyggnaden är begränsande angående byggnation på något sätt.

Länsstyrelsens bedömning är att frågan om risk för översvämning kvarstår att pröva vid kommande planläggning och prövningar.

GRANSKNINGSYTTRANDE

7(11)

2018-06-20

Dnr 401-13520-18

Hälsa och säkerhet*Buller*

Buller har beskrivits vara ett problem främst från väg och järnväg men det framgår att både Dalby och Genarp är påverkade av flygbuller från Malmö Airport/Sturup och att det kan komma att försvåra utbyggnaden av Dalby.

Bullerfrågan är beskriven på många platser i dokumenten och för att få en bra överblick i planeringen borde det finnas ett avsnitt, t ex det i miljökonsekvensbeskrivningen med rubriken Buller, där man reder ut alla de eventuella konflikter som kan finnas vad gäller buller vid kommande utbyggnader och andra förändringar.

Hänsynsavstånd avseende farliga, miljöfarliga och störande verksamheter

Flera frågor som rör hälsa och säkerhet och risken för olyckor hänskjuts till kommande planering, såsom buller och risker kopplade till miljöstörande verksamheter samt farligt-godsleder. Detta gäller bland annat omvandlingen av områden som idag hyser verksamheter som i olika grad kan vara störande eller innebära risk för omgivningen. Detta sammantaget kan få konsekvenser för möjligheten att genomföra ÖP, men kan också innebära begränsningar för möjligheten att utveckla befintliga verksamheter.

Under "Farliga, miljöfarliga och störande verksamheter" beskrivs vilka avstånd som kan vara aktuella för hänsynstagande till olika typer av verksamheter. Denna beskrivning motsäger det ställningstagande som görs i samma dokument på sidan 32, där det framgår att det, inom 150 m till befintliga verksamhetsområden ska tas hänsyn vid förändringar i närområdet. Länsstyrelsen tolkar detta som att det inom verksamhetsområden kan ligga tillståndspliktiga verksamheter. Faktiskt avstånd som kräver hänsyn kan behöva vara mycket större beroende på vilken verksamhet det rör sig om. Även för andra störningar från tillståndspliktiga verksamheter i form av lukt, risker kopplade till verksamheten som utsläpp och explosioner är det föreslagna schablonavståndet 150 m för litet som standard vid bedömning av risk för påverkan.

Risker avseende närheten European Spallation Source (ESS)

Nya arbetsplatsområden pekas ut i nordöstra Lund inom Brunnsjöområdet i närheten ESS:s anläggning. Slutlig riskbedömning av Strålsäkerhetsmyndigheten av ESS-anläggningen var ännu inte klar när aktuellt planförslag gick ut för granskning. Efter att SSM hade redogjort för vilka risker som underlaget påvisar har Lunds kommun gjort ställningstagande i ett antal detaljplaneärenden i närheten av ESS.

Flytt av Källby reningsverk

Det framgår inte av handlingarna om flytt av Källby reningsverk är en vision eller beslutad. Handlingarna visar inte hur den planerade flytten påverkar befintlig bebyggelse eller berörda utbyggnadsområden utöver föreslagna utveckling och omvandling vid Källby. Det framgår inte

GRANSKNINGSYTTRANDE

8(11)

2018-06-20

Dnr 401-13520-18

heller inom vilket tidsperspektiv nedläggningen ska ske i relation föreslagna förändringar av bebyggelsen, var reningsverket är tänkt att flytta eller vilken annan lösning som ska ersätta dagens system. I och med att detta ser Länsstyrelsen att det kan kvarstå prövningar för åtgärder som rör t.ex. vattenhantering, människors hälsa samt möjligheten att innehålla miljö kvalitetsnormer och som har reningsverkets flytt som förutsättning.

Strandskydd

Av miljö- och hållbarhetsbedömningen framgår att ny bebyggelse kan komma i konflikt med strandskyddets intressen intill Höje å, S:t Larsområdet och Källby. Utöver att en åtgärd inte får strida mot syftena i strandskyddslagstiftningen krävs även särskilda skäl för att upphäva strandskyddet vid en planläggning. Länsstyrelsen bedömer att upphävande av strandskydd ska prövas och utredas i särskild ordning.

Länsstyrelsen vill påminna om där strandskyddet är upphävt inom gällande detaljplan eller stadsplan etc., inträder strandskydd om den äldre planen upphävs eller ersätts. Vid ny detaljplanläggning inom det strandskyddade området ska strandskyddet åter prövas gentemot gällande strandskyddslagstiftning.

Länsstyrelsens rådgivning**Förtätning och hushållning med mark**

Länsstyrelsen ser mycket positivt på att stort fokus läggs på olika förtättningsstrategier men konstaterar samtidigt att det saknas uppgifter om hur många bostäder som ryms inom utpekade förtättnings- och utbyggnadsområden. Det framgår inte hur stor andel av bostadsutbyggnaden i Lunds tätort som förväntas ske genom förtätning. Detta behöver sättas i relation till att flera av föreslagna utbyggnadsområden enligt Länsstyrelsen utgör en tätortsutbredning.

Bostäder för att täcka upp kommunens bostadsförsörjningsbehov är ett väsentligt allmänt intresse enligt 3 kap. 4§ MB. som kommunen i sin översiktsplan, i avvägningen med andra allmänna intressen, ska ge vägledning och riktlinjer för. Det ligger i Länsstyrelsen uppdrag att verka för att nationella mål får genomslag. Detta har bl.a. inneburit ett tydligt ställningstagande för en begränsad exploatering av jordbruksmark, samt ett mer effektivt utnyttjande av den mark som ändå exploateras. Det är därför angeläget att all planläggning och åtgärder som tar ny mark i anspråk sker utifrån ett tydligt markhushållningsperspektiv. Detta gäller även när mark tas i anspråk för verksamheter och ny infrastruktur.

Behov av ny infrastruktur

Ett flertal förslag till ny infrastruktur såsom vägar, kollektivtrafikstråk och stationslägen pekas ut. I flera fall saknas redovisning av behov och motivering, motsvarande åtgärdsvalsstudier. Det saknas även redovisning av konsekvenser av dessa åtgärder, som enskilda objekt eller ur

kumulativt hänseende. Länsstyrelsen anser att åtgärder för ändrad eller ny infrastruktur och som saknas i nu gällande ekonomiska planer inte kan användas som en planeringsförutsättning. Detta gäller till exempel ny ringväg norr om Lund, trafikplats längs E22 i höjd med ESS i norra Lund, nya vägar och kollektivtrafikstråk vid Södra Sandby och Dalby. Ny markanvändning får i dessa fall istället anses ha befintlig infrastruktur och redan beslutade förändringar av t.ex. kollektivtrafiken som förutsättning.

Kulturmiljövård

Länsstyrelsen ser mycket positivt på de riktlinjer som preciserats för kulturmiljön, men anser att det finns en risk i att riktlinjerna inte i tillräcklig grad får genomslag eftersom de inte alltid följts upp i riktlinjerna för utvecklingen i de olika delarna av kommunen.

Länsstyrelsen vill påminna om att de förtecknade fastigheterna som ingår i riksintressena Dalby – Hardeberga (M83) respektive Lund (M87) är statliga byggnadsminnen som innebär att den närmsta miljön och byggnaderna som sådana är väl skyddade. Många värden är emellertid kopplade till hela stads- och landskapsbilder eller byggnader som landmärken. Den kommunala planeringen har en uppgift att ta hänsyn till att den omgivande stads- och landskapsbilden inte förändras så att dessa värden förloras.

Skyddade arter

En generell och förklarande text avseende arter som skyddas genom artskyddsförordningen bör framgå av översiktsplanen eftersom detta kan begränsa möjligheterna att bygga ut områden avseende artskyddet.

Kraftledning

I Lunds kommun har Svenska kraftnät en 400 kV-ledning tillhörande stamnätet för el. Del av ledningen kommer att flyttas på så vis att den passerar sydöst om Södra Sandby. Vidare bör kommunen ta höjd i sin planering för att växelströmsledningar inom stamnätet för el är inte, utom undantagsvis, lämpliga att anlägga som markkabel.

Svenska kraftnät kommer att inom en relativt snar framtid fatta beslut om vilken sträckning som kommer utredas vidare för stamnätsprojektet Hansa Power-Bridge kommer fatta ett beslut om vilken sträckning som kommer utredas vidare. Kommunen bör bevaka frågan kring Hansa Power-Bridge för att kunna säkerställa att texten kring projektet är uppdaterad när översiktsplanen antas.

Täkter

Länsstyrelsen vill förtydliga att syftet med att minska naturgrus användningen är inte att den har dålig kvalitet och att det finns mer berg utan att naturgrus är skyddat i lagstiftningen genom 9

kap. 6 f § miljöbalken. Rullstensåsar och andra avlagringar med naturgrus är ofta viktiga grundvattenmagasin som ska skyddas för att säkra nuvarande och framtida vattenförsörjning.

Länsstyrelsen rekommenderar att pågående täkter redovisas med sina platsspecifika nummer. (1281-20-xx). Täkterna kan byta ägare men det platsspecifika numret är alltid kvar.

Synpunkter avseende tydlighetskravet

Parallellt med ÖPLunda anges att ett flertal och nyligen antagen fördjupning (FÖP) av ÖP2010. FÖParnas ställningstaganden på respektive markanvändningskarta skiljer sig i vissa fall från ÖPLund. I vissa fall har detta kommenterats i planhandlingarna.

För FÖP Skrylleområdet, FÖP Lund NE/Brunnhög, FÖP Södra Sandby samt FÖP Öresundsvägen konstaterar Länsstyrelsen att granskningsyttrandena för dessa fortsatt har relevanta synpunkter. Samtidigt har det för dessa geografiska områden skett mer eller mindre stora förändringar. Detta i kombination med ändrad lagstiftning för framförallt de äldre FÖParna gör att även Länsstyrelsens granskningsyttranden inte heller längre ger tillräcklig stöd och information om statens syn inför kommande prövningar. Länsstyrelsen har i detta granskningsyttrande utgått från nu aktuella handlingar för ÖPLund och ersätter inte tidigare granskningsyttrande. Formellt måste respektive granskningsyttrande vägas in vid kommande prövningar som berör ovan nämnda FÖPar. Det framgår inte heller på markanvändningskartan att det finns FÖPar som ska vägas in för vissa geografiska områden.

Efter kontakt med kommunen under hösten 2013 rörande FÖP Universitetsområdet framgår att området som fördjupningen omfattar har förändrats så pass mycket att den inte längre anses vara aktuell. I handlingarna anges att denna ska ersättas med Ramprogram för sjukhusområdet och södra universitetsområden. Länsstyrelsen påminner om att ramprogrammet inte har hanterats som en ändring av översiktsplanen och kan därför inte ersätta FÖPen. Innan ÖPLund antas bör dokumentens status förtydligas.

Länsstyrelsen anser att kommunens ställningstagande att inte ersätta tidigare FÖPar med nu framtagna ÖPLund är olämpligt då det försvårar tolkningen av översiktsplanläget för berörda områden vid kommande prövningar.

Redovisning av landsbygd

Länsstyrelsen konstaterar att det som på Mark- och vattenanvändningskartan redovisas som landsbygd de områden som idag utgör åkermark. Övrig mark utanför tätorterna betecknas som grönområde natur och vatten. Länsstyrelsen menar att handlingarna bör förtydligas vad kommunen avser med landsbygd då definitionen i flera andra fall vanligtvis avser allt område utanför tätort.

Länsstyrelsen
Skåne

GRANSKNINGSYTTRANDE

11(11)

2018-06-20

Dnr 401-13520-18

Beslutande

Detta yttrande har beslutats av länsöverdirektör Ola Melin. I den slutliga handläggningen har enhetschef Kajsa Palo deltagit. Planhandläggare Hanne Romanus har varit föredragande.

Detta beslut har bekräftats digitalt och har därför ingen namnunderskrift.

Ola Melin

Hanne Romanus

Du hittar information om hur länsstyrelsen behandlar personuppgifter på www.lansstyrelsen.se/dataskydd

Lunds kommuns översiktsplan

... är ett strategiskt dokument som uttrycker kommunens vilja för hur mark, vatten och den existerande stadsmiljön ska användas, bevaras och utvecklas fram till 2040, men även på längre sikt än så.

Lunds kommun ska växa med 26 000 nya bostäder och samtidigt ge plats för ett växande näringsliv. Utvecklingen ska ske hållbart och hållbara transporter är en viktig del i det. Lund ska också växa genom förtätning – för att få en sammanhållen och resurseffektiv bebyggelsestruktur. Människors livsmiljöer och delaktighet i samhällsutvecklingen ska stärkas och utvecklas.

Denna handling, **Del 2 Markanvändning och hänsyn**, är en del i Lunds kommuns översiktsplan. Här finns kommunens mark- och vattenanvändning med tillhörande ställningstaganden. Här finns även hänsynstaganden tillhörande ställningstaganden, exempelvis hänsyn till riksintressen och miljö, hälsa och säkerhet.

Utöver denna del finns:

Del 1 Planstrategi med översiktsplanens övergripande inriktning med mål och strategier. Där finns även centrala utgångspunkter för översiktsplanen samt några av de utmaningar och möjligheter som kopplar till planens genomförande.

En **Miljökonsekvens- och hållbarhetsbeskrivning** med översiktsplanens sociala, ekonomiska samt ekologiska och miljömässiga konsekvenser. Miljökonsekvens- och hållbarhetsbeskrivningen är ett beslutsunderlag till del 1 och del 2 av översiktsplanen och är inte en del av antagandehandlingen.

En webbversion av översiktsplanen med interaktiva kartor finns på www.lund.se/op